

Programmabegroting 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen.....	5
Voorwoord.....	5
Samenvatting.....	7
Portefeuilleverdeling college.....	8
Leeswijzer.....	12
Berg en Dal in cijfers.....	13
Ambities.....	14
Programma's.....	15
Overzicht programma's.....	15
Inwoner.....	15
Doelen & resultaten.....	15
Wat willen we bereiken?.....	15
Wat gaan we daarvoor doen?.....	15
Wat gaat het kosten?.....	20
Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021.....	20
Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?.....	21
Beleidskaders.....	24
Verbonden partijen.....	25
Beleidsindicatoren.....	28
Onze buurt.....	32
Doelen & resultaten.....	32
Wat willen we bereiken?.....	32
Wat gaan we daarvoor doen?.....	32
Wat gaat het kosten?.....	41
Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021.....	41
Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?.....	42
Beleidskaders.....	47
Verbonden partijen.....	48
Beleidsindicatoren.....	55
Onze gemeente.....	58
Doelen & resultaten.....	58
Wat willen we bereiken?.....	58
Wat gaan we daarvoor doen?.....	59
Wat gaat het kosten?.....	65
Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021.....	65
Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?.....	66
Beleidskaders.....	66
Verbonden partijen.....	67
Beleidsindicatoren.....	77
Ons geld.....	80
Wat gaat het kosten?.....	82
Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021.....	82
Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021.....	83
Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?.....	83
Beleidskaders.....	84
Verbonden partijen.....	84
Beleidsindicatoren.....	87

Overhead	88
Algemeen	88
Wat gaat het kosten?	90
Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021	90
Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?	91
Beleidskaders	91
Verbonden partijen	92
Beleidsindicatoren	92
Paragrafen	94
Lokale heffingen	94
Geraamde inkomsten	94
Beleid lokale heffingen	95
Overzicht op hoofdlijnen per heffing	96
Kwijtscheldingsbeleid	102
Lokale lastendruk	102
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	105
Algemeen	105
Risicoregister	105
Inventarisatie risico's	106
Berekening weerstandscapaciteit	115
Structurele weerstandscapaciteit	115
Incidentele weerstandscapaciteit	116
Totaaloverzicht weerstandscapaciteit	117
Ratio weerstandsvermogen	118
Conclusie	118
Financiële kengetallen	119
Toelichting kengetallen	119
Berekening kengetallen	120
Beoordeling kengetallen	120
Onderhoud kapitaalgoederen	121
Algemeen	121
1. Wegen	122
2. Riolering	123
3. Water	125
4. Groen	126
5. Gebouwen	127
6. Openbare verlichting	128
7. Speelruimten	129
Financiering	131
Financiering	131
Rente	132
Staat herkomst en besteding van middelen	133
Bedrijfsvoering	135
Algemeen	135
Personeel	135
Organisatie	137
Informatievoorziening	138
Digitale dienstverlening	139
Inkoop en aanbesteding	140
Duurzaamheid	140
Verbonden partijen	141

Grondbeleid	165
Visie op en wijze van het grondbeleid.....	165
Te verwachten resultaat	167
Bedrijventerrein Mies (Groesbeek)	169
Bedrijventerrein Hulsbeek (Groesbeek).....	169
Kloosterpad West (Groesbeek).....	169
Pastoor van Tielstraat (Leuth)	170
Inzicht in gronden als materieel vaste activa.....	170
Vorderingen op de balans.....	170
Beleidsuitgangspunten reserves en voorzieningen.....	172
Financiële begroting	173
Inleiding	173
Financiële kaders.....	173
Overzicht baten en lasten	174
Incidentele baten en lasten	175
Financieel MeerjarenPerspectief.....	177
Verwachte balans	179
Verwachte balans.....	179
Reserves	180
Voorzieningen	182
Bijlagen	185
Raadsvoorstel.....	185
MeerjareninvesteringsPlan.....	201
Reserves en voorzieningen.....	212
Langlopende leningen.....	215
EMU-saldo.....	216
Kader subsidies	217
Formatie	219
Toelichting financiële begrippen.....	221
Toelichting afkortingen.....	224

Algemeen

Voorwoord

Welkom bij onze begroting 2021!

De begroting is een van de belangrijkste documenten van onze gemeente. Het is de basis voor de keuzes die we maken en het dagelijkse werk dat we doen.

In deze begroting is het coalitieprogramma "Duurzaam verder bouwen" nader uitgewerkt in doelen en resultaten.

We beleven een bijzonder jaar. Ons dagelijks leven wordt sterk beïnvloed door de maatregelen ter bestrijding van het Corona-virus. Dit zal zeker ook na de jaarwisseling nog effecten hebben. We zullen meer dan ooit moeten omzien naar elkaar. De gemeente kan dat niet alleen. Daar hebben we onze inwoners en ondernemers voor nodig.

Al vóór de Corona crisis maakten wij ons zorgen om de stijging van de kosten in het Sociaal Domein. Dat zijn bijvoorbeeld de kosten voor dyslexie en voor hulp als iemand het niet meer alleen redt door gezinsproblemen, scheiding of psychische problematiek. Ook de kosten voor huishoudelijke hulp laten een enorme stijging zien. Die zorgen om de stijgende kosten zijn de afgelopen tijd niet minder geworden, integendeel.

In de begroting is daarom een herstelplan opgenomen om deze kostenstijging terug te dringen. Zodat we er voor kunnen zorgen dat ook op langere termijn hulp beschikbaar blijft voor mensen die het echt nodig hebben. Dat kost wel tijd. Daarom zetten we de komende jaren onze reserves in om te investeren in de noodzakelijke veranderingen. We vinden dat juist nu verantwoord.

In de komende drie jaar werken wij toe naar een sluitende begroting in 2024, waarin de inkomsten en uitgaven weer met elkaar in evenwicht zijn. Daarom moeten we op sommige taken bezuinigen. De komende jaren verlagen we de budgetten voor onderhoud van wegen, het verwijderen van obstakels voor voetgangers en fietsers en onkruidbestrijding. Ook bezuinigen we op de bibliotheek, woningaanpassingen en passende kinderopvang. We ontzien onze verenigingen, want zij zijn belangrijk voor de leefbaarheid. We verhogen de inkomsten van sporthallen, het zwembad, bouwvergunningen en huwelijken. Ook een meer dan gebruikelijke verhoging van de afvalstoffenheffing en de onroerendezaakbelasting is daarbij helaas onvermijdelijk. Maar daardoor houden we wel onze voorzieningen op peil, maken stappen in duurzaamheid, blijven onze minima ondersteunen, pakken de wateroverlast aan, investeren in een versnelling van de woningbouw en versterken onze samenwerking in de regio.

Met deze begroting kunnen we nog veel, maar niet meer alles. Maar wel genoeg om te kunnen zeggen dat we duurzaam verder bouwen aan een gemeente waar het fijn is om te wonen, te werken en te genieten.

College van burgemeester en wethouders

Samenvatting

De begroting 2021-2024 was meerjarig niet sluitend. Daarom is het dekkingsplan 2021-2024 opgesteld. Naast bezuinigingen en extra inkomsten zetten we de eerste drie jaren onze algemene reserve in. Het laatste jaar (2024) zijn onze inkomsten en uitgaven weer in evenwicht. Het herstelplan sociaal domein moet hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) in deze begroting ziet er als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
FMP na Voorjaarsnota 2020	-1.781	-2.204	-2.014	-2.014
Ontwikkeling saldo programmabegroting 2021	-1.229	-186	-661	-212
Actueel FMP	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226
waarvan incidenteel	-61	0	0	0
Structureel	-2.948	-2.390	-2.675	-2.226
FMP in begroting 2021	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226

Het dekkingsplan 2021-2024 is opgenomen bij het raadsvoorstel. Dit dekkingsplan bieden we samen met deze begroting aan de Provincie aan. Het dekkingsplan is dan de eerste begrotingswijziging van de begroting 2021.

In de volgende tabel zijn de verschillen tussen de begroting 2020 en 2021 weergegeven.

Bedragen x € 1.000							
	Begroting 2020 actueel			Begroting 2021			Verschil 2020/2021
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Saldo
Inwoner	11.700	-48.386	-36.686	13.868	-52.602	-38.734	-2.049
Onze buurt	9.761	-23.111	-13.350	10.102	-23.307	-13.204	146
Onze gemeente	1.695	-7.702	-6.007	1.892	-7.626	-5.734	273
Ons geld	66.409	-5.503	60.905	69.398	-6.225	63.174	2.268
Overhead	0	-9.343	-9.343	0	-9.608	-9.608	-265
Saldo rekening baten en lasten	89.565	-94.045	-4.480	95.260	-99.367	-4.107	373
Toevoeging aan	-	-392	-392	-	-1.005	-1.005	-613
Onttrekking aan	2.960	-	2.960	2.102	-	2.102	-858
Resultaat rekening baten en lasten	92.525	-94.437	-1.912	97.363	-100.372	-3.010	-1.098

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en begroting 2021

Per programma is een toelichting gemaakt. De toelichting vindt u bij de programma's onder het kopje 'Financiën'.

Portefeuilleverdeling college

Burgemeester Mark Slinkman:

"We zijn er voor u!"

Portefeuille

Algemene en bestuurlijke zaken, Samenwerkingsagenda (sub)regionaal, Internationale samenwerking, Strategische visie, Beleidscoördinatie, Bedrijfsvoering/P&O, Dienstverlening, Politie, Openbare orde, Brandweer, Veiligheid en rampenbestrijding, "Burgervader-rol" bij crisissituaties, Asielbeleid, Integrale veiligheid, Voorlichting, Representatie, Communicatie en (lokale) media, Coördinatie toezicht en handhaving (voor alle portefeuilles)

Wethouder Sylvia Fleuren:

"Berg en Dal aantrekkelijk!"

Portefeuille

Financiën, Belastingen, Toerisme en recreatie, Verkeer, vervoer en mobiliteit, Openbare werken, Nutsbedrijven, Klimaatadaptatie lokaal en regionaal (Regionale Adaptatie Strategie), Project aanpak wateroverlast, Project Centrumplan Groesbeek

Wethouder Nelson Verheul:

"Met elkaar werken aan een schoon, veilig en energieneutraal Berg en Dal!"

Portefeuille

Coördinatie thema duurzaamheid, Duurzaamheid (klimaatmitigatie) lokaal en regionaal, Milieu, energie en klimaat, Afval, Wonen, Ruimtelijke ordening en ontwikkeling, Coördinator Omgevingswet, Grondzaken, Vergunningverlening en handhaving, ICT, Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Wethouder Annelies Visser:

"Samen tot resultaten komen!"

Portefeuille

Natuur en landschap, Monumenten, Erfgoed en archeologie, Integraal waterbeheer, Herinrichting Hemeltje, Coördinatie thema leefbaarheid, Kunst, cultuur en musea, Bibliotheek, Onderwijs en sport, Accommodaties en subsidies

Wethouder Irma van de Scheur:

"Aan de slag!"

Portefeuille

Sociale teams, Welzijn en volksgezondheid, Wmo en jeugd, Werk en inkomen, Economische zaken en werkgelegenheid

Secretaris Edwin van der Velde:

"Goede dienstverlening, tegen zo laag mogelijke kosten!"
Verantwoordelijk voor de ambtelijke organisatie

Leeswijzer

Eerst volgt het gedeelte 'Algemeen' met het voorwoord en persbericht, de samenvatting, deze leeswijzer en Berg en Dal in cijfers. Daarna zijn de `ambities` van onze gemeente weergegeven. Daar staat beschreven wat wij als gemeente belangrijk vinden en willen bereiken.

De `programma's` bevatten wat we willen bereiken.

De `paragrafen` gaan over onderwerpen die van invloed zijn op alle programma's.

Onder `financiële begroting` staat een overzicht van de verwachte baten (inkomsten) en lasten (uitgaven) in 2021. Daarnaast zijn bij dit onderdeel de financiële kaders opgenomen, een overzicht van de incidentele baten en lasten, het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) en de verwachte balans.

Tot slot zijn in de `bijlagen` het raadsvoorstel en diverse overzichten en specificaties opgenomen. Ook geven we hier een toelichting op afkortingen en financiële begrippen.

Onze schrijfstijl proberen we kort en helder te houden en verwijst met 'elektronische links' naar de documenten die erbij horen.

Inhoudsrechten (disclaimer)

In deze Programmabegroting is gebruik gemaakt van informatie van derden. Hoewel de begroting met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld kunnen gebruikers van deze stukken geen rechten ontlenen aan of aanspraak maken op de juistheid en volledigheid van de inhoud. Ook aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die daardoor kan ontstaan.

Berg en Dal in cijfers

Aantal inwoners

1 januari 2020

34.976

Aantal geboortes

in 2019

281

*Percentage
AOW'ers*

1 januari 2020

22,70%

Aantal woningen

1 januari 2020

15.735

*Gemiddelde
WOZ-waarde
woningen*

1 januari 2020

€ 262.000

*Oppervlakte
gemeente*

1 januari 2020

9.328 hectare

*Aantal
bijstandsuitkeringen*

1 januari 2020

737

Werkeloosheid

1 januari 2020

2,4%

Aantal scholen

1 januari 2020

20

Ambities

Onze missie is:

“Iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.”

1. We doen het samen!

De gemeente Berg en Dal is er voor haar inwoners. Die inwoners vormen samen de gemeenschap Berg en Dal. Met elkaar zorgen we ervoor dat het goed wonen is in onze gemeente. Maar er verandert wel iets in de manier waarop we dat doen. De tijd dat de gemeente voor alles zorgde én over alles besliste is voorbij. Dat kan niet meer en dat willen we ook niet meer. U als inwoner vraagt en krijgt steeds meer zeggenschap. En u zorgt steeds vaker zelf voor een goed woon-, werk- en leefklimaat. Voor uzelf en voor anderen. De gemeente wil hierbij een gelijkwaardige partner zijn. We willen ruimte geven aan uw initiatieven en u ondersteunen om dingen mogelijk te maken.

2. Betaalbaar Berg en Dal!

Wij zijn ons er heel goed van bewust dat wij met gemeenschapsgeld werken. De portemonnee van de gemeente verschilt daarbij niet zo veel met die van uzelf. Niet alles wat we willen kan ook, dus maken wij duidelijke keuzes. En we geven niet meer uit dan er binnenkomt. Als er een tekort dreigt dan kijken we eerst of er in de uitgaven geschrapt kan worden. We kunnen ook de belastingen verhogen, maar dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. Onze belastingen zijn bijna de laagste van Gelderland en dat willen we zo houden.

3. Hier wordt gewerkt!

We willen dat iedereen de kans krijgt om aan het werk te zijn. Als u daar niet op eigen kracht in slaagt, dan helpen wij daarbij. Onze gemeente heeft een prachtige natuur en ligt in een afwisselend landschap. We hebben een rijke geschiedenis en daarvan is in onze gemeente veel terug te vinden. Buiten, maar ook in onze musea. Het toerisme is dan ook belangrijk voor onze gemeente en we werken er hard aan om onze gemeente nog aantrekkelijker te maken. Voor u als inwoners, maar ook voor al die bezoekers. Het toerisme zorgt ook voor werkgelegenheid. Dat is belangrijk. Onze missie is niet voor niets: iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.

4. Duurzaam Berg en Dal!

De zorg voor de wereld van morgen is ontzettend belangrijk. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een mooie, veilige en gezonde omgeving. Daarom gaan we energie besparen, meer schone energie opwekken, grondstoffen hergebruiken, blijven we lokale initiatieven ondersteunen en zorgen voor minder afval. Doordat ons klimaat verandert, krijgen we ook steeds extremer weer. We moeten zorgen dat we onze omgeving hier goed op inrichten. Hiervoor is de komende jaren veel geld nodig. Wij kunnen dat niet alleen, dat moeten we samen doen met u. Wij passen de openbare ruimte aan. Aan u vragen wij hetzelfde te doen op uw eigen terrein.

5. Zichtbaar en betrouwbaar!

Onze inwoners, instellingen en bedrijven weten voor welke producten en diensten zij bij de gemeente terecht kunnen. Wij communiceren hier duidelijk over. Aan de balie, de telefoon, maar ook op de gemeentepagina, website en sociale media. U weet ons te vinden en u bent tevreden over onze dienstverlening. Dat komt omdat we duidelijk zijn over wat we doen en wat we niet doen. We zijn vriendelijk, geven snel antwoord op eenvoudige vragen en leveren maatwerk als dat nodig is. We bieden hulp aan mensen in nood. We hebben contact met u en weten wat er speelt in onze gemeente en in de regio. Wij laten zien dat wij opkomen voor de belangen van onze inwoners.

Programma's

Overzicht programma's

Inwoner

Meestal heb je de gemeente niet nodig in je dagelijks leven. Je redt het prima zelf. Dat is ook de bedoeling. Maar dat lukt niet iedereen. Soms lukt het niet om alles zelf te regelen. Vaak zonder dat je daar zelf iets aan kunt doen. De gemeente probeert je dan te helpen. Dat kan voor een korte of lange tijd zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om zorg, inkomen, onderwijs of gezondheid. De belangrijkste dingen die je nodig hebt om op een normale en prettige manier te kunnen leven. De gemeente is vaak een laatste plek voor hulp. Daarbij werkt de gemeente samen met andere organisaties of huurt hen hiervoor in. Onze bedoeling is iedereen een goede basis te geven, een steun in de rug, zodat je verder kunt en mee kunt blijven doen!

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/ thuis	- Directe omgeving/ dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Minder regels - Meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat willen we bereiken?

- 1.1 Ik heb voldoende inkomen.
- 1.2 Ik kan hulp vragen als dat nodig is.
- 1.3 Ik ben betrokken en doe mee.
- 1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1.1 Ons minimabeleid zorgt ervoor dat ook inwoners die weinig geld hebben mee kunnen doen in de samenleving.

We willen graag dat onze inwoners zichzelf kunnen redden. Daarom helpen we hen bij het vinden van werk. Maar soms kan of hoeft iemand (tijdelijk) niet te werken. Bijvoorbeeld door langdurige ziekte of pensioenleeftijd. Sommigen inwoners leven hierdoor (langdurig) van een minimuminkomen. Om er voor te zorgen dat ook deze inwoners mee kunnen doen in onze samenleving hebben wij een minimabeleid.

In 2020 hebben we ons minimabeleid geëvalueerd. We willen een effectief en efficiënt minimabeleid waarbij de inwoners die het echt nodig hebben financieel worden ondersteund, terwijl de prikkel om te gaan werken blijft bestaan. Het minimabeleid moet er verder voor zorgen dat kinderen niet de dupe worden van de situatie van hun ouders. We willen een hoog bereik, lage uitvoeringskosten en gemak voor aanvragers. Daarom gaan we dit jaar kijken of het beter is om de uitvoering van de Doe Mee! Regeling uit te besteden. Bijvoorbeeld aan Stichting Leergeld of aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

1.1.2 We zetten sterk in op de preventie van schulden. Inwoners met beginnende schulden worden in een vroegtijdig stadium geholpen.

We gaan door met het "Vroeg eropaf project" en het zelf uitvoeren van een deel van de schuldhelpverlening (in plaats van uitbesteden). Het doel hiervan is het vroegtijdig aanpakken van schulden zodat deze niet onnodig oplopen. We blijven samenwerken met Schuldhelpbuddy (voor particulieren) en Over Rood (voor ondernemers).

We hopen dat door deze acties het aantal inwoners met problematische schulden afneemt. Maar het is onzeker wat de effecten zullen zijn van de coronacrisis. De NVVK (De Nederlandse koepelorganisatie voor schuldhelpverlening) verwacht in 2020 een toename van minimaal 30% van het aantal inwoners dat een hulpvraag heeft op het gebied van schulden, die in 2021 door zal zetten.

1.2.1 Meer grip op de kosten van WMO- en jeugdhulp.

In onze gemeente doen steeds meer mensen een beroep op zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet en Wet maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). We willen dat deze zorg goed aansluit bij onze inwoners, maar ook dat we daarbij de kosten goed in de hand houden. Dit betekent dat we van de zorgorganisaties vragen om de ondersteuning zo licht mogelijk in te zetten en niet langer dan noodzakelijk is. Om dit te bereiken organiseren we lokaal periodieke gesprekken met de Wmo- en Jeugdhulporganisaties die werkzaam zijn voor Berg en Dal. We bespreken met hen de mogelijkheden om af te schalen, zoals het verminderen van uren, het inzetten van een lichtere vorm van zorg of gebruik maken van welzijnsvoorzieningen. Tegelijkertijd kijken we als gemeente naar andere vormen van toegang tot hulp, waarbij we minder hoeven te indiceren en beter gekeken wordt welke ondersteuning nodig is.

1.2.2 We helpen inwoners langer zelfstandig thuis te wonen.

Mensen worden steeds ouder, ze wonen langer thuis. En er wonen meer (psychisch) kwetsbare mensen in onze dorpen. We ondersteunen hen en hun familie, burens en de andere inwoners van onze gemeente. Zodat mensen sterker in hun schoenen komen te staan en in staat zijn om zichzelf of elkaar te helpen en net dat extra zetje te geven dat nodig is om mee te kunnen doen. Wij werken samen met andere partijen zoals welzijnsorganisaties, verwijzers, ouderenbonden en ouderenadviseurs. In 2020 hebben we subsidie gekregen voor het project Samen leven in de wijk. Met de uitkomsten daarvan gaan we in 2021 aan de slag.

1.2.3 We zorgen voor voldoende aanbod van gezinsvormen voor kinderen die (tijdelijk) niet thuis kunnen blijven wonen.

Als een kind (tijdelijk) niet thuis kan wonen is dit erg ingrijpend. We willen kinderen zoveel mogelijk opvangen in een gezin of een woonvorm die daar zoveel mogelijk op lijkt. In september 2020 zijn we gestart met de pilot Buurtgezinnen. Waar steungezinnen gezinnen die het (tijdelijk) moeilijk hebben laagdrempelig ondersteunen. We willen hiermee voorkomen dat kinderen uit huis geplaatst worden. Deze pilot zetten we in 2021 voort. We evalueren we na het tweede kwartaal en beslissen we of we hiermee doorgaan. Verder gaan we actief meer pleeggezinnen proberen te werven.

1.2.4 Wij helpen mantelzorgers, zodat zij de zorg voor hun naasten kunnen blijven bieden.

Mantelzorger zijn vraagt veel van mensen. Soms ook teveel om het zonder hulp vol te houden. Zij verrichten belangrijk werk. Daarom helpen we hen.

Mantelzorgers willen graag (h)erkend worden, een luisterend oor vinden en informatie krijgen over allerlei onderwerpen waar zij mee te maken krijgen. Het steunpunt Mantelzorg Berg en Dal staat daarom klaar voor mantelzorgers in onze gemeente. Kijk voor meer informatie op www.mantelzorgbergendal.nl.

We ondersteunen onze mantelzorgers onder ander door:

1. Thema-avonden te organiseren

2. Een mantelzorgcompliment uit te reiken
3. Ontmoetingen tot stand te brengen tussen mantelzorgers onderling.

Samen met het steunpunt Mantelzorg Berg en Dal zetten we in 2021 extra in op het zoeken naar en trainen van vrijwilligers voor meer een-op-een contact met mantelzorgers. Dit contact kan bestaan uit: iets doen om zo in gesprek te komen, helpen waar dit mogelijk is of bijvoorbeeld samen een sociaal netwerk in kaart brengen tot hulp.

1.3.1 Inwoners bepalen zelf welke onderwerpen belangrijk zijn voor hun dorp en gaan hiermee aan de slag.

De gemeente stelt budget en ambtelijke ondersteuning beschikbaar voor het opstellen van Dorpsagenda's. Wij stimuleren inwoners deze Dorpsagenda's te maken en daarmee de leefbaarheid te verbeteren. Inwoners bespreken met elkaar wat ze in hun dorp kunnen doen om er goed te leven en wonen. Hierover maken ze samen afspraken. Ze bepalen zelf waar ze aan willen werken en of ze hierbij hulp van de gemeente of andere organisaties nodig hebben.

In 2020 is door inwoners in Millingen a/d Rijn een start gemaakt aan een Dorpsagenda. We verwachten dat zij dit in 2021 afronden.

In Kekerdom, Leuth, Ooij, Berg en Dal, Heilig Landstichting, de Horst en Breedeweg is er al een Dorpsagenda. Hier zijn vrijwilligers/inwoners bezig met het realiseren van de verschillende acties.

1.3.2 We werken samen met inwoners zoals we hebben afgesproken in de nota inwonerparticipatie.

In 2021 werken we volgens de nota 'In Berg en Dal maken we samen de gemeente'. Dit is het resultaat van meerdere gesprekken tussen inwoners, maatschappelijk middenveld, ondernemers, raadsleden en ambtenaren van de gemeente.

In 2021 gaan we met elkaar samenwerken volgens de spelregels en -vragen uit deze nota. We pakken drie verschillende projecten om te kijken of het werkt. Waar nodig passen we de nota aan: al doende leren we.

1.3.3 We gaan met jongeren in gesprek om hen bewust te maken van hun stem.

In 2020 is een enquête onder jongeren uitgezet met de vraag 'Wat is voor jullie een belangrijk thema?'. Hieruit kwamen bijvoorbeeld de thema's starterswoningen in de gemeente en duurzaamheid naar voren. In 2021 gaan we samen met een groep jongeren en de raadswerkgroep jongerenparticipatie/jongerenraad aan de slag met één van deze thema's.

1.3.4 Statushouders horen erbij in Berg en Dal.

De wet inburgering gaat in tegenstelling tot eerdere aankondiging in per 1 juli 2021. In het wetsvoorstel zijn de wettelijke taken voor de gemeente (het college) beschreven. Deze zijn als volgt:

1. Maatschappelijke begeleiding
2. Uitvoeren brede intake (al vanuit Asielzoekerscentrum)
3. Opstellen Persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP)
4. Het aanbieden van een cursus of opleiding (aan asielgerechtigden) die voldoet aan één van de drie in de brede intake vastgestelde leerroutes: B1 route, de onderwijsroute of de Zelfredzaamheidsroute
5. Ondersteuning en begeleiding bieden

Deze wettelijke taken zijn het gevolg van de inburgeringsplicht die aan alle migranten wordt opgelegd.

De gemeente moet aan gezinsmigranten, geestelijk bedienaren en overige migranten van buiten de Europese Unie hetzelfde aanbod doen als aan asielmigranten, behalve maatschappelijke begeleiding. De leerroute moet door deze groep uit eigen middelen of met

een lening van DUO worden bekostigd.

De vergoeding van de kosten van de voorbereiding en de uitvoering is op het moment van opstellen van deze begroting bekend. De vergoeding voor de voorzieningen (leerroutes, maatschappelijke begeleiding, de module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), het participatieverklaringstraject (PVT) en de inzet van tolken) wordt uitgewerkt in lagere regelgeving en wordt na september 2020 bekend.

1.3.5 Alle inwoners hebben voldoende vaardigheden om mee te kunnen doen.

Om mee te kunnen doen in onze samenleving moet je kunnen lezen en schrijven. In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen daar moeite mee. Naar verhouding betekent dit voor Berg en Dal ongeveer 5.000 inwoners. Zij vinden minder snel een baan, leven minder gezond en hebben sneller financiële problemen. Daarom helpen we mensen in onze gemeente die moeite hebben met lezen, schrijven en/of digitale vaardigheden. Dat doen we samen met organisaties als het ROC, de bibliotheek, Forte Welzijn en Stichting Lezen en Schrijven. In 2021 gaan we met een nieuw regionaal programma van start voor de komende 5 jaar. Dit wordt regionaal verder uitgewerkt in een jaarplan voor 2021 en vertalen we naar doelen voor Berg en Dal.

1.3.6 Samen met vrijwilligers bepalen we hoe we hen het beste kunnen ondersteunen.

Vrijwilligers zijn essentieel voor onze vitale dorpen. Het plan was om in 2020 gesprekken te voeren met vrijwilligers met de vraag of wat er in de nota vrijwilligerswerk 2017-2019 staat nog steeds werkt. Door de coronacrisis is het gesprek uitgesteld en wordt hiermee in 2021 gestart.

1.3.7 Inwoners met een kwetsbaarheid kunnen gebruikmaken van de bestaande Inloop & Ontmoetingspunten

In iedere kern zijn plaatsen waar mensen zelf activiteiten kunnen organiseren en elkaar kunnen ontmoeten. We noemen dit de Inloop en Ontmoetingspunten. Ook kwetsbare inwoners die een lichte vorm van (psychische) zorg nodig hebben, kunnen hier terecht. We onderzoeken met zorgaanbieders en ervaringsdeskundigen wat hiervoor minimaal en het beste ingezet kan worden en voeren dit uit.

In 2021 monitoren we of het voor zowel onze inwoners, de aanbieders als de gemeente beter werkt nu er geen indicatie meer nodig is voor specialistische dagbesteding ouderen. Ook onderzoeken we samen met de aanbieders wat we moeten doen om ervoor te zorgen dat de inloop en specialistische dagbesteding voor ouderen beschikbaar en betaalbaar blijft.

1.4.1 Wij stimuleren bij onze inwoners een gezonde leefstijl.

Sinds 2019 zijn we bezig om te komen tot een rookvrije generatie. De acties die hiervoor zijn ingezet worden voortgezet.

In heel de gemeente vinden verschillende (preventie) activiteiten op het gebied van bewegen en voeding plaats. Via het lokaal sportakkoord, Gezonde School en projectplan Stekkenberg hebben we continu overleg met andere organisaties over mogelijkheden en welke acties om een gezonde leefstijl te promoten. Daarnaast wordt in overleg met scholen, de gezondheidsmakelaar jeugd en de sociale teams extra ingezet op mentale weerbaarheid bij jongeren. Uit de recentste jeugdmonitor komt naar voren dat jongeren veel stress ervaren.

1.4.2 Alle kinderen krijgen vanaf hun jongste jaren ondersteuning als zij problemen hebben bij het opgroeien.

Een kind met een goede start heeft meer kans op een goede gezondheid, op een optimale deelname aan het onderwijs en om mee te kunnen doen in de samenleving. We ondersteunen en helpen kwetsbare jeugdigen en hun ouders in een zo vroeg mogelijk stadium. We zetten in op het vroegtijdig (h)erkennen van signalen, het voorkomen van problemen (preventie) en op het bevorderen van gewenst gedrag (promotie). Ouders kunnen op verschillende manieren informatie en hulp krijgen. Bijvoorbeeld via de website www.opvoedinforegionijmegen.nl en de peutercafés. Er is ook hulp thuis, zoals video home training, Forte Thuis en de pilot buurtgezinnen. Daarnaast voeren we met onze (zorg)partners een plan uit voor kwetsbare gezinnen in de Stekkenberg.

1.4.3 Kinderen kunnen onbelemmerd onderwijs volgen.

Passend onderwijs:

Elk kind heeft recht op onderwijs. Niet voor alle kinderen is het vanzelfsprekend om onderwijs te kunnen volgen. Zij hebben jeugdhulp-ondersteuning nodig in de vorm van begeleiding en verzorging. In 2021 starten we in de regio Rijk van Nijmegen een pilot op het voortgezet speciaal onderwijs dat lijkt op de eerdere pilot van de St. Maartensschool. We zorgen hiermee voor laagdrempelig beschikbare jeugdhulp op het speciaal voortgezet onderwijs. Zodat elk kind onderwijs kan volgen en ouders en school worden ontzorgd.

Leerlingenvervoer:

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen onderwijs kunnen volgen is het nodig dat zij op school kunnen komen. Sommige kinderen zijn daarvoor aangewezen op leerlingenvervoer. Om beter aan te kunnen sluiten bij de praktijk komt er in 2021 een nieuwe Verordening leerlingenvervoer. Door toename van gezinsproblematiek is de complexiteit van de casussen sterk toegenomen. In de nieuwe verordening komt een handreiking, die creatieve oplossingen en voorbeelden aanreikt hoe om te gaan met deze complexiteit.

1.4.4 Ieder kind gaat naar school of heeft een passend toekomstperspectief. Schooluitval wordt zo veel mogelijk voorkomen.

In 2021 starten we regionaal met een nieuw programma Voortijdig School Verlaten (VSV). We willen met dit programma voortijdig schoolverlaten zoveel mogelijk voorkomen. Dit doen we door alle jongeren tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, terug te leiden naar een passende (vervolg)opleiding, arbeidsplaats, zorg of combinatie daarvan. Wij bieden hen daarmee kansen voor een beter toekomstperspectief.

Om dit te bereiken zetten we onder andere in op een sterkere verbinding tussen onderwijs en zorg, zowel op de middelbare scholen als op MBO scholen. Op dit moment is de jeugdzorg nog ver van de school georganiseerd. Zo is het voor ondersteuningsprofessionals op scholen vaak een zoektocht naar de juiste hulp. Jeugdhulp wordt vaak pas laat ingezet waardoor problemen onnodig escaleren.

In 2021 bekijken we hoe we de (jeugd)hulp meer schoolgericht kunnen maken, door samen te werken op het schaalniveau van de school. De focus is gericht op het naar school blijven gaan, en daarmee op het voorkomen van thuiszitters en schooluitval.

Deelresultaten:

- Voor het schoolmaatschappelijk werk is bekeken hoe dit de verbinding tussen onderwijs en zorg kan versterken.
- De rol van de jeugdarts is geëvalueerd.
- Er is een pilot beschikkingsvrije jeugdhulp op een middelbare school opgestart.

1.4.5 We zijn er voor kinderen van ouders die op een vervelende manier uit elkaar gaan.

We gaan in ieder geval de communicatie op onze website verbeteren rondom scheiden (digitaal scheidingsloket), zodat ouders op een gemakkelijke wijze alle informatie over scheiden (geldzaken, ouderschap, wonen, juridisch advies, enzovoorts) kunnen vinden. En we bekijken wat we in het algemeen toegankelijke, collectieve aanbod moeten ontwikkelen, om te voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan (versterking ouderschap).

De regionale visie huiselijk geweld en kindermishandeling wordt in 2021 geëvalueerd en geactualiseerd. Complexe scheidingen blijft hierin een prominente rol krijgen, omdat nog steeds veel kinderen in de problemen komen bij een (v)echtscheiding van hun ouders. Aan de hand van de evaluatie wordt gekeken wat er nodig is om kinderen en hun ouders nog beter te helpen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten	-47.163	-48.386	-52.602	-51.854	-51.932	-51.821
Baten	11.316	11.700	13.868	13.809	13.814	13.818
Totaal programma	-35.847	-36.686	-38.734	-38.044	-38.118	-38.003

Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021

In onderstaande tabel vindt u de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De verschillen zijn per taakveld toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Toelichting	Vershil	I/S/RES
Leerlingenvervoer	- Bijstelling bijdrage GR DRAN op basis van de begroting 2021 van de DRAN (Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen).	-23	S
Samenkracht&bürgerparticipatie	- In vorige jaren was tijdelijk een budget geraamd voor bestrijding jeugdoverlast door inzet van Maddogs	30	S
	- Bezuiniging Top 19 van de raadsfracties op budget voor jeugd- en jongerenwerk	50	S
Inkomens- en bijstandsvoorziening	- Door de coronacrisis verwachten we een toename van het aantal aanvragen voor verschillende bijstandsvorzieningen met € 2.675.000. Daarnaast schatten we in dat de rijksuitkering € 2.163.000 hoger uitvalt.	-512	S
	- Bezuiniging Top 19 van de raadsfracties op budget minimeleid.	222	S
Begeleide participatie	- Lagere bijdrage aan het Werkbedrijf op basis de begroting 2021 van de MGR.	257	S
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	- Bijstelling bijdrage GR DRAN op basis van de begroting 2021 van de DRAN (Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen) voor wmo-vervoer. De aanbesteding heeft gunstig uitgepakt.	85	S
	- Toename kosten van de wmo voorzieningen. Deels komt dit door een te verwachten toename van aanvragen en deels door nieuwe aanbesteding.	-43	S
Maatwerkdienstverlening 18+	- Hogere kosten huishoudelijke hulp door toename van het aantal aanvragen door vergrijzing en verlaging van het abonnements-tarief en de te verwachten kostenstijging.	-504	S
	- Hogere kosten voor zorgkosten Wmo (dagbesteding en begeleiding). Er wordt een groter beroep op deze voorzieningen gedaan onder meer door vergrijzing en verlaging van het abonnementstarief	-339	S
	- Hogere eigen bijdrage wmo	25	S

	- Bezuiniging Top 19 van de raadsfracties op budget voor huur gebouwen inloop en ontmoeting	27	S
Maatwerkdienstverlening 18-	- Hogere kosten voor blok B (begeleiding en ambulante) jeugd in verband met toename aanvragen	-834	S
	- Bezuiniging Top 19 van de raadsfracties op budget voor praktijkondersteuning jeugd	80	S
	- In 2020 ontvingen we een bijdrage uit het transformatiefonds	-59	I
Geëscaleerde zorg 18+	- Een deel van het budget voor Veilig thuis verantwoordt we onder Geëscaleerde Zorg 18-	67	S
	In 2020 was budget geraamd voor project Zonnw	49	I
Geëscaleerde zorg 18-	- Hogere zorgkosten voor blok C (zorg met verblijf)	-459	S
	- Raming budget voor Veilig thuis op basis van begroting 2021 GGD voor dit taakveld. Zie ook toelichting bij Geëscaleerde zorg 18+.	-77	S
Kapitaallasten	- Mutatie op kapitaallasten	9	S
Salaris- en inhuurkosten	- Dit betreft de doorbelasting van de salaris- en inhuurkosten van de tijd die de organisatie aan dit programma besteedt.	-108	S
Diverse verschillen	-	10	S/I
Totaal programma Inwoner		-2.047	

Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?

Voor het sluitend maken van de begroting zijn er een aantal ombuigingen nodig. De fracties hebben in het begin van het begrotingsproces een top 19 lijst met ombuigingen aangeleverd. De ombuigingen waarvoor een raadsmeerderheid was op basis van deze lijsten, zijn verwerkt in deze begroting. De ombuigingen en de gevolgen daarvan lichten we hier toe. In het raadsvoorstel bij de begroting staat het dekkingsplan. Om tot een sluitende begroting te komen staan hier nog aanvullende ombuigingen in.

Resultaat 1.4.4. Ieder kind gaat naar school of heeft een passend toekomstperspectief. Schooluitval wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Taakveld 4304 Overige onderwijsvoorzieningen

4304-3 Forte School's Cool

Bezuiniging € 25.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Met het programma School's Cool worden kinderen uit sociaaleconomische zwakkere gezinnen door vrijwilligers begeleid bij de overstap van basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Ook jongeren die al op de middelbare school zitten en statushouders die dreigen uit te vallen behoren tot de doelgroep. Dat vrijwilligers deze taak op zich willen nemen past helemaal in de transformatie: van professionele hulp naar hulp door mensen onderling. Alleen zijn de kosten van dit programma erg hoog. Daarom vragen we Forte dit op een goedkopere manier te organiseren.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Kinderen worden nog steeds geholpen, alleen op een goedkopere manier.

Resultaat 1.1.1 Ons minimabeleid zorgt ervoor dat ook inwoners die weinig geld hebben mee kunnen doen in de samenleving.

Taakveld 6100 Samenkracht en burgerparticipatie

6100-5 Inzet jongerenwerk

Bezuiniging € 50.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

We verstrekken minder subsidie aan Forte.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Dit is een taakstelling Forte breed. Dat is een bezuiniging op het zogenaamde voorliggende veld, d.w.z. algemeen toegankelijke welzijnsvoorzieningen. Voor nu staat de bezuiniging van €50.000 op het budget jongerenwerk geparkeerd. Zodra Forte in overleg met de gemeente keuzes heeft gemaakt kunnen we dit financieel op de juiste manier vertalen in de budgetten. Bij het herstelplan sociaal domein komen we hierop terug.

Taakveld 6300 Inkomens- en bijstandsvoorziening

6300-3 Bijzondere bijstand en minimabeleid

Bezuiniging € 222.000 Scenario 4: de pijn verdelen

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Uit de evaluatie van ons beleid is gebleken dat wij in vergelijking met andere gemeenten veel geld besteden aan de regelingen voor onze minima. Verder geven onze inkomens- en participatieconsulenten en de medewerkers van het sociaal team aan dat de ruimhartigheid soms activering van mensen in de weg staat. Daarnaast hebben we te maken met grote financiële tekorten. Daarom hebben wij vier scenario's uitgewerkt om een bezuiniging te realiseren, die eerder dit jaar aan u zijn voorgelegd. Het scenario waarbij de pijn zoveel mogelijk wordt verdeeld, heeft de voorkeur.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Scenario 4: De pijn verdelen

- het bedrag van de individuele inkomenstoelage wordt verlaagd;
- de vermogensgrens van de gemeentezorgverzekering en de Doe Mee Regeling wordt aangepast;
- de bijzondere bijstand voor inrichtingskosten wordt niet meer kwijtgescholden na 5 jaar;
- de bijzondere bijstand voor de stoffering van de woning wordt verstrekt in de vorm van een lening in plaats van in de vorm van een gift;
- het sociaal team gaat strenger toetsen bij het afgeven van een sociaal medische indicatie voor het vergoeden van de kosten van de kinderopvang (een taakstellende opdracht voor het sociaal team);
- de kwijtschelding eigen bijdrage WMO wordt afgeschaft.

Voordelen scenario 4:

- Een grote groep inwoners blijft recht hebben op verschillende minimaregelingen
- Door bij alle minimaregelingen relatief kleine wijzigingen door te voeren zorgen we voor een bezuiniging zonder dat één specifieke groep inwoners hard getroffen wordt.
- Kinderen worden in dit scenario ontzien.
- Er vindt geen armoedeval plaats bij een inkomensgrens van 100% of 110% van de bijstandsnorm.

Nadelen scenario 4:

- Omdat er wijzigingen worden doorgevoerd bij bijna alle minimaregelingen, worden veel inwoners door de bezuiniging getroffen. Omdat de wijzigingen van de regelingen echter niet groot zijn, zijn ook de financiële consequenties voor de inwoners te overzien.
- De armoedeval bij de inkomensgrens van 120% blijft bestaan.
- Voor de uitvoering is het effectief om voor alle minimaregelingen dezelfde inkomensgrens aan te houden, dat doen wij met dit scenario niet.

Resultaat 1.2.2 We helpen inwoners langer zelfstandig thuis te wonen

Taakveld 6600 Maatwerkvoorzieningen WMO en Taakveld Tv 6710-5 Huishoudelijke hulp, ambulante begeleiding Wmo en arbeidsmatige dagbesteding
Bezuiniging € 50.000

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Op de Wmo en Jeugdhulp is er een aanvullende taakstelling meegegeven van € 50.000. We willen deze taakstelling voornamelijk realiseren op de Wmo-klassiek (woningaanpassingen, huishoudelijke hulp, vervoersvoorzieningen, hulpmiddelen). Op de Wmo werken we vanuit het credo 'goedkoopst adequate oplossing'. Dit betekent dat wanneer er meerdere adequate oplossingen zijn om mensen in de zelfredzaamheid te ondersteunen, we hiervan altijd de goedkoopste en meest kostenbesparende oplossing kiezen.

Ook maken we samen met het Sociaal Team een compleet pakket van kleine en grotere maatregelen die we in 2020 en 2021 doorvoeren. Denk daarbij aan:

- sturen op normalisering en zelf- en samenredzaamheid, dat betekent dat we bepaalde voorzieningen niet langer gaan vergoeden, bijv. douchestoeltjes;
- algemene voorzieningen en het voorliggend veld verder uitbreiden;
- het realiseren van scootmobiel- en rolstoelpools als dit een kostenbesparing oplevert;
- omzetten van individueel maatwerk naar beschikkingsvrije voorzieningen waar dat mogelijk is;
- het terugdringen van 'niet-gebruik' van voorzieningen .

Met de bovengenoemde maatregelen verwachten we kosten te kunnen besparen. Wel moeten we een winstwaarschuwing meegeven. Elke kostenbesparing kan weer teniet gedaan worden door de groeiende groep mensen die vanwege de vergrijzing en extramuralisering terecht een beroep doen op de Wmo (en/of jeugdhulp). Ook de gevolgen van de coronacrisis kunnen nog invloed hebben op gebruik van voorzieningen in het Sociaal Domein.

Taakveld 6710 Maatwerkdienstverlening 18+
6710-1 Huur Wmo ruimten
Bezuiniging € 27.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Lagere huurkosten voor Wmo ruimten door niet in alle kernen een inloop & ontmoeting te hebben.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Het gemeentelijk beleid is om in alle kernen vormen van inloop & ontmoeting te hebben. Zoveel mogelijk door inwoners zelf gerund. Laagdrempelig en dichtbij, zodat onder andere Vervoerskosten beperkt worden. In verschillende kernen betalen we daarvoor huur voor zogenoemde Wmo-ruimten. Aframen van het budget betekent dat we niet in alle kernen een ruimte realiseren en bij de post doelgroepenvervoer waarschijnlijk meer kosten zullen hebben.

6710-3 Dagbesteding ouderen
Bezuiniging € 50.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)
Door deze voorziening om te zetten van maatwerk- naar algemene voorziening, verwachten we een besparing te kunnen realiseren van € 50.000.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?
Ouderen kunnen hierdoor laagdrempelig en zonder indicatie van het Sociaal Team gebruik maken van deze vorm van dagbesteding. Het maatschappelijke effect is positief.

Resultaat 1.2.1 Meer grip op de kosten van WMO en Jeugdhulp

Taakveld 6720 Maatwerkdienstverlening 18-
6720-2 Praktijkondersteuner huisartsen jeugd
Bezuiniging € 80.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)
We stoppen met de pilots praktijkondersteuning huisartsen jeugd en zetten vol in op de inzet van onze jeugdconsulenten (van het sociaal team).

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?
Met de inzet van een praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts, kan doorverwijzing richting GGZ worden voorkomen. Als we dit niet doen, dan zou het kunnen dat de verwijzingen oplopen. Echter, door de inzet van jeugdconsulenten op basisscholen voorkomen we óók de verwijzingen naar de GGZ. Een deel van onze huisartsen vraagt nu vóórdat zij doorverwijzen of een kind al bij de jeugdconsulent is geweest; met de andere huisartsen gaan we dit ook afspreken.

Beleidskaders

Gemeentelijke kaders

Sociaal Maatschappelijke Visie 2014-2018

Algemene subsidieverordening Berg en Dal 2017

Nota vrijwilligerswerk 2017-2019

Mantelzorg in de gemeente Berg en Dal Nota mantelzorg 2019-2021

Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2020

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2018

Beleidsregels Beschermd Wonen en Opvang Groesbeek 2015

Verordening Tegenprestatie naar Vermogen gemeente Berg en Dal 2016

Afstemmingsverordening (maatregelenverordening) Participatiewet, loaw en loaz gemeente Groesbeek 2015

Verordening cliëntenparticipatie werk en inkomen gemeente Berg en Dal 2016

Verordening Doe mee Plus gemeente Berg en Dal 2018

Beleidsregel bijzondere bijstand 2016

Beleidsregel handhaving Wet kinderopvang Berg en Dal 2018

Beleidsregel kinderopvang gemeente Groesbeek 2015

Verordening leerlingenvervoer Groesbeek 2014

Verbonden partijen

Gemeentelijke GezondheidsDienst Gelderland Zuid

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	I. v.d.Scheur
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	lid algemeen bestuur
Deelnemers	14 gemeenten

Openbaar en gemeentelijk belang

De GGD voert de wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid en Jeugdwet uit. Daarnaast voert de GGD-Gelderland Zuid ook andere taken uit bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijke opvang.

Visie

De kracht en kennis van de GGD ligt in het vormgeven van collectieve en individuele preventie, signalering en behandeling. Zo werkt het team Gezonde wijk van de GGD samen met gemeenten aan het verbeteren van de gezondheid van mensen in de gemeenten en wijken in onze regio. De ambitie is om sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen en de zelfredzaamheid van burgers te vergroten. Dit doen we door te stimuleren dat de gezonde keuze ook de makkelijkere keuze wordt.

Beleidsvoornemens

- Er is een startnotitie "Bouwstenen ten behoeve van Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020-2023 uitgebracht.
- Deze startnotitie is de basis voor de Meerjarenstrategie 2020-2023.
- Er is een bezuinigingstaakstelling in verband met HR21 (functiewaarderingsysteem) oplopend tot € 556.000 in 2021.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
--	------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-1.427	-1.450	-1.399	-1.399	-1.399	-1.399
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	5,72%	5,85%	5,85%	5,85%	5,85%	5,85%
Resultaat verbonden partij	41	-50	0	0	0	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	5.481	1.231	1.122	1.063	1.063	1.063
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	5.481	8.966	15.250	21.838	22.638	22.917

Toelichting

Ontwikkelingen

Doorontwikkeling monitorfunctie GGD en gebruik van (big) data

Het is belangrijk om de monitorfunctie van de GGD door te ontwikkelen. De monitor helpt bij de volgende doelstellingen:

- de ambities op het terrein van gezonde jeugd
- het organiseren van preventie
- het samenwerken aan sociale veiligheid
- een veilige en gezonde leefomgeving

Noodzakelijk is het om hierbij aan te sluiten bij de lokale toegangspoort van de gemeenten (sociale wijkteams). GGD'en hebben gezamenlijk de toegang tot grote databestanden gerealiseerd. Door gegevens van verschillende bronnen te koppelen, kan op een aanvullende manier inzicht worden verkregen. Deze zijn belangrijk voor de preventieve en ondersteunende werkzaamheden van de GGD.

Decentralisatie Beschermd wonen/ Maatschappelijke Omvang

De doelgroep psychisch kwetsbare burgers wordt voor gemeenten steeds groter. Zeker gezien de ontwikkelingen en aandacht voor 'personen met verward gedrag'. De ambitie is om Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)/ Bijzondere Zorg beter neer te zetten. Hierdoor kan ook extra ondersteuning worden geboden bij de decentralisaties beschermd wonen/maatschappelijke opvang en de uitvoering van de Wet verplichte GGZ. Ook willen we de monitor OGGz, samen met andere partners, door ontwikkelen. Zo ontstaat er een gezamenlijk beeld van de gehele keten en kan er gericht ingegrepen worden op de knelpunten.

Sterkere verbinding tussen zorg en veiligheid

Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat zorg en veiligheid steeds sterker met elkaar in aanraking komen. Kwetsbare groepen wonen steeds langer in de wijk. Dit komt door de decentralisaties van zorgtaken naar gemeenten en het streven mensen langer thuis te laten wonen. Dit geldt niet alleen voor kwetsbare ouderen, maar ook voor personen die overlast gevend gedrag veroorzaken en/of voor zichzelf of anderen een gevaar kunnen zijn. De complexiteit van de casuïstiek neemt hierdoor toe. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgpartners, gemeenten, politie en justitie om samen een integrale aanpak te hanteren.

Risico's

In de begroting 2021 GGD is rekening gehouden met de extra taken voor Veilig Thuis. We lopen het risico dat het begrotingsbudget van de GGD niet toereikend is. We schatten het risico in op 50%.

Instituut Bijzonder Onderzoek

Rechtsvorm

Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats	Wijchen
Verantwoordelijke portefeuille	I.v.d.Scheur
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	Wijchen, Beuningen, Druten, Heumen en Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

Opsporing van oneigenlijk gebruik van uitkeringsgelden.

Visie

Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van sociale zekerheidswetgeving. Dit betreft de naleving van de onderhoudsplicht en terugvordering van teveel ontvangen uitkering door (voormalige) uitkeringsgerechtigden, onderhoudsplichtigen en partners van (voormalig) uitkeringsgerechtigden. Een onderzoek tot bijzondere controle op de naleving vindt plaats na een daartoe strekkende opdracht van de deelnemende gemeente aan het Instituut Bijzonder Onderzoek. Het IBO wordt in stand gehouden door de gemeenschappelijke Regeling tussen de gemeente Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Beleidsvoornemens

Geen gegevens bekend

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-79	-75	-82	-82	-82	-82
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	22,7%	21,7%	22,6%			
Resultaat verbonden partij	0	0	0			
Omvang eigen vermogen verbonden partij	69					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	69					

Toelichting

Ontwikkelingen

Handhaven in de sociale zekerheid is een van de voornaamste doelen van het huidige kabinet. Centraal staan een steviger aanpak van fraude in de sociale zekerheid, het betrappen van fraudeurs en het aanpakken van uitbuiting van werknemers. Per 1 januari 2013 is de wetgeving rondom handhaving fors aangescherpt. Dit resulteert in een hardere aanpak van (sociale zekerheid) fraude met daarbij behorende hogere straffen. De straffen bestaan uit een forse boete bij het schenden van de plicht om informatie te verstrekken (een boete die in verhouding staat tot de benadeling of het financiële voordeel) en bij herhaalde fraude gedurende enkele maanden geen uitkering.

Risico's

Door verdeling van het nadelig saldo over de deelnemende gemeenten heeft de gemeenschappelijke regeling geen behoefte aan extra reserves. Voor de gemeente vormt dit wel een risico.

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren moeten we verplicht opnemen in de begroting volgens de Bbv. De gegevens en een toelichting op de beleidsindicatoren zijn te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl. Daarnaast kunt u daar cijfers van andere gemeenten vinden. De cijfers zijn afkomstig van verschillende overheidsorganisaties. Deze cijfers zijn soms niet actueel en kunnen ieder moment wijzigen.

Indicator	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
-----------	---------------	----------------	----------------

Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)%

Gemeente	1,5	1,5	1,5
Provincie	1,8	1,8	1,8
Nederland	1,9	1,9	1,9

Eenheid: Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Bron: DUO

Toelichting: Percentages komen uit periode 2018

Relatief verzuim

Gemeente	11	11,16	11
Provincie	22	21,65	22
Nederland	23	23,28	23

Eenheid: Aantal leerplichtigen wel ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig, per 1.000 inw. 5-18 jr.

Bron: DUO

Toelichting: Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode 2018

Absoluut verzuim

Gemeente	3,5	3,52	3,5
Provincie	2,5	2,46	2,5
Nederland	1,9	1,91	1,9

Eenheid: Aantal leerplichtigen niet ingeschreven op een school per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar

Bron: DUO

Toelichting: Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode 2018

Niet sporters

Gemeente	44,7	44,7	44,7
Provincie	46,8	46,8	46,8

Nederland	48,7	48,7	48,7
-----------	------	------	------

Eenheid: %

Bron: RIVM

Toelichting: Percentages komen uit periode 2016. Geen recente gegevens bekend.

% kinderen in uitkeringsgezin

Gemeente	5	4,63	5
Provincie	5	5,05	5
Nederland	7	6,58	7

Eenheid: % kinderen tot 18 jaar

Bron: CBS Jeugd

Toelichting: Alle percentages komen uit de periode 2018.

Jongeren met een delict voor de rechter

Gemeente	1	0,85	1
Provincie	1	1,29	1
Nederland	1	1,45	1

Eenheid: % 12 t/m 21 jarigen

Bron: CBS Jeugd

Toelichting: Alle percentages komen uit de periode 2018

% Jeugdwerkloosheid

Gemeente	3	1,84
Provincie	2	1,35
Nederland	2	1,52

Eenheid: % 16 t/m 22 jarigen

Bron: CBS Jeugd

Toelichting: Alle percentages komen uit de periode 2018

Bijstandsuitkeringen

Gemeente	329	327	329
Provincie	326	333	320

Nederland	382	390	374
<i>Eenheid:</i>	Aantal per 10.000 inwoners		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Aantallen begroting 2020 komen uit periode tweede halfjaar 2018. Aantallen rekening 2019 komen uit de periode eerste halfjaar 2019. Aantallen begroting 2021 komen uit de periode tweede halfjaar 2019.		

Jongeren met jeugdbescherming

Gemeente	1,2	1,3	1,2
Provincie	1,1	1,1	1,1
Nederland	1,1	1,1	1,1
<i>Eenheid:</i>	% van alle jongeren tot 18 jaar		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Percentages begroting 2020 komen uit de periode tweede halfjaar 2018. Percentages begroting 2021 komen uit de periode tweede halfjaar 2019.		

Jongeren met jeugdhulp

Gemeente	8,9	8,8	9,8
Provincie	9,9	10,4	10,6
Nederland	10	10,4	10,5
<i>Eenheid:</i>	% van alle jongeren tot 18 jaar		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Percentages begroting 2020 komen uit periode tweede halfjaar 2018. Percentages begroting 2021 komen uit de periode tweede halfjaar 2019.		

WMO-cliënten met een maatwerkarrangement

Gemeente	600	570	680
Provincie	572	560	610
Nederland	610	600	630
<i>Eenheid:</i>	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep		
<i>Bron:</i>	CBS MSD WMO		
<i>Toelichting:</i>	Aantallen begroting 2020 komen uit periode tweede halfjaar 2018. Aantallen begroting 2021 komen uit de periode tweede halfjaar 2019.		

Jongeren met jeugdreclassering

Gemeente	0,3	0,5	0,3
Provincie	0,3	0,3	0,3

Nederland

0,3

0,3

0,3

Eenheid: % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar

Bron: CBS

Toelichting: Percentages begroting 2020 komen uit de periode tweede halfjaar 2018.
Percentages begroting 2021 komen uit de periode tweede halfjaar 2019.

Onze buurt

Je brengt een groot deel van je vrije tijd door in de gemeente en het dorp waar je woont. Je wilt daar fijn kunnen leven en wonen. Dat gaat niet vanzelf. Daar moet aan gewerkt worden. Denk bijvoorbeeld aan een schone buurt, veilige wegen, goede riolering en het onderhouden van bomen en planten. Maar ook aan sport en bewegen. De gemeente heeft daarin een aantal taken, maar inwoners en ondernemers hebben dat ook. We hebben elkaar nodig om deze dingen goed te regelen. Daarbij geeft de gemeente steeds meer ruimte aan inwoners en ondernemers om zelf met ideeën te komen. De gemeente wil niet voor inwoners bedenken wat goed zou kunnen zijn, maar juist helpen de ideeën van inwoners te realiseren.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/ thuis	- Directe omgeving/ dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Minder regels - Meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat willen we bereiken?

- 2.1 In onze buurt is iedereen, zo veel als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.
- 2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.
- 2.3 In onze buurt is het goed wonen.
- 2.4 We willen een duurzame gemeente zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.1.1 Elke inwoner kan dichtbij huis sporten en spelen.

Speeltuinen vernieuwen wij in nauwe samenwerking met kinderen en buurtbewoners. In 2018 is het vervangingsschema voor speelplekken voor het laatst bijgewerkt. Dit herhalen we eens in de drie jaar. Dat betekent dat we dit in 2021 opnieuw doen, op basis van de meest actuele inzichten. In het vervangingsschema staat beschreven welke speeltuin wij in een bepaald jaar vervangen en wat hier de kosten voor zijn. In de praktijk kan dit veranderen doordat speeltoestellen op moment van theoretische vervanging nog heel en veilig zijn. In die situatie stellen wij de vervanging uit.

In het huidige vervangingsschema staan de volgende plekken voor 2021 op de planning:

- Een deel van de Skatebaan bij de Meent in Groesbeek
- Een speelplek aan de Nesciostraat in Beek
- De funramp aan de Roerdompstraat in Beek (tegenover de bassischool)
- Een speelplek aan de Waterstraat in Beek

Naast het vervangen van speelplekken, onderhouden wij de speeltoestellen en de valondergronden. Het onderhoud is uitgebreid beschreven in de paragraaf kapitaalgoederen.

2.1.2 In mijn buurt kunnen alle mensen op een prettige en veilige wijze langer thuis blijven wonen.

Onze inwoners wonen zelfstandig thuis. Soms hebben zij een tijdje in een instelling gewoond, of in een beschermde woonomgeving. Soms komen ze uit een ander land. Ook inwoners met psychische problemen en/of dementie moeten in onze dorpen prettig kunnen leven en wonen.

We streven daarom naar een evenwichtige verdeling van woonruimte. Maar mensen met psychische problemen die uitstromen uit een instelling, zijn altijd aangewezen op een sociale huurwoning. En daar hebben we er niet zo veel van en vaak staan er ook veel bij elkaar in dezelfde wijk. Daarom gaan we inzetten op nieuwe woonvormen zodat iedereen een passend thuis in een leefbare en veilige buurt heeft. Daarin werken we samen met onze partners, zoals woningcorporaties en projectontwikkelaars. En wanneer iemand aanpassingen, hulpmiddelen of begeleiding nodig heeft om thuis zelfstandig te wonen, ondersteunen we daarbij. Wanneer zelfstandig thuis wonen niet meer gaat, willen we graag dat er toch een plek is. In 2021 gaan we daarom voor twintig mensen met dementie een plek maken in de oude Gerardus Majella school.

Samenleven in een buurt waarin sprake is van diversiteit en hulpbehoevendheid, is niet voor iedereen even gemakkelijk. We ondersteunen daarom samen met onze partners alle buurtgenoten. Bijvoorbeeld met een training over hoe verwardheid en/of dementie te herkennen is en hoe je dan met iemand een gesprek kunt voeren. Of waar je op moet letten om samen mee te blijven doen aan activiteiten. Als je er samen niet goed uitkomt, je niet veilig voelt of je zorgen maakt, kan iedereen terecht bij het sociaal team, het meldpunt bijzondere zorg of gebruik maken van buurtbemiddeling.

2.1.3 We zetten in op verbetering van het lokale sport- en beweegklimaat

Onze sportstimuleringsaanpak bestaat vier jaar in zijn huidige vorm. Om de aanpak verder te verbeteren wordt hij geëvalueerd. Dit doen we door de doelen en de professionele inzet tegen het licht te houden. De afspraken die we maken in het lokaal sportakkoord worden daarbij gebruikt.

Meer dan 95 lokale inwoners nemen op dit moment namens sport- en beweegaanbieders, onderwijs, welzijnsorganisaties, gezondheidsinstellingen, lokale ondernemers en gemeente deel aan het proces voor het sluiten van een lokaal sportakkoord. In dit akkoord wordt afgesproken wat de organisaties gaan doen om het lokale sport- en beweegklimaat te verbeteren. In 2021 vormt het lokale sportakkoord voor een belangrijk deel de agenda om inwoners meer te laten bewegen en het sportaanbod te verbeteren. Thema's zijn:

- inclusief sporten, sporten voor kwetsbare doelgroepen, niemand buitenspel;
- gezonde sportorganisaties, samen sterk;
- duurzame sportomgeving, multifunctioneel gebruik sportvoorzieningen;
- sport en onderwijs voor een gezonde toekomst voor onze kinderen.

2.2.1 Kinderen kunnen zelfstandig naar school.

Samen met basisscholen en de kinderen zorgen we voor veilige school-thuisroutes met verkeerseducatie (hoe kunnen kinderen de wegen en paden veilig gebruiken) en kleine infrastructurele aanpassingen. In 2021:

- Gaan we verdere met de uitvoering van school-thuisroute projecten die door het Coronavirus en de sluiting van de basisscholen tijdelijk zijn stilgelegd. In 2021 realiseren we bij die basisscholen in Millingen aan de Rijn, Ooij en Breedeweg de maatregelen die uit die projecten naar voren zijn gekomen. In 2021 starten we tevens nieuwe school-thuisroute projecten bij andere basisscholen.
- Realiseren we een veiligere schoolomgeving rond De Biezenkamp in Beek met meer ruimte voor voetgangers en een duidelijke fietsroute naar de fietsenstalling.

2.2.2 Fietzers beschikken over een veilig en comfortabel netwerk.

- In regionaal én internationaal verband werken we aan een samenhangend netwerk voor de fietser.

- Om eenzijdige ongevallen te voorkomen hebben we in 2018 – 2020 samen met de Fietzersbond onveilige obstakels op fietspaden rond Millingen aan de Rijn, Kekerdom, Leuth, Ooij en Beek weggenomen. In 2021 volgen andere gebieden van onze gemeente.
- In het buitengebied gaan we de snelheid van wegen zo veel mogelijk terugbrengen naar 60 km/uur. Dit geldt niet voor de grote verbindingswegen (gebiedsontsluitingswegen) als de Zevenheuvelenweg, Nijmeegsebaan, Wylerbaan en N840.
- Op de route Nijmegen – Beek – Leuth – Millingen aan de Rijn werken we samen met Nijmegen en de Provincie Gelderland aan het verbeteren van de hoofdfietsroute, waaronder:
 - In navolging van de in 2020 aangelegde fietsstraat op de Parallelweg in Ubbergen richten we in 2021 ook het gedeelte van de Rijksstraatweg tussen de Parallelweg en Nijmegen in als fietsstraat.
 - Met het onderhoud aan de N840 realiseren we een in twee rijrichtingen te berijden fietspad tussen de verkeerslichten en Beek en de rotonde bij de St. Hubertusweg. Hierdoor hoeven fietsers minder vaak de drukke provinciale wegen over te steken en ontstaat een goede ontsluiting van en naar de bij Beek te realiseren TOP.
 - Begin 2021 heeft de raad een keuze gemaakt over een fietsrondweg in Leuth. Vervolgens werken we verder aan de uitvoering daarvan met als eerste stap het doortrekken van het bestaande vrijliggende fietspad langs de N840 tot aan de parallelweg in Leuth.

2.2.3 We nemen obstakels voor voetgangers en rolstoelgebruikers weg.

Wij ontwikkelen een plan om ondernemers te betrekken bij het maken en beheren van obstakelvrije routes voor mindervalide bezoekers van de gemeente.

Medio 2020 gaan we de obstakels samen met inventariseren. Dit gebeurt samen met inwoners en belangenorganisaties. Dit doen we eerst in Millingen aan de Rijn. De geconstateerde gebreken zullen dan in Q4 en Q1 van 2021 worden hersteld.

In het voorjaar van 2021 zal dezelfde sessie zijn in Beek waarna de aanpassingen worden gerealiseerd in de tweede helft van 2021.

We voeren de werkzaamheden uit in combinatie met onderhoud of investeringen.

2.2.4 Op de dijken gaan alle verkeersdeelnemers goed samen.

- Gastvrijheid op onze dijken vinden wij belangrijk. Wij willen daarom eerst goede parkeervoorzieningen mogelijk maken alvorens het parkeren op de dijken te verbieden.
- In 2021 realiseren we een TOP nabij Beek. Het parkeren in/nabij Kekerdom blijft een aandachtspunt.
- In 2019 is bij wijze van proef het parkeren op de Weverstraat verboden, welke we continueren. Wij zien nadrukkelijk ook een taak weggelegd voor Staatsbosbeheer en spreken Staatsbosbeheer aan op hun verantwoordelijkheid. Op een aantal locaties zien we ook aantrekkelijke mogelijkheden voor ondernemers.
- In 2021 richten we de Ooijse Bandijk veiliger in. Nu geldt op bepaalde wegvakken nog een maximum toegestane snelheid van 80 km/uur. Voor de leefbaarheid en onze eigen mobiliteitsvisie verlagen we de snelheid en remmen we het verkeer af.

2.2.5 Alle verkeersdeelnemers reizen veilig en prettig door de gemeente.

In 2017 heeft de raad de mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze visie biedt het beleidskader hoe we in de periode tot 2026 werken aan een bereikbare gemeente met veilige en leefbare wegen. In 2018 en 2020 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van en bijdragen aan projecten die opgenomen zijn in de mobiliteitsvisie. In 2021 geven wij u een overzicht van de diverse projecten die we in dit kader uitvoeren.

2.2.6 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Binnen het werkgebied van politieteam Tweestromenland hebben de 6 gemeenten gezamenlijk een integraal veiligheidsplan 2019-2022 vastgesteld, hierin staan belangrijke onderwerpen:

- ondermijning
- drugs
- zorginstellingen
- verward gedrag
- jeugd
- verkeer

Dit sluit ook goed aan op de belangrijkste prioriteiten van politie en OM (drugs, uitbuiting, fraude etc). Zo wordt de aanpak van specifieke casussen via het integrale ondermijningsoverleg Tweestromenland opgepakt en zijn er regionale afspraken gemaakt over een efficiënte toepassing van de Wet verplichte GGZ, die in 2020 in werking is getreden. Naast inzet op deze thema's worden uiteraard ook concrete activiteiten uitgevoerd op lokale actuele thema's als bijv. inbraakpreventie, overlastbestrijding en veiligheid rondom zorginstellingen.

Bestrijding van het coronavirus heeft grote gevolgen gehad voor de crisisbeheersing. Bijna alles met betrekking tot planvorming, opleiden, oefenen en trainen is tijdelijk stil gelegd. Vraag is of veel aanpassingen die nu worden gedaan straks het "nieuwe" normaal moeten worden. Denk hierbij aan grootschalige evenementen, bezoekersaantallen en de 1.5 meter-samenleving. Er zullen evaluaties van de (crisis)aanpak van corona plaatsvinden. Leerpunten die hieruit voortkomen moeten opgepakt en ingebed worden, bijv. onder welke voorwaarden grote evenementen nog veilig kunnen plaatsvinden. Onderzocht moet worden of het regionaal beleidsplan en crisisplan ook om aanpassingen vraagt, gelet op deze praktijkervaringen. Dit zal de nodige inzet en capaciteit vanuit de VRGZ en gemeenten vragen in 2021.

2.2.7 We bevorderen de Veiligheid en Leefbaarheid.

In het kader van verbeteren van veiligheid en leefbaarheid beschikken we over 3 Fte BOA-capaciteit. Deze zetten we in zowel binnen als buiten kantoortijden en zo ze we zichtbaar en aanspreekbaar in de wijk. We vergroten de leefbaarheid in de wijken door:

- ingekomen meldingen te behandelen
- meer te controleren op (zwerf)afval
- bij evenementen controlerend en/of handhavend aanwezig te zijn

Verder handhaven zij onder andere op de parkeer- en stopverboden op de dijken om zo de veiligheid op de weg en de bereikbaarheid voor hulpdiensten te vergroten.

We hopen dat grotere evenementen die voor 2020 gepland stonden maar toen vanwege corona niet zijn doorgegaan, in 2021 alsnog doorgaan (bijvoorbeeld voor 75 jaar bevrijding). Misschien in een andere vorm omdat ze nog aan andere (strengere) voorwaarden en regels moeten voldoen.

2.2.8 In de wijk Stekkenberg krijgt iedereen gelijke kansen

Uit de GGD monitor blijkt dat er in de Stekkenberg meer armoede is, er veel sociale huurwoningen zijn, meer eenoudergezinnen en meer mensen met een lage opleiding. Bij deze groepen is het risico dat er problemen ontstaan groter.

Om die reden is in 2020 een actieplan opgesteld met met activiteiten. Het doel daarbij is een kansrijke wijk voor alle maar vooral ook voor de kwetsbare inwoners.

Samen met de kernpartners in de wijk werken we de actieplannen uit. De kernpartners zijn: SPOG, Forte Welzijn, Stichtingsbestuur Op de Heuvel, Domino, Oosterpoort en een vertegenwoordiger van de GGD.

Wat willen we bereiken:

1. Een kansrijke start voor alle kinderen met daarbij grotere ontwikkelingskansen.
2. Een integraal wijkcentrum met een doorlopende pedagogische aanpak.
3. Betere samenwerking tussen en inzet van organisaties waardoor de doelen makkelijker kunnen worden gehaald.
4. Bruisend wijkcentrum met activiteiten voor en door inwoners en dienstverlening door professionals
5. Vergroten gezondheidskansen en vaardigheden.
6. Minder armoede en schulden.

7. Een goede monitoring en verantwoording van de inzet op de bereikte resultaten.

2.3.1 Onze dorpscentra zijn aantrekkelijk en gastvrij.

We willen dat er een prettige sfeer is in de verschillende dorpen. Dat doen we in de eerste plaats voor onze inwoners, maar ook voor de toeristen die op onze gemeente af komen en daardoor langer blijven. Op de volgende plekken zijn/gaan we daarom bezig met de voorbereiding van projecten:

- In het centrum van Ooij; herinrichting Reiner van Ooiplein, de uitvoering volgt op zijn vroegst in 2021, waarschijnlijk in de loop van 2022.
- In het centrum van Groesbeek; herinrichting van het marktplein en aanpassingen aan de Dorpsstraat. Medio 2021 besluit de raad na raadpleging van de ondernemers, bewoners en bezoekers, over het te realiseren ontwerp. Uitvoering volgt in 2021-2022.
- In het centrum van Beek; aanpassing winkelcentrum Beek. De inmiddels verouderde plannen zijn in 2020 aangepast en teruggebracht tot de gewenste verkeerskundige verbeteringen zoals het aanpassen van het profiel van de Waterstraat en het aanleggen van een trottoir tussen het Hôfke en de winkels. De uitvoering hiervan vindt plaats in 2021.

2.3.2 We gebruiken de accommodaties beter.

We zijn gestart met de uitvoering van het projectplan voor de 2e fase van het accommodatiebeleid. Dit plan, met als doel behoud van zoveel mogelijk betaalbare ontmoetingsactiviteiten in het dorp, is gestart in Millingen aan de Rijn. Het project heeft een looptijd van ongeveer 5 jaar. Omdat de omstandigheden zijn gewijzigd door noodzakelijke bezuinigingen en door de corona pandemie is een heroverweging van dit project aan de orde. Om sneller tot resultaten en keuzes te kunnen komen heeft uw raad gevraagd om een evaluatie van het accommodatiebeleid en de daaraan gerelateerde subsidies. Hierin gaan wij voorzien. We gaan daarbij eerst in overleg met de gemeenteraad om hierbij de uitgangspunten te bespreken.

2.3.3 We zijn zuinig op de bijzondere, oude panden/monumenten in onze gemeente.

De monumenten in gemeente Berg en Dal zijn de pareltjes van onze kernen en ons landschap. Het gemeentelijk beleid op cultureel erfgoed zet dan ook in op duurzame instandhouding van gebouwd erfgoed. De afgelopen jaren is de vraag naar mogelijkheden om monumenten mee te nemen in de energietransitie flink toegenomen. We verkennen hoe we eigenaren informatie kunnen aanbieden waarmee zij hun monument kunnen verduurzamen met behoud van cultuurhistorische waarden.

Voor het duurzaam behoud van (monumentaal) religieus erfgoed gaan we samen met kerkeigenaren en andere belanghebbenden verder met het opstellen van de kerkenvisie. Deze visie geeft antwoord op de vraag hoe we met dit vastgoed om kunnen en willen gaan.

In 2021 bereiden we een aantal zaken voor in het kader van de invoer van de Omgevingswet. Om de regelgeving rondom de bestaande gemeentelijke monumenten te handhaven, moeten we de erfgoedverordening actualiseren. Ook moeten we een regeling opstellen om de advisering van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit in te richten na de invoer van de Omgevingswet. Met de invoering van de Omgevingswet, kijken we vanuit erfgoed of er nog voorbereidingen nodig zijn.

2021 is ook een belangrijk jaar voor het archeologisch erfgoed in de gemeente. Afgelopen jaar heeft de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed het nominatiedossier van de Neder-Germaanse Limes bij UNESCO ingediend. In juli 2021 beslist UNESCO of de Neder-Germaanse Limes op de werelderfgoedlijst komt. Het Romeinse aquaduct van Berg en Dal en de Romeinse baksteen- en aardewerkfabriek op de Holdeurn zijn opgenomen in deze nominatie. Als de nominatie wordt goedgekeurd, krijgen deze locaties in de gemeente een status die vergelijkbaar is met de Piramides van Egypte en de Chinese Muur.

Voor de uitvoer van de wettelijke taken op het gebied van archeologie maakt de gemeente gebruik van archeologische waardenkaarten. Hierop staat waar we archeologische vindplaatsen

verwachten en waar bekend is dat er archeologische vindplaatsen zijn. De kaarten zijn opgesteld vóór de herindeling. Dit jaar gaan we de kaarten actualiseren, zodat we met actuele informatie archeologie kunnen meenemen in ruimtelijk beleid.

2.3.4 We maken het landschap mooier, diverser en beter bereikbaar.

De onontkoombare grote ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van woningbehoefte, duurzaamheid, klimaatadaptatie en functieverandering dragen bij aan de verbetering van de natuur- en landschapswaarden in onze gemeente. Ook levert meer bewustwording op bij de inwoners en bezoekers over ons mooie landschap en natuur.

In het Landschapsontwikkelingsplan is opgenomen dat we zoveel mogelijk een multifunctioneel landschap willen, waarbij de toegevoegde functies leiden tot meer ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor zijn ook basiskwaliteiten en gewenste ontwikkelingen opgenomen.

We zetten hiervoor actief in met beleid en projecten op het gebied van duurzaamheid (landschappelijke inpassing van zonneparken), klimaatadaptatie (grachten tegen wateroverlast Breedeweg) en recreatie (uitbreiding wandel- en fietsnetwerk). We stellen randvoorwaarden vast, overleggen met onze partners over de beste invulling van projecten en beleid. We proberen beleid van andere en hogere overheden en organisaties zodanig te beïnvloeden dat dit leidt tot hogere natuur- en landschapswaarden in onze gemeente.

We ontwikkelen dorpsommetjes op voor inwoners en toeristen. Samen met Via Natura vergroenen we schoolpleinen en maken we buitenlokalen. Hierdoor worden de schoolpleinen minder versteend en krijgen een natuurlijker uitstraling. Natuureducatieprojecten ondersteunen de basisschoolleerlingen om meer kennis op te doen over natuur.

2.3.5 Wij houden groenvoorzieningen op peil.

De contracten voor groenonderhoud zijn in 2018 inbesteed bij Dar. Dat betekent dat er geen aanbesteding plaatsgevonden heeft en wij het werk direct aan Dar hebben gegund. Het contract heeft een looptijd van twee jaar. Daarnaast kunnen we maximaal twee maal het contract met een jaar verlengen. Van die optie is in 2020 gebruik gemaakt. Wegens goede ervaringen zijn wij voornemens om het contract in 2021 voor de laatste keer de verlengen. In 2021 actualiseren we het contract voor de aankomende jaren. Door veranderingen in het areaal is het nodig om de hoeveelheden in het contract aan te passen

In het contract leggen wij onder anderen de onderhoudskwaliteit vast. Wij schrijven A-kwaliteit en inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt voor. A-kwaliteit betekent dat we een hoge onderhoudskwaliteit vragen. Inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt betekent in de praktijk dat ongeveer 20 medewerkers uit deze doelgroep actief zijn met het onderhoud van openbaar groen.

Tot slot herstellen en renoveren wij ook dit jaar weer plantsoenen. Door het veranderende klimaat (langdurige droogte) zien wij dat het assortiment verandert. Niet alle soorten kunnen goed tegen de droogte. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor biodiversiteit. Daarom proberen we steeds vaker andere en minder bekende plantsoorten in het openbaar groen uit. Tot slot is het vasthouden van regenwater een actueel onderwerp. Vooral grasvelden richten wij hierop in. Wij leggen bijvoorbeeld zogenaamde wadi's aan voor het bergen van regenwater. Een wadi is een verlaging in het grasveld waar water verzamelt en de bodem in trekt.

Meer informatie over het onderhoud van groen leest u in de paragraaf kapitaalgoederen.

2.3.6 We hebben een toekomstbestendige bibliotheek.

We onderzoeken op welke wijze de bibliotheek toekomstbestendig blijft in onze gemeente. Het aantal bezoekers daalt, inwoners lenen minder boeken en de wereld wordt steeds meer digitaal. De maatschappij verandert en de bibliotheek verandert mee. Daarnaast is er minder geld beschikbaar. We moeten dus op zoek naar een bibliotheek die hierbij past.

We stimuleren de 'Bibliotheek Op School' om lezen voor de jeugd bereikbaar te houden. We onderzoeken samen met de bibliotheek hoe zij meer kunnen samenwerken en -wonen in

multifunctionele accommodaties, zoals scholen en dorpshuizen. De bibliotheek brengt het aanbod hiermee dichterbij de doelgroepen en het wordt gemakkelijker om samen te werken met sociaal-maatschappelijke partners.

We vinden het belangrijk dat inwoners in hun buurt toegang blijven houden tot de bibliotheek. Voor de uitleen van boeken en als laagdrempelige voorziening in de bestrijding van laaggeletterdheid en daarnaast als ontmoetingsplek voor persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid. Deze functies en de bereikbaarheid willen we behouden. We bezuinigen op huisvesting en personeel.

De komende tijd zoeken we samen met de bibliotheek naar creatieve, innovatieve en betaalbare oplossingen. In 2021 zetten we de eerste stappen in de uitvoering van een toekomstbestendige bibliotheek.

2.4.1 We werken aan een duurzame gemeente door te werken aan energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.

Met het door de raad vastgestelde Actieplan Duurzaamheid, werken we in onze gemeente langs verschillende lijnen aan duurzaamheid. Komend jaar leggen we hier de focus op:

Duurzame energie

- We stimuleren maatregelen voor duurzame energie, zoals het Loket Duurzaam Wonen Plus, Lening Toekomstbestendig Wonen en de Stimuleringsregeling voor non-profit organisaties.
- We gaan door met het uitrollen van de eerste 3 tot 5 (pilot)projecten voor zonneparken. De initiatiefnemers zijn aan zet om hun aanvraag in te dienen. Samen met de initiatiefnemers en inwoners zorgen we voor een optimale inpassing en draagvlak. We verwachten in 2021 de pilots te kunnen vergunnen.
- We komen na het betrekken van onze inwoners en debat in de Raad tot conclusies of en zo ja, waar er ruimte is voor windmolens.

Aardgasvrij wonen

- We voltooiën onze gemeentelijke Transitievisie Warmte, conform de verplichtingen vanuit het Rijk. Daarna gaan we aan de slag met het opstellen van een concreet uitvoeringsplan, een pilot met daarin de zoektocht naar het meest optimale warmte-alternatief en vervolgens met een aantal projecten om gestructureerd huizen te verduurzamen. We richten ons hierbij op het isoleren van de huizen en het vergroten van de energiebesparing. Dit zijn de eerste stappen richting een aardgasvrije toekomst, zonder dat we al daadwerkelijk van het aardgas af gaan. Een voorbeeld hiervan is een isolatiecampagne voor woningeigenaren.
- We versterken het thema aardgasvrije gebouwen in de verbinding met het woonbeleid en het vastgoedbeleid.

Duurzame mobiliteit

- We gaan door met het bouwen aan een netwerk van laadpalen voor elektrische auto's. Doelstelling is minimaal enkele openbare laadpunten in elke kern.
- Verouderd straatverlichting gaan we planmatig vervangen door LED-verlichting. Conform planning zijn dit in 2021 200 masten.
- We onderzoeken de mogelijkheden en draagvlak voor deelauto-concepten. Bij een positieve uitkomst, zetten we hierop in en maken we een uitvoeringsplan.

Circulaire Economie

- We blijven vanuit afvalverwerking stappen zetten naar een circulaire economie, en we verkennen hoe we dit breder kunnen trekken naar bijvoorbeeld de bouwsector en de sector toerisme en recreatie. Zie ook het voorbeeld over 'Green Destinations' hieronder.

Klimaatadaptatie

- We geven een nadere invulling aan de Regionale Adaptatie Strategie, stellen met de regio een Regionaal Uitvoerings Plan op en werken aan een Lokaal Uitvoeringsplan. Hierin staan ambities, doelen en maatregelen om de negatieve gevolgen van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen te voorkomen of te verminderen. Onze inwoner wordt daarbij betrokken. Elders in de begroting wordt nader ingegaan op de

invulling hiervan.

Samen duurzaam handelen

- We blijven onze inwoners en inwonersinitiatieven zoveel mogelijk ondersteunen met financiën, kennis en het zoeken naar financieringsmogelijkheden. We helpen ondernemers een verduurzamingsslag te maken. In de sector toerisme en recreatie werken we bijvoorbeeld aan "Green Destinations". Dit zijn pilots voor 1) het verminderen van afval en 2) we onderzoeken bij accommodaties hoe zij hun afval beter kunnen scheiden.
- Samen met de regio werken we aan de verplichte Regionale Energie Strategie (RES). We besluiten over RES 1.0 en bieden RES 1.0 aan het Rijk aan.
- We haken zoveel mogelijk inhoudelijk aan bij regionale initiatieven.

Duurzaam organiseren

- We maken een begin met het monitoren van onze eigen CO2 uitstoot en onderzoeken of het zinvol is de CO2-prestatieladder hiervoor te gebruiken.
- We verbeteren de communicatie over duurzaamheid en zetten hiervoor onder andere in op de actualisatie van de gemeentelijke website.
- We hebben een verkenning gedaan naar nieuwe mogelijkheden om het gemeentelijk vastgoed nog verder te verduurzamen. We maken een plan voor uitvoering van deze mogelijkheden.

2.4.2 We nemen maatregelen tegen de effecten van klimaatverandering.

We willen onze gemeente klimaatbestendig maken in 2050.

Als vervolg op de Regionale Adaptatie Strategie Rijk van Maas & Waal is er een regionaal en een lokaal uitvoeringsprogramma vastgesteld. Daarin wordt duidelijk gemaakt welke prioriteiten we gaan stellen, want we kunnen niet alles tegelijk. We kiezen welke maatregelen en projecten we zelf gaan trekken, of waar we bij aanhaken of wat we laten schieten. We maken een keuze wat we lokaal gaan doen en wat regionaal, welke partners er nodig zijn om de doelen te bereiken en welke middelen er nodig zijn.

2.4.3 Wij nemen maatregelen om wateroverlast te voorkomen.

Op diverse plekken hebben inwoners hinder of overlast van water door hevige regenbuien. De overlast bestaat vaak uit schade aan privé en gemeentelijke eigendommen. Vooral in Breedeweg is sprake van overlast; hinder treedt met name op in Beek, het centrum van Groesbeek en Heilig Landstichting. Prioriteit wordt gegeven aan situaties waarbij sprake is van overlast. In 2019 is dan ook gestart met het project 'Wateroverlast Breedeweg'. Samen met Waterschap Rivierenland werken we aan ongeveer 40 maatregelen in en rond te kern om wateroverlast (en droogte) tegen te gaan. Dit project loopt door tot en met 2024 (en staat ook vermeld in het MIP).

Het rioolstelsel is ontworpen op neerslag van ongeveer 20 mm (in één uur), en is niet berekend op de waterafvoer van extreme regenval. De te nemen maatregelen voor wateroverlast door extreme neerslag brengen we voor het grootste deel ten laste van de rioolheffing. Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) Berg en Dal 2016-2020 wordt in het najaar van 2020 geactualiseerd en kent dan een planperiode van 2021-2025. Het GRP vormt het vertrekpunt om invulling te geven aan de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater.

Door wateroverlastprojecten samen te voegen, proberen we voor subsidies in aanmerking te komen.

Breedeweg

- Door de samenwerking met het Waterschap kunnen we in aanmerking komen voor de landelijke DPRA-subsidie. De aanvraag hiervoor kan in 2020 worden ingediend.
- Door extreme regenval is de parkeerplaats Wilgstraat-Kruksebaan al twee keer ondergelopen met bijna een meter water. Wij hebben een oplossing bedacht voor het

traject Knapheideweg richting buurtsuper. Uitvoering staat voor 2019-2021 op de planning.

- Aan het Hemeltje zoeken gemeente en Waterschap Rivierenland ruimte voor een extra wateropvang. Ieder heeft een aandeel van 50% in de kosten.
- Voor de andere grote waterstroom vanaf Klein Amerika-Antoniusweg-Bredeweg is een intentieovereenkomst gesloten tussen gemeente/WSRL en een projectontwikkelaar. De verwachting is dat met de beschikbare grondposities de wateroverlast rondom de “Boys-velden” en de Bredeweg opgelost kunnen worden.
- Vanaf 2021 kunnen we met het Waterschap de uitvoering in de grote waterstromen gaan starten (Knapheidepad-Kruksebaan-buurtsuper en de stroom Klein Amerika-St. Antoniusweg).

Beek

- In 2020/2021 staat de voorbereiding van “watersnelwegen” op de planning. Het water uit het Keteldal kunnen we relatief eenvoudig via de Lindenstraat afvoeren naar de groene ruimte tussen de huizen en de N325. Hiervoor moeten we aanpassingen maken in het straatprofiel. Het water uit het Filosofendal kunnen we afvoeren via het tracé Waterstraat, Bongerdstraat, Colonel Ekmanstraat en Reigerstraat.
- De stuwwal droogt langzaam uit. In het Keteldal bestaat de mogelijkheid om water op te vangen en te laten infiltreren in de bodem. Hiervoor gaan we in gesprek met de betreffende grondeigenaren, de gemeente Nijmegen en Vitens.
- Het project “water werkt” is 20 jaar geleden gerealiseerd. Dit kunstwerk heeft ook een belangrijke watervoerende functie. We gaan het restaureren.

Centrum Groesbeek

In het centrum nemen we bij de uitvoering van projecten het aspect wateroverlast meteen mee. We hebben de knelpuntlocaties namelijk in beeld. De maatregelen worden in de bovengrond gezocht. Door aanpassingen van het maaiveld wordt het water naar plekken geleid waar het geen of minder overlast veroorzaakt. Het betreft de reconstructies Ottenhofstraat en Mooksestraat/Binnenveld.

Heilig Landstichting

In deze kern hebben we nog geen concrete maatregel in beeld. Er zijn wel optimalisaties in de boven- en ondergrond mogelijk waarbij we het hemelwater op een manier verwerken dat het minder overlast veroorzaakt. Het gaat met name om gemengd afvalwater wat dan op straat komt te staan. We denken aan het afkoppelen van woningen. We onderzoeken structurele oplossingen voor de waterhinder. Deze mogelijkheden hangen samen met de nog in ontwikkeling zijnde plannen van Vitens om waterwinputten te verplaatsen.

2.4.4 We stimuleren het verminderen van de hoeveelheid restafval.

Sinds de herindeling is de hoeveelheid restafval per inwoner langzaam gedaald. Gelet op de landelijke VANG doelstellingen is een verdere daling gewenst.

In 2020 evalueren we het geharmoniseerde afvalbeleid en stellen we verbeteringen voor waarbij de betaalbaarheid van afval uitgangspunt blijft. Aandacht voor bezuinigingsmaatregelen blijft daarom noodzakelijk om te voorkomen dat de afvalstoffenheffing verder stijgt. Afhankelijk van de besluitvorming werken we de verbeteringen verder uit en implementeren we die. Voorbeelden hiervan zijn gescheiden inzameling en verwerking van luiers en incontinentiemateriaal en daaraan gekoppeld eventueel het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval.

Ook besteden we meer aandacht aan communicatie en educatie. We bereiden gescheiden inzameling op basisscholen voor welke we na raadsvaststelling kunnen implementeren. Ook besteden we aandacht aan het beperken van zwerfafval. We ondersteunen initiatieven, die ertoe leiden dat afval steeds meer als grondstof wordt gebruikt (circulaire economie). De effecten van het afvalbeleid monitoren we jaarlijks en rapporteren we apart aan de gemeenteraad. Afhankelijk van de resultaten stellen we eventuele aanpassingen voor.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten	-22.691	-23.111	-23.307	-23.865	-24.340	-24.464
Baten	9.403	9.761	10.102	10.145	10.309	10.531
Totaal programma	-13.289	-13.350	-13.204	-13.720	-14.030	-13.933

Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021

In onderstaande tabel vindt u de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De verschillen zijn per taakveld toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Toelichting	Vershil	I/S/RES
Overige gebouwen & gronden	- In 2020 is de voormalige Gerardus Majellaschool verkocht. Dit leidt in 2021 tot een nadeel.	-330	S
Regionale brandweer	- Hogere bijdrage gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) op basis van de begroting 2021 van de VRGZ.	-133	S
APV & Bijzondere wetten	- Bezuiniging op controle Drank- en Horecawet (Top 19 raad).	22	S
Wegen	- Op de jaarlijkse storting in de voorziening onderhoud wegen is een bezuiniging ingeboekt (Top 19 raad).	255	S
	- Budget voor het wegnemen van obstakels voor voetgangers en rolstoelgebruikers is als bezuiniging ingeboekt (Top 19 raad).	190	S
	- Op het budget voor het schoonhouden van de verhardingen is een bezuiniging ingeboekt (Top 19 raad).	50	S
Rationeel wegbeheer	- Eens in de 2 jaar (de even jaren) hebben we hogere advieskosten voor rationeel wegbeheer door verplichte wegininspecties.	50	S
Ondersteuning sportinstellingen	- Bezuiniging op buurtsportcoaches (Top 19 raad). Tegenover deze verlaging staat een lagere algemene uitkering, onderdeel buurtsportcoach, voor een bedrag van € 80.000	131	S
Sportaccommodaties	- In 2020 hebben we Sportzaal Morgenfit in Ooij aangekocht. De uitzetting betreft de kapitaallasten en het verwachte exploitatietekort.	-105	S
	- In 2020 eenmalige subsidie aan SC Millingen voor terreinafscheiding en drainage sportpark de Hove.	18	S

Volksfeesten & Evenementen	- Binnen de taakvelden/programma's heeft een herschikking van de budgetten voor evenementen en herdenkingen plaatsgevonden. Per saldo is dit budgettair neutraal.	-20	S
Openbare bibliotheek	- Bezuiniging op subsidie aan de bibliotheek (Top 19 raad)	50	S
Natuurlijk groen	- In 2020 was extra buget beschikbaar voor het verjongen van bomenlanen. Dit gebeurt eens per 3 jaar.	90	S
Basisgezondheidszorg	- Hogere bijdrage aan de GGD op basis van de begroting 2021 van de GGD.	-70	S
Riolering	- Hogere opbrengst rioolheffing (€ 97.000), lagere dotatie aan de voorziening (€ - 305.000) en diverse mutaties op rioleringsbudgetten in verband met het nieuwe GRP. Per saldo leiden deze mutaties tot een nadeel van € 86.000 ten opzichte van 2020.	-86	S
Afval	- Hogere opbrengst afvalstoffenheffing en bijstelling budgetten voor afval op basis van de DVO DAR 2020.	392	S
Milieu	- Hogere raming bijdrage ODRN op basis van de begroting ODRN 2021.	-125	S
	- In 2020 is een eenmalige bijdrage ontvangen voor werkzaamheden die wij in het kader van de RES voor de regio hebben gedaan.	-60	S
Begraafplaatsen	- Bijstelling opbrengst lijkbezorgingsrechten op basis van de afgelopen jaren 2018-2020.	25	S
Kapitaallasten	- Mutatie op kapitaallasten. Dit is inclusief de besparing op kapitaallasten door het schrappen van Schoolroute Marktplaats-Nijmeegsebaan en het niet realiseren van TOP's (Top 19 raad).	-333	S
Salaris- en inhuurkosten	- Dit betreft de doorbelasting van de salaris- en inhuurkosten van de tijd die de organisatie aan dit programma besteedt.	-70	S
Diverse verschillen	-	-87	S/I
Totaal programma Onze buurt		-146	

Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?

Voor het sluitend maken van de begroting zijn er een aantal ombuigingen nodig. De fracties hebben in het begin van het begrotingsproces een top 19 lijst met ombuigingen aangeleverd. De ombuigingen waarvoor een raadsmeerderheid was op basis van deze lijsten, zijn verwerkt in deze begroting. De ombuigingen en de gevolgen daarvan lichten we hier toe. In het raadsvoorstel bij de begroting staat het dekkingsplan. Om tot een sluitende begroting te komen staan hier nog aanvullende ombuigingen in.

Resultaat 2.2.6 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Tv 1100 Crisisbeheersing

Bezuiniging € 5.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)
Projectkosten rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Er is geen budget meer beschikbaar voor opleidingen, oefeningen en voorbereidingen op het gebied van crisisbeheersing. Dit betekent dat op het moment van crisis de hulpmiddelen en de personele inzet uit bestaande budgetten moet komen. Hierdoor kunnen dagelijkse werkzaamheden stil komen te liggen op het moment dat een crisis zich voordoet.

Resultaat 2.2.7 We bevorderen de Veiligheid en Leefbaarheid.

Tv 1200 APV en bijzondere wetten
Bezuiniging € 12.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)
Het aantal controles op naleving van de Drank- en Horecawet (DHW) verminderen.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Horecabedrijven (incl. kantines), winkels en evenementen controleren we minde op naleving van de wetgeving. Hierdoor ontstaat een minder goed beeld op de actualiteit van het lokale DHW-vergunningenbestand.

We moeten nog overeenstemming krijgen met de gemeente Nijmegen over de nog resterende inhuur. De vraag is of zij nog wel inzet voor de BOA-pool DHW blijven leveren als we deze inhuur verder verminderen.

Resultaat 2.2.6 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Tv 1201 Integrale veiligheid APV
Bezuiniging € 13.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)
Onder andere ondermijning, inbraak, preventie, gezagsdriehoek, bureau Halt.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Aanpak ondermijning (o.a. drugs, mensenhandel, fraude, veilig buitengebied en bedrijventerrein) is als een prioriteit benoemd bij zowel politie als alle regiogemeenten. Binnen gezagsdriehoek basisteam Tweestromenland werken we dan ook met alle gemeenten samen op dit thema, zowel inhoudelijk als financieel. Alle gemeenten dragen nu naar rato aantal inwoners bij aan een regionale projectcoördinator ondermijning, voor gemeente Berg en Dal gaat het hierbij om een bedrag van zo'n € 18.000 per jaar. Uitstappen uit deze regionale aanpak/afspraken kan dus een bezuiniging opleveren, is echter wel ongewenst en pas mogelijk in de 2^e helft van 2021. Intern is onvoldoende capaciteit en deskundigheid beschikbaar om ondermijning zelfstandig effectief aan te pakken, daarvoor is een regionaal samenwerkingsverband met onder andere gemeenten, politie, OM en RIEC echt noodzakelijk. Niet langer meebetalen=meedoen in de regionale aanpak van fraude en ondermijning is zeker risicovol (waterbedeffecten, zwakke positie in regio, bestuurlijk afbreukrisico).

Verder moeten we net deze voorgenomen bezuiniging de jaarlijkse bijdrage ad € 7.000 aan Stichting Halt schrappen. Daarvoor leverden zij voorlichtingslessen op alle scholen in onze gemeente (BO en VO), afstemmingsoverleg/advies/rapportage en eventueel deelname aan een klein actueel project, gericht op (overlastgevend) jeugd. Bovenstaande activiteiten zijn al jarenlang naar tevredenheid van gemeente en scholen door Halt uitgevoerd. Het

beëindigen hiervan per 2021 is in principe mogelijk, maar verminderen van het preventieve aanbod en volgen van jongeren kan aan de achterkant wel leiden tot meer overlast/kleine criminaliteit en minder zicht op de plaatselijke (probleem)jeugd. Eventueel kunnen scholen zelf de inzet van Halt-voorlichtingslessen bekostigen.

Resultaat 2.2.5 Alle verkeersdeelnemers reizen veilig en prettig door de gemeente.

Tv 2100 Wegen

Tv 2100-1 Dotatievoorzieningen

Bezuiniging € 255.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Conform voorstel (2017) is de dotatie verhoogd om aan de gewenste kwaliteitswens te voldoen. Door minimaal onderhoud uit te voeren is de kans op schadeclaims van de weggebruiker groter. Er ontstaan gaten en kuilen in de weg met plasvorming tot gevolg. Het niet tijdig onderhouden van je areaal is op de langere termijn kapitaalvernietiging. Tevens kun je de weggebruiker in gevaar brengen.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Afname van de kwaliteit van openbaar ruimte met als gevolg onvrede bij inwoners. Het is een van de onderwerpen waarover inwoners veel met de gemeente in contact treden. Tevens is het tegenstrijdig met de moties van afgelopen jaar waarin de raad juist meer aandacht vroeg voor het onderhoud aan trottoirs in het centrum en nabij ouderen. Hierdoor zal hiervoor geen ruimte meer zijn.

Resultaat 2.2.5 Alle verkeersdeelnemers reizen veilig en prettig door de gemeente.

Tv 2100-2 Onderhoudskosten

Bezuiniging € 50.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Door het verbod op chemische bestrijdingsmiddelen zijn onderhoudskosten de afgelopen jaren toegenomen. Als we hierop willen bezuinigen, zal de hoeveelheid onkruid op verharding aanzienlijk toenemen. Door van A-kwaliteit af te stappen en de bestekken op B-kwaliteit aan te bieden verwachten wij 20% voordeliger uit te kunnen zijn. Het beeld is echter al achteruitgegaan, doordat wij enkel alternatieve bestrijdingsmethodes toe mogen passen.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Indien wij minder vegen zal er uiteraard meer vuil op de wegen liggen. Minder vegen zal ook tot gevolg hebben dat meer vuil in ons rioolstelsel terecht komt. De uitstraling van de openbare ruimte zal aanzienlijk versoberen en verloederen. Mogelijk is de aanneemsom lager als wij het werk in de markt brengen en niet inbesteden bij Dar. Echter, dit heeft ook weer nadelen omdat wij aandeelhouder van Dar zijn. Bij Dar werken veel medewerkers van het Werkbedrijf. Zij hebben dan minder kans op een betaalde baan.

Resultaat 2.2.3 We nemen obstakels voor voetgangers en rolstoelgebruikers weg.

Tv 2100-3 Obstakels voor voetgangers en rolstoelgebruikers wegnemen

Bezuiniging € 190.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Bij de Kadernota 2019 is een bedrag in de meerjarenbegroting opgenomen van 4 jaar € 190.000 om obstakels voor voetgangers en rolstoelgebruikers weg te nemen.

Het toegankelijker maken van de openbare ruimte –lees vooral voetpaden- is geen wettelijke verplichting. Er kan voor gekozen worden om hier niet actief mee aan de slag te gaan. Dat betekent dat op sommige plekken obstakels in de openbare ruimte behouden blijven totdat we op die locatie groot onderhoud of reguliere werkzaamheden uitvoeren.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Wij gaan niet actief aan de slag met het wegnemen van bijvoorbeeld obstakels. Calamiteiten en problemen lossen we uiteraard wel op. Ook zullen wij tijdens de uitvoering van grootschalig onderhoud (projecten) rekening houden met het zo toegankelijk mogelijk inrichten van de openbare ruimte.

Resultaat 2.1.3 We zetten in op verbetering van het lokale sport- en beweegklimaat

Tv 5100 Ondersteuning sportinstellingen

Tv 5100-1 Buurtsportcoaches

Bezuiniging € 51.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Deze taak is geen wettelijke verplichting. Door op de gemeentelijke bijdrage te bezuinigen vervalt ook een deel van de rijksbijdrage (cofinanciering). Per saldo betekent dit dat we € 131.000 moeten ombuigen op dit budget. De gemeentelijke ombuiging is € 51.000. Daar staat een lagere rijksbijdrage tegenover van € 80.000.

Omdat er ook personele kosten aan verbonden zijn, zullen we hier niet ineens een bedrag van € 131.000 kunnen realiseren per 2021. We kunnen dit bedrag in 3 termijn realiseren over 2022 tot en met 2024.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Naast het feit dat we dan ook rijksmiddelen kwijt raken kunnen we ook minder inzetten op de sportstimulering. We zullen inwoners die niet genoeg bewegen minder goed kunnen bereiken en dus minder aan het bewegen krijgen. Met als gevolg meer overgewicht, slechtere motoriek en minder fitte kinderen, jongeren en senioren. Ook de sociale component namelijk ontmoeten zal wegvallen. Een sterk netwerk is daarom van cruciaal belang. Bewegen is gezond, dus dit kan de gezondheid van onze inwoners negatief beïnvloeden.

Resultaat 2.3.6 We hebben een toekomstbestendige bibliotheek

Tv 5600 Openbare bibliotheek

Bezuiniging € 50.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Aantal hoofdlocaties beperken tot één met servicepunten. De Wsob legt geen verplichting op aan gemeenten om een bibliotheek in stand te houden en te beperken tot bijv. 1 locatie.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

De maatschappij verandert en de bibliotheek verandert mee. We willen een toekomstbestendige bibliotheek. Hierbij vinden wij het belangrijk dat de bibliotheek goed bereikbaar is, met name voor de jeugd en senioren. Ook de bestrijding van laaggeletterdheid vinden we erg belangrijk. Samen met de bibliotheek bekijken we hoe we dit kunnen bereiken. We onderzoeken of het mogelijk is om één hoofdlocatie aan te wijzen, aangevuld met steunpunten in de dorpshuizen of scholen. Ook de mogelijkheid om enkel steunpunten in onze gemeente te hebben en Nijmegen als hoofdlocatie onderzoeken we.

Dit is een zorgvuldig proces wat we samen met de bibliotheek willen doorlopen. We werken toe naar een toekomstbestendige visie en willen voorkomen dat jaarlijks verder bezuinigd wordt.

Het maatschappelijk effect is lastig te voorspellen en geheel afhankelijk van welke keuzes gemaakt worden. Het kan leiden tot een ontevredenheid van inwoners, omdat zij verder moeten reizen naar een 'hoofdlocatie'.

Hoewel er in de toekomstvisie veel aandacht zal zijn voor maatschappelijke activiteiten, met name op het gebied van laaggeletterdheid, zou een bezuiniging tot gevolg kunnen hebben dat activiteiten minder vaak zijn of verder weg. Juist de laagdrempelige voorziening om bijvoorbeeld een (digi)tale cursus te doen en laaggeletterden te vinden vermindert dan, dit is een ongewenst effect.

Besparingen moeten in de front-office gezocht worden, dus op huisvesting en personeel. De back-office wordt gedeeld met 6 gemeenten, daar kan niet op bespaard worden. Een besparing op de huisvesting levert een verlaging van de subsidie op. Tegelijkertijd betekent dit ook minder huurinkomsten voor de gemeente.

Als de subsidie aan de bibliotheek te laag wordt, dat is het voor de bibliotheek niet meer rendabel om nog een bibliotheek in onze gemeente open te houden.

Investerings

Resultaat 2.2.7 We bevorderen de Veiligheid en Leefbaarheid.

2.16 TOP Ooij

Bezuiniging Kapitaallasten € 22.522

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

Project 2.16 TOP Ooij (€125.000 grondaankoop en 625.000 voorbereiding & uitvoering).

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

We zullen geen TOP's (Toeristisch OpstapPunten) realiseren om de Ooijpolder toeristisch goed te ontsluiten, hoewel de voormalige gemeenteraad van Ubbergen dit besloten heeft en het is ook opgenomen in de Mobiliteitsvisie Berg en Dal. Daarmee blijft sprake van meer autoverkeer op de dijken inclusief overlast van parkeren op de dijken.

Resultaat 2.2.2 Fietzers beschikken over een veilig en comfortabel netwerk.

2.34 Schoolroute Marktpluin Groesbeek - Nijmeegsebaan

Bezuiniging Kapitaallasten € 64.158

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht).

Project 2.34 Schoolroute Marktpluin Groesbeek – Nijmeegsebaan (investering van €1.125.000).

Onveilig in objectieve zin is die route, noch de oversteek vanuit de wijk Stekkenberg over de Nieuweweg - Nijmeegsebaan momenteel niet. Gelet daarop kan dit project worden uitgesteld/afgevoerd van de begroting. Dit houdt dus wel in: geen gefaseerde oversteekplaats Nieuweweg – Nijmeegsebaan in de komende vier jaar.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Dit project niet uitvoeren betekent geen goede fietsverbinding voor scholieren, met bijv. een gefaseerde oversteekplaats in het kruispunt Nieuweweg-Nijmeegsebaan. Wel blijven we in combinatie met onderhoud aan weg en riolering werken aan de Erftoegangsweg Plus inrichtingen van Kerkstraat – Burg. Ottenhoffstraat – Stekkenberg – Dries die al zorgen voor meer fietscomfort (rode streken) in de wijk.

Beleidskaders

Bovengemeentelijke kaders

Gemeentewet

Algemene wet bestuursrecht

Wet veiligheidsregio's

Politiewet

Wet Natuurbescherming

Aanbestedingswet

Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming

Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen

Kaderrichtlijn water

Nationaal bestuursakkoord water

Waterwet

Wet milieubeheer

Gelders Energieakkoord (www.geldersenergieakkoord.nl)

Wegenverkeerswet

Wegenwet

Erfgoedwet

Omgevingswet

Gemeentelijke kaders

Sociaal-maatschappelijke-visie

Nota accommodatiebeleid "ontmoeten en verbinden met accommodaties"

Nota subsidiebeleid

Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio VRGZ

Regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio VRGZ

Regionaal crisisplan Veiligheidsregio VRGZ

Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2015-2018

Visiedoc notitie Kernenbeleid

Beheerplan gemeentelijke gebouwen

Basisvisie groen

Beheerverordening begraafplaatsen

Bomenstructuurplan

Landschapsontwikkelingsplan

Vervangingsplan speelvoorzieningen

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Samenwerkingsovereenkomst Werkeenheid regio Nijmegen

Verkeerscirculatieplan

Verkeersbeleidsplan

Mobiliteitsplan

Wegenbeheersplan

Wegenbeleidsplan

Verlichtingsbeheerplan

Verordening geurhinder en veehouderij 2017

Bodemnota en bodemkwaliteitskaart

Woonvisie

Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020

Subsidieverordening Erfgoedprojecten in de kernen gemeente Berg en Dal 2017

Woonvisie Berg en Dal

Verbonden partijen

Dar N.V.

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	N.Verheul
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Algemene vergadering aandeelhouders
Deelnemers	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Berg en Dal Vanaf 2021 ook Mook en Middelaar

Openbaar en gemeentelijk belang

Verwerking van afval in de regio Nijmegen.

Visie

Samen met andere regiogemeenten is er nu een intensieve samenwerking op het gebied van afvalbeheer. Het is de bedoeling de komende jaren het afvalbeheer verder te verduurzamen en schaalvoordelen te realiseren.

Beleidsvoornemens

De bekende slogan is: "Dar, en 't is weer fris!" Fris is de kernboodschap van de visie, 'Dar houdt de regio fris'. Fris is immers ambitieus en zegt meer dan 'schoon'. Wij vinden die bredere visie noodzakelijk. Fris staat ook voor duurzaam ondernemen. Het staat voor intensieve betrokkenheid van medewerkers, partners en burgers bij alles dat wij doen. Fris betekent dat de regio uitstekende dienstverlening krijgt en dat iedereen begrijpt hoe hij of zij daar een directe rol in speelt. Fris betekent niets minder dan op weg zijn naar de schoonste regio van Nederland.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	14	67	45	53	57	57
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	6.234 aandelen(5,57%)					
Resultaat verbonden partij	879					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	12.137					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	12.137					

Toelichting

Ontwikkelingen

Per 1-1-2021 wordt ook gemeente Mook en Middelaar aandeelhouder en opdrachtgever van Dar NV.

Risico's

Leisurelands

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Arnhem
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Deelnemers	22 Gemeenten en een gemeenschappelijke regeling met recreatiegebieden in Gelderland en Noord Limburg.

Openbaar en gemeentelijk belang

Het in stand houden, optimaliseren en laagdrempelig toegankelijk houden van openbare recreatieplassen.

Visie

Leisurelands heeft de ambitie om in een sterk veranderende wereld en markt verder uit te groeien tot een nog slagvaardiger en toonaangevender recreatiebedrijf. Dat vraagt om een bij de tijd passend aanbod dat afgestemd is op de wensen en eisen van gasten (bezoekers, organisaties) en de op de gebieden gevestigde leisure ondernemers. Daartoe zal het productaanbod kwalitatief en kwantitatief verder worden verbreed en uitgebreid.

Beleidsvoornemens

Leisurelands wil het bezoeken van de recreatievoorzieningen laagdrempelig houden. Dit moet er voor zorgen dat de recreatieplassen door meer inwoners wordt bezocht. Bij het Wylermeer stond dit onder druk door de terugkerende algen-problematiek. Het meer was daardoor vaak afgesloten voor bezoek. Daarom zijn er baggerwerkzaamheden uitgevoerd. De komende jaren moet blijken of dit met

succesvolle resultaten is. Over de bezoekcijfers van 2020 is (ook i.v.m. de coronacrisis) nog niets bekend. Leisurelands gaat geleidelijk op verschillende recreatiegebieden de toiletgebouwen vernieuwen. Hiermee krijgen deze gebieden een kwaliteitsimpuls. Het is nog niet bekend wanneer het Wylerbergmeer aan de beurt is.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	0	0	0	0	0	0
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	3.098 aandelen(1,57%)					
Resultaat verbonden partij	122					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	15.487					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	15.487					

Toelichting

Ontwikkelingen

In 2020 heeft Leisurelands een nieuwe directeur aangesteld.

Risico's

Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	N.Verheul
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Dagelijks Bestuur & Algemeen Bestuur
Deelnemers	8 gemeenten in de regio Nijmegen

Openbaar en gemeentelijk belang

De MARN is een samenwerking tussen acht gemeenten in de regio Nijmegen. Deze samenwerking richt zich op het brede terrein van milieu. Door de regionalisering van de Dar en de komst van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is het (regionale) belang van MARN op het gebied van projecten voor afval en milieu afgenomen. MARN heeft als gemeenschappelijke regeling nog wel een belangrijke rol om met de regiogemeenten onze belangen in de ARN te behartigen.

Door de regionalisering van de Dar en de komst van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is het (regionale) belang van MARN op het gebied van projecten voor afval en milieu afgenomen. MARN heeft als gemeenschappelijke regeling nog wel een belangrijke rol om met de regiogemeenten onze belangen in afvalenergiecentrale ARN te behartigen. Bovendien is MARN een van de partijen in

de regionale stuurgroep Circulaire Economie.

Visie

De Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen, afgekort MARN, is een samenwerkingsverband van acht gemeenten in de regio Nijmegen. De MARN ondersteunt de deelnemende gemeenten bij de bescherming van het milieu op de onderwerpen afval, bodem, externe veiligheid, klimaat en energie.

Beleidsvoornemens

MARN heeft zelfstandig geen beleidsvoornemens. In ieder geval wordt uitvoering gegeven aan het aandeelhouderschap van ARN BV. Daarnaast wordt naar wens samenwerking tussen de regiogemeenten gefaciliteerd op de verschillende beleidsterreinen.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	55	60	60	60	60	60
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	10,33%	10,33%	10,33%			
Resultaat verbonden partij	160	125	101			
Omvang eigen vermogen verbonden partij	1.874	9.869	9.389			
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	1.874	1.749	1.657			

Toelichting

Ontwikkelingen

Gedurende 2019 en 2020 hebben de regio's Rivierenland en De Vallei hun aandelen in ARN BV verkocht aan ARN BV. Daarop hebben de resterende aandeelhouders Remondis en MARN hun aandelenpakket herijkt waardoor MARN nu 51% van de aandelen heeft. Daarnaast werken we momenteel een eventuele taakvelduitbreiding op het gebied van de energietransitie uit. Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden.

Risico's

De risico's van de MARN zijn beperkt. Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V.. Zij heeft één lening (in verband met grondverkoop) en geen garanties meer uitstaan naar ARN B.V.. De lening is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Het risico dat MARN loopt bedraagt ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen. Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting. Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten op te vangen, die voortvloeien uit de rekening en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonertal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. In onze begroting houden we rekening met € 0.

Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	M. Slinkman
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid Algemeen bestuur
Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.

Openbaar en gemeentelijk belang

De VRGZ behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid.

Visie

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid opereert in een samenleving die zich kenmerkt door snelle technologische en infrastructurele ontwikkelingen, een toenemende invloed van de media, individualisering, economische en demografische veranderingen en groter wordende veiligheidsrisico's. De veiligheidsregio signaleert deze maatschappelijke ontwikkelingen, speelt hier alert en proactief op in en stemt haar beleid en taakuitvoering hierop af.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid zorgt voor een snelle en goede geneeskundige hulpverlening en brandweezorg aan de inwoners van de regio.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is leidend op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zij neemt initiatief en zorgt voor coördinatie tussen gemeenten en alle betrokken organisaties op dit gebied. Zij levert meerwaarde door kwalitatief goede producten, bindend vermogen, betrouwbaarheid en een open communicatie.

Door opleiding, oefening en training, maar ook door het vergroten van het lerend vermogen en professionalisering van de informatievoorziening, zorgt de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid voor een optimale voorbereiding op grootschalige incidenten, rampen en crises.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is een expert in het inschatten van veiligheidsrisico's en het voorkomen van onveilige situaties. Deze rol vervult zij via een krachtig netwerk, een proactieve en alerte houding en gevraagde en ongevroegde adviezen van hoogwaardig niveau.

Een focus op vernieuwen, verbeteren en professionele ontwikkeling maakt de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid tot een vanzelfsprekende en leidende partner in veiligheid.

Beleidsvoornemens

Het regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in onze veiligheidsregio aanwezige risico's, inclusief relevante risico's uit aangrenzende gebieden. Het regionaal risicoprofiel is ook een instrument om inspanningen van gemeenten, crisispartners en regio's op elkaar af te stemmen om juiste beleidskeuzes te kunnen maken. Het regionaal risicoprofiel vormt de basis voor het door de veiligheidsregio, op grond van de Wet veiligheidsregio's (Wvr), vastgestelde regionaal beleidsplan. Het beleidsplan vormt het strategische beleidskader voor de veiligheidsregio en beschrijft de koers voor de komende vier jaar. Tevens is het conceptplan door de veiligheidsregio voorgelegd aan de diverse crisispartners en afgestemd met de aangrenzende veiligheidsregio's.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-2.146	-2.256	-2.389	-2.389	-2.372	-2.374

	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	5,75%	5,76%	5,77%	5,77%	5,77%	5,77%
Resultaat verbonden partij	-398	0	0	0	0	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	64.335	3.085	2.885	2.835	2.835	2.835
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	64.335	68.390	68.427	68.258	67.164	65.778

Toelichting

Ontwikkelingen

Accenten in regionaal beleidsplan 2020-2023

- Samenwerking en afstemming.
- Risicogericht werken.
- Een weerbare samenleving.
- Een toekomstbestendige veiligheidsregio.
- Risico's met extra focus.

Risico's

De algemene reserves C&R (Crisisbeheersing en Rampenplan) en RAV (Regionale Ambulance Voorziening) zijn onvoldoende op peil om daarmee de gewogen risico's volledig af te dekken. In het uiterste geval staan gemeenten garant voor het restant. Voor ons betekent dit theoretisch een risico van maximaal € 77.298.

Vitens N.V.

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Arnhem
Verantwoordelijke portefeuille	S.Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde in Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemers	Gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Vitens

Openbaar en gemeentelijk belang

Het voorzien in schoon en veilig drinkwater.

Visie

Vitens wil water voor mensen laten werken.

Door te zorgen voor een voortreffelijke dienstverlening, handige producten en diensten en betrouwbare informatieverstrekking. Daarom zoekt Vitens voortdurend naar verbeteringen. Waar iedereen zijn voordeel mee kan doen. De klant, het milieu, de economie en de maatschappij. Daarom gaat Vitens de dialoog aan over de rol van drinkwater, over thema's als duurzaamheid en innovatie, zowel nationaal als internationaal.

Waardevol water voor nu en in de toekomst. Dat is hun missie.

Vitens zorgt ervoor dat er 24/7 betrouwbaar water uit de kraan komt en voor goede service daaromheen. Daarnaast zet Vitens zich ook actief in om onze kostbare drinkwaterbronnen te

beschermen.

Beleidsvoornemens

Vitens streeft ernaar dat haar klanten kunnen vertrouwen op de leveringszekerheid van drinkwater, een optimale kwaliteit en een zo laag mogelijke prijs. Deze continuïteitsdoelstelling is de brede en solide basis van ons bedrijf en daar doen we geen concessies aan. Om voldoende drinkwater van topkwaliteit te leveren, zijn we afhankelijk van een robuust toekomstbestendig zoetwatersysteem. Alleen op die manier kunnen wij als drinkwaterbedrijf beschikken over voldoende schone grondwaterbronnen. Dit kunnen we niet alleen. Door de verwachte toename van weersextremen door klimaatverandering en de grote infrastructurele veranderingen die de energietransitie met zich meebrengt, is het besef gegroeid dat het zoetwatersysteem in Nederland een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle gebruikers.

Zowel drinkwaterbedrijven, waterschappen, natuurorganisaties, provincies als de landbouw moeten de handen ineenslaan voor een duurzaam watersysteem. Dit betekent dat we de grote zoetwatervoorzieningen zo goed mogelijk vast moeten houden en dat we verstandiger met ons zoete water om moeten gaan. Denk hierbij aan maatregelen waarbij we zowel het water bewaren en beschermen, als maatregelen waarbij bedrijven en consumenten besparen op het gebruik van water. We willen naar een watersysteem waar de landbouw zijn voordeel mee doet, de continuïteit van het drinkwater gegarandeerd is én waar de natuur overeind van blijft staan.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	12	0	13	13	13	13
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	13.352 gewone aandelen(0,23%)	13.352 gewone aandelen(0,23%)	13.352 gewone aandelen(0,23%)	13.352 gewone aandelen(0,23%)		
Resultaat verbonden partij	11.100	20.800	24.900	26.900		
Omvang eigen vermogen verbonden partij	1.293.000	545.700	580.600	617.500		
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	1.293.000	1.378.700	1.445.000	1.485.500		

Toelichting

Ontwikkelingen

De nieuwste klimaatscenario's wijzen erop dat de afgelopen warme en droge zomers het 'nieuwe normaal' worden. Hierbij zijn door Vitens enkele malen de maximale vergunde te winnen hoeveelheden grondwater overschreden. De prognoses laten voor de komende decennia een sterke stijging van het drinkwatergebruik zien. Daarom wordt er door de provincie gezocht naar nieuwe

drinkwaterwingebieden. Ook voor het waterwingebied Heumensoord wordt gekeken of verplaatsing van de drinkwaterputten van Brakkenstein naar Heumensoord mogelijk is. Daardoor komt de kern Heilig Landstichting in het grondwaterbeschermingsgebied te liggen. Dit beperkt gemeente Berg en Dal sterk in de oplossingsmogelijkheden voor duurzaam waterbeheer en klimaatadaptieve maatregelen; hierover vindt nadere afstemming plaats. Bovendien moet voorkomen worden dat Natura2000 gebieden verdrogen. Vitens staat de komende jaren voor grote uitdagingen en investeringen om te kunnen voldoen aan haar doelstellingen. Het Rijksbeleid t.a.v. de financiering van drinkwaterbedrijven is een ernstige belemmering om de nodige investeringen te kunnen doen en benadeelt ook de aandeelhouders, zijnde de gemeenten. Dit wordt bij de Risico's verder uitgelegd.

Risico's

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren moeten we verplicht opnemen in de begroting volgens de Bbv. De gegevens en een toelichting op de beleidsindicatoren zijn te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl. Daarnaast kunt u daar cijfers van andere gemeenten vinden. De cijfers zijn afkomstig van verschillende overheidsorganisaties. Deze cijfers zijn soms niet actueel en kunnen ieder moment wijzigen.

Indicator	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
-----------	---------------	----------------	----------------

Verwijzingen Halt

Gemeente	49	49	114
Provincie	91	91	102
Nederland	119	119	132

Eenheid: Aantal per 10.000 jongeren 12-17 jaar

Bron: Bureau Halt

Toelichting: Aantallen begroting 2020 komen uit periode 2018. Aantallen begroting 2021 komen uit periode 2019.

Winkeldiefstallen

Gemeente	0,4	0,4	0,4
Provincie	1,7	1,7	1,7
Nederland	2,2	2,2	2,2

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Bron: CBS

Toelichting: Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode 2018

Geweldsmisdrijven

Gemeente	4,0	4,0	4,2
Provincie	4,0	4,0	4,1

Nederland	4,8	4,8	4,9
<i>Eenheid:</i>	Aantal per 1.000 inwoners		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode 2018		

Diefstallen uit woning

Gemeente	1,7	1,7	1,7
Provincie	2,0	2,0	2,0
Nederland	2,5	2,5	2,5
<i>Eenheid:</i>	Aantal per 1.000 inwoners		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode 2018		

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Gemeente	4,3	4,3	4,4
Provincie	4,6	4,6	5,0
Nederland	5,4	5,4	5,8
<i>Eenheid:</i>	Aantal per 1.000 inwoners		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode 2018		

Fijn huishoudelijk restafval

Gemeente	56	57	56
Provincie	123	130	123
Nederland	172	174	172
<i>Eenheid:</i>	Kg/inwoner		
<i>Bron:</i>	CBS		
<i>Toelichting:</i>	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval. Aantallen begroting 2020 komen uit periode 2017. Aantallen begroting 2021 komen uit periode 2018.		

Hernieuwbare elektriciteit

Gemeente	6,3	3,8	6,3
Provincie	9,5	8,0	9,5

Nederland	18,5	16,9	18,5
<i>Eenheid:</i>	%		
<i>Bron:</i>	RWS		
<i>Toelichting:</i>	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Percentage begroting 2020 is uit periode 2017. Percentage begroting 2021 komt uit periode 2018.		

Onze gemeente

Sommige dingen die de gemeente voor je regelt ken je. Bijvoorbeeld een nieuw paspoort, trouwen of het registreren van een pas geboren kind. Maar we regelen meer voor je. Dingen waar je niet zoveel van merkt en die verder gaan dan onze gemeentegrenzen. Denk aan het versterken van de economie, zodat er genoeg bedrijven en banen zijn. Of woningbouw-afspraken om woningen te mogen bouwen of het organiseren van zorg. Om dat goed te kunnen doen, werken we samen met andere gemeenten om ons heen. Wat we ook doen, het belang van onze inwoners staat voorop!

In dit programma maken we duidelijk wat je van ons kan verwachten als dienstverlener.

In het belang van onze inwoners zijn we ook actief buiten de gemeentegrens. Vaak juist om de zaken dichtbij inwoners goed te regelen. We hebben als gemeente de laatste jaren steeds meer taken gekregen, bijvoorbeeld op het gebied van zorg. Om de taken goed en goedkoop te kunnen uitvoeren, werken we samen met andere gemeenten uit onze regio. Maar we werken ook samen met andere gemeenten om de economie in de regio te bevorderen. Een sterke economie in de regio heeft namelijk tot gevolg dat in Berg en Dal de werkgelegenheid groeit.

Ook de woningmarkt houdt zich niet aan de gemeentegrens. Wanneer er te veel woningen in een buurgemeente gebouwd worden, is er een grote kans dat in andere gemeenten huizen leeg komen te staan. Dit willen we niet en daarom maken we samen met de gemeenten in onze regio afspraken over hoeveel woningen elke gemeente mag bouwen.

In dit programma vind je dus de onderwerpen die zich binnen én buiten onze gemeentegrens afspelen.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/ thuis	- Directe omgeving/ dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Minder regels - Meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat willen we bereiken?

- 3.1 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over hoe ze worden geholpen.
- 3.2 Behoud van zo veel mogelijk werkgelegenheid ook na de corona crisis.
- 3.3 We hebben in 2050 een circulaire economie.
- 3.4 De juiste woning, op de juiste plek, voor de juiste doelgroep.
- 3.5 We willen goede en betaalbare dienstverlening voor onze inwoners. En om dit te kunnen bieden, werken we samen met andere gemeenten.
- 3.6 Toeristen en recreanten bezoeken graag Berg en Dal.

Wat gaan we daarvoor doen?

3.1.1 We verbeteren onze dienstverlening en blijven ons hiervoor inzetten.

Om onze dienstverlening verder te verbeteren gaan we in 2021:

- verder met de digitalisering van onze dienstverlening. Inwoners kunnen op deze manier steeds meer zaken ook online vanuit huis regelen. Hierbij blijven er uiteraard voldoende mogelijkheden voor persoonlijk contact en voldoende aandacht voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn.
- GT Connect invoeren. Berg en Dal heeft meegedaan aan een gezamenlijke aanbesteding van overheidscommunicatie: GT Connect. Dit communicatieplatform geeft ons diverse nieuwe mogelijkheden om onze klantcontacten nog verder te verbeteren.

3.1.2 Regelmatig meten hoe de tevredenheid bij inwoners is over onze dienstverlening.

We blijven in 2021 de statistieken vanuit onze eigen systemen bekijken. De telefonische bereikbaarheid blijft daarbij uiteraard erg belangrijk. Maar ook de mening over onze dienstverlening aan de balie en de digitale mogelijkheden verliezen wij niet uit het oog. Daarom gaan we door met het maandelijks telefonisch klantonderzoek. Wij sturen bij zodra de uitkomsten aangeven dat dit nodig is.

3.1.3 Zichtbaarheid raad en betrokkenheid inwoners vergroten

De nota participatie 'In Berg en Dal maken we samen de gemeente' stellen we eind 2020 vast. Dit is het resultaat van meerdere gesprekken tussen inwoners, maatschappelijk middenveld, ondernemers en raadsleden en ambtenaren van de gemeente.

In 2021 gaan we met elkaar samenwerken volgens de spelregels en vragen uit deze nota. Ieder vanuit zijn eigen rol zoals beschreven in de nota.

3.2.1 We hebben een goed ondernemersklimaat.

Hiervoor zetten wij in 2021 op de volgende zaken in:

- Continuering van de samenwerking met ondernemersverenigingen en de BIZ-en in Millingen en Groesbeek.
- Blijvende inzet van een bedrijfscontactfunctionaris als schakelpunt tussen ondernemers en gemeente.
- Realiseren van voldoende uitgeefbare bedrijfskavels.
- Aantrekkelijke en concurrerende winkelgebieden en dorpscentra: Winkelgebieden hebben het door de groei van digitale bestedingen moeilijk. Ook de coronacrisis zal zijn sporen op fysiek winkelen vermoedelijk nalaten. Samen met ondernemers gaan we kijken hoe we daarop gaan inspelen (wellicht is transformatie van leegkomende panden nodig). Voor het centrum van Groesbeek werken we aan de afronding van de centrumplannen. De resultaten van dit project staan beschreven in programma 2 van deze begroting.
- Verbetering kwaliteit bedrijventerreinen:
 - Door de coronacrisis is de vraag naar bedrijventerreinen gedaald. Structureel effect van de coronacrisis zal zijn dat er meer vanuit huis zal worden gewerkt. Tegelijkertijd zien we dat de vraag naar grond voor (tijdelijke vormen van) woningbouw en opwekking van duurzame energie is toegenomen. We gaan daarom in 2021 onderzoeken of fase 2 van Hulsbeek nog moet worden ontwikkeld en/of dat deze grond – al dan niet tijdelijk – voor andere functies kan worden bestemd.
 - In 2021 gaan we met de initiatiefnemer van het bedrijventerrein komen tot een kwalitatieve afronding van Lieskes Wengs.
 - Verder blijven wij in 2021 parkmanagement nadrukkelijk aanbevelen. Zowel bij de gevestigde bedrijven als bij de verkoop van kavels aan nieuwe bedrijven. Mocht er draagvlak ontstaan voor parkmanagement dan bieden wij ondersteuning aan bij het vormgeven hiervan. Parkmanagement stimuleert de samenwerking tussen de bedrijven. Goede samenwerking tussen bedrijven (en de gemeente) is essentieel voor het behoud en op termijn verbetering van de kwaliteit van een bedrijventerrein. Het verduurzamen van het bedrijventerrein is een mogelijk thema voor meer samenwerking. Wel zal gewerkt moeten worden aan de vergroting van het draagvlak hiervoor bij ondernemers.
- Versterking van ondernemersnetwerken:

Op economisch gebied werken we samen met ondernemers en andere partners, waaronder

RvN@. We werken samen aan de versterking en vernieuwing van de lokale economie. We leggen het accent op verduurzaming, circulariteit en de korte voedselketen.

3.2.2 We helpen inwoners die een baan zoeken.

De in oktober 2019 door alle gemeenteraden in onze regio vastgestelde beleidsnota: 'Werk voorop' is sinds 2020 in uitvoering. De coronacrisis en de daarmee gepaard gaande economische krimp zorgen er voor dat de voorgenomen plannen sterk beïnvloed worden. We verwachten de volgende ontwikkelingen

Gevolgen Corona effect

Deze ontwikkelingen vragen een aanpassing van beleid voor 2021. Deze aanpassing kunnen we alleen regionaal met elkaar vormgeven. De mogelijkheden voor een antwoord op de problemen die zullen ontstaan, hangen voor een groot deel ook af van de maatregelen die het Rijk nog neemt. Bijvoorbeeld op het gebied van scholing en omscholing en het herstel van de economie. In het schema is te zien dat er ook nog na-ijleffecten zijn te verwachten doordat sommige ondernemers die gebruik maakten van de Tijdelijke Overbrugging Zelfstandig Ondernemers (TOZO 1 en TOZO 2) de crisis niet zullen overleven. De kans dat deze ondernemers in eerste instantie een gemeentelijke uitkering aanvragen is groot.

In het beleidsplan zijn vier focusgroepen benoemd waar extra aandacht naar uit zal gaan, dit zijn jongeren, 50-plussers, statushouders en kandidaten met een arbeidsbeperking. Door de focusgroepen los te laten en andere keuzen te maken is duidelijk dat de arbeidsmarktpositie van de focusgroepen verder verslechtert. Als we het basisscenario van het Centraal Planbureau (CPB) volgen verdubbelt de werkloosheid in 2021, maar zet een economisch herstel zich in 2021 ook weer in.

Naast de focusgroepen zijn tien ambities genoemd in het beleidsplan. Ondanks de coronacrisis handhaven we deze, maar de ambities: 'maximaal inspelen op economische ontwikkelingen' en 'beperken van de instroom en bevorderen van de uitstroom uit de uitkering' vragen wel bijzondere aandacht de komende jaren. Via omscholing zullen we werkzoekenden geschikt moeten maken voor sectoren waar een toenemende vraag ontstaat. Wat betreft de instroom in de WW vanuit het UWV en doorstroom naar de bijstand is de voorgenomen preventieve aanpak en samenwerking met UWV belangrijker dan ooit.

De in de Voorjaarsnota 2020 beschreven ontwikkelingen en initiatieven en de participatieaanpak (toepassing Tegenprestatie voor uitkeringsgerechtigden die nog niet bemiddelbaar zijn) dienen versterkt te worden opgepakt. We gaan daarom kijken hoe de effectiviteit van onze aanpakken en methoden nog beter kan. Concreet gaat het om het volgende:

- Met het oog op de komst van de nieuwe Wet inburgering per 1-7-2021 gaan we op basis van de huidige praktijk kijken naar de nieuwe taken met alle betrokken partijen en onderzoeken we waar de uitvoering kan worden verbeterd en hoe. Onze ervaringen met de uitvoering van de Pilot-Z-route samen met Beuningen, Heumen en Mook- en Middelaar zal ons helpen daar een weg in te vinden.

De inzet van de participatieconsulenten bij het activeren tot optimale participatie van kandidaten is op wetenschappelijke basis onderzocht. Dit onderzoek biedt handvatten voor verdere verbetering van onze aanpak met motiveringstechnieken, competentieontwikkeling, versterking van de autonomie en verbetering van de samenwerking met WerkBedrijf.

3.3.1. Onze inwoners kunnen meer streekproducten kopen, eten en drinken.

In 2018 en 2019 hebben wij samen met de gemeente Heumen en de Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) gewerkt aan het project "Meer streekproducten in Berg en Dal en Heumen". Streekproducten zijn goed voor het milieu (minder voedselkilometers bijvoorbeeld) en voor de economie (betere prijs voor de boeren bijvoorbeeld). Tijdens het project hebben wij onder andere producenten geholpen met de ontwikkeling en het op de markt brengen van nieuwe streekproducten. In 2020 hebben wij door de coronacrisis een pas op de plaats moeten maken. In 2021 pakken wij samen met de gemeente Heumen, ZLTO en RvN@ de activiteiten weer op.

3.4.1 We gaan de in 2020 geactualiseerde woonagenda uitvoeren.

Op basis van de door de raad gemaakte keuzes gaan we over tot uitvoering van het Actieplan Wonen.

- We gaan op zoek naar nieuwe bouwlocaties om te komen tot de vernieuwde ambitie om van 2020 tot 2030 netto 1.200 woningen aan de voorraad toe te voegen. We houden hierbij rekening met de omstandigheden en houden hierdoor rekening met 30% planuitval. We gaan in gesprek over locaties die ruimte bieden voor mogelijke nieuwe plannen. Ook kan worden gedacht aan vrije kavels, CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) en vormen van duurzame huisvesting (energieneutraal en circulair bouwen), huisvesting voor spoedzoekers, al dan niet in de vorm van experimenten.
- We gaan prioriteren op woningbouwprojecten/locaties die snelheid en aantallen hebben, zodat het woningtekort zo min mogelijk oploopt en het liefst teruggedrongen.
- We gaan met de woningcorporaties verder om bij reeds bekende locaties te komen tot het beoogde aantal sociale huurwoningen.
- We proberen in overleg met de corporaties en marktpartijen de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen zodat meer woningen voor starters vrijkomen.
- We onderzoeken hoe we meer woningen beschikbaar kunnen krijgen voor jongeren. We starten met een pilot met het jongerencontract (woningcorporaties), en kijken naar sturingsmogelijkheden op de koopmarkt (zelfbewoningsplicht).

3.4.2 We helpen woningzoekenden met een laag inkomen om een passende woning te vinden.

We maken afspraken met de woningcorporaties over het bouwen en verkopen van huurwoningen.

Daarnaast hebben wij bijzondere aandacht voor de groep inwoners die net teveel verdienen om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning, maar te weinig om een goede kans te maken op de reguliere woningmarkt. Daarom gaan we door met het verstrekken van startersleningen aan starters die geen passende woning kunnen kopen.

Als er van een soort woning te weinig zijn, geven we voorrang aan plannen waarin dat soort woningen is opgenomen. Hierbij letten we ook op de betaalbaarheid.

3.4.3 De woningen in Berg en Dal zijn van goede kwaliteit. Mensen kunnen goed wonen en blijven wonen.

We stimuleren het aanpassen van bestaande woningen. Hiervoor is in 2019 de regeling Toekomstbestendig wonen vastgesteld als vervanger van de Blijverslening en de Duurzaamheidslening. Hierdoor kunnen mensen maatregelen om langer thuis blijven wonen combineren met het verduurzamen van de woning.

We stemmen middels een regionale woningbouwmonitor met onze buurgemeenten af welke woningen waar worden gebouwd, zodat er binnen de regio voldoende woningaanbod en keuzevrijheid is voor woningzoekenden. Hierbij is uiteraard ook aandacht voor de groter wordende groep één- en tweepersoonshuishoudens, de betaalbaarheid van de huisvesting, en alternatieve woonvormen (waaronder woonvormen die sociale interactie bevorderen).

3.4.4 Steeds meer woningen in Berg en Dal zijn duurzaam.

Met de corporaties Waardwonen en Oosterpoort zijn afspraken gemaakt om gemiddeld energielabel A te halen in respectievelijk 2025 en uiterlijk 2028.

We zetten de samenwerking met Oosterpoort en andere belanghebbende partijen voort om te komen tot een aardgasloze buurt. We onderzoeken het draagvlak om in een buurt te beginnen met een pilot.

Energieneutraal wonen blijft uitgangspunt in alle bouwplannen.

De doelstelling voor verduurzaming van de particuliere woningvoorraad valt binnen de gehele duurzaamheidsdoelstelling van een jaarlijkse energiebesparing van 1,5% in de gemeente. De regeling Toekomstbestendig Wonen levert een belangrijke bijdrage aan het verduurzamen

van de woningen in de gemeente (zie verder onder 3.3.2).

3.5.1 We willen meer grip op de financiën van de verschillende samenwerkingen zodat deze beter in de pas lopen met de ontwikkeling van de gemeentefinanciën.

De organisatorische en financiële problematiek van de ODRN is geanalyseerd. De analyse is vertaald naar een ontwikkelagenda. Inmiddels is gestart met de uitvoering hiervan op basis van drie pijlers: Gezamenlijkheid, Zakelijkheid en Nieuwe wetgeving. Voor de uitvoering van het ontwikkelplan, is in het voorjaar 2020 ingestemd met een begrotingswijziging, welke ziet op een bedrage voor het ontwikkelplan, een aangepast budget voor het werkplan, en een tariefsverhoging van € 6. In de raadsvergadering van 11 juni 2020 werd vervolgens ingestemd met de begroting 2021 ODRN, waarin de verdere doorontwikkeling is voorzien. De voortgang binnen de drie pijlers, welke moet leiden tot een verbeterde bedrijfsvoering van de ODRN en regionale samenwerking, wordt nadrukkelijk gemonitord.

3.5.2 Portefeuillehouders koppelen duidelijk terug naar de raad over zaken die spelen in de samenwerkingen.

In de raadswerkgroep Samenwerkingen bespreken we:

- De samenwerkingsopdrachten. Hoe kunnen we duidelijk onze wensen aangeven en hoe sturen we hierop? We richten ons op de ODRN en het GO Arnhem Nijmegen. GO Arnhem Nijmegen: Besluitvorming over de versterkte regionale samenwerking vindt in het najaar van 2020 plaats. Afhankelijk van de besluitvorming in 18 gemeenten gaat de nieuwe samenwerking in 2021 van start. Door de nieuwe opgavegerichte manier van werken worden lobby, beleid, plannen en projecten slagvaardiger opgepakt dan in de bestaande situatie. Dit geldt uiteraard alleen voor die opgaven waar de gemeente aan deelneemt. 2021 is een aanloopjaar waarin de nieuwe samenwerking naar verwachting nog niet op volle kracht zal draaien. In de loop van 2021 bespreken we aan welke regionale opgaven we wel of juist niet willen meedoen vanaf 2022. ODRN: zie onder resultaat 3.4.1.
- Wat raadsleden in de samenleving hebben opgehaald over de effecten van de samenwerkingen. Bedoeling is dat raadsleden de samenwerkingen aansturen op basis van de inhoud. Dus op wat samenwerkingen doen voor de eigen gemeente. Deels gaat dat goed. Raadsleden zijn bijvoorbeeld alert op aanrijtijden ambulances en de controles van de brandweer. Actueel is de inzet van de Veiligheidsregio vanwege de Covid 19 en de effecten daarvan in de samenleving. Raadsleden zijn daar duidelijk zeer bij betrokken.

3.5.3 We bereiden ons voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2022 in werking. Door dit uitstel hebben we de tijd om ons beter voor te bereiden. De Omgevingswet vervangt een groot aantal wetten op ruimtelijk gebied. De werkzaamheden voor 2020 waren gericht op een soepele overgang naar de Omgevingswet. Dat betekent onder andere het opleiden van personeel en het uitwerken van werkprocessen. Dit doen wij in samenwerking met de ODRN, omdat de ODRN een groot deel van de Omgevingswet voor ons gaat uitvoeren. Daarnaast beginnen we in 2021 met het opstellen van een Omgevingsvisie als beleidskader voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente.

3.5.4 Onze opdrachten naar de ODRN zijn duidelijk en inhoud en financiën zijn in evenwicht.

Het verbetertraject van de samenwerking bij de ODRN is al ingezet. Het eerste zichtbare resultaat is dat de opdrachtgevers, gemeenten en provincie, het gezamenlijke eigenaarschap op zich nemen. Daardoor is er in het Algemeen Bestuur consensus over de te volgen koers. Voor de zomer zijn alle gemeenteraden op de hoogte gebracht en in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze op dit traject te geven.

De aanname dat we binnen de basistaken nog kunnen prioriteren vinden we bij nader inzien niet realistisch. We zijn tot het inzicht gekomen dat we vooral realistisch moeten begroten, om achteraf niet steeds met grotere aantallen aanvragen en handhavingszaken geconfronteerd te worden. Binnen het Algemeen Bestuur van de ODRN is ook de lijn afgesproken dat een gemeente die niet realistisch begroot, achteraf een hoger uurtarief gaat betalen voor de

meerkosten. Dit moet stimuleren dat gemeenten realistisch begroten. Tegelijkertijd verlangen we van de ODRN ook dat zij meerwerk tijdig signaleren en voortgang van werkzaamheden binnen het werkplan met regelmaat aan de gemeente rapporteren. Deze verbeterde afstemming en samenwerking krijgt zijn beslag in een aangescherpte (regionale) Dienstverleningsovereenkomst. Zie ook onder resultaat 3.4.1.

3.6.1 Door goede regionale samenwerking bereiken we meer op toerisme

We werken op verschillende niveaus samen in de regio om onze toeristische doelen te bereiken. We doen dit met (één of meerdere) gemeenten op thema's, met 7 gemeenten in het Rijk van Nijmegen en met 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen. Samen met de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen werken we aan een uitvoeringsplan dat gekoppeld is aan het Toeristisch Toekomstperspectief; "toerisme in balans". Toerisme is geen doel op zich maar een middel om de leefbaarheid te verbeteren. Hiervan profiteren zowel inwoners als bezoekers. Denk aan thema's als fiets- en wandelnetwerk, een Green Destination (een duurzame toeristische bestemming), zorgtoerisme en herinneringstoerisme. Dit uitvoeringsplan helpt de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen om projectmatig beter te kunnen samenwerken. Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen en de Provincie Gelderland werken met de gemeenten samen aan dit uitvoeringsplan.

3.6.2 Toeristen die zorg nodig hebben, kunnen op vakantie in onze gemeente.

We gaan zoveel mogelijk attracties en locaties toegankelijk maken. Dat doen we op verschillende manieren, onder andere:

- Toegankelijkheidsscans bij ondernemers afnemen met inzet van subsidie en enthousiasmeren voor toegankelijkheid;
- Kennis- en netwerkbijeenkomst organiseren;
- Gebruik van Hoge Nood App stimuleren;
- Toegankelijke pleisterplaatsen realiseren met daaraan gekoppeld toegankelijke routes;
- Onze gemeente (regio Rijk van Nijmegen) promotie en als toegankelijke regio door de inzet van passende media;
- Bij noodzakelijke aanpassingen van onze speeltuinen nemen we de verbetering van de toegankelijkheid van de speeltuin mee in het nieuwe ontwerp. Er zijn al contacten met de organisatie Speeltuinbende. Inwoners en bezoekers profiteren van deze aanpassingen;
- Participeren aan landelijke acties zoals Week van Toegankelijkheid.

3.6.3 Wandelaars en fietsers weten onze gemeente te vinden.

Wandelaars: We hebben in 2020 meegedaan aan de wedstrijd "wandelmunicipaliteit van het jaar" en zijn uitverkoren tot Wandelmunicipaliteit van het jaar 2020. Tot in ieder geval april 2021 publiceren wij samen met wandelkrant Te Voet over het mooie wandelaanbod in onze gemeente. Daarnaast besteden wij via lokale, regionale en landelijke kanalen aandacht aan deze nominatie.

Afhankelijk van de behoefte, realiseren we nog meer dorpsommetjes, samen met inwoners uit onze dorpen. We zorgen ervoor dat er ook routes en/of wandelmogelijkheden toegankelijk zijn voor minder validen en dat deze goed gevonden kunnen worden.

Fietsers: Wij gaan samen met de Stichting Toerisme en Recreatie thematische fietsroutes ontwikkelen. Hiermee maken we het fietsaanbod in onze gemeente aantrekkelijker voor inwoners en bezoekers.

Berg en Dal wil een aantrekkelijke fietsgemeente zijn. We staan nu in de top 100 van de Fietsersbond (plaats 62): <https://www.fietsersbond.nl/fietsstad2020/fietsstad-2020-de-top-100/>. We willen in 2021 ons fietsaanbod verbeteren met het doel dat we in 2022 eindigen in de top 10 van Fietsstad van het jaar. Meedoen aan een competitie blijkt een heel goed instrument om partijen te verenigen en het aanbod in orde te maken.

3.6.4 We bewegen met de consument mee; we veranderen onze definitie van goed Gastheerschap.

Het gastheerschap verandert omdat de wens van de consument verandert. Bij gastheerschap gaat het om alle aspecten van daadwerkelijke ontvangst van een bezoeker in onze regio. Gastheerschap omvat zowel de online vorm (apps, websites en social media-kanalen) als de fysieke vorm (VVV's). Goed gastheerschap is belangrijk omdat je daarmee de consument kan informeren en inspireren, maar ook sturen. Daarom gaan wij opnieuw invulling geven aan het gastheerschap, passend bij onze gemeente en het Rijk van Nijmegen. Wij werken daarbij samen met diverse partijen zoals Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen, Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal en de regiogemeenten. In 2021 weten wij hoe actueel gastheerschap eruit ziet voor Berg en Dal (en het Rijk van Nijmegen) en wat de kosten hiervan zijn.

3.6.5 Berg en Dal wordt een Green Destination.

Green Destinations is een middel om duurzaamheid en toerisme te verbinden. Vanuit toeristisch oogpunt biedt het kansen om ons te positioneren en verder te ontwikkelen als groene, duurzame bestemming en daarmee een nieuwe doelgroep te bereiken. Vanuit duurzaamheid biedt het kansen om de toeristische sector te motiveren en activeren om te verduurzamen met aandacht voor de thema's milieu, mens, landschap, cultuur.

Wij werken samen met de provincie en Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal aan een Green Key programma voor toeristische bedrijven.

Wij ondersteunen een aantal bedrijven bij het verminderen, beter scheiden en afvoeren van afval. Er is een kleinschalig onderzoek uitgevoerd bij een aantal toeristische bedrijven. Met de aanbevelingen hieruit gaan we aan de slag.

Eén van de aanbevelingen uit de Green Destination beoordeling was het opstellen van een toeristische analyse. Doel hiervan is zicht krijgen op de effecten van toerisme op natuur en landschap, milieu en klimaat, cultuur en traditie en de lokale gemeenschap. Wij gaan met deze aanbeveling aan de slag.

3.6.6 We hebben een (extra) seizoens fiets-voetveer tussen Bemmelen en Ooij.

Stichting Uiterwaarde exploiteert voor diverse gemeenten al diverse veren. Zij hebben kenbaar gemaakt dat zij op ons verzoek ook deze veerverbinding willen exploiteren. Inmiddels is er op hoofdlijnen inzicht in de eenmalige en structurele kosten. Vinden van budget voor deze kosten is nog een opgave. De eis waarmee we zijn gestart aan dit project was een duurzaam en toegankelijk veer. Inmiddels is gebleken dat deze eis omgebogen moet worden naar een wens. De kosten voor een toegankelijke, duurzaam veer zijn namelijk veel hoger. Tusseloplossing kan zijn: beginnen met een veer dat niet aan alle eisen voldoet en na verloop van tijd, als de exploitatiebijdragen van gemeenten lager worden (door meer gasten) hierin investeren.

De gesprekken met Rijkswaterstaat over vergunningen verlopen goed. De tekeningen van de paden en aanlegplekken zijn bijna afgerond. Binnenkort kunnen we deze formeel indienen bij Rijkswaterstaat.

Ter hoogte van de locatie van het veer zijn cultuurhistorische sporen te vinden van de IJssellinie en de Mauritslinie. Via het veer willen we deze met de gemeenten Lingewaard en Zevenaar en Stichting Beleef onze Waal zichtbaar en beleefbaar maken. Het fiets-voetveer draagt dus bij aan uiteenlopende opgaven van onze gemeente.

Als alles meezit, kan er al een veer varen in de loop van het seizoen van 2021. Dit veer betekent een uitbreiding van het toeristisch/ recreatieve aanbod voor bezoekers en inwoners waarmee we onze gemeente als fiets- en wandelgemeente nóg beter op de kaart kunnen zetten.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten	-9.086	-7.702	-7.626	-7.443	-7.424	-7.404
Baten	2.346	1.695	1.892	1.870	1.847	1.847
Totaal programma	-6.740	-6.007	-5.734	-5.573	-5.577	-5.556

Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021

In onderstaande tabel vindt u de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De verschillen zijn per taakveld toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Toelichting	Verschil	I/S/RES
Bestuurlijke samenwerking	- Bijdrage versterkingsproces regio Arnhem Nijmegen.	-282	S
	- In 2020 is een eenmalige afrekening van de afwikkeling Stadsregio Arnhem Nijmegen ontvangen.	-23	S
Burgerzaken	- In 2020 zijn er geen verkiezingen. In 2021 zijn de verkiezingen van de 2e Kamer. Dat leidt in 2021 tot een nadeel van € 58.000 ten opzichte van 2020.	-58	S
Openbaar vervoer	- Bijdrage GOAN Mobiliteit (+€ 45.000) in 2021 opgave (nog) niet geraamd. In 2020 incidentele projectkosten fiets- voetveer Bommel- Ooij (+€ 10.000).	55	I
Toerisme	- Hogere opbrengst Toeristenbelasting (€132.500) en in 2020 hadden we hogere kosten door de herdenkingen van 75 jaar Vrijheid (€ 40.000)	172	S
Arbeidsparticipatie	- Bijstelling budget reïntegratietrajecten door MGR in verband met een hogere rijksbijdrage. Deze rijksbijdrage sluizen we door naar de MGR. De hogere algemene uitkering staat geraamd op programma Ons Geld. Per saldo budgetneutraal.	-45	S
Ruimtelijke ordening	- De bijdrage aan het project invoering Omgevingswet is in 2021 lager.	286	S
	- Bijstelling opbrengst op basis van de gerealiseerde opbrengsten over de periode 2018-2020. Dit past in het beeld dat we steeds meer kostenverhaal via de anterieure overeenkomsten regelen.	20	S
Bouwvergunningen	- Lagere raming bijdrage ODRN op basis van de begroting 2021 ODRN.	85	S
	- Hogere legesopbrengst voor Omgevingsvergunningen.	50	S

Kapitaallasten	- Mutatie op kapitaallasten	-12	S
Salaris- en inhuurkosten	- Dit betreft de doorbelasting van de salaris- en inhuurkosten van de tijd die de organisatie aan dit programma besteedt.	22	S
Diverse verschillen	-	3	
Totaal programma Onze gemeente		273	

Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?

Voor het sluitend maken van de begroting zijn er een aantal ombuigingen nodig. De fracties hebben in het begin van het begrotingsproces een top 19 lijst met ombuigingen aangeleverd. De ombuigingen waarvoor een raadsmeerderheid was op basis van deze lijsten, zijn verwerkt in deze begroting. De ombuigingen en de gevolgen daarvan lichten we hier toe. In het raadsvoorstel bij de begroting staat het dekkingsplan. Om tot een sluitende begroting te komen staan hier nog aanvullende ombuigingen in.

Voor programma 3 was er geen raadsmeerderheid voor ombuigingen.

Beleidskaders

Wet gemeenschappelijke regelingen

RE-INTEGRATIEVERORDENING PARTICIPATIEWET RIJK VAN NIJMEGEN

Nadere regels en beleidsregels Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen

Financiële verordening Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen 2015

Inkoopbeleid MGR 2017

Arbeidsmarkt- en Re-integratiebeleid 2020 t/m 2023 Rijk van Nijmegen: 'Werk Voorop'

Het Werkbedrijf

Inrichtingsplan-module-werkbedrijf

Werkzoekende

Sociaal Maatschappelijke Visie 2015

Sterke werkwoorden

Werk is de uitkomst

Visie document Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek

Structuurvisie Berg en Dal

Economische Visie Hier wordt gewerkt

Kadernota Toerisme Van trots naar topbestemming

Integraal toezicht en handhavingsbeleid

Notitie grondexploitatie van de commissie BBV

Strategische agenda 2020 Euregio

Woonagenda 2017-2025

Verbonden partijen

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Verantwoordelijke portefeuille	S.Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid algemeen bestuur
Deelnemers	18 gemeenten

Openbaar en gemeentelijk belang

De vervoersorganisatie heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.

De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de vervoersorganisatie.

Visie

De BVO DRAN is een gemeenschappelijke regeling van de 18 gemeenten in de regio Arnhem en Nijmegen. De BVO DRAN koopt voor de gemeenten het doelgroepenvervoer in (Wmo-, leerlingen-, dagbestedings- en Jeugdwetvervoer) en ziet toe op de uitvoering ervan.

Beleidsvoornemens

De achttien gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen en de provincie Gelderland werken samen aan het regionale doelgroepenvervoer. Doelgroepenvervoer is vervoer voor inwoners die geen of niet altijd gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer. De samenwerkende gemeenten hebben hiervoor de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen opgericht.

De vervoersorganisatie brengt de belangen van de gemeenten samen op het gebied van aanvullend vervoer. Samen werken de gemeenten aan het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken vervoersysteem. Dit vervoer rijdt per 1 september 2016 onder de naam Avan. Het houdt rekening met de mogelijkheden van de reizigers en hun sociale netwerk. En het bedient ook het buitengebied en de kleine kernen, met optimale aansluiting op het reguliere openbaar vervoer.

In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor dit aanvullend openbaar vervoer.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-1.092	-1.069	-1.017	-1.118	-1.226	-1.339
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)						
Resultaat verbonden partij	0					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	8.669					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	8.669					

Toelichting

Ontwikkelingen

Eind 2019 begin 2020 is het regionale doelgroepenvervoer opnieuw aanbesteed, met voor onze gemeente een positief resultaat. De nieuwe overeenkomsten zijn ingegaan op 1 augustus 2020. Berg en Dal heeft het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer ondergebracht bij Avan. De overeenkomsten hebben een looptijd van maximaal tien jaar (initiële periode van vier jaar en verlengingsopties van telkens twee jaar).

Bij de aanbesteding is besloten om af te stappen van het regiemodel en terug te gaan naar het callcentermodel. Dit houdt in dat de vervoerders zelf verantwoordelijk worden voor de ritaanname en het plannen van de ritten, en dit niet meer bij een externe partij wordt belegd. Het betekent echter ook dat een aantal regietaken weer bij de vervoersorganisatie worden neergelegd, zoals het genereren van managementrapportages.

Risico's

De BVO/DRAN is in 2016 opgericht als de lichtste juridische vorm van een GR. Een aantal taken zijn nooit formeel vastgelegd of gemandateerd. Er wordt momenteel onderzocht of dit alsnog geregeld zou moeten worden. Het is op dit moment nog niet bekend wat daar de eventuele gevolgen van zouden kunnen zijn.

Daarnaast geldt dat iedere gemeente 1 stem heeft in het Algemeen Bestuur. De stem van de gemeente Berg en Dal is er dus 1 van de 18. Binnen het AB geldt dat de meeste stemmen tellen. Het AB kan dus besluiten nemen waar de gemeente Berg en Dal het niet mee eens is.

Het doelgroepenvervoer is een wettelijke taak met een open-einde regeling. Naar verwachting blijft het gebruik van het Wmo-vervoer de komende jaren toenemen in verband met de vergrijzing. De VNG gaat uit van een jaarlijkse toename van 7%. Het gebruik van het leerlingenvervoer laat al een aantal jaren een daling zien.

Euregio (Rhein-Waal)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Verantwoordelijke portefeuille	M. Slinkman
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid Euregioraad
Deelnemers	Duitse en Nederlandse gemeenten, regionale overheden

Openbaar en gemeentelijk belang

Stimuleren van de grensoverschrijdende samenwerking in het Nederlands-Duits grensgebied.

Visie

De Euregio Rijn-Waal geldt als pleitbezorger voor de gehele grensregio. Wij zetten ons bij Nederlandse, Duitse en Europese instellingen en organen in voor de belangen van de grensregio, om de grensoverschrijdende toegankelijkheid duurzaam te verbeteren. De belangenbehartiging vindt plaats op alle maatschappelijk relevante gebieden, van economie en infrastructuur tot onderwijs en cultuur.

Daarnaast biedt de Euregio Rijn-Waal ook een platform voor diverse doelgroepen in de regio. Enkele voorbeelden zijn het Euregionale Forum voor Grensoverschrijdende Gezondheidszorg en de Ronde Tafel Openbare Orde en Veiligheid. Ook faciliteert de Euregio Rijn-Waal desgewenst grensoverschrijdende ad-hoc werkgroepen rondom diverse actuele thema's.

Beleidsvoornemens

De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, waarbij circa 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de

grensoverschrijdende samenwerking te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten. De Euregio Rijn-Waal wil zich nog duidelijker positioneren en onderscheiden als expert op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking. De Euregio Rijn-Waal is vertegenwoordigd in vele netwerken aan beide zijden van de grens en heeft veel expertise in huis om grensoverschrijdende vragen te kunnen beantwoorden. De Euregio Rijn-Waal is niet alleen expert op het gebied van het Europese subsidieprogramma's als INTERREG en Eures, maar is ook het aanspreekpunt voor haar inwoners als het gaat om grensoverschrijdend wonen en werken. De Euregio Rijn-Waal faciliteert actief de netwerken op het gebied van onder andere intergemeentelijke samenwerking, gezondheidszorg en openbare orde en veiligheid. Met haar brede kennis wil de Euregio Rijn-Waal haar leden en stakeholders motiveren grensoverschrijdend actief te worden. Meer beleidsvoornemens zijn te vinden in de Strategische Agenda 2020 Euregio.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-8	-8	-8	-8	-8	-8
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)						
Resultaat verbonden partij						
Omvang eigen vermogen verbonden partij						
Omvang vreemd vermogen verbonden partij						

Toelichting

Opgenomen zijn de cijfers van het laatst bekende verantwoordingsjaar 2019.

Ontwikkelingen

De Euregio gaat een grensoverschrijdend mobiliteitsonderzoek uitvoeren. Dit betreft een breed onderzoek dat diverse (grensoverschrijdende) mobiliteitsaspecten zal bekijken (weg, spoor, water, OV, fiets). Er zal op basis hiervan ook een uitvoeringsplan worden opgesteld. Niet duidelijk is of dit uitvoeringsplan ook betrekking zal hebben op ons grondgebied. Wij blijven uiteraard zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken bij dit traject.

Risico's

Geen.

Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	M. Slinkman
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	18 gemeenten

Openbaar en gemeentelijk belang

In de regio Arnhem Nijmegen werken we samen op de gebieden economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid. Deze samenwerking is geregeld in een lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling: het Gemeenschappelijk Orgaan (GO).

Het GO richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het doel van het GO is om op de gebieden economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid het beleid onderling en met de provincie af te stemmen.

Het GO bestaat uit een Bestuurlijk Overleg (hier nemen over het algemeen de burgemeesters in plaats). Naast en rondom dit Bestuurlijk Overleg zijn 4 regionale portefeuillehoudersoverleggen georganiseerd: economie, wonen, duurzaamheid en mobiliteit.

Visie

De Regio Arnhem Nijmegen is een regionaal samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten gericht op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem Nijmegen, in nationaal en internationaal perspectief. Ook moet het leiden tot een intensieve samenwerking met ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en de overheid: de Triple Helix.

Beleidsvoornemens

Zie onder het kopje 'Ontwikkelingen'.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-65	-65	-347	-347	-347	-347
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	4,47%					
Resultaat verbonden partij						
Omvang eigen vermogen verbonden partij						
Omvang vreemd vermogen verbonden partij						

Toelichting

Ontwikkelingen

In 2019 is geconstateerd dat deze lichte vorm van samenwerking de genoemde ambities onvoldoende kan waarmaken. Besloten is toen om een versterkingsproces te starten. Onder leiding van een stuurgroep is er gewerkt aan een nieuwe visie op de regio en een nieuwe agenda met opgaven. Over de voorstellen zal eind 2020 door de 18 betrokken raden een besluit worden genomen.

Doel van de versterking zijn het vergroten van slagkracht, het laten horen van een steviger stem in Arnhem (Provincie), Den Haag (Rijk), Brussel (Europa) en Düsseldorf, en het vergroten van de bestuurlijke transparantie. Ingestoken wordt op een stevigere vorm van samenwerking (Openbaar lichaam met een regiobureau), en een opgavegerichte manier van werken om zo de benodigde integraliteit en slagkracht te organiseren.

De nieuwe samenwerking zal vermoedelijk per 1 januari 2021 van start gaan.

Risico's

- Meedoen aan de opgaven is niet verplicht. Jaarlijks nemen de 18 raden daarover een besluit. Hierdoor kan er een 'lappendeken' ontstaan van gemeenten die wel en niet aan een bepaalde opgave meedoen. Vraag is of je dan als regio wel voldoende als eenheid kan opereren, zowel naar binnen als naar buiten.
- De nieuwe samenwerking vraagt een flink financieel commitment van gemeenten. Hier staat

tegenover dat grote maatschappelijke opgaven met meer slagkracht kunnen worden aangepakt en hiervoor meer bijdragen uit Arnhem, Den Haag en Brussel kunnen worden binnengehaald. In deze tijd waarin veel gemeenten er in financieel opzicht slecht voorstaan, is wel de vraag in hoeverre de samenwerking niet te ambitieus en te kostbaar wordt. De Provincie heeft mede daarom het voornemen om de opstart van deze Versterkte samenwerking voor een deel te financieren.

Grenzland Draisine GMBH

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Kranenburg (Duitsland)
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid toezichtsraad
Deelnemers	Kleve, Kranenburg en Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

Toeristische exploitatie van het voormalig spoortracé Groesbeek-Kranenburg-Kleve.

Visie

Het exploiteren van het voormalig spoortracé Groesbeek-Kranenburg-Kleve.

Beleidsvoornemens

Mede in het kader van het project "Zorgeloos op Vakantie" wil men een aantal draisinen met trapondersteuning realiseren.

De organisatie heeft een Nederlands communicatiebureau in de arm genomen en besteedt meer aandacht aan promotie in Nederland zodat het aandeel Nederlandse bezoekers van het totaal aantal bezoekers toeneemt.

Het betrekken van toeristische ondernemers zodat deze ambassadeur worden voor de fietstrein en nog meer samenwerking op gang komt. Dit doet men door bijvoorbeeld een "Ondernemerstour" te organiseren.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	0	0	0	0	0	0
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	33,33%					
Resultaat verbonden partij	0					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	59					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	59					

Toelichting

Ontwikkelingen

Het aantal gasten schommelt rond 25.000. Afhankelijk van het weer zijn dit meer of minder gasten. In 2020 heeft de corona gezorgd voor flinke omzetverliezen. De fietstrein probeert meer gasten aan te trekken door zich actief te profileren op de Nederlandse markt, bij ondernemers en door zichtbaar te zijn via social media en advertenties.

Risico's

Te nat en te warm weer dragen bij aan een lagere omzet.

In het verleden is de fietstrein meerdere malen met vandalisme geconfronteerd. Dit leidt tot een behoorlijke kostenuitzetting. Een verzekering hiertegen is te kostbaar.

ENDVBEND

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren/l.v.d.Scheur
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid Dagelijks Bestuur/ Lid Algemeen Bestuur
Deelnemers	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Mook en Middelaar, Wijchen, Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

De MGR heeft twee modules, het Werkbedrijf en IRvN. De gemeente Berg en Dal is deelnemer in beide modules. Het Werkbedrijf voert voor de regiogemeenten de wettelijke re-integratie taken uit op grond van de Participatiewet. Daarnaast voert ze de wettelijke taken uit op grond van de Wet sociale werkvoorziening. De module IRvN voert een aantal ICT-taken uit voor de regiogemeenten. Daarnaast heeft de MGR ook een platformfunctie.

Visie

In het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" staat een aantal principes gedefinieerd voor regionale samenwerking. Principes die tot stand zijn gekomen na een traject van ruim 2 jaar met raden en colleges:

1. Samenwerking haalt het maximale uit de uitvoering.
2. Samenwerking laat beleid een lokale aangelegenheid.
3. Samenwerking levert geen bestuurlijke drukte op.
4. Samenwerking gaat uit van ontkokering en integraliteit.

Het werkbedrijf en ICT Rijk van Nijmegen staan als modules van de MGR voor de uitdaging vorm te geven aan de eerste twee principes. Het is aan de MGR om invulling te geven aan de laatste twee principes. Dit wordt onder meer gedaan door de platformfunctie, waarmee gesprekken op het niveau van het Rijk van Nijmegen over thema's die meerdere gemeenten aangaan gefaciliteerd kunnen worden. Ook de overige ondersteuning van het bestuur, breder dan alleen voor wat betreft de invulling van de platformfunctie, val onder dit kopje. Hiermee is er aansluiting bij de praktijk, waarin dit ook geen gescheiden taken en werkzaamheden betreft.

Beleidsvoornemens

Met betrekking tot het Werkbedrijf zijn de voornemens:

- Meer arbeidsgehandicapten aan de slag.
- Dienstverlening aan statushouders.
- Invullen wettelijke verplichting beschut Werk Participatiewet.
- Verbeteren samenspel met afdelingen Inkomen en participatieconsulenten.
- De toegevoegde waarde per SW-medewerker wordt zoveel mogelijk op peil gehouden, ondanks het feit dat de inzetbaarheid van deze groep onder druk staat.
- Terugdringen van het hoge ziekteverzuim.

- Verder bouwen aan de keten van loonvormende arbeid.
- Kandidaten die zich ontwikkelen in de niet-loonvormende keten, de stap naar de loonvormende keten te laten zetten. Iemand die door bepaalde omstandigheden niet meer in staat is tot loonvormende arbeid, toe te leiden naar de lokale situatie voor een niet-loonvormende activiteit.

Met betrekking tot de platformfunctie zijn de voornemens:

- In samenwerking met de Agendacommissie drie regionale (raads)bijeenkomsten organiseren;

Voor nadere informatie: zie Begroting 2021 – 2024 en bijstelling 2020 MGR Rijk van Nijmegen

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij		-7.321	-7.627	-7.243	-6.915	-6.689
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	8,78%	8,78%	8,78%	8,78%	8,78%	8,78%
Resultaat verbonden partij	170	0	0	0	0	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	21.756	0	0	0	0	0
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	21.756	20.861	20.484	20.263	20.036	19.779

Toelichting

Ontwikkelingen

- In het eerste kwartaal 2020 heeft Werkbedrijf de samenwerking met BlueView verder vormgegeven. De productieverantwoordelijkheid op de Boekweitweg is overgedragen aan BlueView. Dit betekent dat de SW-medewerkers die beschut werkten, beschut zijn gedetacheerd. De financiële voordelen werken door naar 2021 en verdere jaren. Deze effecten zijn meegenomen in de conceptbegroting 2021 van de MGR.
- Het scherp sturen op de opdracht aan de MGR – Werkbedrijf.
- Doorvertaling naar de dienstverleningsovereenkomst (DVO), die in principe tweejaarlijks opnieuw wordt vastgesteld.
- Onderzoek naar verhuizing van Werkbedrijf naar het pand aan de Boekweitweg, verkoop van het pand aan de St. Teunismolenweg en verhuur van het pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg.

Risico's

De financiële risico's zijn opgenomen in de conceptbegroting en zullen ook in de gemeentelijke begroting 2021 worden opgenomen. Maar er zijn ook bedrijfsmatige risico's, bijvoorbeeld een toenemend aantal bemiddelbare kandidaten die tijdens de economische crisis hun baan verliezen. De gemeenten zullen deze inwoners direct aanmelden bij WerkBedrijf voor bemiddeling en dit terwijl er naar verwachting minder vacatures zullen zijn. Daarnaast is de verwachting dat veel omscholing zal gaan plaatsvinden naar tekort-sectoren zoals de zorg en de techniek. Deze corona effecten zullen worden meegenomen in de voorjaarsnota 2021.

Daarnaast zullen er door de coronaregels (1,5 m) beperkingen zijn met betrekking tot het aantal mensen dat op de locatie Boekweitweg kan werken. Dit leidt tot verlies van omzet.

Omgevingsdienst Rijk van Nijmegen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	N. Verheul
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid algemeen bestuur/Lid dagelijks bestuur
Deelnemers	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen, Berg en Dal en provincie Gelderland

Openbaar en gemeentelijk belang

De ODRN behartigt de belangen van de deelnemers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht.

Het doel van de vorming van de ODRN is het bereiken van een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en door bundeling van deze taken de efficiency te verbeteren.

Alle deelnemende gemeenten hebben hun milieutaken ingebracht (verplichting vanuit het Rijk). De gemeente Berg en Dal, gemeente Nijmegen en de provincie Gelderland hebben ook de uitvoering van de bouwtaken (Wabo-breed) ingebracht.

Visie

De opgedragen taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving zodanig uitvoeren dat deze dienstbaar zijn aan veilige fysieke leefomgeving. Hierbij vindt de uitvoering plaats op kwalitatief goed niveau, efficiënt en met het oog voor de klant. Extra aandacht wordt hierbij gegeven aan de risicovolle (bedrijfs)activiteiten in het kader van het toezicht op risicobedrijven en de vergunningverlening bij complexe bedrijven.

Beleidsvoornemens

Bij uitvoering van de taken gelden, naast wettelijke voorschriften, de beleids- en/of toetsingskaders die worden ingebracht door de partners. Steeds zal worden beoordeeld in hoeverre er verschillen zitten in deze beleidskaders van de partners en zullen voorstellen gedaan worden hoe met deze verschillen om te gaan.

Er loopt een discussie over de cultuurverandering bij de ODRN naar de 'Ja, mits' houding. Deze verandering sluit ook aan bij de transitie die de komende Omgevingswet van ons vraagt.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-2.012	-2.025	-2.065	-1.909	-1.909	-1.846
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	11,25%	11,30%				
Resultaat verbonden partij	20	0	0			
Omvang eigen vermogen verbonden partij	5.201	0	0			
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	5.201	2.475	2.500			

Toelichting

Ontwikkelingen

- Verbeterplan ODRN
- Omgevingswet
- Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb)

De ODRN heeft een ontwikkelplan opgesteld aan de hand van 3 ontwikkellijnen: 1. Zakelijkheid, 2. Gezamenlijkheid en 3. Wettelijke ontwikkelingen.

De genoemde ontwikkelingen zijn hierin meegenomen.

Risico's

Uit het ontwikkelplan blijkt dat het realistisch inschatten van de omvang van de opdracht aan de ODRN essentieel is om de omvang van het benodigde personeel te bepalen en hiermee de kosten in de hand te houden. Onderschatting van de omvang van de opdracht leidt tot hogere kosten, wegens de noodzaak van ad-hoc inhuur van personeel. Onbekend is nog welke effecten de coronacrisis heeft op de vraag van inwoners en bedrijven naar BRIKS-taken. Dit is dus een risico.

De ODRN kampt met een financieel tekort. Dit is ontstaan door de stijging van de omvang van de werkzaamheden (onder andere door aantrekken economie). Met de deelnemers (opdrachtgevers) en de ODRN samen zijn we een doorontwikkeling aan het maken voor de ODRN, zodat in de toekomst deze financiële problemen zich niet meer voordoen. Dit betekent waarschijnlijk een extra bijdrage van de deelnemende gemeentes. De begroting van de ODRN wordt aangepast naar de reële cijfers. Het verwachte tekort verdeelt de ODRN over deelnemers.

ENDVBEND

Stichting Rijk van Nijmegen@

Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	I. v.d. Scheur (vanaf 1-1-2021)
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Bestuurslid
Deelnemers	7 gemeenten, provincie Gelderland en de Rabobank

Openbaar en gemeentelijk belang

RvN@ heeft als doel om de innovatiekracht van het MKB in het Rijk van Nijmegen te versterken om zo een topregio in Nederland te worden. Hierbij staan de thema's Food&Health, Circulair ondernemen en Smart&IT centraal.

Het vergroten van de innovatiekracht van het MKB is ook een hoofddoel uit de Economische visie van de gemeente. Innovatie is belangrijk voor de concurrentiekracht van onze bedrijven. Daarnaast is er veel overlap tussen de thema's van RvN@ en onze sterke economische thema's.

Visie

Om de economische potentie van het Rijk van Nijmegen te verzilveren, is het essentieel om de krachten in de regio te verbinden en te versterken in een intensieve samenwerking tussen inwoners, bedrijven, instellingen en gemeenten.

Beleidsvoornemens

De belangrijkste koerswijziging die eind 2019 is ingezet betreft de sterkere focus op het MKB en innovatie binnen drie prioritaire thema's:

- Food&Health
- Smart&IT
- Circulair Ondernemen

De ambitie van RvN@ voor de periode 2020-2025 is: Het versterken van de innovatiekracht van het

MKB in de regio Rijk van Nijmegen om een topregio van Nederland te worden. Een regio waarin de ontwikkeling van innovaties leidt tot meer economische groei in de vorm van o.a. vergroting van de arbeidsparticipatie, minder werkloosheid en behoud van talent voor de regio.

De ambitie is vertaald in drie strategische doelen:

- Het versterken van de samenwerking en kennisuitwisseling binnen de regio door het verbinden van MKB-bedrijven, overheden, studenten en (onderwijs)instellingen;
- Het behouden en ontwikkelen van talent voor het MKB in de regio Rijk van Nijmegen;

Het bevorderen van markt- en productinnovaties in het MKB.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-21	-22	-22	-22	-22	-22
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024

Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)

Resultaat verbonden partij

Omvang eigen vermogen verbonden partij

Omvang vreemd vermogen verbonden partij

Toelichting

Ontwikkelingen

Zie het kopje "beleidsvoornemens".

Risico's

Voor financiering is RvN@ sterk afhankelijk van de gemeenten en de Rabobank in het Rijk van Nijmegen. Bij een aantal gemeenten is de financiering van RvN@ onderwerp van discussie. Om RvN@ stabiliteit en duidelijkheid te geven voor de komende jaren, wordt er gewerkt aan een convenant. Een convenant met de gemeenten en de Rabobank waarin de financiering voor de komende jaren min of meer wordt vastgelegd.

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Elst
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	33 gemeenten in de regio Arnhem Nijmegen

Openbaar en gemeentelijk belang

Het vergroten van het toeristisch marktaandeel van de Regio Arnhem Nijmegen.

Visie

De vrijetijdseconomie vormt een belangrijk onderdeel van de economie in de regio Veluwe Arnhem Nijmegen. Het streven naar economische groei binnen recreatie en toerisme zorgt voor meer bestedingen en werkgelegenheid. Hierdoor ontstaat een kwalitatief goed verblijfsklimaat. Een klimaat dat uitnodigt om te bezoeken, in te wonen en in te werken. TVAN heeft de ambitie een belangrijke partner te zijn in deze regionale ontwikkelingen.

Beleidsvoornemens

De missie van TVAN is het in gang zetten en beschikbaar stellen van een collectieve marketingaanpak die ingezet kan worden om duurzame groei te realiseren in de vrijetijdseconomie van de regio Veluwe Arnhem Nijmegen. Daarvoor werkt TVAN intensief samen met een grote hoeveelheid aan partners binnen en buiten de regio. Ze werken nauw samen met de provincie. Het Toeristisch Toekomstperspectief (*Toerisme in Balans*) en het op te stellen uitvoeringsplan bieden kansen voor duurzame toeristische groei in de regio Arnhem-Nijmegen.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-48	-49	-49	-49	-49	-49
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)						
Resultaat verbonden partij	37					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	998					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	998					

Toelichting

Ontwikkelingen

TVAN stelt in nauwe samenwerking met de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen een Toeristisch uitvoeringsplan op. Hierin staan plannen en projecten die bijdragen aan de Leefbaarheid in en opvangen van de gemeenten. Dit plan is in de tweede helft van 2020 gereed.

Daarnaast is TVAN in nauwe samenwerking met de regio Arnhem-Nijmegen een nieuw/ ander concept voor Gastheerschap aan het verkennen.

De gemeenten in het Rijk van Nijmegen werken nauw samen als het gaat om promotie van het Rijk van Nijmegen. Deze samenwerking willen zij intensiveren en bij de opdrachtverlening aan TVAN willen zij meer aan het stuur zitten als het gaat om de inhoud van de werkzaamheden van TVAN en de verantwoording hiervan. Deze samenwerking wordt in 2020/2021 duidelijker vormgegeven.

Risico's

Geen.

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren moeten we verplicht opnemen in de begroting volgens de Bbv. De gegevens en een toelichting op de beleidsindicatoren zijn te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl. Daarnaast kunt u daar cijfers van andere gemeenten vinden. De cijfers zijn afkomstig van verschillende overheidsorganisaties. Deze cijfers zijn soms niet actueel en kunnen ieder moment wijzigen.

Indicator	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
-----------	---------------	----------------	----------------

Functiemenging

Gemeente	46,7	46,7	47,1
Provincie	53,1	53,1	53,6
Nederland	52,8	52,8	53,2

Eenheid: %

Bron: LISA

Toelichting: De mate van menging van wonen en/of werken.
Percentages begroting 2020 komen uit periode 2018. Percentages begroting 2021 komen uit periode 2019.

Vestigingen (van bedrijven)

Gemeente	133,5	133,5	138,5
Provincie	140,8	140,8	144,5
Nederland	145,9	145,9	151,6

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar

Bron: LISA

Toelichting: Aantallen begroting 2020 komen uit periode 2018. Aantallen begroting 2021 komen uit periode 2019.

Banen

Gemeente	628	628	642,7
Provincie	764	764	786,5
Nederland	774	774	792,1

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 / 64 jaar

Bron: LISA

Toelichting: Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten.
Aantallen begroting 2020 komen uit periode 2018. Aantallen begroting 2021 komen uit de periode 2019.

Netto arbeidsparticipatie

Gemeente	65,4	65,9	66,3
Provincie	67,3	68	68,7
Nederland	66,7	67,8	68,8

Eenheid: % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking

Bron: CBS

Toelichting: Percentage begroting 2020 komt uit periode 2018. Percentage begroting 2021 komt uit periode 2019.

Aantal re-integratievoorzieningen

Gemeente	83,1	83,1	83,1
Provincie	223,6	223,6	223,6
Nederland	305,2	305,2	305,2

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar

Bron: CBS

Toelichting: Aantallen begroting 2020/2021 komen uit periode eerste halfjaar 2018

Nieuw gebouwde woningen

Gemeente	6,2	5,9	7,9
Provincie	10	9,0	9,8
Nederland	8,6	7,2	9,2

Eenheid: Aantal per 1.000 woningen

Bron: Eigen gegevens

Toelichting: Aantallen begroting 2020 komen uit periode 2016. Aantallen rekening 2019 komen uit periode 2018. Aantallen begroting 2021 komen uit periode 2019.

Demografische druk

Gemeente	78,2	78,2	78,8
Provincie	73,4	73,4	73,6
Nederland	69,8	69,8	70,0

Eenheid: %

Bron: CBS

Toelichting: Percentage begroting 2020 komt uit periode 2019. Percentage begroting 2021 komt uit periode 2020.

Ons geld

In dit programma staat:

- waar ons geld vandaan komt: overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (inclusief financiering en reserves);
- hoeveel vennootschapsbelasting we moeten betalen;
- hoe we het bedrag voor dingen hebben besteed, die we niet hadden kunnen voorzien.

Wij willen een financieel gezonde gemeente zijn voor nu en in de toekomst. Dit betekent dat wij een verantwoord financieel beleid voeren met sluitende begrotingen. Daarbinnen maken we ruimte voor noodzakelijke en gewenste veranderingen van beleid en het opvangen van onvoorziene omstandigheden. Wij maken steeds de afweging tussen onze bestuurlijke ambities en de daarvoor beschikbare middelen.

Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Volgens artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bevat het overzicht algemene dekkingsmiddelen ten minste:

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- algemene uitkeringen;
- dividend;
- saldo van de financieringsfunctie;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Hieronder staat een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen met een toelichting per onderdeel.

<i>bedragen x € 1.000</i>				
Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020 Actueel	Begroting 2021	Vershil Begroting 2021 Begroting 2020
Lokale heffingen				
- OZB	5.341	5.350	5.914	564
- Baatbelasting	1	1	1	-
- Toeristenbelasting*	329	448	580	133
- Forensenbelasting*	19	30	30	-
- BIZ-belasting*	33	46	46	-
- Uitvoeringskosten*	-470	-443	-432	11
Totaal lokale heffingen	5.253	5.432	6.139	708
Algemene uitkering				
- uitkering	52.902	54.582	56.722	2.140
- uitvoeringskosten	-12	-16	-16	-1
Totaal algemene uitkering	52.890	54.567	56.706	2.139
Dividend				
- opbrengsten	306	131	160	29
- kosten	-5	-5	-5	-

Totaal dividend	301	126	155	29
------------------------	------------	------------	------------	-----------

Saldo financieringsfunctie	508	316	29	-287
-----------------------------------	------------	------------	-----------	-------------

Overige dekkingsmiddelen

- Post onvoorzien	-	-25	-100	-75
- Stelposten / diversen	-	500	-20	-520
- Saldo kapitaallasten	-339	474	879	405
- Diversen	146	-	-	-
	-192	949	759	-190

Totaal algemene dekkingsmiddelen	58.760	61.390	63.788	2.398
---	---------------	---------------	---------------	--------------

Mutaties op reserves

- toevoeging aan	-4.012	-392	-1.005	-613
- onttrekking aan	7.823	2.960	2.102	-858
Totaal reserves	3.812	2.568	1.097	-1.471

Batig resultaat	-1.785	-1.912	-3.010	-1.098
------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

a. Lokale heffingen

Onder lokale heffingen verstaan we de Onroerende zaakbelastingen, Toeristenbelasting, Forensenbelasting en de Baatbelasting. Voor een verder toelichting verwijzen we naar de paragraaf 'Lokale heffingen'.

De uitvoeringskosten zijn in het overzicht apart zichtbaar gemaakt. Dit om de ontwikkeling van de opbrengsten goed zichtbaar te maken.

b. Algemene uitkeringen

De belangrijkste inkomstenbron van de gemeente is de uitkering die wij ontvangen van het Rijk uit het Gemeentefonds. Deze algemene uitkering is berekend op basis van de meest actuele gegevens voor onze gemeente, zoals aantallen inwoners, uitkeringsgerechtigden enzovoort. De raming is gebaseerd op de septembercirculaire 2020.

c. Dividend

Het betreft het dividend dat we ontvangen van de BNG en Vitens.

d. Saldo financieringsfunctie

In de regelgeving is het saldo van de financieringsfunctie apart vermeld als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen. Onder dit saldo wordt verstaan: het saldo van de kosten en opbrengsten die samenhangen met het uitzetten en opnemen van geld, en de renteopbrengsten van de eigen financieringsmiddelen. De eigen financieringsmiddelen zijn de reserves en voorzieningen.

e. Overige algemene dekkingsmiddelen

Vennootschapsbelasting

De gemeente moet belasting afdragen over de winst die met "commerciële activiteiten" wordt gemaakt. Met commerciële activiteiten worden in dit verband activiteiten bedoeld, die zowel door de gemeente als door ondernemers (kunnen) worden verricht. Te denken valt hierbij

aan de grondexploitatie. Op dit moment hebben we voor vennootschapsbelasting geen raming in deze begroting opgenomen.

Onvoorzien/ stelposten

In de jaren 2021 tot en met 2024 hebben we voor onvoorziene uitgaven jaarlijks een raming van € 100.000 opgenomen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten	72.439	69.369	71.500	71.803	72.528	72.813
Lasten	-9.557	-5.895	-7.230	-7.147	-7.774	-7.854
Totaal programma	62.882	63.474	64.271	64.656	64.754	64.959

Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021

In onderstaande tabel vindt u de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De verschillen zijn per taakveld toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Toelichting	Verschil	I/S/RES
Treasury	- Dividendopbrengsten bijgesteld op basis van verwachtingen Vitens en BNG.	29	S
	- Actualisatie van de rentes, kapitaallasten en dergelijke in 2021 levert per saldo een voordeel op van € 92.000 ten opzichte van 2020.	92	S
OZB	- De opbrengst ozb is verhoogd met het inflatiepercentage 1,8% + 4% in verband met de bezuinigingen.	564	S
Algemene uitkering	- Hogere algemene uitkering op basis van de septembercirculaire 2020.	2.139	S
Overige goederen en diensten	- Aframing stelpost onderuitputting (€ -500.000) en bijstelling stelpost onvoorzien op basis van financiële verordening (€ - 75.000).	-575	S
	- Stelpost voor onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen.	-220	S
	- Stelpost onderuitputting kapitaallasten.	200	S
Reserves	- Zie tabel verschillenanalyse reserves.	-1.481	S
Kapitaallasten	- Mutatie op kapitaallasten.	25	S
Salaris- en inhuurkosten	- Dit betreft de doorbelasting van de salaris- en inhuurkosten van de tijd die de organisatie aan dit programma besteedt.	6	S
Diverse verschillen	-	18	
Totaal programma Ons geld		797	

Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021

In onderstaande tabel vindt u de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De verschillen zijn per taakveld toegelicht.

		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Naam reserve	Toelichting	Verschil	I/S
Algemene reserve	- In 2020 is een (incidentele) bijdrage uit de algemene reserve geraamd voor diverse projecten/ uitgaven. Dit leidt in 2021 tot een nadeel van € 163.000. Daarnaast is er in 2021 een lagere bijdrage van € 767.000 ten opzichte van 2020 uit de algemene reserve geraamd voor de afbouw van het tekort op het sociaal domein.	-930	I
Reserve rekeningresultaten	- Deze zetten we in 5 jaar volledig in. Omdat we in 2019 een bedrag uit de reserve hebben gehaald, verandert het bedrag dat we er jaarlijks uithalen.	-117	S
Reserve lopende projecten	- Jaarlijks halen we voor diverse projecten/uitgaven een bedrag uit deze reserve. Dit bedrag verandert jaarlijks.	313	I
Reserve dekking kapitaallasten	- In 2021 voegen we naast de rente ook een bedrag toe aan de reserve voor afwikkeling centrum Groesbeek. Dit bedrag komt uit de reserve lopende projecten.	-614	I
	- Bijdrage uit de reserve om de kapitaallasten van een aantal investeringen te dekken. Dit bedrag verandert jaarlijks.	-46	I
Reserve P'garage Dorpsstraat	- Deze reserve is eind 2020 volledig ingezet. De lasten van de Parkeergarage Dorpsstraat drukken vanaf 2021 volledig op de exploitatiebegroting.	-67	I
Aanpak extreme wateroverlast	- Lagere bijdrage uit de reserve om de kapitaallasten van wateroverlast projecten te dekken.	-11	I
Afrondingsverschillen	-	1	
Totaal reserves		-1.471	

Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?

Voor het sluitend maken van de begroting zijn er een aantal ombuigingen nodig. De fracties hebben in het begin van het begrotingsproces een top 19 lijst met ombuigingen aangeleverd. De ombuigingen waarvoor een raadsmeerderheid was op basis van deze lijsten, zijn verwerkt in deze begroting. De ombuigingen en de gevolgen daarvan lichten we hier toe. In het raadsvoorstel bij de begroting staat het dekkingsplan. Om tot een sluitende begroting te komen staan hier nog aanvullende ombuigingen in.

Tv 0610 Onroerend Zaak Belasting (OZB) woningen

Bezuiniging € 215.000 (4%, plus 1,8% index berekend)

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

1% OZB-verhoging betekent € 53.500 extra inkomsten. Ruimte onder belastingcapaciteit bedraagt € 3.189.000. Zie berekening weerstandscapaciteit begroting 2021.

Bij de richtingsessie op 21 april 2020 heeft de gemeenteraad in meerderheid gekozen om de Ozb niet meer dan het inflatiepercentage te laten stijgen.

In juni kozen de raadsfracties in de Top 19 in meerderheid voor de optie de Ozb met 4% te verhogen. Dit is gemiddeld € 10,- per huishouden (Meeropbrengst voor gemeente € 215.000, dit is 4% stijging van het OZB tarief.)

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Dit betekent een lastenverhoging voor onze inwoners.

Beleidskaders

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten)

Notitie rente van de commissie BBV

Notitie overhead van de commissie BBV

Notitie riolering van de commissie BBV

Notitie waardering vastgoed van de commissie BBV

Financiële verordening Berg en Dal 2017 (art. 212 GW)

Controleverordening Groesbeek 2015 (art. 213 GW)

Belastingverordeningen gemeente Berg en Dal

Budgethoudersregeling Groesbeek 2015

Nota inkoopbeleid Berg en Dal 2016

Financieringsstatuut

Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing Groesbeek 2015

Financiële verhoudingswet

Verbonden partijen

Bank Nederlandse gemeenten

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Den Haag
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Deelnemers	Overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang

Openbaar en gemeentelijk belang

BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner.

Visie

De primaire doelstelling van de BNG is uitoefening van het bankbedrijf voor overheden.

Missie en strategie hierbij zijn:

- behoud van een substantieel marktaandeel in de Nederlandse (semi)publieke sector;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders;
- behoud van een excellente kredietwaardigheid.

Beleidsvoornemens

Geen gegevens bekend

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	293	131	147	147	147	147
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	103.116 aandelen(0,19%)					
Resultaat verbonden partij	163.000					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	144.802.000					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	144.802.000					

Toelichting

Financieel resultaat en omvang eigen vermogen en vreemd vermogen komen uit het jaarverslag 2019 van de BNG.

Ontwikkelingen

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.

Risico's

Munitax Gemeentelijk belastingkantoor

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Beuningen
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	Beuningen, Heumen, Wijchen, Druten en Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

Munitax is de uitvoeringsorganisatie van vijf regiogemeenten op het gebied van belastingen. Deze organisatie is ondergebracht bij de centrumgemeente Beuningen, op basis van de wet Gemeenschappelijke Regelingen.

De taken van Munitax zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaan uit:

- de heffing en invordering van belastingen;
- de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ);
- het administreren van de relevante vastgoedgegevens;
- het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en aan derden.

Visie

Munitax staat voor kwaliteit en efficiënt werken. Dit merken de deelnemende gemeenten en hun inwoners. We zijn continu bezig met het optimaliseren van onze dienstverlening. Verbetering van (interne) processen, digitalisering en het uitbreiden en delen van onze kennis zijn daarbij essentieel. We zijn transparant naar de inwoners, bedrijven en deelnemende gemeenten. Informeel contact is daarbij erg belangrijk voor ons. Daarom moedigen we persoonlijk, telefonisch contact aan. Want een eenvoudig telefoontje met een van onze specialisten kan veel verhelderen.

Beleidsvoornemens

Geen gegevens bekend

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-603	-612	-607	-616	-626	-632
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	24,17%	24,23%	24,10%	24,11%	24,12%	24,12%
Resultaat verbonden partij	-70					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	0					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	0					

Toelichting

Ontwikkelingen

Geen gegevens bekend

Risico's

Wij zien een risico door een stijgend aantal geschriften (bezwaren en beroepsschriften) die 'no cure no pay' bureaus indienen. Dit kan resulteren in extra kosten. Op dit moment is 40% van de geschriften ingediend door een no cure no pay bureau. De afhandeling van deze geschriften kost ongeveer drie keer zo veel behandelingstijd.

Wij verwachten dat deze aantallen geschriften structureel zijn. Er is daarom de komende jaren sprake van enerzijds een stijging van de directe kosten, en anderzijds verwachten wij dat er uitbreiding van capaciteit nodig is op de functie van juridisch medewerker en op de functie van taxateur. Wij zullen dat aan de hand van cijfers en analyses onderbouwen.

De invoering van de AVG-regelgeving heeft naar verwachting gevolgen voor (noodzakelijke) waarborgen binnen registraties en informatie uitwisseling processen in het kader van de digitalisering en informatiebeveiliging.

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren moeten we verplicht opnemen in de begroting volgens de Bbv. De gegevens en een toelichting op de beleidsindicatoren zijn te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl. Daarnaast kunt u daar cijfers van andere gemeenten vinden. De cijfers zijn afkomstig van verschillende overheidsorganisaties. Deze cijfers zijn soms niet actueel en kunnen ieder moment wijzigen.

Indicator	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
-----------	---------------	----------------	----------------

Gemiddelde WOZ waarde woningen

Gemeente	241	227	241
Provincie	243	227	243
Nederland	248	230	248

Eenheid: Duizend euro

Bron: CBS

Toelichting: Waarde begroting 2020 is waarde uit periode 2018. Waarde begroting 2021 is waarde uit periode 2019.

Woonlasten eenpersoonshuishouden

Gemeente	514	514	534
Provincie	670	670	712
Nederland	669	669	700

Eenheid: In Euro's

Bron: COELO

Toelichting: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Bedrag begroting 2020 betreft periode 2019. Bedrag begroting 2021 betreft periode 2020.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

Gemeente	708	708	737
Provincie	737	737	779
Nederland	739	739	773

Eenheid: In Euro's

Bron: COELO

Toelichting: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Bedrag begroting 2020 betreft periode 2019. Bedrag begroting 2021 betreft periode 2020.

Overhead

We moeten de overheadkosten apart in de begroting en jaarrekening verwerken. Het gaat hier om kosten die te maken hebben met de ondersteuning van de organisatie.

Algemeen

Wat is overhead?

De commissie BBV legt de overhead uit als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Het primaire proces zijn de kerntaken van de gemeente. Dit zijn de producten en diensten waarmee we de inwoner helpen. Alle kosten die we maken bij de sturing en ondersteuning hiervan zijn dus overheadkosten.

In de begroting verzamelen we de kosten zoveel mogelijk op het programma waar ze horen. De overheadkosten verdelen we niet over de programma's. Deze kosten verzamelen we op een apart overzicht overhead en zijn daarmee beter zichtbaar.

Welke indeling?

In de regelgeving is de overhead verdeeld in vier hoofdgroepen.

1. Loonkosten overhead

Het gaat hier om de loonkosten van:

- a. Leidinggevenden in het primaire proces
- b. Financiën, toezicht en controle
- c. P&O
- d. Inkoopfunctie
- e. Communicatiefunctie
- f. Juridische zaken
- g. Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- h. Informatievoorziening en automatisering
- i. Documentaire informatie voorziening (DIV) / informatiebeheer
- j. Facilitaire Zaken en huisvesting
- k. Managementondersteuning in het primaire proces

2. ICT-kosten

Dit zijn bijvoorbeeld de computers, intranet, applicatiebeheer en de Windows software.

3. Huisvestingskosten

De onderhoudskosten en kapitaallasten (rente en afschrijving) van bijvoorbeeld het gemeentehuis horen hier ook bij.

4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering

Het gaat hier om uitbesteding van reguliere overheadtaken (bijv. schoonmaak) of inhuur van overheadpersoneel.

Overhead in cijfers:

Voor de gemeente Berg en Dal leidt dit tot de volgende ramingen, die we opgenomen hebben in onze begroting:

Bedragen x € 1.000

Overhead	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1. Loonkosten overhead	-4.529	-5.066	-6.616
2. ICT-kosten	-2.081	-2.296	-2.256
3. Huisvestingskosten	-510	-543	-537
4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	-1.804	-1.747	-592
Totaal	-8.924	-9.652	-10.001
Toerekening aan projecten/grondexploitatie	132	309	357
Overhead ten laste van exploitatie	-8.791	-9.343	-9.644

ad 1 Loonkosten overhead

Deze raming bestaat naast directe loonkosten uit:

- de kosten van participatiebanen;
- de kosten van inhuur;
- diverse kosten, waaronder opleidingen, abonnementen, vakliteratuur en lidmaatschappen.

ad 2 ICT-kosten

Deze raming bestaat uit:

- kosten van onderhoud software;
- leasekosten van de PC's;
- bijdrage aan de IRVN (ICT Rijk van Nijmegen).

ad 3 Huisvestingskosten

Deze raming bestaat uit:

- kosten gemeentehuis in Groesbeek;

ad 4 Uitbestedingskosten bedrijfsvoering

Deze raming bestaat uit:

- stelpost inhuur
- stelpost flexibele schil

Een stelpost is een raming/reservering voor uitgaven waarvan we nog niet weten waar die precies thuishoren. Een voorbeeld hiervan is de stelpost voor inhuur. Deze zetten we in voor vervanging bij uitval van een zieke medewerker of bij het opvangen van werkzaamheden als we een vacature niet kunnen invullen. Bij de raming van zo'n stelpost inhuur weten wij wel vooraf dat het nodig is, maar nog niet voor welke afdelingen we dit budget moeten inzetten. We kunnen daarom deze ramingen niet vooraf toerekenen aan de programma's. Dat is de reden waarom we deze meenemen in de overhead.

Daarnaast is er een flexibele schil, dat zijn middelen (mensen en geld) die we vanuit de flexibele schil inzetten om goed in te kunnen spelen op externe ontwikkelingen.

Toerekening aan projecten/grondexploitatie

Een deel van de overheadkosten rekenen we toe aan de projecten/grondexploitatie. Deze overheadkosten drukken daardoor niet op het begrotingssaldo.

Opslag overhead

De overheadkosten verdelen we niet, maar moeten we in de begroting apart zichtbaar maken. Dat gebeurt in dit programma.

De kosten die we doorrekenen aan de programma's mogen alleen nog maar zogenaamde directe kosten zijn en dat is overhead niet.

Bij het berekenen van kostendekkendheid (bij tarieven) mogen we wel een opslag voor overhead meenemen, zodat de kosten juist en volledig zijn. De kosten verhogen we dan met een percentage voor de overhead.

Daarnaast is het mogelijk om de overhead uit te drukken als percentage van de formatie.

Opslagpercentage (op basis van euro's)

Zoals hierboven aangegeven bedragen onze overheadkosten in totaal € 10.001 (x 1.000). De direct toegerekende loonkosten bedragen in totaal € 10.996 (x 1.000).

Het opslagpercentage is dan $10.001 / 10.996 \times 100\% = 90,95\%$.

Dit betekent dat we de directe loonkosten verhogen met 90,95%, zodat de overhead juist meegenomen wordt.

Percentage formatie (op basis van fte's)

Kijken we naar de formatie (hoeveel personeel overhead is er opgenomen in de begroting ten opzichte van het totaal), dan komen we tot de volgende berekening (1 fte is één fulltime medewerker):

Onze totale formatie is 219,82 fte (exclusief flexibele schil).
Hiervan heeft 75,35 fte (verspreid over de hele organisatie) betrekking op overhead.

Het percentage overhead van de formatie is dan $75,35 \text{ fte} / 219,82 \text{ fte} = 34\%$.

Dit betekent dat 34% van onze formatie belast is met overheadwerkzaamheden. Dit percentage is ongeveer gelijk aan de voorgaande jaren (2019: 35% en 2020: 32%). In 2017 hebben we een benchmark uitgevoerd en daaruit bleek dat wij onder het gemiddelde zitten voor wat betreft kosten voor overhead.

Voor meer informatie over de organisatie en de bedrijfsvoering verwijzen wij je naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Lasten	-8.788	-9.343	-9.608	-9.709	-9.704	-9.693
Baten	-3	0	0	0	0	0
Totaal programma	-8.791	-9.343	-9.608	-9.709	-9.704	-9.693

Toelichting verschillen Begroting 2020 - Begroting 2021

In onderstaande tabel vindt u de toelichting op de verschillen tussen de begroting 2020 en de begroting 2021. De verschillen zijn per taakveld toegelicht.

		Bedragen x € 1.000	
Taakveld	Toelichting	Vershil	I/S/RES
Overhead	- Hogere bijdrage aan GR iRvN op basis van de begroting 2021 van de iRvN.	-35	S
	- Hogere toerekening van de salaris- en inhuurkosten die de aan overhead besteedt.	-339	S
	- Lagere toerekening van overheadkosten. Het verschil is voornamelijk veroorzaakt door de verhoging van het opleidingsbudget (€ - 36.000). Verder leiden diverse mutaties in de kosten voor bedrijfsvoering per saldo tot een voordeel van € 26.000. Daarnaast is een bezuiniging ingeboekt op overige goederen en diensten van € 71.000 (Top 19 raad).	61	S
	- Hogere doorbelasting van overheadkosten aan projecten en investeringen.	48	S
Diverse verschillen	-	-	
Totaal programma Overhead		-265	

Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?

Voor het sluitend maken van de begroting zijn er een aantal ombuigingen nodig. De fracties hebben in het begin van het begrotingsproces een top 19 lijst met ombuigingen aangeleverd. De ombuigingen waarvoor een raadsmeerderheid was op basis van deze lijsten, zijn verwerkt in deze begroting. De ombuigingen en de gevolgen daarvan lichten we hier toe. In het raadsvoorstel bij de begroting staat het dekkingsplan. Om tot een sluitende begroting te komen staan hier nog aanvullende ombuigingen in.

Tv 0400 Overhead

Bezuiniging € 50.000

Aan welke knoppen kunnen we draaien (wat is niet wettelijk verplicht)

In de overhead zitten kosten voor publicaties en digitale bekendmakingen. Daarnaast ramen we hier ook kosten herdenkingen, nieuwjaarsreceptie van de gemeente en representatie. Ook zijn een deel van deze kosten voor afhandeling van bezwaarschriften en rechtspraak.

De publicaties zijn deels verplicht, maar niet perse op papier en digitaal. Dit betekent dat de informatievoorziening naar onze inwoners toe verandert. Het is mogelijk om herdenkingen en recepties versoberen. Afhandelen van bezwaarschriften is een wettelijke taak, het op laten lopen van termijnen is een mogelijkheid om capaciteit meer te spreiden.

Wat is het maatschappelijk effect van de ombuiging?

Dit betekent dat de informatievoorziening naar onze inwoner verandert. De zichtbaarheid van de gemeente krijgt dan een andere uitstraling.

Beleidskaders

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten)

Notitie overhead van de commissie BBV

Verbonden partijen

Er zijn geen Verbonden partijen die onder dit programma vallen.

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren moeten we verplicht opnemen in de begroting volgens de Bbv. De gegevens en een toelichting op de beleidsindicatoren zijn te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl. Daarnaast kunt u daar cijfers van andere gemeenten vinden. De cijfers zijn afkomstig van verschillende overheidsorganisaties. Deze cijfers zijn soms niet actueel en kunnen ieder moment wijzigen.

Indicator	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
-----------	---------------	----------------	----------------

Apparaatskosten

Gemeente	500	612	629
Provincie			
Nederland			

Eenheid: Kosten per inwoner

Bron: Eigen begroting

Toelichting: Berekening: € 21.832 (x 1.000) / 34.700 inwoners = € 629.
Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvesting-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Bezetting

Gemeente	5,3	5,6	5,7
Provincie			
Nederland			

Eenheid: Fte per 1.000 inwoners

Bron: Eigen gegevens

Toelichting: Berekening: 198 fte / (34.700 inwoners / 1.000) = 5,7. De bezetting is de werkelijke invulling van de werkplekken.

Formatie

Gemeente	5,5	6,25	6,33
Provincie			
Nederland			

Eenheid: Fte per 1.000 inwoners

Bron: Eigen gegevens

Toelichting: Berekening: $219,82 \text{ fte} / (34.700 \text{ inwoners} / 1.000) = 6,33$. De formatie is het aantal werkplekken volgens het formatieplan.

Externe inhuur

Gemeente	13,87	7,2	5,3
Provincie			
Nederland			

Eenheid: Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

Bron: Eigen begroting

Toelichting: Berekening: $\text{€ } 925 / (\text{€ } 16.514 + \text{€ } 925) \times 100\% = 5,3\%$.

Overhead

Gemeente	9,42	10,35	10,35
Provincie			
Nederland			

Eenheid: % van totale lasten

Bron: Eigen begroting

Toelichting: Berekening: $\text{€ } 9.608 / \text{€ } 99.448 \times 100\% = 10,35\%$. De totale lasten zijn alle lasten, exclusief de stortingen in reserves.

Paragrafen

Lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de belastingen en heffingen die een gemeente mag innen. We gaan in op de volgende onderdelen:

- de verwachte (geraamde) belastinginkomsten
- het beleid over de lokale heffingen
- een overzicht van de diverse heffingen
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid
- een aanduiding van de lokale lastendruk

De gemeente mag een aantal belastingen en heffingen innen. Deze gemeentelijke belastingen en heffingen maken voor ongeveer 16% deel uit van de gemeentelijke inkomsten. We maken in het gemeentelijk belastinggebied onderscheid tussen:

- belastingen, dit zijn onder andere de onroerendezaakbelastingen (OZB), BIZ-belasting, toeristenbelasting en forensenbelasting: de opbrengst hiervan is niet gekoppeld aan bepaalde diensten die wij aanbieden.
- bestemmingsheffingen, zijn heffingen die gekoppeld zijn aan een bepaalde dienst van de gemeente. Dit zijn bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges.

Geraamde inkomsten

	Bedragen x € 1.000			
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil Begroting- Begroting
Verordening OZB				
- Onroerendezaakbelasting	5.341	5.350	5.914	564
Verordening Toeristenbelasting				
- Toeristenbelasting	329	448	580	133
Verordening Forensenbelasting				
- Forensenbelasting	19	30	30	-0
Verordening afvalstoffenheffing				
- Afvalstoffenheffing	2.884	3.116	3.860	744
- Huisvuilzakken	288	314	288	-26
Verordening rioolheffing				
- Rioolheffing	3.684	3.830	3.927	97
Verordening marktgelden				
- Marktgelden	15	20	20	-

Verordening Lijkbezorgingsrechten				
- Grafrechten	82	50	50	-
Verordening BIZ-belasting				
- BIZ-belasting	33	46	46	-
Legesverordening	1.044	1.107	1.175	67
Totaal geraamde belastinginkomsten	13.718	14.311	15.889	1.579

Hieronder vindt u een overzicht van de verwachte (geraamde) belastinginkomsten voor de jaren 2020 en 2021 en de gerealiseerde inkomsten 2019. De regels met betrekking tot belastingen leggen we vast in een zogenaamde verordening. Per verordening of belastingsoort zijn de inkomsten afzonderlijk vermeld.

In vergelijking met de verwachte opbrengsten 2020 is de raming van de totale belastingen opbrengsten in 2021, per saldo € 1.579.000 hoger.

De belangrijkste verklaringen zijn:

- meer OZB-opbrengsten € 564.000 door actualisatie op basis van 2020 en 5,8% verhoging inclusief inflatiecorrectie 1,8%;
- hogere opbrengst toeristenbelasting € 133.000 door verhoging van de tarieven.
- € 744.000 meer inkomsten op de afvalstoffenheffing door hogere kosten als gevolg van de aanpassing van de DVO Dar voor 2021. Daarnaast was de afvalstoffenheffing vorig jaar (2020) niet kostendekkend, dat is nu aangepast. Dit leidt tot € 450.000 extra opbrengst afvalstoffenheffing;
- hogere opbrengsten rioolheffing € 97.000 door actualisatie en inflatiecorrectie + 1,8%;

Onder het kopje 'Overzicht op hoofdlijnen per heffing' leggen we uit welke ontwikkelingen er zijn. Ook leggen we de voorgenomen wijzigingen van de tarieven voor 2021 uit.

Beleid lokale heffingen

Bij het opstellen van de begroting 2021, en de meerjarenraming, is uitgegaan van de volgende punten:

De OZB stijgt met van 1,8% inflatiecorrectie. Daarnaast verhogen we de ozb extra met 4% in het kader van de bezuinigingen (Top10 raad).

We gaan ervan uit dat de afvalstoffenheffing, rioolheffing, het rioolaansluitrecht en de leges 100% kostendekkend zijn. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten aan elkaar gelijk zijn.

Bij het vaststellen van de programmabegroting 2020 is besloten om de tarieven voor de toeristenbelasting in 2 jaar te laten verdubbelen ten opzichte van 2019. Onze inwoners en onze bezoekers gebruiken onze voorzieningen. We vragen dus ook van onze bezoekers een bijdrage. Voor 2021 betekent dat dus nog een tariefstijging van 33% ten opzichte van 2020.

Voor de forensenbelasting sluiten we aan bij ons gemeentelijk beleid over de toeristenbelasting. Daarom zijn ook deze tarieven verdubbeld ten opzichte van het tarief van 2019. Voor 2021 betekent dat dus nog een tariefstijging van 33% ten opzichte van 2020.

Voor de Bedrijfs Investerings Zone Belasting (BIZ) is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met de Vereniging BIZ Groesbeek Centrum voor een periode van 5 jaar. Eind 2019 is ook voor Vereniging BIZ Millingen Centrum een uitvoeringsovereenkomst aangegaan voor een periode van 5 jaar.

Munitax voert voor onze gemeente de belastingwerkzaamheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) uit. Munitax is het gemeenschappelijk belastingkantoor waar wij bij zijn aangesloten. Munitax verzendt de belastingaanslagen.

Overzicht op hoofdlijnen per heffing

Onroerendezaakbelastingen

De inkomsten Onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn niet bestemd voor bepaalde producten of diensten. Het is een zogenaamd algemeen dekkingsmiddel.

De OZB kent twee soorten belastingen:

- een eigenarenbelasting
dit is belasting die de eigenaar van een gebouw moet betalen.
- een gebruikersbelasting
dit is een belasting die een gebruiker bijvoorbeeld een huurder van een gebouw moet betalen.

In tegenstelling tot de eigenarenbelasting wordt de gebruikersbelasting alleen geheven van de gebruikers van niet-woningen. Deze belasting is een zogenaamde tijdstipbelasting. Dit betekent dat de toestand per 1 januari van het betreffende jaar bepalend is voor de OZB-heffing. De OZB wordt berekend op basis van de vastgestelde waarde van het pand. Het tarief is een percentage van de waarde van een gebouw. Deze waarde wordt bepaald op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ).

Bij het opstellen van deze begroting is voor 2021 uitgegaan de gerealiseerde opbrengst 2020 inclusief areaaluitbreiding. Deze opbrengst is verhoogd met 1,8% inflatiecorrectie en daarbovenop een extra verhoging van 4% door de bezuinigingen. Wij verwachten dat de inkomsten in 2021 € 5.914.000 zijn.

De spelregels over de OZB leggen we vast in een verordening. De gemeenteraad stelt in december 2020 de verordening OZB 2021 vast. Omdat de WOZ-waarde van een pand het uitgangspunt is voor de heffing houden we bij het berekenen van de tarieven ook rekening met de verandering in de waarde (waardeontwikkeling) van de panden per 1 januari 2021 ten opzichte van 1 januari 2020 (waardepeildatum).

Toeristenbelasting

De inkomsten Toeristenbelasting zijn ook algemene dekkingsmiddelen. Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2020 heeft de gemeenteraad besloten om de tarieven toeristenbelasting 2019 te verdubbelen. Hierbij is de keus gemaakt om deze verhoging in twee jaar door te voeren. Daarom stellen wij voor om de tarieven voor 2021 met 33% te verhogen.

De opbrengst voor 2021 is begroot op € 580.000. De onzekerheid hierbij is het effect van de Corona crisis op het aantal overnachtingen en dus de opbrengst van de toeristenbelasting. We stellen voor de tarieven de komende vijf jaar gelijk te houden en de investeringen in de sector onaangetaast te laten, zoals afgesproken met de sector bij de begroting 2020.

Forensenbelasting

Forensen zijn mensen die meer dan 90 dagen, maar minder dan 9 maanden in één kalenderjaar, in een woning in onze gemeente verblijven en geen inwoner zijn van onze

gemeente zijn. Zij moeten in onze gemeente ook belasting betalen. Dit noemen we de forensenbelasting.

Mensen die forensenbelasting betalen hoeven geen toeristenbelasting te betalen. Dit is geregeld in de verordening.

Voor 2020 is het tarief vastgesteld op € 229,50 per woning per jaar. We sluiten voor de tariefsverhoging voor 2021 aan bij ons gemeentelijk beleid over de toeristenbelasting. Dit betekent dat we ook de tarieven voor de forensenbelasting met 33% verhogen. Het tarief komt voor 2021 uit op een bedrag van € 306. Voor 2021 verwachten wij € 30.000 aan inkomsten. Ook voor de forensenbelasting stellen wij voor om de tarieven de komende vijf jaar gelijk te houden.

Afvalstoffenheffing

Wij brengen afvalstoffenheffing in rekening op grond van de Wet milieubeheer.

Belastingplichtig is degene, van wie de gemeente het huishoudelijk afval moet inzamelen.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen met ruim 20%. De verwachte opbrengst in 2021 is € 3.860.000. Daarmee komt de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing uit op 100%. Dit betekent dat we met de totale opbrengsten 100% van de kosten kunnen betalen. Deze forse stijging van de tarieven komt enerzijds door gestegen kosten als gevolg van de nieuwe DVO met DAR en het hoge serviceniveau. Daarnaast is vorig jaar besloten om de afvalstoffenheffing niet kostendekkend te laten zijn. Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten (€ 450.000) is toen structureel ten laste van het begrotingssaldo gebracht. Gezien de noodzakelijke bezuinigingen heeft de raad in de richtingensessie aangegeven dat de afvalstoffenheffing in 2021 weer volledig kostendekkend moet zijn.

Afvalstoffenheffing

7.3 Afval incl btw	-4.295.019
6.3 Kwijtschelding incl btw	-202.916
0.4 Overhead	-218.904
Overige opbrengsten	<u>856.624</u>

Totale kosten	-3.860.215
----------------------	-------------------

Opbrengst belastingen	3.860.215
-----------------------	-----------

Totale opbrengsten	3.860.215
---------------------------	------------------

Dekking	100%
----------------	-------------

Rioolheffing

De gemeente moet zorgen voor de afvoer van het stedelijk afvalwater (rioolwater) en hemelwater (regenwater). De kosten betalen we uit de rioolheffing.

In oktober 2020 stelt de gemeenteraad het nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2021-2025 vast. Hierbij maakt u ook een keuze voor de wijze van heffen van de rioolheffing.

De afspraak uit het GRP 2016-2020 om de tarieven jaarlijks met 5% extra te verhogen is in het nieuwe GRP 2021-2025 vervallen. Dit betekent dat de opbrengst rioolheffing jaarlijks alleen met de inflatiecorrectie wordt verhoogd. De totale opbrengst voor 2021 is begroot op € 3.927.000 inclusief inflatiecorrectie van 1,8% (in 2019 was de opbrengst € 3.684.000 en voor 2020 is de verwachte opbrengst € 3.830.000). Op basis van de begroting is de

rioolheffing 100% kostendekkend. Dit betekent dat de kosten net zo hoog zijn als de inkomsten.

Rioolheffing

7.2 Riolering incl btw	-3.227.707
7.2 Overige opbrengsten	34.000
7.2 Dotatie aan voorziening	-65.666
0.9 Onttrekking reserve	13.500
5.7 Natuurlijk groen incl btw	-88.330
6.3 Kwijtschelding	-202.916
2.1 Schoonhouden wegen incl btw	-82.123
0.4 Overhead	<u>-307.758</u>

Totale kosten	-3.927.000
----------------------	-------------------

Opbrengst belastingen	3.927.000
-----------------------	-----------

Totale opbrengsten	3.927.000
---------------------------	------------------

Rioolaansluitrecht

Bij de harmonisatie van de tarieven in verband met de herindeling (in 2015) is gekozen voor een vast tarief als we een standaard aansluiting op het riool moeten maken. Uitgangspunt hierbij is dat we met de opbrengsten de kosten kunnen betalen.

Rioolaansluitrecht

7.2 Huisaansluitingen incl btw	-9.061
0.4 Overhead	<u>-559</u>

Totale kosten	-9.621
----------------------	---------------

Leges	9.000
-------	-------

Totale opbrengsten	9.000
---------------------------	--------------

Marktgelden

In de marktgeldverordening staan de gemeentelijke regels over de markt. We verhogen de tarieven voor 2021 met 1,8% (inflatie).

Het dekkingspercentage, inclusief de inkomsten uit staangelden, is 39%. Dit betekent dat we met de totale opbrengsten (€ 20.000) voor 2021, 39% van de kosten (€ 51.083) kunnen betalen. Er is dus een tekort van € 31.083 (zie ook tabel Marktgelden). Volgens ons zijn kostendekkende tarieven niet haalbaar.

Marktgelden

3.3 Kosten markten	-47.265
0.4 Overhead	-12.818
3.3 Overige opbrengsten	<u>9.000</u>

Totale kosten	-51.083
----------------------	----------------

Opbrengst belastingen	20.000
-----------------------	--------

Totale opbrengsten	20.000
---------------------------	---------------

Dekking	39%
----------------	------------

Lijkbezorgingsrechten/Grafrechten

Met de opbrengst uit de begraafrechten betalen we de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen. Voor 2021 verhogen we de tarieven met 1,8% (inflatie).

Wij verwachten een opbrengst van € 75.000. Op basis van de begrotingsgegevens realiseren wij een dekkingspercentage van 58%. Het gevolg is een tekort op de exploitatie van € 53.855 voor 2021. Kostendekkende tarieven vinden we niet haalbaar. We zitten op vergelijkbare tarieven als de kerken in onze gemeente.

Begraafplaatsrechten

7.5 Kosten begraafplaatsen	-121.394
0.4 Overhead	-13.221
7.5 Overige opbrengsten	<u>5.760</u>

Totale kosten	-128.855
----------------------	-----------------

Opbrengst belastingen	75.000
-----------------------	--------

Totale opbrengsten	75.000
---------------------------	---------------

Dekking	58%
----------------	------------

BIZ-belasting

Per 1 januari 2017 is de Verordening Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Centrum Groesbeek 2017 in werking getreden. Per 1 januari 2020 is de Verordening Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Millingen Centrum 2020 tot en met 2024 in werking getreden.

Het hoofddoel van de BIZ is om de concurrentiekracht van het winkelgebied te vergroten, zodat de omzet van de ondernemers in het werkgebied toeneemt. Hiervoor hebben we een Uitvoeringsovereenkomst gesloten met de Vereniging BIZ Groesbeek Centrum en de Vereniging BIZ Millingen Centrum voor een periode van vijf jaar.

De BIZ-bijdrage dragen wij over aan de genoemde verenigingen, waarvan de leden gezamenlijk bepalen welke activiteiten ze voor dit bedrag (laten) organiseren. In hun jaarplan staat onder andere gezamenlijke online marketing, evenementen en verfraaiing van het centrum.

Leges

Op basis van de legesverordening worden de rechten geheven van degenen die gebruik maken van de diensten, beschikbaar gesteld door het gemeentebestuur. De Tarieventabel bij de verordening is conform het VNG-model ingedeeld in drie titels zijnde:

Titel 1 Algemene dienstverlening;

Titel 2 Dienstverlening vallende onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen;

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen.

In artikel 229b van de Gemeentewet is bepaald dat de tarieven zodanig moeten zijn vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. Daar waar rijksnormen of maximumtarieven gelden (zoals bij reisdocumenten), zijn deze leidend. De overige tarieven in de legesverordening worden - los van overige wijzigingen van de legesverordening - verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,8%.

Legesverordening							
Titel/ hoofdstuk	Onderwerp	Taakveld	Toe te rekenen lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking in %
Titel 1 Algemene dienstverlening							
1	Burgerlijke stand	0.2 Burgerzaken	-65.066	-28.461	-93.527	75.260	80%
2	Reisdocumenten	0.2 Burgerzaken	-103.622	-17.018	-120.640	100.608	83%
3	Rijbewijzen	0.2 Burgerzaken	-117.796	-55.494	-173.291	167.050	96%
4	Verstrekkings uit basisregistratie personen	0.2 Burgerzaken	-9.498	-3.686	-13.184	7.480	57%
5	Verstrekkings uit het Kiesregister		n.v.t.				n.v.t.
6	Verstrekkings o.g.v. Wet bescherming persoonsgegevens		n.v.t.				n.v.t.
7	Bestuursstukken		-	-	-	-	-
8	Vastgoed informatie		-	-	-	-	-
9	Overige publiekszaken	0.2 Burgerzaken	-23.879	-4.451	-28.330	19.760	70%
10	Gemeentearchief		-	-	-	-	-
11	Huisvestingswet		-	-	-	-	-
12	Leegstandswet		-	-	-	-	-
13	Gemeentegarantie		-	-	-	-	-
14	Marktstandplaats		n.v.t.				n.v.t.
15	Winkeltijdenwet		-	-	-	-	-
16	Kansspelen	1.2 APV en bijz. wetten	-5.063	-3.106	-8.169	5.000	61%

17	Kabels en leidingen	2.1 Verkeer en vervoer	-23.681	-21.538	-45.219	39.000	86%
18	Gehandicaptenparkeer kaart	2.2 Parkeren	-28.254	-13.874	-42.128	9.000	21%
19	Diversen		-	-	-	-	-
Totaal titel 1			-376.859	-147.628	-524.487	423.158	81%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen							
	Bouwen	8.3 Wonen en bouwen	-910.326	4.396	-905.930	708.450	78%
	Ruimtelijke ordening		-101.261	-49.113	-150.374	25.000	17%
	Kapvergunningen	8.1 Ruimtelijke ordening	-41.495	-5.641	-47.136	2.000	4%
	Uitritvergunningen	5.7 Openbaar groen	-20.001	-575	-20.575	600	3%
	Aanlegvergunningen	2.1 Verkeer en vervoer	-13.398	-10.367	-23.765	3.000	13%
	Overigen	5.7 Openbaar groen	-15.659	-3.882	-19.541	1.000	5%
Totaal titel 2			-1.102.140	-65.181	-1.167.321	740.050	63%
Totaal titel 1 en 2			-1.478.999	-212.809	-1.691.808	1.163.208	69%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn							
1	Horeca	1.2 APV en bijz. wetten	-22.214	-20.000	-42.214	2.000	5%
2	Organiseren evenementen/markten		-	-	-	-	-
3	Prostitutiebedrijven	n.v.t.					n.v.t.
4	Splitsingsvergunning woonruimten	n.v.t.					n.v.t.
5	Leefmilieuverordening	n.v.t.					n.v.t.
6	Brandbeveiligingsverordening		-	-	-	-	-
7	Kinderopvang		-3.891	-510	-4.401	2.000	45%
8	Overige / Leges APV	6,1 Peuterspeelzalen 1.2 APV en bijz. wetten	-93.327	-82.803	-176.131	9.500	5%
Totaal titel 3			-119.432	-103.314	-222.746	13.500	6%
Totaal titel 1 en 2 en 3			-1.598.431	-316.122	-1.914.554	1.176.708	61%

Kwijtscheldingsbeleid

Het is voor belastingplichtigen mogelijk om voor de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en de rioolheffing kwijtschelding aan te vragen. In de begroting 2021 is hiervoor een bedrag van € 350.000 opgenomen.

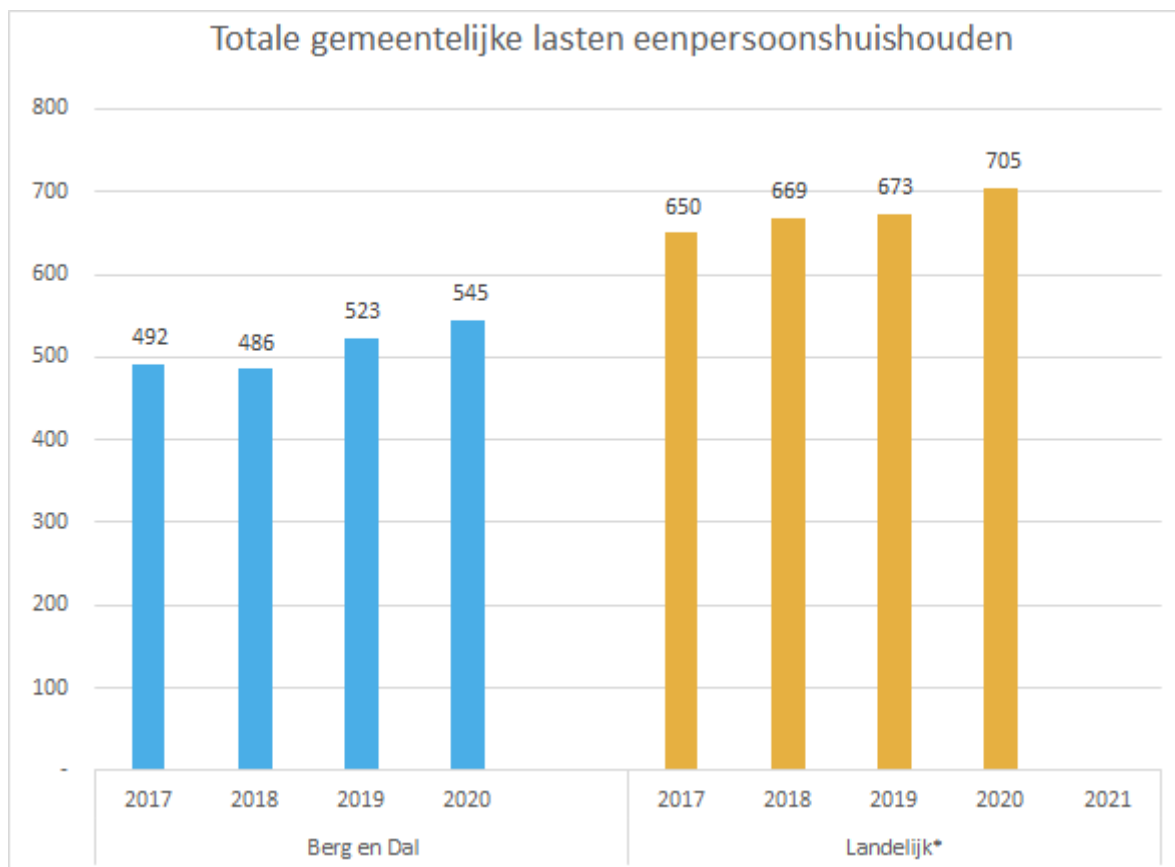
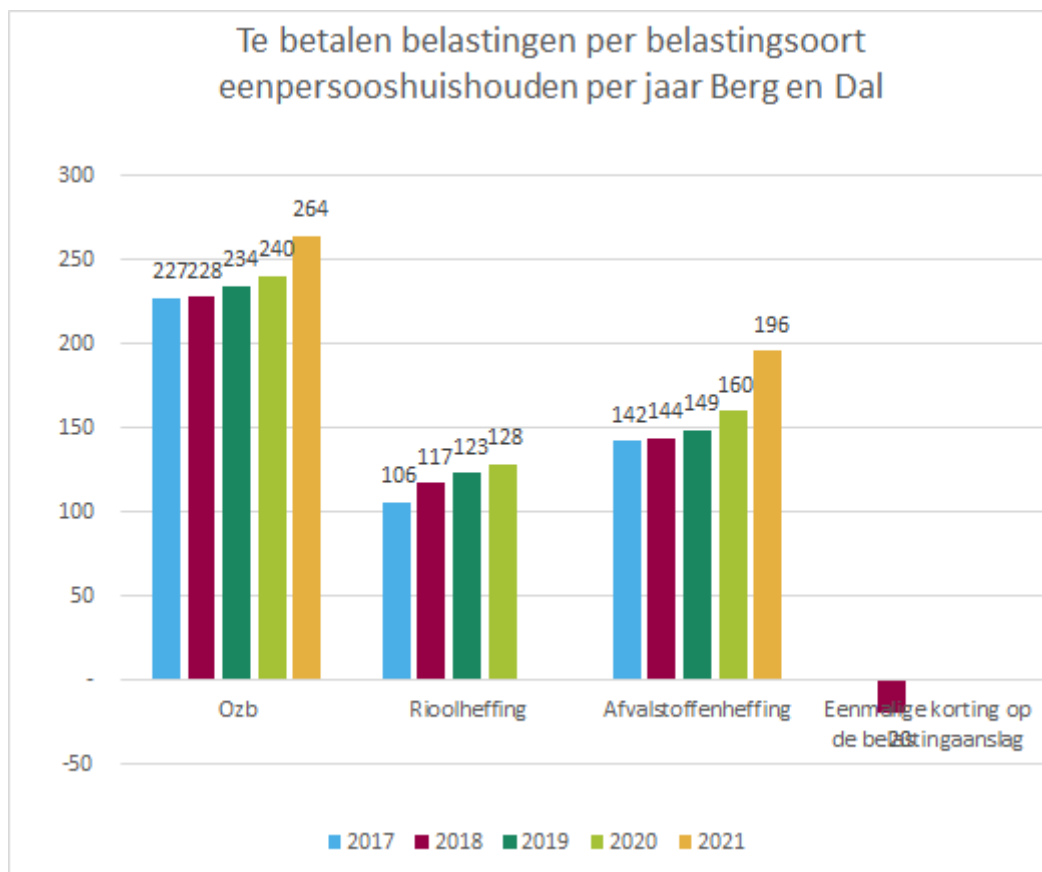
Dit bedrag is geraamd op basis van ervaringscijfers van de laatste twee jaren. Of de aanvrager in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van zijn persoonlijke financiële situatie. Wij verlenen kwijtschelding als aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Belastingkantoor Munitax regelt voor ons de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid. Zij maken voor het verlenen van geautomatiseerde kwijtschelding gebruik van de informatie van het landelijk Inlichtingenbureau. Het bureau toetst het gemeentelijke bestand met de huishoudens die in 2019 recht hebben op kwijtschelding aan de hand van gegevens van het UWV, de Belastingdienst en de RDW. Afhankelijk van het toetsingsresultaat wordt het recht op kwijtschelding wel/niet ambtshalve verleend.

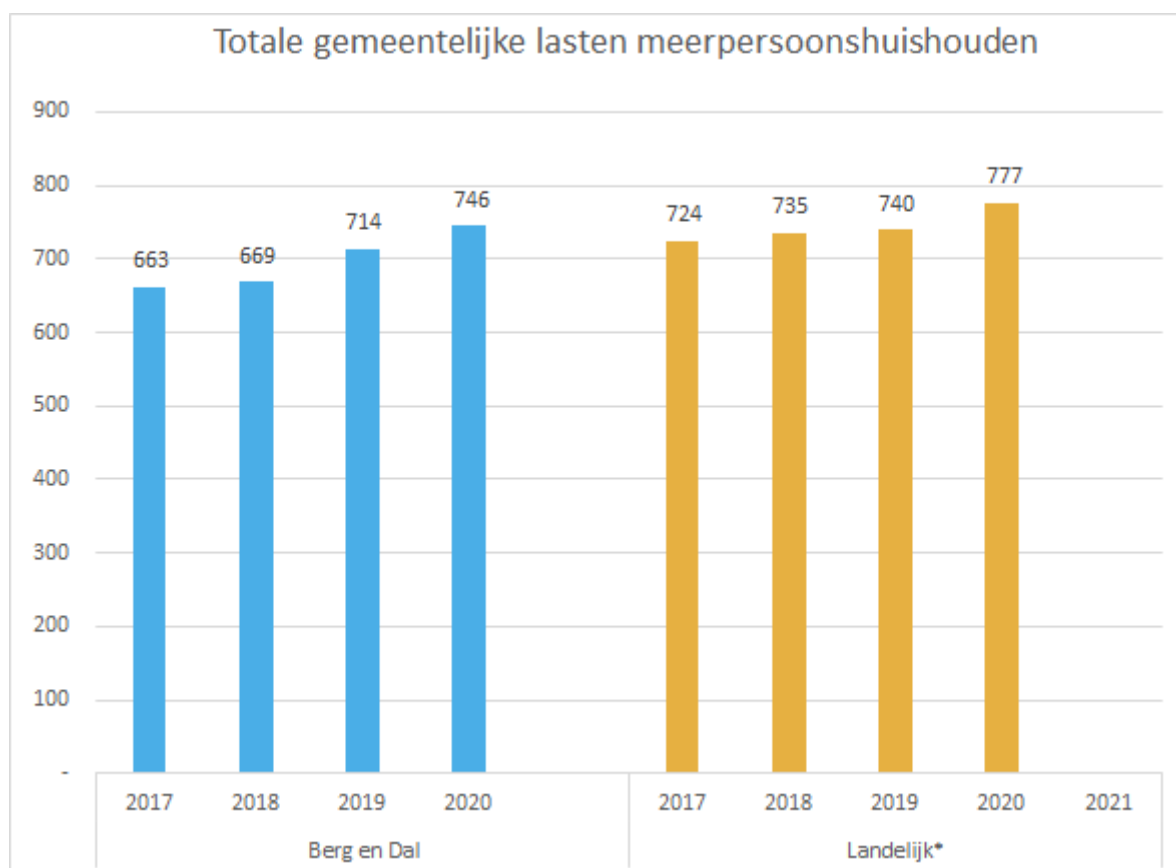
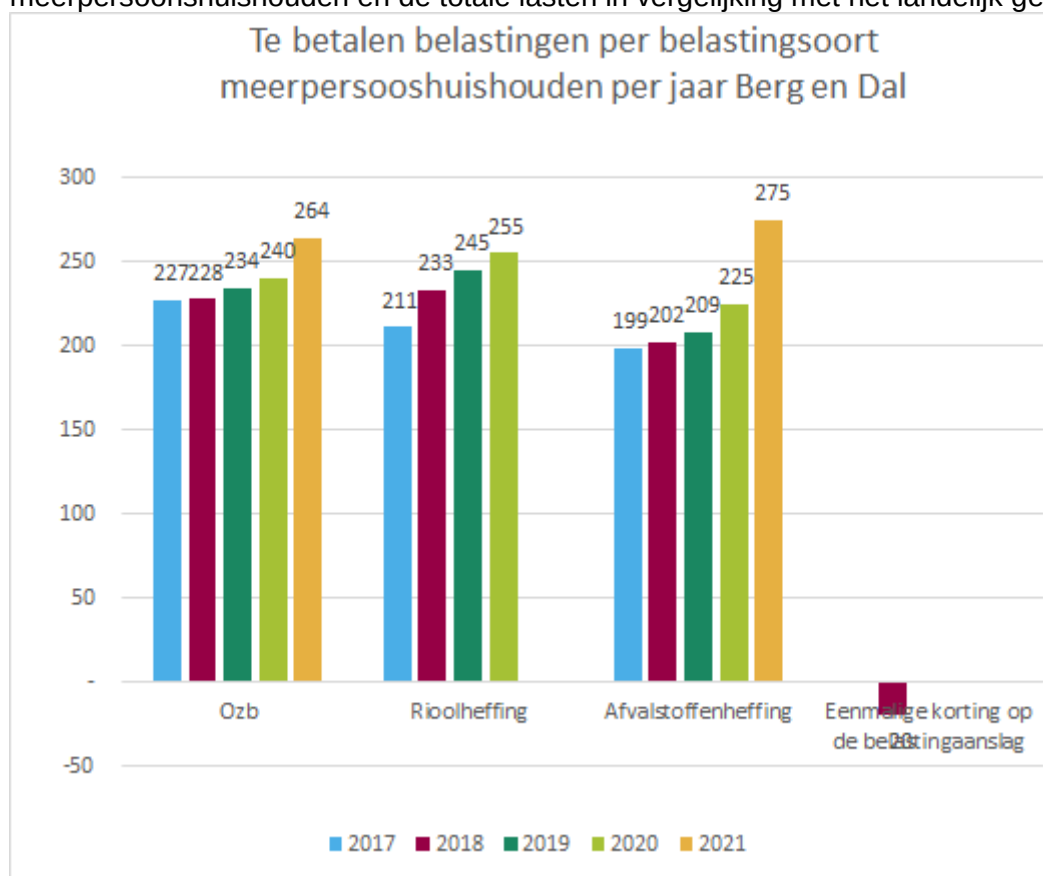
Lokale lastendruk

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaardsituatie met de tarieven van onze gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende- zaakbelastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing.

Hieronder is in een grafiek weergegeven wat de lasten per belastingsoort zijn voor een eenpersoonshuishouden en de totale lasten in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

Hieronder is in een grafiek weergegeven wat de lasten per belastingsoort zijn voor een meerpersoonshuishouden en de totale lasten in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om onverwachte, hoge kosten op te kunnen vangen, zonder dat de uitvoering van taken en de bedrijfsvoering in gevaar komen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe sterk de financiële positie van de gemeente is. Voor het beoordelen van de "weerstand" is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij alleen om risico's waarvoor geen of wellicht onvoldoende verzekeringen zijn afgesloten, voorzieningen zijn gevormd of budgetten beschikbaar zijn. In deze paragraaf gaan wij in op onze risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen.

Algemeen

Wet- en regelgeving

De wettelijke kaders op het gebied van weerstandsvermogen zijn opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Hierin is bepaald dat bij de begroting en jaarrekening een paragraaf weerstandsvermogen wordt opgenomen. De bepalingen luiden als volgt (citaat uit BBV):

Artikel 11.

- 1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:*
 - a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;*
 - b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.*
- 2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat ten minste:*
 - a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;*
 - b. een inventarisatie van de risico's;*
 - c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;*
 - d. een kengetal voor de:*
 - 1a°. netto schuldquote;*
 - 1b°. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;*
 - 2°. solvabiliteitsratio;*
 - 3°. grondexploitatie;*
 - 4°. structurele exploitatieruimte; en*
 - 5°. belastingcapaciteit*
 - e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.*
- 3. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen, genoemd in het tweede lid, onderdeel d, door provincies en gemeenten worden vastgesteld en in de begroting en het jaarverslag worden opgenomen.*

Gemeentelijke regelgeving

Op 9 juli 2020 heeft de gemeenteraad onder meer de nota 'Reserves en Voorzieningen 2021 gemeente Berg en Dal' en de 'Financiële verordening Berg en Dal 2021' vastgesteld. Met deze verordening is de nota 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Groesbeek 2015' met ingang van het begrotingsjaar 2021 ingetrokken.

Risicoregister

In het risicoregister hebben wij alle bekende risico's in beeld gebracht, beoordeeld en geanalyseerd. Vervolgens geven wij aan hoe wij met het risico willen omgaan in termen van beheersing. De risico's zijn gekwantificeerd en de risicoscore is bepaald. Per risico geven we het financiële belang aan, vervolgens bepalen wij de kans dat het risico zich daadwerkelijk

voordoeft, uitgedrukt in een percentage. Hierna hebben wij de risicoscore bepaald door het financieel belang te vermenigvuldigen met de kans.

Klasse-indeling

De gehanteerde klasse-indeling ziet er als volgt uit:

		Kans	
Klasse	Referentiebeelden		Kwantitatief
1	Zeer klein (< of 1 keer per 10 jaar). Zeer onwaarschijnlijk, komt niet voor in de branche, voor zover bekend		1 - 20%
2	Klein (1 keer per 5 - 10 jaar). Niet waarschijnlijk maar mogelijk, is binnen andere gemeenten wel eens voorgekomen (in de afgelopen 5 jaar)		21 - 40%
3	Gemiddeld (1 keer per 2 - 5 jaar). Komt zelden voor maar is wel al eens voorgekomen (in de afgelopen 5 jaar)		41 - 60%
4	Groot (1 keer per 1 - 2 jaar). Is verscheidene malen voorgekomen (3x of vaker in de afgelopen 5 jaar)		61 - 80%
5	Zeer groot (1 keer per jaar of >). Komt met enige regelmaat voor (1 of meerdere keren per jaar)		81 - 100%

Beheersen van risico's

In deze fase bepalen wij oplossingen om de benoemde risico's te beheersen. Het is van belang dat wij ook iets met de risico's doen. Voor elk risico maken wij een keuze uit de volgende vier maatregelen:

1. Beëindigen (B)

Dit houdt in dat wij beleid waar een risico door ontstaat (adviseren te) beëindigen, op een andere manier vorm geven of geen beleid starten dat een risico met zich meebrengt. Ook kunnen wij werkprocessen zodanig invullen, dat we bepaalde risico's vermijden.

2. Verminderen (V)

Door het risico af te dekken middels een verzekering, een voorziening of een ander budget in de begroting kunnen wij het risico verminderen. Hiermee beperken we dus de gevolgen van een risico. Tevens kan verminderen betekenen, het aanpakken of wegnemen van de oorzaak van het risico.

3. Overdragen (O)

Dit kan door het beleid dat een risico met zich meebrengt, uit te laten voeren door een andere betrokken partij, die daarbij ook de financiële risico's overneemt.

4. Accepteren (A)

Als wij een risico niet (kunnen) vermijden, verminderen of overdragen accepteren wij het risico en moeten wij de eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit afdekken. Dit betekent niet dat het risico niet beïnvloedbaar is en dat we het daarom maar moeten accepteren. Het betekent dat wij het risico op dit moment accepteren en niet op één of andere wijze afdekken. Mocht de wens bestaan om het risico in de toekomst anders te beheersen dan moeten we kiezen voor beëindigen, verminderen of overdragen.

Inventarisatie risico's

Bij dit onderdeel presenteren wij de risico's. Wij hebben een inventarisatie uitgevoerd, de risico's geanalyseerd en beoordeeld en vervolgens zoveel als mogelijk gekwantificeerd.

We kunnen de risico's als volgt onderverdelen:

- Aansprakelijkheidsrisico's
- Risico's op eigendommen
- Risico's van de bedrijfsvoering
- Financiële risico's
 - Open-einde regelingen
 - Verbonden partijen
 - Grondexploitatie
 - Grote projecten
 - Overige financiële risico's

Bedragen x € 1.000

Categorie	Risico
1. Aansprakelijkheid	410
2. Eigendommen	119
3. Bedrijfsvoering	311
4. Financieel	2.169
Totaal risico's	3.009

1. Aansprakelijkheid (totaal risico € 410.000)

Bedragen x €1.000

Categorie Onderwerp	Beh.	Fin.	Kans		Risico
		Belang €	Kl.	%	score €
Nalatigheid of onrechtmatig handelen	V	100	1	5%	5
Planschade	O/V	50	1	10%	5
Schadeclaims	A	2.000	1	20%	400
Totaal		2.150			410

Nalatigheid of onrechtmatig handelen

De risico's zijn in de meeste gevallen beperkt, doordat waar mogelijk verzekeringen zijn afgesloten. Ook hebben wij in de begroting diverse budgetten beschikbaar, bijvoorbeeld om ons eigen risico af te dekken. Er zijn geen lopende zaken bekend.

Planschade

Planschade dekken we zoveel mogelijk af in contracten met ontwikkelaars. In geval van een gemeentelijke ontwikkeling (waar geen verhaal kan plaatsvinden), houden we hier bij de kredietvoting rekening mee.

Schadeclaims

De gemeente loopt altijd het risico op schadeclaims. Over het algemeen zijn dit langlopende procedures waarvoor de risico's moeilijk in te schatten zijn. Daarom is hiervoor in de exploitatie geen raming opgenomen. Om de risico's toch mee te kunnen nemen in deze paragraaf, zijn we uitgegaan van een totaal bedrag van € 2 miljoen met een kans van 20%.

2. Eigendommen (totaal risico € 119.000)

Bedragen x €1.000

Categorie Onderwerp	Beh.	Fin. Belang €	Kans		Risico score €
			Kl.	%	
Eigen risico schadegevallen	V	25	3	50%	13
Schade door vandalisme/diefstal (in openb. ruimte)	V	40	3	50%	20
Onderhoud gemeentelijke gebouwen en terreinen	A	100	3	50%	50
Ruiming explosieven	V	50	1	10%	5
Bodemsanering	V	100	2	25%	25
Archeologie	V	25	2	25%	6
Totaal		340			119

Eigen risico schadegevallen

De risico's met betrekking tot onze eigendommen hebben wij aanzienlijk beperkt door het afsluiten van brand- en stormverzekeringen. Hiervoor geldt een eigen risico van € 2.500 per gebeurtenis. Zaken als bijvoorbeeld vandalisme zijn uitgesloten van de verzekering.

Schade door vandalisme/diefstal (in de openbare ruimte)

Vandalisme is niet verzekerd. De kosten vangen we op binnen de normale budgetten en leiden niet tot grote overschrijdingen. We maken ook bewuste keuzes bij het gebruik van materialen in de openbare ruimte, risicomijdend.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen en terreinen

Wij voeren voor onze eigendommen planmatig beheer en onderhoud uit. Dit doen wij op basis van de beheerplannen en actuele inspecties. De onderhoudstoestand van de gebouwen is op peil en de noodzakelijke dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen worden geactualiseerd. Voor een aantal gebouwen loopt de discussie over voortgezet gebruik. Hiervoor voegen we op dit moment geen bedrag toe aan de voorzieningen.

Ruiming explosieven

Er is een risico dat we bij grondwerken explosieven aantreffen waarvoor onderzoeken, dan wel ruiming moeten plaatsvinden. De kosten hiervan ramen we zoveel mogelijk vooraf in de projectkosten en/of brengen we in rekening bij de ontwikkelaars. Daarnaast declareren we een deel van de kosten bij het Rijk.

Bodemsanering

Op basis van de bodemkaart van onze gemeente bekijken we of er aanleiding is op basis van onder meer historische gegevens of verkennend onderzoek noodzakelijk is. Indien een locatie verdacht is maken we op basis van dit onderzoek een inschatting van de kosten. Tijdens het werk voeren we partijkeuringen uit op vrijgekomen grond. Bij het aantreffen van ernstige verontreiniging kan dit tot aanzienlijke verwerkingskosten leiden. Teerhoudend asfalt: We onderzoeken of het op te breken asfalt teerhoudend is. Echter is niet uit te sluiten dat er (eerder of later) aangebrachte gedeeltes tussen zitten die tijdens de uitvoering toch teerhoudend blijken te zijn. Dit kan tot aanzienlijke storkosten leiden voor afvoer.

Archeologie

We lopen het risico op archeologische vondsten bij projecten in de openbare ruimte. Dit risico inventariseren we door middel van het maken van proefsleuven voor de start van een project.

3. Bedrijfsvoering (totaal risico € 311.000)

Bedragen x €1.000					
Categorie Onderwerp	Beh.	Fin. Belang €	Kans Kl.	%	Risico score €
Bedrijfsongevallen	V/A	250	1	2%	5
Fraude en diefstal	B	p.m.	1	1%	p.m.
Afwezigheid personeel wegens ziekte of anderszins	V	892	2	25%	223
Vertrek personeel	V	100	1	10%	10
ICT	V	129	3	50%	65
Informatiebeveiliging	V	800	1	1%	8
Totaal		2.171			311

Bedrijfsongevallen

Wij hebben de "Goed Werkgeverschapsverzekering" afgesloten. Werkgevers hebben de wettelijke zorgplicht voor de veiligheid van werknemers en die zorgplicht wordt uitgebreid. De werkgever is aansprakelijk voor bedrijfsongevallen en beroepsziekten van werknemers. Ook molest (schade ontstaan in conflictsituaties) is meeverzekerd. Naast ambtenaren vallen ook raadsleden, wethouders en de burgemeester onder de polis.

Fraude en diefstal

De huidige economische ontwikkelingen kunnen voor de gemeente leiden tot verhoogde prikkels of gelegenheden tot het doen van of meewerken aan fraude. Er is een Fraude- en Berovingsrisicoverzekering afgesloten.

Daarnaast zijn fysieke en/of administratieve maatregelen genomen (functiescheiding, procesbeschrijvingen). De interne controle richt zich ook op deze zaken.

Afwezigheid van personeel wegens ziekte of anderszins

Kennis en kunde zijn (tijdelijk) niet beschikbaar waardoor de kwaliteit van de organisatie en de door de organisatie geleverde producten lager worden. Uitgangspunt bij ziekteverzuim is een interne oplossing en geen externe inhuur, afhankelijk van de duur van de afwezigheid en taak. Totstandkoming inschatting: loonsom € 16.861.435 x 5,29% (bron: loonsom begroot 2021; ziekteverzuimpercentage over 2019) = € 892.000.

Vertrek personeel

Als gevolg van vertrek van personeel kan er kennis en kunde verloren gaan. Daarnaast is er bij het huidige personeel veel ervaring en kennis van de lokale situatie aanwezig, welke bij vertrek verloren gaan. Dit kan leiden tot inefficiëntie.

ICT

Computeruitval kan tot gevolg hebben dat we onze dienstverlening niet meer uitvoeren en onze medewerkers niet meer optimaal kunnen werken. Vooral de laatste tijd zijn bedreigingen van virussen in het nieuws, hetzelfde geldt voor datalekken.

Informatiebeveiliging en cybercrime

Informatiebeveiliging is steeds actueler. Er is weliswaar steeds meer aandacht, maar het risico wordt ook steeds groter. Denk hierbij aan datalekken. Er is afgesproken vooralsnog geen cybercrime verzekering af te sluiten, maar de actuele ontwikkelingen laten zien dat de risico's groter zijn.

4. Financieel (totaal risico € 2.169.000)

Bedragen x €1.000

Categorie Onderwerp	Beh.	Fin. Belang €	Kans Kl.	%	Risico score €
Open-einde regelingen					
Doelgroepenvervoer (Wmo-cliënten en leerlingen)	A	1.072	1	10%	107
Nieuwe Wmo en Jeugdwet	A	1.300	3	50%	650
Wvggz en Beschermd Wonen	A	30	2	25%	8
Hulp bij het huishouden	A	3.500	1	10%	350
Af-/toename aantal uitkeringen PW/IOAW/IOAZ	V/A	125	3	50%	63
Toename aanvragen bijz.bijstand/armoedebestrijding	V	1.760	1	10%	176
Toename aanvragen schuldhulpverlening	V	120	3	50%	60
Toename aantal Bbz regeling (leningen)	A	100	1	10%	10
Toename aanvragen voorzieningen Wmo	V	958	1	10%	96
Vermindering legesopbrengsten bouwvergunningen	V	176	2	25%	44
Toename bezwaar/kwijtschelding	V	80	1	5%	4
Lagere opbrengsten OZB, AH en RH door leegstand	V/A	160	1	5%	8
Verbonden partijen					
GGD	V/A	386	3	50%	193
MARN	V/A	-	1	5%	-
ODRN	V/A	56	3	50%	28
VRGZ	V/A	77	1	10%	8
MGR Werkbedrijf en ICT	V/A	281	2	25%	70
Grondexploitatie					
Toerekening apparaatskosten grex	V	170	1	5%	9
Economische risico's en vertraging	V/A	20	1	10%	8
Grote projecten					
Toerekenen apparaatskosten aan projecten	V	576	1	10%	58
Gemis subsidies a.g.v. uitloop projecten	V	200	1	10%	20
Overige financiële risico's					
BTW subsidies sport	A	286	1	10%	29
Loonontwikkelingen	A/V	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Ontwikkeling pensioen premie	A	157	3	50%	79
Prijsontwikkelingen	V	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Algemene uitkering	A/V	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Renterisico	A	58	2	30%	17
Beleggingen - dividend	A	160	1	15%	24
Decentralisatie Rijkstaken	A	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Bezwaarschriften	V	5	4	80%	4
Garanties en borgstellingen	A	3.900	1	1%	39
Hypotheken personeel	V/B	100	1	3%	3
Wachtgeld/pensioenen bestuurders	V	30	1	10%	3
Eigendommenadministratie gemeentelijke gronden	A	25	1	2%	1
Corona / Covid-19	V	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal		15.868			2.169

De risico's bij dit onderdeel hebben betrekking op open-einde regelingen, verbonden partijen, grondexploitatie, grote projecten en overige financiële risico's.

Open-einde regelingen (totaal risico € 1.576.000)

Doelgroepenvervoer (Wmo-cliënten en leerlingen)

De aanbesteding heeft geleid tot een positief resultaat. Voor volgende jaren houdt de DRAN rekening met een toename van het Wmo-vervoer en leerlingenvervoer. We lopen het risico dat deze toename verder stijgt. Het risico voor de kostentoeename schatten we in op 10% van € 1,072 mln.

Nieuwe Wmo en Jeugdwet

In de raming voor 2021 houden we rekening met een verdere stijging van het aantal aanvragen. Zo verwachten we dat extra langdurige jeugdhulp nodig is als gevolg van de corona in 2020. We lopen het risico dat de aanvragen nog meer toenemen. We schatten het risico in op 10% van € 13 mln en voor 50%.

Eind 2020 is bekend wat de herijking van de Algemene Uitkering, cluster Sociaal Domein per 2022 voor onze gemeente betekent. Hierin is ook opgenomen de aanpassing van het woonplaatsbeginsel. In 2021 krijgen we extra rijksgegeld van € 500.000 voor de jeugdzorg. We gaan ervan uit dat we dit geld ook voor volgende jaren ontvangen. Eind 2020 zijn ook de onderzoeksresultaten van de stijgende kosten in het Sociaal Domein bekend. Onduidelijk is nog steeds of het Rijk nog met extra rijksgeelden komt.

Wvvgz en Beschermd Wonen

De Wvvgz is per 1 januari 2020 ingevoerd. We werken regionaal samen aan de regionale en lokale uitvoering van deze nieuwe wet. In principe is het verkregen rijksbudget leidend voor de regionale kostenraming. We lopen het risico dat we hier niet mee uitkomen. Beschermd wonen decentraliseert het Rijk vanaf 1 januari 2022 naar alle gemeenten. Er komt een nieuw objectief verdeelmodel en een overgangstermijn van 10 jaar. We verwachten dat deze gelden vanuit het Rijk dan niet toereikend zijn.

Hulp bij het huishouden

De tarieven voor hulp bij het huishouden zijn onderbouwd en reëel. Onduidelijk is nog wat het rijk gaat compenseren voor de extra kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. We hebben in onze begroting € 3,5 mln geraamd. Het risico dat dit verder toeneemt schatten we in op 10%.

Af-/toename aantal uitkeringen Participatiewet PW / IOAW / IOAZ

Als gevolg van de corona in 2020 verwachten we een toename van 150 cliënten in 2021. Hierbij zijn we uitgegaan van scenario 2 van het CPB waarbij er geen tweede golf in 2020 komt. We zijn ervan uitgegaan dat het Rijk deze meerkosten compenseert. Verdere toename van het aantal cliënten achten wij zeer waarschijnlijk. Het eigen risico tot de vangnetuitkering is nog € 125.000. Extra uitgaven boven dit bedrag vergoedt het Rijk volledig.

Toename aanvragen bijzondere bijstand/armoedebestrijding

De uitgaven ramen we op € 1,76 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met een extra uitgaaf als gevolg van de corona. Onduidelijk is of het Rijk deze meerkosten compenseert. De kans dat dit bedrag verder toeneemt, is aanwezig. Deze kans hierop schatten we in op 10%.

Toename aanvragen schuldhulpverlening

Door de corona in 2020 verwachten we dat we 30% meer aanvragen voor 2021 ontvangen. De raming is hierop aangepast. We lopen het risico dat het aantal aanvragen groter is dan waarmee we in de begroting rekening gehouden hebben. Het risico schatten we in op 50%.

Toename aantal Bbz regeling (leningen)

We lopen het risico dat het aantal aanvragen groter is dan waarmee we in de begroting rekening gehouden hebben. Het risico schatten we op 10%.

Toename aanvragen voorzieningen Wmo

In de begroting 2021 hebben we rekening gehouden van een toename van het aantal aanvragen met 7% (prognose VNG). We lopen risico als het aantal aanvragen groter is dan begroot. Per 1 juni 2020 is de opdracht voor het leveren van wmo voorzieningen gegund aan een nieuwe zorgaanbieder. In onze raming hebben we rekening gehouden met de nieuwe tarieven en de overgang van de oude naar deze nieuwe zorgaanbieder. Het risico schatten we in op 10% van € 958.000.

Vermindering legesopbrengsten bouwvergunningen

Dit risico is gebaseerd op 25% van de geraamde opbrengst van € 705.500 en een kans van 25%.

De uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof zorgt voor een lichte onrust in politiek Den Haag en dat is niet helemaal zonder reden. Kort gezegd komt het er op neer dat de Nederlandse wetgeving op het gebied van natuurbescherming niet voldoet aan de Europese richtlijnen. Eigenlijk was dat niet eens zo heel verrassend. In de Urgenda zaak vond de rechter al dat de Staat een paar tandjes moet bijzetten tegen de uitstoot van broeikasgassen. Ondertussen staan veel ontwikkelingen even stil, omdat er nu geen manier is om vergunning te verlenen voor de uitstoot van stikstof in de buurt van beschermde natuurgebieden.

We houden rekening met een hoger bedrag aan risico in verband met de uitspraak Programma Aanpak Stikstof.

Toename bezwaar/kwijtschelding - kosten/minder opbrengsten

Dit risico is altijd aanwezig, maar wij schatten de kans relatief laag in.

Lagere opbrengsten onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing door leegstand (bedrijfs)vastgoed

We lopen altijd het risico dat we minder opbrengsten realiseren door leegstand van (bedrijfs)vastgoed.

Verbonden partijen (risico € 299.000)

Hierbij gaat het om partijen waarin de gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. De verbonden partijen met de grootste financiële belangen zijn de

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ), de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Regio Nijmegen (GGD), de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN), de Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) en de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) werkbedrijf en ICT. Voor een nadere toelichting op de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen in deze begroting. Het totale risico ten aanzien van verbonden partijen is vooralsnog gekwantificeerd op € 303.000.

GGD

In de begroting 2021 GGD is rekening gehouden met de extra taken voor Veilig Thuis. We lopen het risico dat het begrotingsbudget van de GGD niet toereikend is. We schatten het risico in op 50%.

MARN

De risico's van de MARN zijn beperkt. Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V.. Zij heeft één lening (in verband met grondverkoop) en geen garanties meer uitstaan naar ARN B.V.. De lening is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Het risico dat MARN loopt bedraagt ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V.. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten op te vangen, die voortvloeien uit de rekening en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonertal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN.

In onze begroting houden we rekening met € 0.

ODRN

Het totaal van de risico's van de ODRN bedraagt € 803.000. De ODRN rekent vervolgens met een dempingsfactor van 0,6 omdat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. $0,6 \times € 803.000 = € 482.000$. Het aandeel van Berg en Dal hierin bedraagt € 55.976.

VRGZ

De algemene reserves C&R (Crisisbeheersing en Rampenplan) en RAV (Regionale Ambulance Voorziening) zijn onvoldoende op peil om daarmee de gewogen risico's volledig af te dekken. In het uiterste geval staan gemeenten garant voor het restant. Voor ons betekent dit theoretisch een risico van maximaal € 77.298.

MGR Werkbedrijf en ICT

De risico's van het werkbedrijf zijn gekwantificeerd in de begroting van het werkbedrijf. Aangezien het werkbedrijf geen algemene reserve mag aanhouden, moet elke gemeente haar risicodeel in de begroting opnemen. De verwachtingswaarde van de risico's bedraagt € 6,605 mln. en het risico op € 2.554 mln. Ons aandeel bedraagt daarin ongeveer 11% ofwel € 281.000.

IBO

Door verdeling van het nadelig saldo over de deelnemende gemeenten heeft de gemeenschappelijke regeling geen behoefte aan extra reserves. Voor de gemeente vormt dit wel een risico.

Grondexploitatie (risico € 17.000)

Toerekening apparaatskosten Grex

Om de risico's te beperken hanteert de gemeente een overwegend faciliterend grondbeleid. De specifieke risico's met betrekking tot de grondexploitaties zijn omschreven in de paragraaf grondbeleid.

De risico's in de sfeer van de grondexploitatie hebben vooral te maken met algemene economische ontwikkelingen die leiden tot lagere opbrengsten of hogere kosten. Hier valt bijvoorbeeld te denken aan vertraging van bouwprojecten (vooral rentekosten), het terugtrekken van partners, of het lager uitvallen van grondprijzen ten opzichte van de ramingen. Hoewel de economische vooruitzichten weer wat gunstiger lijken te zijn, is het in de huidige economische situatie nog steeds de vraag of de geraamde opbrengsten van de bouwkvavels kunnen worden gerealiseerd en op welke termijn. Om de economische risico's te kwantificeren is uitgegaan van een scenario waarin de nog te realiseren opbrengsten na 1 januari 2019 10% lager uitvallen dan geraamd en de nog te realiseren kosten 5% hoger uitvallen dan geraamd in de meest recente rapportage grondexploitaties.

Een ander risico schuilt in de toerekening van apparaatskosten aan de grondexploitaties. Wanneer projecten niet doorgaan komen de apparaatskosten mogelijk ten laste van de exploitatie. Meer informatie over de complexen van de grondexploitatie staat in de paragraaf grondbeleid.

Economische risico's en vertraging

Het project Kloosterpad West is wederom aangepast. Het resultaat hiervan is dat we meer inkomsten verwachten dan geraamd in de actuele exploitatie. Echter hebben we doordat we meer onderzoek hebben moeten verrichten ook meer (plan)kosten. Dit is verwerkt in de cijfers van de jaarrekening 2019. Dit heeft geresulteerd in een dotatie aan de voorziening verwacht exploitatietekort grondexploitaties.

Grote projecten (risico € 78.000)

Toerekening apparaatskosten aan projecten

Er wordt risico gelopen ten aanzien van toegerekende apparaatskosten. Net zoals bij de grondexploitatie komen deze kosten, bij het niet doorgaan van de projecten, ten laste van de exploitatie. Daarnaast is een risico aanwezig voor het missen van subsidies als gevolg van uitloop van projecten over de betreffende subsidieperiode.

Gemis subsidies als gevolg van uitloop projecten

Mislopen (provinciale) subsidies als gevolg van uitloop project over de subsidieperiode.

Overige financiële risico's (risico € 199.000)

BTW subsidies sport

De sportstichtingen kunnen geen inkoop-BTW meer terugvragen, maar kunnen wel een beroep doen op een subsidieregeling (BOSA) van het rijk. De maximale subsidie bedraagt van 20% van de subsidiabele kosten. Voor deze regeling geldt echter een subsidieplafond en een minimumbedrag aan uitgaven. Wanneer de subsidieaanvragen niet gehonoreerd worden lopen we het risico dat de investeringslasten met 21% toenemen. In het meerjarig investeringsplan 2021 (investeringsplan in sportcomplexen) is in 2021 voor € 1.360.000 aan investeringen geraamd. Het risico schatten we in op 10%.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is aan de fluctuaties van de rijksuitgaven onderhevig. Het Rijk heeft in verband met de financiële onzekerheid door de coronamaatregelen besloten om het accres voor 2021 te bevriezen. In de raming voor 2021 is geen rekening gehouden met een eventuele compensatie voor coronamaatregelen. In onze raming voor de algemene uitkering hebben we de continuering van de extra gelden voor jeugdzorg vanaf 2022 ad € 500.000 opgenomen. Ook verwachten we dat we de suppletie uitkering Sociaal Domein ad € 400.000 in 2019 ook voor 2020 en volgende jaren ontvangen. We lopen hierbij het risico omdat het Rijk nog formeel hierover moet besluiten. Daarnaast ondernemen gemeenten diverse acties om extra geld te krijgen voor de hogere kosten Sociaal Domein en de ten onrechte opgelegde opschalingskorting. De herverdeling van het gemeentefonds vindt per 2022 plaats. De financiële gevolgen hiervan voor onze gemeente zijn nog niet bekend.

Corona / Covid-19

Door het Coronavirus maakt de gemeente extra kosten en loopt ze diverse opbrengsten mis. Het is nog niet duidelijk hoeveel het rijk gaat compenseren en hoe lang deze situatie voortduurt. Daardoor is het nog niet mogelijk om de eventuele financiële consequenties hiervan in te schatten.

Overig

Dit betreft risico's met betrekking tot loon- en prijsontwikkelingen, ontwikkelingen van pensioenpremie, renterisico, dividenduitkeringen, decentralisatie van rijksstaken, ontvangen van bezwaarschriften, garanties en borgstellingen, hypotheek voor personeel, wachtgeld/pensioenen voor bestuurders, eigendommenadministratie gemeentelijke gronden.

Berekening weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen wij beschikbaar hebben om eventuele tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande zaken. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in structureel en incidenteel.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de:

1. onbenutte belastingcapaciteit;
2. post onvoorzien;
3. vrije begrotingsruimte;
4. structurele bezuinigingsmogelijkheden.

1. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de mogelijkheden die wij als gemeente nog hebben om onze belastingopbrengsten te verhogen binnen de wettelijke grenzen.

De totale onbenutte belastingcapaciteit bedraagt:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Belasting c.q. recht	Bedrag
1. OZB	3.189
2. Afvalstoffenheffing	-
3. Rioolheffing	-
4. Leges	p.m.
Totaal	3.189

Toelichting onbenutte belastingcapaciteit.

Onroerende zaakbelastingen

Voor de OZB hanteren we de zogenaamde artikel 12 norm. Op basis van de meicirculaire 2020 is deze norm 0,1809%. De onbenutte belastingcapaciteit voor de ozb is als volgt berekend.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Onderdeel	Bedrag
Berekende waarde woningen*	4.032.288
Berekende waarde niet-woningen - eigenaren*	532.491
Berekende waarde niet-woningen - gebruikers*	467.491
Totaal waarde	5.032.270
Minimale opbrengst artikel 12-norm	9.103
Opbrengsten 2021	5.914
Onbenutte belastingcapaciteit	3.189

*: conform berekening algemene uitkering 2021-2024 o.b.v. meicirculaire 2020

Afvalstoffenheffing

In de begroting 2021 is uitgegaan van een kostendeckendheid van 100%. Dit betekent dat er geen ruimte is in het kader van onbenutte belastingcapaciteit.

Rioolheffing

In de begroting 2021 is uitgegaan van een kostendeckendheid van 100%. Dit betekent dat er geen ruimte is in het kader van onbenutte belastingcapaciteit.

Leges

Bij de heffing van leges hanteren we volledige kostendeckering als uitgangspunt. Van belang hierbij is dat het totale bedrag aan legesinkomsten de aan de leges toegerekende lasten volledig dekt. Wij kunnen deze kosten niet volledig in beeld brengen. Hiervoor is een verfijning van de huidige kostenverdeelssystematiek noodzakelijk. De onbenutte belastingcapaciteit kunnen wij daarom niet in een bedrag uitdrukken. In de tabel is dit aangeduid met p.m. (pro memorie).

2. Post Onvoorzien

In de begroting is voor 2021 € 100.000 geraamd als stelpost voor onvoorziene uitgaven.

3. Vrije begrotingsruimte

In de begroting 2021 is geen stelpost opgenomen voor nieuw beleid. Dit bedrag kan aangemerkt worden als vrije begrotingsruimte.

4. Structurele bezuinigingsmogelijkheden

Er zijn geen structurele bezuinigingsmogelijkheden die ingezet worden als onderdeel van de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de:

1. algemene reserve;
2. bestemmingsreserves, waarvan de bestemming nog kan worden gewijzigd;
3. stille reserves;
4. incidentele bezuinigingsmogelijkheden.

1. Algemene reserve

De begrote stand van de vrij besteedbare algemene reserve per 1 januari 2021 is € 4.841.000. De begrote stand van de vaste algemene reserve bedraagt € 17.220.000. Totaal: € 24.020.000.

2. Bestemmingsreserves

Er zijn geen bestanddelen van de bestemmingsreserves beschikbaar als weerstandscapaciteit.

3. Stille reserves

Het gaat bij stille reserves om de overwaarde van gemeentelijke bezittingen die direct verkoopbaar zijn zonder dat de bedrijfsvoering of het gemeentelijke beleid hierdoor wordt beïnvloed. De overwaarde (stille reserve) betreft het verschil tussen de verwachte verkoopopbrengst en de begrote boekwaarde per 31 december 2020.

Wij hebben onze bezittingen beoordeeld op de benoemde uitgangspunten. Een groot deel van onze bezittingen is nodig voor de bedrijfsvoering en de uitvoering van ons beleid. Ons gemeentehuis gebruiken we voor ons bestuur en de publieksservice. De onderwijs- en welzijnsgebouwen zijn meestal beleidsmatig noodzakelijke voorzieningen. In de op te stellen Vastgoedvisie worden keuzes gemaakt voor de gebouwen die daar niet (meer) of te weinig aan voldoen.

Zodra wij een gebouw verkopen realiseren wij een opbrengst van dat gebouw. Als deze opbrengst hoger is dan onze boekwaarde ontstaat er een voordeel, we realiseren dan de overwaarde van dat gebouw. Dit voordeel kunnen we storten in de algemene reserve, maar kan door de raad ook anders bestemd worden.

In dit kader noemen wij hier de volgende drie gebouwen:

- Zalmkerkje, geen boekwaarde.
- D'n Ienloop, boekwaarde per 31 december 2020: € 533.864.
- Dorpshuis Kekerdome, geen boekwaarde.

Hoe hoog de overwaarde bij een verkoop exact is, is moeilijk in te schatten omdat dit vooral afhankelijk is van de daadwerkelijke verkoopopbrengst. Zolang de gebouwen in ons bezit zijn vormen de overwaardes hiervan stille reserves.

Ook onze gronden leiden tot een stille reserve, voor zover de actuele waarde hoger is dan de boekwaarde. Het gaat hier om de gronden die wij verantwoorden op de balans, onder de materiële vaste activa. De actuele waarde ligt € 490.000 hoger dan de boekwaarde van € 539.000.

4. Incidentele bezuinigingsmaatregelen

Er is geen sprake van incidentele bezuinigingsmaatregelen die kunnen bijdragen aan de incidentele weerstandscapaciteit.

Totaaloverzicht weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente ziet er als volgt uit:

		Bedragen x € 1.000
Onderdeel		Bedrag
<u>Structurele weerstandscapaciteit</u>		
1. onbenutte belastingcapaciteit		3.189
2. post onvoorzien		100
3. vrije begrotingsruimte		-
4. structurele bezuinigingsmogelijkheden		-

Totaal structurele weerstandscapaciteit	3.289
--	--------------

Incidentele weerstandscapaciteit

1. algemene reserve	22.061
2. bestemmingsreserves	-
3. stille reserves	490
4. incidentele bezuinigingsmogelijkheden	-
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	22.551

Totaal weerstandscapaciteit per 31-12-2020	25.840
---	---------------

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het risicoprofiel en de inventarisatie van de weerstandscapaciteit bepalen wij ons weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen drukken wij uit in een verhoudingsgetal.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (= totaal risicoscore)}}$$

Op basis van de begroting 2021 ziet de weerstandsratio er als volgt uit:

		Begroting 2021	Begroting 2020	Rekening 2019	Begroting 2019
Ratio	$\frac{25.840}{3.009}$	8,59	9,58	8,92	12,05
weerstandsvermogen					

Conclusie

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient dit genormeerd te worden. Hiervoor maken we gebruik van onderstaande waarderingstabel. Deze tabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Diverse gemeenten hanteren deze tabel, die een goed inzicht geeft in de vraag of er genoeg weerstandscapaciteit is.

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Met een weerstandsratio van 8,59 beschikken wij op dit moment over een uitstekend weerstandsvermogen. Er zijn voldoende middelen om de in beeld gebrachte risico's op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) moeten gemeenten een vijftal financiële kengetallen opnemen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en de jaarstukken. Het doel is om op deze wijze makkelijker inzicht te verschaffen in de financiële positie van de gemeente.

De vijf kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Hoe de kengetallen in relatie tot de financiële positie moeten worden beoordeeld, is voorbehouden aan de raad. Hiervoor zijn geen algemene normen gegeven.

Toelichting kengetallen

De kengetallen betreffen:

- 1a. de netto schuldquote;
- 1b. de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. de solvabiliteitsratio;
3. de grondexploitatie;
4. de structurele exploitatieruimte;
5. de belastingcapaciteit.

De kengetallen worden hieronder inhoudelijk toegelicht.

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is én wat dat betekent voor de schuldenlast.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal verstaan. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant beoordeelt ieder jaar bij de jaarrekening of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

Berekening kengetallen

Kengetal	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1a. Netto schuldquote	44%	56%	68%	82%	80%	79%
1b. Netto schuldquote met correctie alle verstrekte leningen	30%	43%	63%	74%	72%	72%
2. Solvabiliteitsratio	47%	42%	36%	31%	31%	31%
3. Grondexploitatie	2%	0%	0%	0%	0%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	-3,2%	0,1%	-3,6%	-3,6%	-3,6%	-3,6%
5. Belastingcapaciteit	98%	103%	105%	105%	105%	105%

Beoordeling kengetallen

Zoals aangegeven bestaan er geen algemeen geldende of wettelijk voorgeschreven normen voor de beoordeling van de financiële kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Voor een afgewogen beoordeling van de financiële positie moeten de financiële kengetallen in hun onderlinge samenhang en binnen de specifieke context van de gemeente worden bekeken.

Om de beoordeling gemakkelijker te maken hebben wij in de laatste kolom van bovenstaande tabel een normering opgenomen. Deze normering is gelijk aan de normen die de provincie Gelderland in het kader van haar financiële toezichtsfunctie hanteert. Hierbij wordt gewerkt met de drie categorieën 'A', 'B' en 'C'. Aan deze categorieën is geen kwalificatie gegeven, omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf plaats dient te vinden. Wel kan over het algemeen worden gesteld, dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

In samenhang geven de kengetallen een positief beeld van de financiële positie van de gemeente Berg en Dal. De schuldpositie is op een aanvaardbaar niveau, er is sprake van enige onbenutte belastingcapaciteit en het weerstandsvermogen is uitstekend zodat wij in staat zijn om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. de netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
1b. de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
2. de solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. de grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4. de structurele exploitatieruimte	Begr én MJR >0%	Begr én MJR >0%	Begr én MJR <0%
5. de belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Voor de grondexploitaties geldt dat deze jaarlijks actualiseren en dat de waardering van de grondexploitaties mee wordt genomen in het oordeel van de accountant. Dit oordeel is tot op heden positief. Waar nodig zijn voor voorziene exploitatietekorten afdoende voorzieningen getroffen.

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente heeft veel wegen, riolen, lichtmasten, speeltuinen en gebouwen in eigendom. Dit noemen we kapitaalgoederen. De gemeente zorgt voor het onderhoud van kapitaalgoederen, dit is belangrijk om prettig en veilig te kunnen leven in de gemeente. Om de kapitaalgoederen goed te onderhouden hebben we beleidsplannen opgesteld en vertaald naar beheerplannen. Zo weten we wat we willen, wat we hebben, wat nodig is en wat het ons kost.

Algemeen

In deze paragraaf beschrijven we op welke wijze wij onze kapitaalgoederen beheren. Maar wat zijn kapitaalgoederen? Kapitaalgoederen vertegenwoordigen over het algemeen het grootste kapitaal van de gemeente. Beheer en onderhoud kost ons jaarlijks veel geld. De volgende kapitaalgoederen moeten we minimaal benoemen volgens het “besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten”:

1. wegen;
2. riolering;
3. water;
4. groen;
5. gebouwen;

Van deze kapitaalgoederen moeten in de begroting.

- Het beleidskader;
- De financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien;
- De vertaling van de financiële consequenties

Aan dit rijtje hebben wij zelf twee kapitaalgoederen toegevoegd:

6. openbare verlichting;
7. speelruimten (eigen toevoeging).

Wetten en regels

Er bestaat geen algemene wet waarin staat hoe gemeentes kapitaalgoederen moeten onderhouden. Dit is namelijk in verschillende wetten beschreven. Bijvoorbeeld vanuit de provincie en waterschappen bestaan er specifieke wetten en regels.

Algemeen uitgangspunt is dat de gemeente verplicht is om te zorgen voor een veilige openbare ruimte. Wij moeten aan kunnen tonen dat er voldoende gedaan is om de openbare ruimte veilig te houden. Dit doen wij onder anderen door regelmatig inspecties uit te voeren. De gegevens uit deze inspecties in combinatie met beleidskaders zijn de basis voor de onderhoudsplannen.

Actuele beleids- en beheerplannen

In onderstaand schema hebben we per kapitaalgoed de relevante beleids- en beheerplannen genoemd. Het jaar geeft aan wanneer het plan vastgesteld is. De frequentie gaat over de houdbaarheid van het plan. Onder volgende actualisatie staat in welk jaar we de bestaande versie actualiseren. In de laatste kolom is aangegeven waar en of het beleids- beheerplan in de begroting staat.

Beheerplan		Jaar	Frequentie actualisatie	Volgende actualisatie	Financiële vertaling in begroting
1.	Onderhoudsplan Wegen	2017	Een keer per 5 jaar	2020	MIP* en voorziening
2.	Gemeentelijk Rioleringsplan	2015	Een keer per 5 jaar	2020	MIP, reserve en exploitatie

3. Water		-		MIP en exploitatie
4.1. Bomenstructuurplan	2013	Een keer per 10 jaar	2021	Exploitatie
4.2. Lijst bijzondere houtopstanden	2013	Een keer per 10 jaar	2021	Exploitatie
5. Gebouwen	2016	Een keer per 3 jaar	2020	MIP en voorziening
6. Openbare verlichting	2020	Een keer per 5 jaar	2025	Exploitatie
7. Vervangingsplan Speelvoorzieningen	2018	Een keer per 5 jaar	2021	Reserve

* MIP = Meerjaren investeringsplan

1. Wegen

Wat willen we?

In 2015 heeft de gemeenteraad bepaald wat de onderhoudsniveaus van elke weg zijn. Wij noemen dit het uitgebalanceerde onderhoudsniveau. De kwaliteitsnormen zijn als volgt bepaald.

Soort weg	Kwaliteitsnorm	Toelichting
Verhardingen in centrum (Mlg, Grb, Bk)	Hoog	Visitekaartje gemeente
Ontsluitingswegen (rijbanen/fietspaden)	Hoog	Representatie en verkeersveiligheid
Wegen op dijken langs de Rijn en de Waal	Hoog	Waterveiligheid, representatie
Binnen bebouwde kom		
- Trottoirs en fietspaden	Minimaal basis	Comfort en veiligheid van personen
- Rijbanen en parkeerplaatsen	Laag	Lage snelheid; weinig risico
Buiten bebouwde kom, m.u.v. wijk-ontsluitingswegen		
	Laag (tijdelijk)	Eens per 40 jaar groot onderhoud

Er is bijna 2 miljoen vierkante meter aan wegen, fietspaden en voetpaden in de gemeente. Hiervan onderhouden wij:

- 29 % op hoog niveau;
- 15 % op basisniveau;
- 56 % op laag niveau.

Onderhoud, beheer en inspecties van wegen zijn nodig om de functionaliteit en de veiligheid van de wegen te garanderen. Met een tweejaarlijkse inspectie brengen we de onderhoudstoestand in kaart. In 2020 voerden we deze tweejaarlijkse inspectie voor het laatst uit. Het Beheerplan wegen 2020 wordt in het najaar van 2020 vastgesteld. De volgende inspectie staat gepland voor 2022. De inspectie geeft per wegvak inzicht in de kwalitatieve toestand.

Wat hebben we?

Taakveld	Omvang	Eenheid
Wegen: oppervlakte van het wegennet	2.006.402	m ²
Wegen: binnen bebouwde kom	1.431.126	m ²
Wegen: buiten bebouwde kom	575.276	m ²

Wegen: elementen bestrating	1.097.107 m ²
Wegen: asfalt	850.171 m ²

Wat is nodig?

Uit de weginspectie van 2020 blijkt welk onderhoud wij in 2021 uit moeten voeren. Daarnaast voeren we ook nog onderhoud uit dat in 2020 niet uitgevoerd is. In 2021 staat het volgende groot onderhoud op de planning:

- Heumensebaan/Rijlaan/Biesseltsebaan (Groesbeek)
- Hogewaldseweg (Groesbeek)
- Hubertusweg (Beek)
- Gedeelte Wylerbaan (Groesbeek)
- Gedeelte Oude Kleefsebaan (Berg en Dal)
- Wegkantverbeteringen op diverse locaties

Wat gaat het kosten?

Samen met de planning uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vormen de wegenplanningen de basis voor de integrale projecten met andere vakgebieden, zoals openbare verlichting, groen, water, en spelen. Deze integrale projecten staan op het Meerjaren Investeringsplan (MIP).

Voor groot onderhoud werken we met raamovereenkomsten. Op basis van deze overeenkomsten kunnen wij diverse onderhoudswerkzaamheden in uitvoering brengen.

Voor financiering van de onderhoudsplannen maken wij gebruik van een voorziening onderhoud wegen. Hier voegen we jaarlijks € 1.278.000 aan toe.

Onze eigen buitendienst voert vooral klein onderhoud uit. Door klein onderhoud tijdig uit te voeren kunnen we groot onderhoud uitstellen.

Voor het verloop van de voorziening onderhoud wegen verwijzen wij u naar het overzicht “reserves en voorzieningen”.

2. Riolering

Wat willen we?

De riolering beschermt de volksgezondheid en het milieu, door het afvalwater af te voeren naar de afvalwaterzuivering. Het inzamelen en afvoeren van afvalwater naar de afvalwaterzuivering is een belangrijke wettelijke zorgplicht voor de gemeente. Daarnaast heeft de gemeente ook de zorgplicht voor het doelmatig inzamelen en verwerken van hemelwater en het voorkomen van structureel nadelige gevolgen door grondwater. De riolering maakt deel uit van het watersysteem, waarbij zowel boven- als ondergrondse voorzieningen aanwezig zijn. Daarmee is het een belangrijk onderdeel van de leefomgeving.

Een aantal ontwikkelingen hebben een directe relatie met riolering en een effect op onze werkzaamheden hierin.

- Klimaatadaptatie. Het klimaat verandert. Het gaat vaker en harder regenen, het wordt warmer en droger voor lange aaneengesloten perioden. De droge zomers van 2018 en 2019 maar ook het droge voorjaar van 2020 hebben effect op onze waterhuishouding: grondwaterstanden dalen en beekdalen vallen droog. Daarvoor, in 2016, maar ook in 2018, hebben we in onze gemeente ook te maken gehad met zware buien die voor veel overlast hebben gezorgd, vooral in Breedeweg.
- Duurzaamheid / circulariteit. We houden de ontwikkelingen om de riolering te verduurzamen in de gaten. Je kunt hierbij denken aan materialen die we kunnen

hergebruiken en/of herbruikbare materialen toepassen. Daarnaast kunnen we uit afvalwater grondstoffen winnen en energie opwekken.

- **Omgevingswet** (invoering per 1-1-2022). De invoering van de Omgevingswet biedt mogelijkheden om zaken die nu nog op nationaal niveau geregeld zijn, straks lokaal te regelen. Dit betekent dat er straks meer keuze is hoe we de gemeentelijke watertaken vormgeven. De gemeentelijke zorgplichten blijven overigens onveranderd gelden en komen terug in de Omgevingswet.

Ook vinden we aansluiting bij de Werkeenheid Regio Nijmegen (WRN), die een visie op de waterketen heeft opgesteld: 'Doelmatige en klimaatbestendige waterketen door gebalanceerde innovatie van de watertaken'. De visie is gebaseerd op de watertaken en gericht op de lange termijn (2050). Hierin staan onder andere de volgende zaken beschreven: stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en drinkwater.

Het beleid rondom riolering, de gemeentelijke watertaken, staat in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2016-2020. Momenteel actualiseren we dit plan. Het nieuwe GRP 2021-2025 wordt waarschijnlijk in het najaar van 2020 vastgesteld. Het GRP biedt eveneens de onderbouwing voor (ontwikkeling van) de rioolheffing.

Wat hebben we?

Onderstaande tabel geeft een globaal overzicht van de voorzieningen binnen gemeente Berg en Dal voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, het verwerken van hemelwater en grondwater.

Taakveld	Omvang	Eenheid
Riolering: lengte vrijvervalriool	273	km
Riolering: lengte drukriool	82	km
Riolering: gemalen	53	stuks
Riolering: bergbezinkvoorziening	7	stuks
Riolering: drainage	8	km
Riolering: pompunits	219	stuks
Riolering: straatkolken	11.500	stuks

Wat is nodig?

Onderstaande reguliere beheerwerkzaamheden en projecten voeren we jaarlijks uit om te voldoen aan de visie / beleidsdoelen:

- Reinigen en inspecteren riolering.
- Reinigen van straat- en trottoirkolken (2 keer per jaar).
- Reinigen en inspecteren rioolgemaal / pompunits.
- Uitvoeren van verbeteringsmaatregelen aan riolering en kolken.
- Uitvoeren van verbeteringsmaatregelen aan gemalen / pompunits.
- Meten en monitoren van riolering / grondwater.
- Het ondersteunen van inwoners bij nieuwe projecten.

Afhankelijk van ontwikkelingen en het functioneren van bestaande voorzieningen, berekenen we het hydraulisch (en milieutechnisch) functioneren van de riolering met een computermodel. In het kader van klimaatadaptatie voeren we op korte termijn enkele zogenaamde stresstesten uit voor de woonkernen waar dit nog niet heeft plaatsgevonden. Breedeweg, Beek en Ubbergen zijn inmiddels uitgevoerd.

Wat kost het?

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) Berg en Dal 2016-2020 zijn we aan het actualiseren. Het nieuwe GRP leggen wij in het najaar ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.

De planning uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vormt samen met de wegenplanningen de basis voor de integrale projecten met andere vakgebieden, zoals openbare verlichting, groen, water, en spelen. Deze integrale projecten staan op het Meerjaren Investeringsplan (MIP).

Om de lasten gelijkmatig over de jaren te verdelen gebruiken we de voorziening riolering. Het uitgangspunt voor de rioolheffing is volledige kostendekkendheid. Tekorten of overschotten verrekenen we met deze voorziening.

3. Water

Wat willen we?

In 2019 hebben de regiogemeenten samen met veel andere partijen de visie Regionale Adaptatie Strategie Rijk van Maas & Waal ondertekend. In deze visie staan veel ambities, doelen en maatregelen om de negatieve gevolgen van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen te voorkomen of te verminderen. In een uitvoeringsprogramma staat wat prioriteit heeft, wat we regionaal of lokaal gaan doen en welke partijen bij welke maatregelen betrokken zijn. Er is in ieder geval een bewustwordingscampagne nodig om inwoners duidelijk te maken dat de klimaatverandering eraan komt, dat we ons daarop moeten voorbereiden en dat de overheid niet alles kan en wil oplossen. Ook inwoners en organisaties staan aan de lat om maatregelen te nemen. Er moet hierbij een goede balans zijn tussen maatregelen die de gemeente voorbereidt en uitvoert en ruimte geven aan initiatieven van inwoners en organisaties.

Wat hebben we?

Taakveld	Omvang	Eenheid
Water: infiltratieputten	516	stuks
Water: wadi's (23 stuks)	15.830	m ²
Water: waterwerkt Beek	4	km
Water: sloten	64	km
Water: waterdoorlatende verharding	6.150	m ²

Wat is nodig?

Op diverse plekken hebben inwoners hinder of overlast van water door hevige regenbuien. Vooral Breedeweg, Beek, het centrum van Groesbeek en Heilig Landstichting zijn plekken die hiermee regelmatig te maken hebben. We maken onderscheid tussen wateroverlast en waterhinder. Met overlast bedoelen we dat er daadwerkelijk schade op treedt aan privé of gemeentelijke eigendommen. Met hinder bedoelen we situaties waarbij water op straat staat. Overlast heeft de hoogste prioriteit.

In 2019/2020 zijn we gestart met het project Wateroverlast Breedeweg. Samen met het Waterschap treffen we maatregelen in en rond de kern van de Breedeweg, om zo de wateroverlast te verminderen. Een bewustwordingscampagne zoals hierboven genoemd, maakt deel uit van het project. De geplande projectduur voor wateroverlast Breedeweg is 2020 tot en met 2024. Verder bekijken we in de andere kernen wat nodig is.

Daarnaast hangt het omgaan met hevige neerslag samen met de hemelwaterzorgplicht van de gemeente. Hemelwater gaat via het oppervlak maar gedeeltelijk ook via het rioolstelsel.

Het houdt daarom verband met elkaar. De invulling van de zorgplicht staat in het Gemeentelijk Rioleringsplan Berg en Dal.

Wat kost het?

De totale project omvang van aanpak extreme wateroverlast in Breedeweg bedraagt € 8 miljoen, waarbij het Waterschap € 3,65 miljoen bijdraagt. Daarnaast ramen we € 0,3 miljoen aan bijdragen van derden.

In het meerjaren investeringsplan is een bedrag van ruim € 3,1 miljoen beschikbaar voor de aanpak van extreme wateroverlast. Het plan is nog niet volledig gedekt. Deze dekking halen we uit extra subsidies en/of een versoberde uitvoering van de maatregelen.

De gemeenteraad heeft de afgelopen jaren voor de aanpak van wateroverlast € 900.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gestort in de bestemmingsreserve aanpak extreme wateroverlast. Hiermee dekken we de een deel van de kapitaallasten voor de investeringen van de aanpak van wateroverlast.

Bij gecombineerde projecten (bijvoorbeeld; groen, wegen en riolering) op het Meerjaren investeringsplan is ook aandacht voor het hemelwater. In die plannen maken we ruimte om water tijdelijk op te vangen en in het gebied te verwerken.

4. Groen

Wat willen we?

Wij laten het gemeentelijk stedelijke groen zoals plantsoenen en hagen op A-kwaliteit (net straatbeeld) onderhouden. Grasvelden onderhouden we op hetzelfde kwaliteitsniveau en maaien we vaak. Onze eigen buitendienst onderhoudt bomen eens per drie jaar. Deze frequentie is voldoende om een gezond bomenbestand na te streven.

Natuurlijk groen, zoals bermen en sloten maaien en onderhouden we over het algemeen tweemaal per jaar. De tendens is om meer in te zetten op biodiversiteit en ecologisch bermbeheer. Dit betekent dat we bermen minder vaak maaien en maairesen opruimen voor de ontwikkeling van bloemen en kruiden.

Voor het boombeheer hebben wij een lijst met de meest bijzondere bomen (lijst bijzondere houtopstanden) en een bomenstructuurplan (meest waardevolle rijen van bomen). In deze documenten staat welke bomen/structuren wij het meest belangrijk vinden. Daarnaast onderhouden wij ongeveer 16.000 gemeentebomen. Hiervoor is budget opgenomen in de exploitatie.

Wat hebben we?

Taakveld	Omvang	Eenheid
Groen: aantal bomen (exclusief bospercelen)	15.652	stuks
Groen: oppervlakte cultuurrijke beplanting	184.055	m ²
Groen: gazon	298.539	m ²
Groen: bermen	788.579	m ²

Wat is nodig?

Voor het regulier onderhoud van het stedelijk groen hebben we een contract met de DAR. Zij voert het onderhoud in het groeiseizoen uit met 20 medewerkers van het werkbedrijf, die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. In de wintermaanden zijn dit er 10.

Naast regulier onderhoud moeten we groen soms vernieuwen. Elk najaar vervangen wij ruim 15.000 planten en struiken. Bomen vervangen we als ze ziek of dood zijn. Ons uitgangspunt is dat wij minimaal één nieuwe boom planten, voor iedere boom die wij kappen. Door groen

en bomen tijdig te vervangen ontstaat er geen achterstand en blijft het gemeentelijk groen gezond. Langdurige droogte vormt een bedreiging voor de nieuwe aanplant. Op deze ontwikkeling passen wij onze plant- en boomkeuze aan. Ook geven wij jonge aanplant water.

Het onderhoud van gazon, bermen en sloten besteden wij uit. De laagste inschrijver mag het werk uitvoeren. Het gazonbestek brengen wij in 2021 opnieuw in de markt. Dat doen wij omdat een contractvorm mogelijk is, welke bij aanhoudende droogte leidt tot lagere kosten. Nu betalen wij een vast bedrag voor een bepaalde kwaliteit. Daarbij rekent de aannemer met een x aantal maaibeurten. Door aanhoudende droogte blijkt dat het aantal maaibeurten in de praktijk minder is. Daarom is het voordeliger om per maaibeurt te gaan betalen.

Onze buitendienst onderhoudt de bomen. Wij vinden het belangrijk om ons bomenbestand goed te kennen en hoogwaardig onderhoud na te streven. Daarnaast houden we rekening met snoeiverzoeken en wensen van onze inwoners.

Wat kost het?

Voor onderhoud van stedelijk groen zoals plantsoenen, hagen en grasvelden is in de exploitatie in totaal € 830.000 opgenomen.

Voor onderhoud van natuurlijk groen zoals landschapselementen, parken en bermen is in de exploitatie in totaal € 262.500 opgenomen.

Voor onderhoud en inspectie én het vervangen van bomen is jaarlijks ongeveer € 80.000 beschikbaar in de exploitatie. Daarnaast is eens per drie jaar ongeveer € 75.000 extra beschikbaar voor groot onderhoud aan boomstructuren.

5. Gebouwen

Wat willen we?

In 2020 werken we aan een strategische visie voor alle gemeentelijk vastgoed. Wij verwachten dat deze visie eind 2020 gereed zal zijn.

In 2019 zijn alle gemeentelijke panden opnieuw in kaart gebracht. Het onderhoudsplan is in 2020 voorgelegd aan de gemeenteraad. In het plan is rekening gehouden met de stijging van de bouw- en loonkosten en meer wet- en regelgeving.

Momenteel onderhouden we al onze panden doelmatig en sober. Het gemeentehuis dient daarbij in conditie redelijk tot goed te blijven. De overige panden in conditie redelijk. Veiligheid /gezondheid en duurzaamheid /circulariteit (hergebruik van materialen) zijn hierin de belangrijkste onderhoudsaspecten.

Iedere drie jaar laten we onze gebouwen inspecteren en stellen we een onderhoudsplan op. Daaruit blijkt hoeveel geld we in dat jaar nodig hebben voor onderhoud. Daadwerkelijk onderhoud voeren wij overigens pas uit na een actuele inspectie. Bij deze inspectie wordt beoordeeld of het geplande onderhoud echt noodzakelijk is en of we het nog uit kunnen stellen.

Het aantal voorzieningen brengen we terug naar vier:

1. gemeentelijke gebouwen, zoals het gemeentehuis en de gemeentewerf
2. sportaccommodaties, zoals de sporthal en het zwembad
3. welzijnsaccommodaties, zoals de Mallemolen en het kulturhus in Millingen a/d Rijn
4. overige accommodaties, zoals het draisine gebouw en parkeergarage Bellevue

Wat hebben we?

Taakveld	Omvang	Eenheid
Vastgoed: aantal gemeentelijke accommodaties (al dan niet in eigen beheer)	26.289	m ² /bvo
Gemeentelijke gebouwen	9	stuks
Sportaccommodaties	4	stuks
Welzijnsaccommodaties	4	stuks
Overige accommodaties	15	stuks

Wat is nodig?

Wij organiseren aanbestedingen en stellen contracten op voor een periode van minimaal 3 jaar. Deze contracten gaan over: dakwerk, schilderwerk, bouwkundig onderhoud, werktuigbouwkundig onderhoud en elektrotechnisch onderhoud.

Overige projecten zijn:

- revitalisering Cultureel Centrum de Mallemolen
- bouw zoutloods in Millingen aan de Rijn
- verdere verduurzaming van gemeentelijke gebouwen/accommodaties, waaronder de sporthal De Duffelt in Millingen aan de Rijn.

Wat kost het?

Voor financiering van de onderhoudsplannen maken wij gebruik van een voorziening onderhoud gebouwen. De jaarlijkse toevoeging aan de voorziening is € 354.000 voor groot onderhoud. Daarnaast is € 331.000 beschikbaar in de exploitatie voor dagelijks en contractueel onderhoud.

6. Openbare verlichting

Wat willen we?

Duurzaamheid is steeds belangrijker. Onze gezamenlijke doelstelling is om in 2030 nog maar de helft van de stroom verbruiken ten opzichte van 2013. Dat hebben de gemeenten in Nederland samen afgesproken. De oude lampen verbruiken veel (gemiddeld 40 Watt) stroom. Daarom gebruiken we sinds 2013 ledlampen. Deze verbruiken nog maar 16 Watt. In de gemeente Berg en Dal staan ongeveer 5.950 lichtmasten. Daarvan zijn er 2.100 ouder dan 30 jaar. Ongeveer 2.100 lichtmasten zijn nieuw en hebben zuinige lampen. De overige lichtmasten zijn nog niet afgeschreven.

Door de oude verlichting te vervangen is:

- het veiliger op straat, want er zijn minder donkere plekken;
- dit goedkoper en beter voor het milieu, want de lampen verbruiken minder stroom;
- het risico op ongelukken kleiner.

Wat hebben we?

Taakveld	Omvang	Eenheid
Verlichting: masten en armaturen	5.950	stuks

Wat is nodig?

In een gedeelte van Beek, Leuth, Groesbeek en Ooij is de verlichting nu nog slecht. Er staan te weinig lichtmasten en er zijn veel donkere plekken. Zoals beschreven in het beheerplan

"Openbare Verlichting" gaan we daar in veel wijken oude lichtmasten en lampen vervangen. Tot 2030 willen we 300 lichtmasten per jaar vervangen. Daarnaast vervangen we lichtmasten tijdens integrale projecten omdat we dan in het werk mee kunnen nemen.

Wat kost het?

Jaarlijks is in de exploitatie € 332.000 beschikbaar voor onderhoud en vervanging van lichtmasten en openbare verlichting.

7. Speelruimten

Wat willen we?

Wij willen speelplekken heel en veilig houden. Ook moeten wij voldoen aan wet- en regelgeving. Voor speeltoestellen is het 'Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen' van toepassing. Daarin staat exact beschreven waaraan speeltoestellen in de openbare ruimte moeten voldoen.

Wij kiezen ervoor om alle speeltoestellen op één plek tegelijkertijd te vervangen. Hierdoor kunnen we met het volledige budget een totaal nieuwe speeltuin maken. Samen met de kinderen uit de buurt maken wij een ontwerp. De kinderen mogen dan zelf kiezen welke speeltoestellen zij het leukste vinden.

Onze ervaring is dat metalen speeltoestellen na 18 jaar aan vervanging toe zijn. Houten toestellen zijn na 12 jaar al aan vervanging toe. Na die periodes zien we dat de kwaliteit snel achteruit gaat. Toestellen zijn niet meer op verantwoorde manieren te herstellen. Dit leidt tot onveilige situaties en opmerkingen van de inspecteur.

We hebben een vervangingsplan dat gebaseerd is op de leeftijd van de speelplekken. Speeltoestellen vervangen wij in principe na 12 (hout) of 18 jaar (kunststof en metaal). Dit is afhankelijk van het materiaal en hoeveel de toestellen gebruikt zijn. Op basis van de kwaliteit en inspectieresultaten passen wij het onderhouds- en vervangingsplan aan. Na de afschrijvingstermijn beslissen we of we de speelplek moeten vervangen. Dit is afhankelijk van de behoefte in de wijk.

Soms is een speelplek eerder aan vervanging toe doordat toestellen slecht zijn. Dit verwerken wij in de actualisatie van het vervangingsschema. Dit schema leggen wij eens in de drie jaar voor aan de gemeenteraad.

Wat hebben we?

Taakveld	Omvang	Eenheid
Speelruimten: aantal speelplekken in de openbare ruimte		73 stuks

Wat is nodig?

Een specialist inspecteert de speeltoestellen één keer per jaar. Daarnaast controleert onze buitendienst de speeltoestellen. Dat doen wij twee tot drie keer per jaar. Als er iets kapot is, dan maken we dat meteen.

Voor 2021 staat het vervangen van speelplekken op de volgende locaties gepland:

- Gooiseweg / De Meent (skatebaan) in Groesbeek
- Nesciostraat 2 in Beek
- Roerdompstraat in Beek
- Waterstraat in Beek

Wat kost het?

Jaarlijks is € 30.000 beschikbaar in de exploitatie voor onderhoud en keuringen van speeltoestellen.

Vanaf 2020 werken we met een bestemmingsreserve voor speelruimten. Jaarlijks voegen we hier € 63.000 aan toe en leggen we een uitvoeringsplan aan de raad voor over de inzet van de reserve.

Financiering

Op grond van het BBV, Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, moeten we een paragraaf financiering opstellen. In deze paragraaf staat hoe wij de risico's op het geld dat we uitlenen en lenen beheersen. De risico's die we moeten beheersen zijn koersrisico's en renterisico's.

Financiering

Financieringsstatuut

In het financieringsstatuut zijn door het college de richtlijnen vastgesteld voor het sturen en beheersen van, het verantwoorden over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet)

Met het vaststellen van de financiële verordening heeft de raad de kaders aangegeven voor de inrichting van de financiële functie en de uitgangspunten voor het financieel beleid en het financieel beheer. Er is een relatie gelegd met het financieringsstatuut.

Financieringspositie

De financieringspositie geeft de financieringsbehoefte van de gemeente aan.

			Bedragen x € 1.000
Financieringspositie	1-1-2021	31-12-2021	
Totaal vaste activa (a)	105.182	113.893	
Financieringsmiddelen:			
Reserves en voorzieningen	50.823	50.175	
Langlopende leningen	40.647	49.654	
Voorziening grondexploitatie	-	-	
Totaal financieringsmiddelen (b)	91.469	99.830	
Financieringspositie (b-a)	-13.712	-14.063	

Bovenstaande berekening is een momentopname. De feitelijke omvang van het financieringssaldo is onder andere afhankelijk van het daadwerkelijke verloop van de geplande investeringen en de dagelijkse ontvangsten en betalingen tijdens het jaar.

Langlopende leningen

Op 1 januari 2021 is het verwachte totaal aan opgenomen geldleningen € 40,6 miljoen. Rekening houdend met het aantrekken van een vaste geldlening van € 11,5 miljoen en de reguliere aflossingen van € 2,5 miljoen ramen we het totaalbedrag aan langlopende leningen op 31 december 2021 op € 50 miljoen.

Liquiditeitenplanning

In 2021 is er sprake van een liquiditeitstekort van ongeveer € 6,5 miljoen. Omdat de rente op kort geld (< 1 jaar) zeer laag tot zelfs negatief is, financieren we het liquiditeitstekort met

kasgeldleningen (kort geld). In 2020 hebben wij rente ontvangen over de afgesloten kasgeldleningen. Ook in 2021 kan dit het geval zijn.

Zolang deze situatie zich voordoet en we binnen de kasgeldlimiet blijven kan het liquiditeitstekort met kort geld gefinancierd blijven. Stijgt de rente op korte termijn dan maken wij de afweging om een deel van het liquiditeitstekort met een langlopende geldlening te financieren.

Het verloop van de liquiditeiten is sterk afhankelijk van de tijd en de mate waarin de voorgenomen investeringen feitelijk worden gerealiseerd. Per kwartaal brengen we de liquiditeiten in beeld.

Relatiebeheer

De NV Bank voor Nederlandse Gemeenten is de huisbankier van de gemeente.

Dit betekent dat nagenoeg al het gemeentelijk betalingsverkeer via deze bank loopt. Uit oogpunt van doelmatig kasbeheer proberen wij het contante geldverkeer zo veel mogelijk te beperken.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is Schatkistbankieren wettelijk verplicht. Dagelijks worden alle overtoollige liquiditeiten boven een drempelbedrag afgeroomd en aangehouden in de schatkist bij het Ministerie van Financiën. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal, met een minimum van € 250.000. Dit betekent voor ons dat € 752.000 (0,75% van afgerond € 100.300.000) buiten de schatkist mogen houden.

Het doel van de deelname aan schatkistbankieren is om de EMU-schuld van de collectieve sector te verlagen (zie Bijlage EMU-saldo). De decentrale overheden krijgen geen leenfaciliteit bij de schatkist.

Rente

Koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat onze gelden zijn uitgezet op vastrentende waarden die niet gevoelig zijn voor koersontwikkelingen.

Renterisico

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is.

1. Kasgeldlimiet

Dit is een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan een jaar. De kasgeldlimiet voor het jaar 2021 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Volgens deze norm mogen we voor 2021 € 8,5 miljoen lenen.

We verwachten de kasgeldlimiet niet te overschrijden.

2. Renterisiconorm

Deze norm geeft aan dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen van huidige en nieuwe leningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 20 miljoen blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 2,5 miljoen. Doordat we uitsluitend leningen zijn aangegaan met een vast rentepercentage gedurende de gehele looptijd, is er geen sprake van renteherziening op vaste schuld.

Rentebeleid

De uitbraak van het coronavirus Covid-19 leidt dit jaar (2020) tot een mondiale recessie. In de eurozone als geheel verwacht de BNG een daling van het bruto binnenlands product (bbp) met ca. 7,5%. In 2021 verwacht de BNG een gematigd economisch herstel.

Zowel de korte als de lange rente is momenteel historisch laag. De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Aan renteverhogingen wil de ECB nog niet denken. De ECB blijft een ruim monetair beleid voeren. De lange rentetarieven blijven op een zeer laag niveau. De verwachting is dat de rente in 2021 zeer laag blijft.

In de begroting 2021 hebben wij gerekend met een rente percentage van 1,50% voor de reserves en vaste activa. Voor de grondexploitatie zijn we uitgegaan van een rentepercentage van 0,74%. Voor de in 2021 opgenomen langlopende geldleningen rekenen wij met 1% rente.

In 2016 heeft de Commissie BBV een notitie rente 2017 geschreven met nieuwe bepalingen en richtlijnen. In de notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze over rente door gemeenten.

De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie op te nemen.

Dit schema geeft inzicht in de rentelasten van externe financiering en het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening zonder bespaarde rente

Externe rente korte en lange financiering		758.419
Externe rentebaten		-168.392
		590.027
Af : rente grondexploitatie		-3.884
Af: rente projectfinanciering		0
		586.142
Saldo door te rekenen externe rente		
Rente eigen vermogen		537.693
Rente voorzieningen contante waarde		77.261
		1.201.096
Toe te rekenen rente taakvelden		
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	1,50%	1.421.447
Renteresultaat		220.351

Staat herkomst en besteding van middelen

De Staat herkomst en besteding van middelen geeft inzicht in de achterliggende bronnen die de ingaande en uitgaande kasstromen veroorzaken.

Operationele activiteiten die bestaan uit transacties die veelal direct leiden tot opbrengsten en kosten.

Investeringsactiviteiten zijn de investeringen in en de desinvesteringen van immateriële, materiële en financiële vaste activa.

Financieringsactiviteiten bestaan uit de activiteiten ter financiering van de operationele en investeringsactiviteiten.

Bedragen x € 1.000

Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo begroting		0
Afschrijvingen		4.238
Mutatie werkkapitaal		351
- Mutatie voorraden	440	
- Mutatie vorderingen	0	
- Mutatie kortlopende schulden excl. Bankschulden	-88	
Onttrekkingen reserves		-2.092
Toevoegingen reserves		1.005
Onttrekkingen voorzieningen		-206
Toevoegingen voorzieningen		645
Totaal uit operationele activiteiten		3.942
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa		-13.628
Desinvesteringen materiële vaste activa (bijdrage derden)		678
Investerings financiële vaste activa		0
Desinvesteringen financiële vaste activa		0
Totaal investeringsactiviteiten		-12.950
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Opname langlopende geldleningen		11.500
Aflossing langlopende geldleningen		-2.492
Mutatie kasgeldleningen		0
Totaal financieringsactiviteiten		9.008
Mutatie geldmiddelen		0
De mutatie in geldmiddelen is als volgt te specificeren:		
Liquide middelen ultimo vorig dienstjaar:	250	
Liquide middelen ultimo dienstjaar:	250	
Afname liquide middelen		0

Bedrijfsvoering

Wij blijven de dienstverlening ontwikkelen. Daardoor krijgt ook de bedrijfsvoering, de organisatie van de gemeente, doorlopend aandacht. In deze paragraaf gaan wij in op ons beleid rond de bedrijfsvoering en de maatregelen die we treffen om de bedrijfsvoering ook in 2021 en volgende jaren bij de tijd te houden.

Algemeen

Wij blijven de dienstverlening ontwikkelen. Daardoor krijgt ook de bedrijfsvoering, de organisatie van de gemeente, doorlopend aandacht. In deze paragraaf gaan wij in op ons beleid rond de bedrijfsvoering en de maatregelen die we treffen om de bedrijfsvoering ook in 2021 en volgende jaren bij de tijd te houden.

Personeel

Diversiteit

Het onderwerp gelijke behandeling is wereldwijd een thema waar veel aandacht voor is. De gemeente Berg en Dal vindt het belangrijk de nodige aandacht te schenken aan de manier waarop wij omgaan met gelijke behandeling en diversiteit van ons personeelsbestand. We willen dat iedereen de kans krijgt om aan het werk te zijn. Hier investeert onze organisatie in. We gaan aan de slag met het opstellen van een diversiteitsbeleid. Kwaliteiten, vaardigheden en talenten zijn van belang. Hier selecteert de organisatie op in werving en selectie procedures. We zoeken de juiste kanalen om verschillende doelgroepen te benaderen. Wat er niet toe doet is geslacht, leeftijd, herkomst of handicap.

In de hele organisatie maken we ruimte voor werkervaringsplaatsen en banen die onder de banenafpraak vallen. Ook statushouders voorzien wij wanneer dit kan van een werkervaringsplaats of taalstage. Een taalstage is een combinatie tussen een kennismaking met de arbeidsmarkt en de ontwikkeling van de Nederlandse taal. Iedereen verdient een kans om aan het werk te zijn en om zijn of haar plaats op de arbeidsmarkt te verbeteren. Als gemeente vinden we onszelf een voorbeeld. We werken aan verjonging door onder andere stages en traineeships beschikbaar te stellen. Dit heeft als gevolg dat wij soms banen, werkplekken of opdrachten creëren voor stagiairs en trainees. Ondanks de Corona crisis blijven wij dit doen.

Flexibel werken

De principes van flexibel werken worden in de samenleving steeds belangrijker. De organisatie biedt deze mogelijkheid, maar de faciliteiten zijn daar nog niet op ingericht. Waar het eerst vanzelfsprekend was dat werknemers veelal voor het werk naar het gemeentehuis kwamen is dat nu anders. We gaan flexibel(er) werken. Deze nieuwe manier van werken vraagt om meer flexibiliteit en loslaten van 'oude vertrouwde gewoontes'.

De corona crisis heeft ons in sneltreinvaart doen inzien dat het gemeentehuis als werkplek niet meer in alle gevallen voldoet. Een 'ontmoetingsplaats' waar werknemers, inwoners, klanten, leveranciers en partners samenkomen is wat aansluit bij onze doelen en ambities. Voor de binding met de organisatie is het belangrijk dat werknemers elkaar kunnen blijven zien als dat nodig is. Dit hoeft niet enkel in het gemeentehuis, maar kan ook op een andere locatie. We gaan uit van creativiteit, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Er is aandacht voor duurzame inzetbaarheid door het faciliteren van een veilige en fijne werkomgeving en een prettige werksfeer. Flexibel werken is 'activity based', oftewel je kiest de plek die het best bij je activiteit past. Thuis is dan slechts één optie. We faciliteren een verantwoorde overgang naar het nieuwe normaal. Om dit mogelijk te maken passen we werkprocessen, werkplekken en vergaderruimtes aan en faciliteren in wat er nodig is om op een prettige en veilige manier flexibel te kunnen werken.

Gezond werken

Onderdeel van goed werkgeverschap is de zorg voor ons personeel. Hier hoort een arbobeleid bij. Dit arbobeleid is gericht op het voorkomen van verzuim en het bieden van een veilige werkomgeving. In sommige gevallen is verzuim niet te voorkomen. In die gevallen zorgen we ervoor dat dit zo kort mogelijk duurt en dat we dit goed begeleiden. Dit is niet alleen belangrijk voor onze medewerkers, maar heeft ook invloed op het imago van de gemeente, het vinden en behouden van goed personeel en lage verzuimcijfers en -kosten.

Opleidingsplan

De organisatie is continue in ontwikkeling. Dit komt door veranderingen in wet – en regelgeving, organisatorische ontwikkelingen en trends in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Opgavegericht werken, digitalisering, de omgevingswet en projectmatig samenwerken zijn voorbeelden van deze ontwikkelingen. Dit stelt eisen aan de kennis en kunde van onze medewerkers. Om hier gericht actie op te ondernemen krijgt de organisatie een strategisch opleidingsvisie- en plan. Hiermee dagen we iedere werknemer uit om het beste uit zichzelf te halen, waarbij de werknemer zich ontwikkelt op basis van persoonlijke en professionele motivatie. Elke werknemer beschikt over de juiste competenties, kennis en vaardigheden om niet alleen de functie uit te voeren zoals de organisatie dat verwacht, maar ook flexibel inzetbaar te zijn in projecten en opgaven. De leidinggevende is hier medeverantwoordelijk voor en stimuleert en monitort de ontwikkeling van de werknemer aan de hand van ontwikkelgesprekken.

Ontwikkeling van de formatie

Formatie

We bekijken de formatie en inhuur steeds opnieuw als er nieuwe of veranderende taken ontstaan. Door veranderende taken kunnen functies veranderen. De kans bestaat dat er nieuwe functies komen of dat we functies anders of niet meer invullen. In 2021 voeren we een benchmark (vergelijkingsonderzoek) uit. Dit onderzoek geeft inzicht in hoe onze kosten en formatie per taak zich verhouden tot die van andere, vergelijkbare gemeenten.

Voor 2021 is de geraamde formatie 219,49 Fte (exclusief flexibele schil). Ten opzichte van de raming in 2020 (216,95 Fte) is dit 2,54 Fte meer. Deze groei komt doordat een aantal inhuurcontracten bij het team Informatie (Informatiemanager en Data-analist) omgezet zijn naar een vaste aanstellingen bij onze gemeente (ongeveer 1,5 Fte). Ook is voor een deel van deze omzetting, de flexibele schil ingezet.

Daarnaast zetten we tijdelijk extra formatie in voor schuldhulpverlening (ongeveer 1 Fte). Voor een totaaloverzicht van de formatie is een bijlage opgenomen.

Vanaf 2021 bereiken 30 medewerkers binnen vijf jaar hun AOW gerechtigde leeftijd. Hierdoor kunnen vacatures ontstaan net als door interne of externe veranderingen. Mede in het kader van de huidige financiële positie van de gemeente bekijken we bij iedere vacature of en op welke manier we deze moeten invullen. Het overdragen van kennis is door het vertrek van de medewerkers de komende jaren belangrijk. De bestaande kennis mag niet verdwijnen uit de organisatie. Hierdoor blijft de kwaliteit van onze dienstverlening richting de inwoners op peil.

De organisatie biedt medewerkers van 60 jaar of ouder de mogelijkheid om gebruik te maken van het generatiepact.

Flexibele schil

De totale formatie is afgestemd op de omvang van de taken die de gemeente uitvoert. Om goed in te kunnen spelen op externe ontwikkelingen en niet voortdurend een beroep te hoeven doen op extra (belasting)gelden, is de organisatie in 2015 gestart met een flexibele schil (± 15 fte). De flexibele schil is onderdeel van de totale formatie.

Het belangrijkste deel van de flexibele schil is na de herindeling ingezet om niet voorziene taken in de formatie op te vangen. Daarnaast zetten we dit budget in om tijdelijke schommelingen in de werklast of tijdelijke knelpunten op te lossen. De flexibele schil is daarmee inmiddels niet zo flexibel meer.

Onze manier van werken - organisatie ontwikkeling

Onze belangrijkste taak is het leveren van optimale dienstverlening aan onze inwoners. En het ondersteunen van de ambities van ons bestuur. Dat doen wij ook, maar de samenleving en onze rol als (gemeentelijke) overheid verandert. Om onze taak goed uit te kunnen blijven voeren, moeten wij mee veranderen. Daarom passen we de organisatiestructuur aan zodat deze nieuwe manieren van werken beter ondersteunt. Daarnaast willen we opgavegericht gaan werken. Dit vraagt om nieuwe manieren van werken, vaardigheden en gedrag.

De aanpassing van de structuur zorgt ervoor dat er twee lijnen ontstaan waarlangs gewerkt wordt. De lijn van de reguliere werkzaamheden (lijnorganisatie) en de lijn van opgaven. De lijnorganisatie bestaat uit 15 teams, aangestuurd en gefaciliteerd door teamleiders en bedrijfsleiders. Deze teams zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de reguliere taken van de organisatie, efficiënt en effectief. Grotere, complexe vraagstukken pakken we aan als opgaven, waar we kennis en kunde rond het thema samenbrengen.

Een manier van werken om te werken aan een opgave is projectmatig samenwerken. Maar niet alleen in opgaven gebruiken we dit. Projectmatig samenwerken gebeurt ook in de lijnorganisatie en is een onderdeel van onze werkwijze en cultuur. Wij werken zo om in onze organisatie projecten beter kunnen aansturen en beheersen. De risico's maken we op deze manier inzichtelijk. We hebben hiervoor een handboek ontwikkeld en verschillende tools. Er zijn al veel collega's die de training hebben gevolgd en we gaan nog even door het met aanbieden van trainingen. Daarnaast is er begeleiding voor projectleiders en projectmedewerkers om het projectmatig samenwerken in het dagelijks werk in te voeren.

Organisatie

Wij willen een betrouwbare en service verlenende organisatie zijn. Hierbij luisteren we goed naar de klant en bieden we waar nodig maatwerk aan. Onze omgeving verandert voortdurend. Daarom moeten wij als moderne organisatie ons werk hierop aanpassen.

Contact Centrum Berg en Dal (CCB)

Ontwikkeling CCB

De collega's van telefonie/receptie en Burgerzaken vormen samen het CCB van de gemeente Berg en Dal. Het CCB is de eerste toegang voor onder andere inwoners en ondernemers met hun vragen. Het CCB blijft in ontwikkeling. Het is de bedoeling dat het CCB op zo veel mogelijk eenvoudige vragen zelf antwoord kan geven. Op deze manier krijgt de inwoner snel antwoord en belasten we de afdelingen niet met eenvoudige vragen.

In 2021 blijven we ons richten op de inrichting en ontwikkeling van het CCB. Steeds stellen wij onszelf de vraag: "Hoe kunnen wij nog beter invulling geven aan de 'eerstelijns' dienstverlening van de gemeente." Voor Burgerzaken gaan we daarom in 2021 procesgericht werken in plaats van taakgericht. Het doel is om eind 2021 alle producten nog efficiënter en doelmatiger te kunnen verwerken. Dit komt de snelheid en kwaliteit van onze dienstverlening ten goede.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie gaat over de regels, procedures en werkafspraken van onze organisatie. Die regels zijn er om onze organisatie goed en betrouwbaar te laten werken. Dit sluit aan bij onze ambitie "Zichtbaar en betrouwbaar".

Accountantskantoor Konings & Meeuwssen voert sinds afgelopen jaar de controle van de jaarrekening uit. Deze controle gaan ze begin 2021 ook weer uitvoeren. We hebben de mogelijkheid om het contract nog tweemaal met 1 jaar te verlengen. Als onderdeel van de controle zullen zij een beoordeling doen van onze administratieve organisatie en interne controle maatregelen.

Na de controle komen zij met adviezen ter verbetering in onze auditcommissie. Dit is één van onze raadscommissies. Het college stelt vervolgens op basis van de bevindingen van de accountant een plan op. Dit plan noemen we de bedrijfsvoeringsagenda. In de bedrijfsvoering agenda staat hoe we de adviezen verder uitwerken en aanpakken.

Informatievoorziening

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente blijft een betrouwbare partner voor inwoners en bedrijven. We gaan zorgvuldig om met de gegevens van inwoners en andere partners. We vragen geen onnodige informatie op. De gegevens die we gebruiken, beveiligen we via de meest bijgewerkte normen. Dit kunnen we aantonen en verantwoorden we jaarlijks.

Informatiebeveiliging en privacy staan niet op zichzelf. Het zijn onderdelen van ons brede informatiebeleid. We geven deze onderwerpen vorm in onze inhoudelijke processen en inrichting van de gebruikte systemen. We brengen per domein in kaart welke privacy- en beveiligingsrisico's er bestaan. Waar nodig passen we extra maatregelen toe. We doen dit volgens de landelijke normen. Dit zijn de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

In de maand mei leggen we verantwoording af over hoe we omgaan met privacy en informatiebeveiliging. Dit doen we via de landelijke methoden. Voor informatiebeveiliging voeren we de ENSIA-zelfevaluatie uit. Deze evaluatie wordt gevolgd door een externe audit op de belangrijkste onderdelen. Voor privacy vullen we de zelfevaluatie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in. Het college van B&W stelt beide verantwoordingsrapportages vast.

Informatiemanagement & Archief

We voeren acties uit die in het informatiebeleidsplan 2021 – 2025 zijn opgenomen. In dit informatiebeleidsplan is ook aandacht voor de voorwaarden om flexibeler en digitaal werken. Door de Corona crisis ervaren we dat we ook vanuit thuis of een andere werkplek op afstand kunnen werken. Maar dit moet wel op een juiste manier ondersteund worden. Hiervoor zijn projecten opgenomen in deze begroting.

Het nieuwe contract voor ons Document Management Systeem (DMS) is in 2020 getekend en er zijn nieuwe mogelijkheden gerealiseerd (waaronder Join Mobile en Join search). Het komend jaar willen wij verder werken aan het gebruikersvriendelijk maken van dit systeem. Wat het juist gebruik, en daarmee juist archiveren en nog beter vindbaar maken van stukken, stimuleert. Ook zullen wij komend jaar investeren in een koppeling tussen JOIN en iBurgerzaken. Hierdoor zullen aan zowel de kant van Burgerzaken als de kant van het archief minder handelingen verricht worden om stukken op een juiste manier in ons digitale archief te krijgen.

Het Regionaal Archief Nijmegen (RAN) wil een nieuwe dienstverleningsovereenkomst afsluiten met alle regiogemeenten. De dienstverlening die het RAN aan ons gaat leveren is het beheren en beschikbaar stellen van onze analoge en digitale archieven. Ook worden zij volgens dit voorstel onze archivaris zodat we voldoen aan de nieuwe archiefwet.

De nieuwe archiefwet en de Wet Open Overheid (WOO) hebben in 2021 gevolgen voor de inrichting van het informatiebeheer. In 2021 starten we met een duidelijke vormgeving van al

onze informatie. Dit wordt ook wel informatiearchitectuur genoemd. De verbeteracties uit de verplichte controle archief- en informatiebeheer voeren we in 2021 uit.

Gegevensbeheer

In 2020 zijn een aantal projecten afgerond. Dit zijn projecten die de kwaliteit van onze data in de basisregistraties sterk verbeterd hebben. Er zijn daarnaast achterstanden weggewerkt. We hebben nu een goede basis voor de reguliere werkprocessen van de BAG en BGT in 2021. Hiermee wordt ook de ambitie om altijd te voldoen aan de wettelijke gestelde termijnen meer haalbaar. Vanaf 2021 voeren we jaarlijks een mutatiesignalering uit voor de BAG, BGT en ook (deels) voor de WOZ. Dit laatste stelt ons in staat om de kwaliteit van onze data op een constant hoog niveau te houden.

In 2021 moeten we nieuwe werkafspraken maken met Munitax over de verschillende mutatiestromingen. De geregistreerde gebruiksoppervlakte in de BAG zal vanaf 1-1-2022 de basis gaan vormen voor de waardebepaling van de WOZ. De landelijke ontwikkeling om tot één "Samengestelde Objectenregistratie (SOR)" te komen speelt hierbij een belangrijke rol. De "Samengestelde Objectenregistratie" gaat in per 1-1-2025 en wordt een soort van samenvoeging van de BAG, BGT en een groot gedeelte van de WOZ.

De invoering en ontwikkeling van de Omgevingswet heeft ook zijn uitwerking op de werkzaamheden van het cluster Gegevensbeheer. Indien nodig passen wij werkprocessen hierop aan. Dit doen wij als onderdeel van het project Omgevingswet.

De basisregistratie ondergrond (BRO) bouwen we stap voor stap. Dit gebeurt in vier stappen. De vierde stap heeft als ingangsdatum 1-1-2022. Met iedere stap bevat de BRO steeds meer gegevens en modellen over de ondergrond. Bronhouders leveren deze gegevens per registratieobject aan. De gemeente ziet erop toe dat de gegevens worden geregistreerd.

In 2021 gaat de ontwikkeling van diverse dashboards organisatie breed verder. Dit om resultaten van processen zichtbaar te maken. Ook kaartviewer zal steeds meer thema's gaan bevatten voor zowel intern als extern gebruik.

Digitale dienstverlening

We digitaliseren onze dienstverlening en bedrijfsvoering steeds meer. Ook stimuleren we inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen om gebruik te maken van de digitale mogelijkheden die we bieden. Onze gemeentelijke website is daarbij erg belangrijk. Daarom zorgen we ervoor dat de informatie op de website steeds vernieuwd wordt, leesbaar en volledig is. In 2021 ontwikkelen wij de website weer door zodat de voldoet aan toegankelijkheidseisen die volgend jaar gaan gelden. Door de digitalisering kunnen inwoners steeds vaker zelf bepalen waar en wanneer ze iets willen regelen.

Ook in de komende jaren gaan we verder met het aanbieden en uitbreiden van de digitale diensten via de website. We blijven de digitale formulieren die we al hebben verbeteren. Ook aanvragen bij Burgerzaken kan de inwoner steeds meer digitaal doen. Soms zelfs zonder naar het gemeentehuis te hoeven komen. Verder kan de inwoner steeds meer informatie vinden op de website mijn.overheid.nl. Dit is uw persoonlijke website voor al uw overheidszaken. De gemeente verstuurt al een aantal brieven digitaal via MijnOverheid. In de toekomst zal dit steeds meer worden, maar hierin blijven wij ook oog houden voor de minder digitaal vaardige inwoners. Zo zorgen we ervoor dat we iedereen bereiken op de manier zoals onze inwoner dat wenst.

Waar in 2020 aandacht is geweest voor het kwalitatief verbeteren van een aantal applicaties gaan wij in 2021 de aandacht leggen op de onderlinge samenhang tussen de applicaties. Dit met het oog op efficiënter werken, datakwaliteit, informatiebeveiliging en privacy. Als

voorbeeld geldt de eerdergenoemde koppeling tussen JOIN en iBurgerzaken. Maar bijvoorbeeld ook tussen JOIN en Notubiz Koppelingen voorkomen handelingen van medewerkers en zijn daarmee efficiënter. En belangrijker het is minder foutgevoelig waarmee de kwaliteit en terugvindbaarheid van onze data omhoog gaat.

De functie van data analist heeft in de organisatie zijn meerwaarde bewezen. De pilot binnen het Sociaal Domein is succesvol. Data gedreven sturing heeft ervoor gezorgd dat wij voor een deel van de werkzaamheden actuele informatie beschikbaar hebben. Dit wordt gepresenteerd in dashboards voor de medewerkers. Het wordt ook gebruikt voor rapportage naar het college en de raad. Hiernaast zijn er een aantal operationele dashboards gebouwd voor de afdeling Dienstverlening. Al met al heeft dit ervoor gezorgd dat de behoefte naar data gedreven te werken groter is geworden. In 2021 zetten wij deze lijn door, door te werken aan de infrastructuur achter data gedreven sturing. En door vanuit data analyse bij te blijven dragen aan besluitvorming.

Inkoop en aanbesteding

We verwachten dat we kostenefficiënt omgaan met het geld van onze inwoners. Onze regels voor het inkopen van goederen en diensten zijn vastgelegd in ons inkoopbeleid. Bij al onze inkopen en opdrachten volgen we ons inkoopbeleid.

Onze inkoopregels passen bij een professionele aanpak van de inkoop. Wij willen een betrouwbare opdrachtgever zijn, die leveranciers eerlijke en gelijke kansen biedt. De belangrijkste punten in ons inkoopbeleid zijn:

- Verbeteren op lokale werkgelegenheid en economie;
- Inzetten op duurzaamheid;
- Het inzetten van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt (social return);
- Het verminderen van administratieve rompslomp.

Om onze doelstellingen te halen, professionaliseren we de inkoopfunctie nog verder. In 2020 is in de organisatie aandacht geweest voor de juiste manier van aanbesteden. Er zijn diverse meervoudig onderhandse procedures doorlopen en er is ook een Europese aanbesteding gestart. Het contractbeheer heeft in 2020 ook weer een actualiteitsslag gemaakt. In 2021 gaan we hiermee door.

Duurzaamheid

Onderhoudsplannen 2021-2030

Bij het opnieuw vaststellen van de onderhoudsplanning zijn we, in tegenstelling tot voorgaande jaren, uitgegaan van een duurzame variant. Indien sprake is van het vervangen van de verschillende elementen kiezen we voor duurzame elementen. Denk aan HR ++ glas, hoog rendement verwarmingsketels en energiezuinige verlichting. In de Nota Inkoopbeleid is hier extra aandacht voor gevraagd in het hoofdstuk Duurzaam inkopen. Mochten er meerkosten ontstaan als gevolg van deze hogere ambitie, dan leggen we die vooraf ter besluitvorming voor aan het college.

Energielabels gebouwen

Alle gemeentelijke panden met een energieverbruik van meer dan 25.000 m3 gas en 50.000 kWh zijn verplicht om een energielabel te laten maken.

Doordat we de afgelopen jaren diverse maatregelen hebben kunnen nemen zijn alle gebouwen in 2017 voorzien met een energielabel A, uitgezonderd het Kulturhus den Ienloop in Millingen aan de Rijn.

Aangezien het hier een monument betreft zal er een goed plan van aanpak moeten worden opgesteld dat ook past binnen het strategisch vastgoedplan.

Verbonden partijen

Wij spreken van een Verbonden partij als het een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie betreft waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), moet de gemeente in de begroting aandacht te besteden aan partijen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Er zijn immers bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten kunnen voortvloeien.

Wat is bestuurlijk belang?

Onder bestuurlijk belang verstaan we: een zetel in het bestuur van een bestuurlijke participatie of het hebben van stemrecht. Deze zetel of het stemrecht is om het algemeen belang van de gemeente te kunnen uitoefenen.

Wat is financieel belang?

Alleen een bestuurlijk belang (zie hierboven) maakt een partij nog geen zogenaamde verbonden partij. Daarvoor is ook een financieel belang vereist. Bijvoorbeeld eigendomsrechten, zoals het bezit van aandelen, maar ook zaken als het verstrekken van geldleningen, het geven van subsidies en het geven van garanties.

Centraal advies

Met de gemeente Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de advisering van begroting- en jaarrekeningstukken van de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- GGD Gelderland Zuid
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
- Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR)

De afdeling stadscontrol van de gemeente Nijmegen adviseert de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en de gemeentebesturen. Per gemeente komt een advies ook bij een centrale coördinator. Wij zijn uiteraard vrij om dit advies over te nemen, te wijzigen of te negeren. De bevoegdheid om te beslissen over begroting- en jaarrekeningstukken ligt bij het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling.

Bank Nederlandse gemeenten

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Den Haag
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Deelnemers	Overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang

Openbaar en gemeentelijk belang

BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner.

Visie

De primaire doelstelling van de BNG is uitoefening van het bankbedrijf voor overheden.

Missie en strategie hierbij zijn:

- behoud van een substantieel marktaandeel in de Nederlandse (semi)publieke sector;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders;
- behoud van een excellente kredietwaardigheid.

Beleidsvoornemens

Geen gegevens bekend

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	293	131	147	147	147	147
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	103.116 aandelen(0,19%)					
Resultaat verbonden partij	163.000					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	144.802.000					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	144.802.000					

Toelichting

Financieel resultaat en omvang eigen vermogen en vreemd vermogen komen uit het jaarverslag 2019 van de BNG.

Ontwikkelingen

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.

Risico's

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Verantwoordelijke portefeuille	S.Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid algemeen bestuur
Deelnemers	18 gemeenten

Openbaar en gemeentelijk belang

De vervoersorganisatie heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.

De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de vervoersorganisatie.

Visie

De BVO DRAN is een gemeenschappelijke regeling van de 18 gemeenten in de regio Arnhem en Nijmegen. De BVO DRAN koopt voor de gemeenten het doelgroepenvervoer in (Wmo-, leerlingen-, dagbestedings- en Jeugdwetvervoer) en ziet toe op de uitvoering ervan.

Beleidsvoornemens

De achttien gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen en de provincie Gelderland werken samen aan het regionale doelgroepenvervoer. Doelgroepenvervoer is vervoer voor inwoners die geen of niet altijd gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer. De samenwerkende gemeenten hebben hiervoor de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen opgericht.

De vervoersorganisatie brengt de belangen van de gemeenten samen op het gebied van aanvullend vervoer. Samen werken de gemeenten aan het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken vervoersysteem. Dit vervoer rijdt per 1 september 2016 onder de naam Avan. Het houdt rekening met de mogelijkheden van de reizigers en hun sociale netwerk. En het bedient ook het buitengebied en de kleine kernen, met optimale aansluiting op het reguliere openbaar vervoer.

In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor dit aanvullend openbaar vervoer.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-1.092	-1.069	-1.017	-1.118	-1.226	-1.339
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)						
Resultaat verbonden partij	0					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	8.669					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	8.669					

Toelichting

Ontwikkelingen

Eind 2019 begin 2020 is het regionale doelgroepenvervoer opnieuw aanbesteed, met voor onze gemeente een positief resultaat. De nieuwe overeenkomsten zijn ingegaan op 1 augustus 2020. Berg en Dal heeft het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer ondergebracht bij Avan. De overeenkomsten hebben een looptijd van maximaal tien jaar (initiële periode van vier jaar en verlengingsopties van telkens twee jaar).

Bij de aanbesteding is besloten om af te stappen van het regiemodel en terug te gaan naar het callcentermodel. Dit houdt in dat de vervoerders zelf verantwoordelijk worden voor de ritaanname en het plannen van de ritten, en dit niet meer bij een externe partij wordt belegd. Het betekent echter ook dat een aantal regietaken weer bij de vervoersorganisatie worden neergelegd, zoals het genereren van managementrapportages.

Risico's

De BVO/DRAN is in 2016 opgericht als de lichtste juridische vorm van een GR. Een aantal taken zijn nooit formeel vastgelegd of gemandateerd. Er wordt momenteel onderzocht of dit alsnog geregeld zou moeten worden. Het is op dit moment nog niet bekend wat daar de eventuele gevolgen van zouden kunnen zijn.

Daarnaast geldt dat iedere gemeente 1 stem heeft in het Algemeen Bestuur. De stem van de gemeente Berg en Dal is er dus 1 van de 18. Binnen het AB geldt dat de meeste stemmen tellen. Het AB kan dus besluiten nemen waar de gemeente Berg en Dal het niet mee eens is.

Het doelgroepenvervoer is een wettelijke taak met een open-einde regeling. Naar verwachting blijft het gebruik van het Wmo-vervoer de komende jaren toenemen in verband met de vergrijzing. De VNG gaat uit van een jaarlijkse toename van 7%. Het gebruik van het leerlingenvervoer laat al een aantal jaren een daling zien.

Dar N.V.

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	N.Verheul
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Algemene vergadering aandeelhouders
Deelnemers	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Berg en Dal Vanaf 2021 ook Mook en Middelaar

Openbaar en gemeentelijk belang

Verwerking van afval in de regio Nijmegen.

Visie

Samen met andere regiogemeenten is er nu een intensieve samenwerking op het gebied van afvalbeheer. Het is de bedoeling de komende jaren het afvalbeheer verder te verduurzamen en schaalvoordelen te realiseren.

Beleidsvoornemens

De bekende slogan is: "Dar, en 't is weer fris!" Fris is de kernboodschap van de visie, 'Dar houdt de regio fris'. Fris is immers ambitieus en zegt meer dan 'schoon'. Wij vinden die bredere visie noodzakelijk. Fris staat ook voor duurzaam ondernemen. Het staat voor intensieve betrokkenheid van medewerkers, partners en burgers bij alles dat wij doen. Fris betekent dat de regio uitstekende dienstverlening krijgt en dat iedereen begrijpt hoe hij of zij daar een directe rol in speelt. Fris betekent niets minder dan op weg zijn naar de schoonste regio van Nederland.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	14	67	45	53	57	57
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	6.234 aanden(5,57%)					
Resultaat verbonden partij	879					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	12.137					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	12.137					

Toelichting

Ontwikkelingen

Per 1-1-2021 wordt ook gemeente Mook en Middelaar aandeelhouder en opdrachtgever van Dar NV.

Risico's

Euregio (Rhein-Waal)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Verantwoordelijke portefeuille	M. Slinkman
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid Euregioraad
Deelnemers	Duitse en Nederlandse gemeenten, regionale overheden

Openbaar en gemeentelijk belang

Stimuleren van de grensoverschrijdende samenwerking in het Nederlands-Duits grensgebied.

Visie

De Euregio Rijn-Waal geldt als pleitbezorger voor de gehele grensregio. Wij zetten ons bij Nederlandse, Duitse en Europese instellingen en organen in voor de belangen van de grensregio, om de grensoverschrijdende toegankelijkheid duurzaam te verbeteren. De belangenbehartiging vindt plaats op alle maatschappelijk relevante gebieden, van economie en infrastructuur tot onderwijs en cultuur.

Daarnaast biedt de Euregio Rijn-Waal ook een platform voor diverse doelgroepen in de regio. Enkele voorbeelden zijn het Euregionale Forum voor Grensoverschrijdende Gezondheidszorg en de Ronde Tafel Openbare Orde en Veiligheid. Ook faciliteert de Euregio Rijn-Waal desgewenst grensoverschrijdende ad-hoc werkgroepen rondom diverse actuele thema's.

Beleidsvoornemens

De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, waarbij circa 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten.

De Euregio Rijn-Waal wil zich nog duidelijker positioneren en onderscheiden als expert op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking. De Euregio Rijn-Waal is vertegenwoordigd in vele netwerken aan beide zijden van de grens en heeft veel expertise in huis om grensoverschrijdende vragen te kunnen beantwoorden. De Euregio Rijn-Waal is niet alleen expert op het gebied van het Europese subsidieprogramma's als INTERREG en Eures, maar is ook het aanspreekpunt voor haar inwoners als het gaat om grensoverschrijdend wonen en werken. De Euregio Rijn-Waal faciliteert actief de netwerken op het gebied van onder andere intergemeentelijke samenwerking, gezondheidszorg en openbare orde en veiligheid. Met haar brede kennis wil de Euregio Rijn-Waal haar leden en stakeholders motiveren grensoverschrijdend actief te worden.

Meer beleidsvoornemens zijn te vinden in de Strategische Agenda 2020 Euregio.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-8	-8	-8	-8	-8	-8

	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)						
Resultaat verbonden partij						
Omvang eigen vermogen verbonden partij						
Omvang vreemd vermogen verbonden partij						

Toelichting

Opgenomen zijn de cijfers van het laatst bekende verantwoordingsjaar 2019.

Ontwikkelingen

De Euregio gaat een grensoverschrijdend mobiliteitsonderzoek uitvoeren. Dit betreft een breed onderzoek dat diverse (grensoverschrijdende) mobiliteitsaspecten zal bekijken (weg, spoor, water, OV, fiets). Er zal op basis hiervan ook een uitvoeringsplan worden opgesteld. Niet duidelijk is of dit uitvoeringsplan ook betrekking zal hebben op ons grondgebied. Wij blijven uiteraard zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken bij dit traject.

Risico's

Geen.

Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	M. Slinkman
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	18 gemeenten

Openbaar en gemeentelijk belang

In de regio Arnhem Nijmegen werken we samen op de gebieden economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid. Deze samenwerking is geregeld in een lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling: het Gemeenschappelijk Orgaan (GO).

Het GO richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het doel van het GO is om op de gebieden economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid het beleid onderling en met de provincie af te stemmen.

Het GO bestaat uit een Bestuurlijk Overleg (hier nemen over het algemeen de burgemeesters in plaats). Naast en rondom dit Bestuurlijk Overleg zijn 4 regionale portefeuillehoudersoverleggen georganiseerd: economie, wonen, duurzaamheid en mobiliteit.

Visie

De Regio Arnhem Nijmegen is een regionaal samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten gericht op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem Nijmegen, in nationaal en internationaal perspectief. Ook moet het leiden tot een intensieve samenwerking met ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en de overheid: de Triple Helix.

Beleidsvoornemens

Zie onder het kopje 'Ontwikkelingen'.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-65	-65	-347	-347	-347	-347
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	4,47%					
Resultaat verbonden partij						
Omvang eigen vermogen verbonden partij						
Omvang vreemd vermogen verbonden partij						

Toelichting

Ontwikkelingen

In 2019 is geconstateerd dat deze lichte vorm van samenwerking de genoemde ambities onvoldoende kan waarmaken. Besloten is toen om een versterkingsproces te starten. Onder leiding van een stuurgroep is er gewerkt aan een nieuwe visie op de regio en een nieuwe agenda met opgaven. Over de voorstellen zal eind 2020 door de 18 betrokken raden een besluit worden genomen.

Doel van de versterking zijn het vergroten van slagkracht, het laten horen van een steviger stem in Arnhem (Provincie), Den Haag (Rijk), Brussel (Europa) en Düsseldorf, en het vergroten van de bestuurlijke transparantie. Ingestoken wordt op een stevigere vorm van samenwerking (Openbaar lichaam met een regiobureau), en een opgavegerichte manier van werken om zo de benodigde integraliteit en slagkracht te organiseren.

De nieuwe samenwerking zal vermoedelijk per 1 januari 2021 van start gaan.

Risico's

- Meedoen aan de opgaven is niet verplicht. Jaarlijks nemen de 18 raden daarover een besluit. Hierdoor kan er een 'lappendeken' ontstaan van gemeenten die wel en niet aan een bepaalde opgave meedoen. Vraag is of je dan als regio wel voldoende als eenheid kan opereren, zowel naar binnen als naar buiten.
- De nieuwe samenwerking vraagt een flink financieel commitment van gemeenten. Hier staat tegenover dat grote maatschappelijke opgaven met meer slagkracht kunnen worden aangepakt en hiervoor meer bijdragen uit Arnhem, Den Haag en Brussel kunnen worden binnengehaald. In deze tijd waarin veel gemeenten er in financieel opzicht slecht voorstaan, is wel de vraag in hoeverre de samenwerking niet te ambitieus en te kostbaar wordt. De Provincie heeft mede daarom het voornemen om de opstart van deze Versterkte samenwerking voor een deel te financieren.

Gemeentelijke GezondheidsDienst Gelderland Zuid

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	I. v.d.Scheur
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	lid algemeen bestuur

Openbaar en gemeentelijk belang

De GGD voert de wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid en Jeugdwet uit. Daarnaast voert de GGD-Gelderland Zuid ook andere taken uit bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijke opvang.

Visie

De kracht en kennis van de GGD ligt in het vormgeven van collectieve en individuele preventie, signalering en behandeling. Zo werkt het team Gezonde wijk van de GGD samen met gemeenten aan het verbeteren van de gezondheid van mensen in de gemeenten en wijken in onze regio. De ambitie is om sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen en de zelfredzaamheid van burgers te vergroten. Dit doen we door te stimuleren dat de gezonde keuze ook de makkelijkere keuze wordt.

Beleidsvoornemens

- Er is een startnotitie "Bouwstenen ten behoeve van Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020-2023 uitgebracht.
- Deze startnotitie is de basis voor de Meerjarenstrategie 2020-2023.
- Er is een bezuinigingstaakstelling in verband met HR21 (functiewaarderingsysteem) oplopend tot € 556.000 in 2021.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-1.427	-1.450	-1.399	-1.399	-1.399	-1.399
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	5,72%	5,85%	5,85%	5,85%	5,85%	5,85%
Resultaat verbonden partij	41	-50	0	0	0	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	5.481	1.231	1.122	1.063	1.063	1.063
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	5.481	8.966	15.250	21.838	22.638	22.917

Toelichting

Ontwikkelingen

Doorontwikkeling monitorfunctie GGD en gebruik van (big) data

Het is belangrijk om de monitorfunctie van de GGD door te ontwikkelen. De monitor helpt bij de volgende doelstellingen:

- de ambities op het terrein van gezonde jeugd
- het organiseren van preventie
- het samenwerken aan sociale veiligheid
- een veilige en gezonde leefomgeving

Noodzakelijk is het om hierbij aan te sluiten bij de lokale toegangspoort van de gemeenten (sociale wijkteams). GGD'en hebben gezamenlijk de toegang tot grote databestanden gerealiseerd. Door gegevens van verschillende bronnen te koppelen, kan op een aanvullende manier inzicht worden verkregen. Deze zijn belangrijk voor de preventieve en ondersteunende werkzaamheden van de GGD.

Decentralisatie Beschermd wonen/ Maatschappelijke Omvang

De doelgroep psychisch kwetsbare burgers wordt voor gemeenten steeds groter. Zeker gezien de

ontwikkelingen en aandacht voor 'personen met verward gedrag'. De ambitie is om Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)/ Bijzondere Zorg beter neer te zetten. Hierdoor kan ook extra ondersteuning worden geboden bij de decentralisaties beschermd wonen/maatschappelijke opvang en de uitvoering van de Wet verplichte GGZ. Ook willen we de monitor OGGz, samen met andere partners, door ontwikkelen. Zo ontstaat er een gezamenlijk beeld van de gehele keten en kan er gericht ingegrepen worden op de knelpunten.

Sterkere verbinding tussen zorg en veiligheid

Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat zorg en veiligheid steeds sterker met elkaar in aanraking komen. Kwetsbare groepen wonen steeds langer in de wijk. Dit komt door de decentralisaties van zorgtaken naar gemeenten en het streven mensen langer thuis te laten wonen. Dit geldt niet alleen voor kwetsbare ouderen, maar ook voor personen die overlast gevend gedrag veroorzaken en/of voor zichzelf of anderen een gevaar kunnen zijn. De complexiteit van de casuïstiek neemt hierdoor toe. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen zorgpartners, gemeenten, politie en justitie om samen een integrale aanpak te hanteren.

Risico's

In de begroting 2021 GGD is rekening gehouden met de extra taken voor Veilig Thuis. We lopen het risico dat het begrotingsbudget van de GGD niet toereikend is. We schatten het risico in op 50%.

Grenzland Draisine GMBH

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Kranenburg (Duitsland)
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid toezichtsraad
Deelnemers	Kleve, Kranenburg en Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

Toeristische exploitatie van het voormalig spoortracé Groesbeek-Kranenburg-Kleve.

Visie

Het exploiteren van het voormalig spoortracé Groesbeek-Kranenburg-Kleve.

Beleidsvoornemens

Mede in het kader van het project "Zorgeloos op Vakantie" wil men een aantal draisinen met trapondersteuning realiseren.

De organisatie heeft een Nederlands communicatiebureau in de arm genomen en besteedt meer aandacht aan promotie in Nederland zodat het aandeel Nederlandse bezoekers van het totaal aantal bezoekers toeneemt.

Het betrekken van toeristische ondernemers zodat deze ambassadeur worden voor de fietstrein en nog meer samenwerking op gang komt. Dit doet men door bijvoorbeeld een "Ondernemerstour" te organiseren.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	0	0	0	0	0	0
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024

Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	33,33%
Resultaat verbonden partij	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	59
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	59

Toelichting

Ontwikkelingen

Het aantal gasten schommelt rond 25.000. Afhankelijk van het weer zijn dit meer of minder gasten. In 2020 heeft de corona gezorgd voor flinke omzetverliezen. De fietstrein probeert meer gasten aan te trekken door zich actief te profileren op de Nederlandse markt, bij ondernemers en door zichtbaar te zijn via social media en advertenties.

Risico's

Te nat en te warm weer dragen bij aan een lagere omzet.

In het verleden is de fietstrein meerdere malen met vandalisme geconfronteerd. Dit leidt tot een behoorlijke kostenuitzetting. Een verzekering hiertegen is te kostbaar.

Instituut Bijzonder Onderzoek

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Wijchen
Verantwoordelijke portefeuille	I.v.d.Scheur
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	Wijchen, Beuningen, Druten, Heumen en Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

Opsporing van oneigenlijk gebruik van uitkeringsgelden.

Visie

Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van sociale zekerheidswetgeving. Dit betreft de naleving van de onderhoudsplicht en terugvordering van teveel ontvangen uitkering door (voormalige) uitkeringsgerechtigden, onderhoudsplichtigen en partners van (voormalig) uitkeringsgerechtigden. Een onderzoek tot bijzondere controle op de naleving vindt plaats na een daartoe strekkende opdracht van de deelnemende gemeente aan het Instituut Bijzonder Onderzoek. Het IBO wordt in stand gehouden door de gemeenschappelijke Regeling tussen de gemeente Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Beleidsvoornemens

Geen gegevens bekend

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-79	-75	-82	-82	-82	-82

	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	22,7%	21,7%	22,6%			
Resultaat verbonden partij	0	0	0			
Omvang eigen vermogen verbonden partij	69					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	69					

Toelichting

Ontwikkelingen

Handhaven in de sociale zekerheid is een van de voornaamste doelen van het huidige kabinet. Centraal staan een steviger aanpak van fraude in de sociale zekerheid, het betrappen van fraudeurs en het aanpakken van uitbuiting van werknemers. Per 1 januari 2013 is de wetgeving rondom handhaving fors aangescherpt. Dit resulteert in een hardere aanpak van (sociale zekerheid) fraude met daarbij behorende hogere straffen. De straffen bestaan uit een forse boete bij het schenden van de plicht om informatie te verstrekken (een boete die in verhouding staat tot de benadeling of het financiële voordeel) en bij herhaalde fraude gedurende enkele maanden geen uitkering.

Risico's

Door verdeling van het nadelig saldo over de deelnemende gemeenten heeft de gemeenschappelijke regeling geen behoefte aan extra reserves. Voor de gemeente vormt dit wel een risico.

ENDVBEND

Leisurelands

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Arnhem
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Deelnemers	22 Gemeenten en een gemeenschappelijke regeling met recreatiegebieden in Gelderland en Noord Limburg.

Openbaar en gemeentelijk belang

Het in stand houden, optimaliseren en laagdrempelig toegankelijk houden van openbare recreatieplassen.

Visie

Leisurelands heeft de ambitie om in een sterk veranderende wereld en markt verder uit te groeien tot een nog slagvaardiger en toonaangevender recreatiebedrijf. Dat vraagt om een bij de tijd passend aanbod dat afgestemd is op de wensen en eisen van gasten (bezoekers, organisaties) en de op de gebieden gevestigde leisure ondernemers. Daartoe zal het productaanbod kwalitatief en kwantitatief verder worden verbreed en uitgebreid.

Beleidsvoornemens

Leisurelands wil het bezoeken van de recreatievoorzieningen laagdrempelig houden. Dit moet er voor zorgen dat de recreatieplassen door meer inwoners wordt bezocht. Bij het Wylermeer stond dit onder druk door de terugkerende algen-problematiek. Het meer was daardoor vaak afgesloten voor bezoek. Daarom zijn er baggerwerkzaamheden uitgevoerd. De komende jaren moet blijken of dit met succesvolle resultaten is. Over de bezoekcijfers van 2020 is (ook i.v.m. de coronacrisis) nog niets bekend. Leisurelands gaat geleidelijk op verschillende recreatiegebieden de toiletgebouwen vernieuwen. Hiermee krijgen deze gebieden een kwaliteitsimpuls. Het is nog niet bekend wanneer het Wylerbergmeer aan de beurt is.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	0	0	0	0	0	0
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%) aandelen(1,57%)	3.098					
Resultaat verbonden partij	122					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	15.487					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	15.487					

Toelichting

Ontwikkelingen

In 2020 heeft Leisurelands een nieuwe directeur aangesteld.

Risico's

Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	N.Verheul
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Dagelijks Bestuur & Algemeen Bestuur
Deelnemers	8 gemeenten in de regio Nijmegen

Openbaar en gemeentelijk belang

De MARN is een samenwerking tussen acht gemeenten in de regio Nijmegen. Deze samenwerking richt zich op het brede terrein van milieu.
Door de regionalisering van de Dar en de komst van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is het (regionale) belang van MARN op het gebied van projecten voor afval en milieu afgenomen.
MARN heeft als gemeenschappelijke regeling nog wel een belangrijke rol om met de regiogemeenten onze belangen in de ARN te behartigen.

Door de regionalisering van de Dar en de komst van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is het (regionale) belang van MARN op het gebied van projecten voor afval en milieu afgenomen.
MARN heeft als gemeenschappelijke regeling nog wel een belangrijke rol om met de regiogemeenten onze belangen in afvalenergiecentrale ARN te behartigen. Bovendien is MARN een van de partijen in de regionale stuurgroep Circulaire Economie.

Visie

De Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen, afgekort MARN, is een samenwerkingsverband van acht gemeenten in de regio Nijmegen. De MARN ondersteunt de deelnemende gemeenten bij de bescherming van het milieu op de onderwerpen afval, bodem, externe veiligheid, klimaat en energie.

Beleidsvoornemens

MARN heeft zelfstandig geen beleidsvoornemens. In ieder geval wordt uitvoering gegeven aan het aandeelhouderschap van ARN BV. Daarnaast wordt naar wens samenwerking tussen de regiogemeenten gefaciliteerd op de verschillende beleidsterreinen.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	55	60	60	60	60	60
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	10,33%	10,33%	10,33%			
Resultaat verbonden partij	160	125	101			
Omvang eigen vermogen verbonden partij	1.874	9.869	9.389			
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	1.874	1.749	1.657			

Toelichting

Ontwikkelingen

Gedurende 2019 en 2020 hebben de regio's Rivierenland en De Vallei hun aandelen in ARN BV verkocht aan ARN BV. Daarop hebben de resterende aandeelhouders Remondis en MARN hun aandelenpakket herijkt waardoor MARN nu 51% van de aandelen heeft.
Daarnaast werken we momenteel een eventuele taakvelduitbreiding op het gebied van de energietransitie uit. Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden.

Risico's

De risico's van de MARN zijn beperkt. Het Algemeen Bestuur heeft in de notitie Weerstandsvermogen bepaald dat voor de afdekking van de risico's de begrotingspost Onvoorzien voldoende is. Daarnaast is MARN aandeelhouder in ARN B.V.. Zij heeft één lening (in verband met grondverkoop) en geen garanties meer uitstaan naar ARN B.V.. De lening is afgedekt met een eerste recht van hypotheek. Tevens heeft MARN met ARN B.V. een vast tarief met indexering voor het door de deelnemers in de MARN aangeleverde afval. Het risico dat MARN loopt bedraagt ten hoogste de waarde van de aandelen die MARN heeft in ARN B.V. Deze zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs en wel voor een waarde van € 1.701.675. Verder wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen. Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting. Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten op te vangen, die voortvloeien uit de rekening en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonertal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. In onze begroting houden we rekening met € 0.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren/l.v.d.Scheur
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid Dagelijks Bestuur/ Lid Algemeen Bestuur
Deelnemers	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Mook en Middelaar, Wijchen, Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

De MGR heeft twee modules, het Werkbedrijf en IRvN. De gemeente Berg en Dal is deelnemer in beide modules. Het Werkbedrijf voert voor de regiogemeenten de wettelijke re-integratie taken uit op grond van de Participatiewet. Daarnaast voert ze de wettelijke taken uit op grond van de Wet sociale werkvoorziening. De module IRvN voert een aantal ICT-taken uit voor de regiogemeenten. Daarnaast heeft de MGR ook een platformfunctie.

Visie

In het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" staat een aantal principes gedefinieerd voor regionale samenwerking. Principes die tot stand zijn gekomen na een traject van ruim 2 jaar met raden en colleges:

1. Samenwerking haalt het maximale uit de uitvoering.
2. Samenwerking laat beleid een lokale aangelegenheid.
3. Samenwerking levert geen bestuurlijke drukte op.
4. Samenwerking gaat uit van ontkokering en integraliteit.

Het werkbedrijf en ICT Rijk van Nijmegen staan als modules van de MGR voor de uitdaging vorm te geven aan de eerste twee principes. Het is aan de MGR om invulling te geven aan de laatste twee principes. Dit wordt onder meer gedaan door de platformfunctie, waarmee gesprekken op het niveau van het Rijk van Nijmegen over thema's die meerdere gemeenten aangaan gefaciliteerd kunnen worden. Ook de overige ondersteuning van het bestuur, breder dan alleen voor wat betreft de invulling van de platformfunctie, valt onder dit kopje. Hiermee is er aansluiting bij de praktijk, waarin dit ook geen gescheiden taken en werkzaamheden betreft.

Beleidsvoornemens

Met betrekking tot het Werkbedrijf zijn de voornemens:

- Meer arbeidsgehandicapten aan de slag.
- Dienstverlening aan statushouders.
- Invullen wettelijke verplichting beschut Werk Participatiewet.
- Verbeteren samenspel met afdelingen Inkomen en participatieconsulenten.
- De toegevoegde waarde per SW-medewerker wordt zoveel mogelijk op peil gehouden, ondanks het feit dat de inzetbaarheid van deze groep onder druk staat.
- Terugdringen van het hoge ziekteverzuim.
- Verder bouwen aan de keten van loonvormende arbeid.
- Kandidaten die zich ontwikkelen in de niet-loonvormende keten, de stap naar de loonvormende keten te laten zetten. Iemand die door bepaalde omstandigheden niet meer in staat is tot loonvormende arbeid, toe te leiden naar de lokale situatie voor een niet-loonvormende activiteit.

Met betrekking tot de platformfunctie zijn de voornemens:

- In samenwerking met de Agendacommissie drie regionale (raads)bijeenkomsten organiseren;

Voor nadere informatie: zie Begroting 2021 – 2024 en bijstelling 2020 MGR Rijk van Nijmegen

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij		-7.321	-7.627	-7.243	-6.915	-6.689
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	8,78%	8,78%	8,78%	8,78%	8,78%	8,78%
Resultaat verbonden partij	170	0	0	0	0	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	21.756	0	0	0	0	0
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	21.756	20.861	20.484	20.263	20.036	19.779

Toelichting

Ontwikkelingen

- In het eerste kwartaal 2020 heeft Werkbedrijf de samenwerking met BlueView verder vormgegeven. De productieverantwoordelijkheid op de Boekweitweg is overgedragen aan BlueView. Dit betekent dat de SW-medewerkers die beschut werkten, beschut zijn gedetacheerd. De financiële voordelen werken door naar 2021 en verdere jaren. Deze effecten zijn meegenomen in de conceptbegroting 2021 van de MGR.
- Het scherp sturen op de opdracht aan de MGR – Werkbedrijf.
- Doorvertaling naar de dienstverleningsovereenkomst (DVO), die in principe tweejaarlijks opnieuw wordt vastgesteld.
- Onderzoek naar verhuizing van Werkbedrijf naar het pand aan de Boekweitweg, verkoop van het pand aan de St. Teunismolenweg en verhuur van het pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg.

Risico's

De financiële risico's zijn opgenomen in de conceptbegroting en zullen ook in de gemeentelijke begroting 2021 worden opgenomen. Maar er zijn ook bedrijfsmatige risico's, bijvoorbeeld een toenemend aantal bemiddelbare kandidaten die tijdens de economische crisis hun baan verliezen. De gemeenten zullen deze inwoners direct aanmelden bij WerkBedrijf voor bemiddeling en dit terwijl er naar verwachting minder vacatures zullen zijn. Daarnaast is de verwachting dat veel omscholing zal gaan plaatsvinden naar tekort-sectoren zoals de zorg en de techniek. Deze corona effecten zullen worden meegenomen in de voorjaarsnota 2021.

Daarnaast zullen er door de coronaregels (1,5 m) beperkingen zijn met betrekking tot het aantal mensen dat op de locatie Boekweitweg kan werken. Dit leidt tot verlies van omzet.

Munitax Gemeentelijk belastingkantoor

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Beuningen
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	Beuningen, Heumen, Wijchen, Druten en Berg en Dal

Openbaar en gemeentelijk belang

Munitax is de uitvoeringsorganisatie van vijf regiogemeenten op het gebied van belastingen. Deze organisatie is ondergebracht bij de centrumgemeente Beuningen, op basis van de wet Gemeenschappelijke Regelingen.

De taken van Munitax zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaan uit:

- de heffing en invordering van belastingen;
- de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ);
- het administreren van de relevante vastgoedgegevens;
- het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en aan derden.

Visie

Munitax staat voor kwaliteit en efficiënt werken. Dit merken de deelnemende gemeenten en hun inwoners. We zijn continu bezig met het optimaliseren van onze dienstverlening. Verbetering van (interne) processen, digitalisering en het uitbreiden en delen van onze kennis zijn daarbij essentieel. We zijn transparant naar de inwoners, bedrijven en deelnemende gemeenten. Informeel contact is daarbij erg belangrijk voor ons. Daarom moedigen we persoonlijk, telefonisch contact aan. Want een eenvoudig telefoontje met een van onze specialisten kan veel verhelderen.

Beleidsvoornemens

Geen gegevens bekend

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-603	-612	-607	-616	-626	-632
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	24,17%	24,23%	24,10%	24,11%	24,12%	24,12%
Resultaat verbonden partij	-70					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	0					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	0					

Toelichting

Ontwikkelingen

Geen gegevens bekend

Risico's

Wij zien een risico door een stijgend aantal geschriften (bezwaren en beroepsschriften) die 'no cure no pay' bureaus indienen. Dit kan resulteren in extra kosten. Op dit moment is 40% van de geschriften ingediend door een no cure no pay bureau. De afhandeling van deze geschriften kost ongeveer drie keer zo veel behandelingstijd.

Wij verwachten dat deze aantallen geschriften structureel zijn. Er is daarom de komende jaren sprake van enerzijds een stijging van de directe kosten, en anderzijds verwachten wij dat er uitbreiding van capaciteit nodig is op de functie van juridisch medewerker en op de functie van taxateur. Wij zullen dat aan de hand van cijfers en analyses onderbouwen.

De invoering van de AVG-regelgeving heeft naar verwachting gevolgen voor (noodzakelijke) waarborgen binnen registraties en informatie uitwisseling processen in het kader van de digitalisering en informatiebeveiliging.

Omgevingsdienst Rijk van Nijmegen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	N. Verheul
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid algemeen bestuur/Lid dagelijks bestuur
Deelnemers	Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen, Berg en Dal en provincie Gelderland

Openbaar en gemeentelijk belang

De ODRN behartigt de belangen van de deelnemers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht.

Het doel van de vorming van de ODRN is het bereiken van een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en door bundeling van deze taken de efficiency te verbeteren.

Alle deelnemende gemeenten hebben hun milieutaken ingebracht (verplichting vanuit het Rijk). De gemeente Berg en Dal, gemeente Nijmegen en de provincie Gelderland hebben ook de uitvoering van de bouwtaken (Wabo-breed) ingebracht.

Visie

De opgedragen taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving zodanig uitvoeren dat deze dienstbaar zijn aan veilige fysieke leefomgeving. Hierbij vindt de uitvoering plaats op kwalitatief goed niveau, efficiënt en met het oog voor de klant. Extra aandacht wordt hierbij gegeven aan de risicovolle (bedrijfs)activiteiten in het kader van het toezicht op risicobedrijven en de vergunningverlening bij complexe bedrijven.

Beleidsvoornemens

Bij uitvoering van de taken gelden, naast wettelijke voorschriften, de beleids- en/of toetsingskaders die worden ingebracht door de partners. Steeds zal worden beoordeeld in hoeverre er verschillen zitten in deze beleidskaders van de partners en zullen voorstellen gedaan worden hoe met deze verschillen om te gaan.

Er loopt een discussie over de cultuurverandering bij de ODRN naar de 'Ja, mits' houding. Deze verandering sluit ook aan bij de transitie die de komende Omgevingswet van ons vraagt.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-2.012	-2.025	-2.065	-1.909	-1.909	-1.846
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	11,25%	11,30%				
Resultaat verbonden partij	20	0	0			
Omvang eigen vermogen verbonden partij	5.201	0	0			
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	5.201	2.475	2.500			

Toelichting

Ontwikkelingen

- Verbeterplan ODRN
- Omgevingswet

- Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb)

De ODRN heeft een ontwikkelplan opgesteld aan de hand van 3 ontwikkellijnen: 1. Zakelijkheid, 2. Gezamenlijkheid en 3. Wettelijke ontwikkelingen.

De genoemde ontwikkelingen zijn hierin meegenomen.

Risico's

Uit het ontwikkelplan blijkt dat het realistisch inschatten van de omvang van de opdracht aan de ODRN essentieel is om de omvang van het benodigde personeel te bepalen en hiermee de kosten in de hand te houden. Onderschatting van de omvang van de opdracht leidt tot hogere kosten, wegens de noodzaak van ad-hoc inhuur van personeel. Onbekend is nog welke effecten de coronacrisis heeft op de vraag van inwoners en bedrijven naar BRIKS-taken. Dit is dus een risico.

De ODRN kampt met een financieel tekort. Dit is ontstaan door de stijging van de omvang van de werkzaamheden (onder andere door aantrekken economie). Met de deelnemers (opdrachtgevers) en de ODRN samen zijn we een doorontwikkeling aan het maken voor de ODRN, zodat in de toekomst deze financiële problemen zich niet meer voordoen. Dit betekent waarschijnlijk een extra bijdrage van de deelnemende gemeentes. De begroting van de ODRN wordt aangepast naar de reële cijfers. Het verwachte tekort verdeelt de ODRN over deelnemers.

Stichting Rijk van Nijmegen@

Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	I. v.d. Scheur (vanaf 1-1-2021)
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Bestuurslid
Deelnemers	7 gemeenten, provincie Gelderland en de Rabobank

Openbaar en gemeentelijk belang

RvN@ heeft als doel om de innovatiekracht van het MKB in het Rijk van Nijmegen te versterken om zo een topregio in Nederland te worden. Hierbij staan de thema's Food&Health, Circulair ondernemen en Smart&IT centraal.

Het vergroten van de innovatiekracht van het MKB is ook een hoofddoel uit de Economische visie van de gemeente. Innovatie is belangrijk voor de concurrentiekracht van onze bedrijven. Daarnaast is er veel overlap tussen de thema's van RvN@ en onze sterke economische thema's.

Visie

Om de economische potentie van het Rijk van Nijmegen te verzilveren, is het essentieel om de krachten in de regio te verbinden en te versterken in een intensieve samenwerking tussen inwoners, bedrijven, instellingen en gemeenten.

Beleidsvoornemens

De belangrijkste koerswijziging die eind 2019 is ingezet betreft de sterkere focus op het MKB en innovatie binnen drie prioritaire thema's:

- Food&Health
- Smart&IT
- Circulair Ondernemen

De ambitie van RvN@ voor de periode 2020-2025 is: Het versterken van de innovatiekracht van het MKB in de regio Rijk van Nijmegen om een topregio van Nederland te worden. Een regio waarin de ontwikkeling van innovaties leidt tot meer economische groei in de vorm van o.a. vergroting van de arbeidsparticipatie, minder werkloosheid en behoud van talent voor de regio.

De ambitie is vertaald in drie strategische doelen:

- Het versterken van de samenwerking en kennisuitwisseling binnen de regio door het verbinden van MKB-bedrijven, overheden, studenten en (onderwijs)instellingen;
- Het behouden en ontwikkelen van talent voor het MKB in de regio Rijk van Nijmegen;
- Het bevorderen van markt- en productinnovaties in het MKB.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-21	-22	-22	-22	-22	-22
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024

Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)

Resultaat verbonden partij

Omvang eigen vermogen verbonden partij

Omvang vreemd vermogen verbonden partij

Toelichting

Ontwikkelingen

Zie het kopje "beleidsvoornemens".

Risico's

Voor financiering is RvN@ sterk afhankelijk van de gemeenten en de Rabobank in het Rijk van Nijmegen. Bij een aantal gemeenten is de financiering van RvN@ onderwerp van discussie. Om RvN@ stabiliteit en duidelijkheid te geven voor de komende jaren, wordt er gewerkt aan een convenant. Een convenant met de gemeenten en de Rabobank waarin de financiering voor de komende jaren min of meer wordt vastgelegd.

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Elst
Verantwoordelijke portefeuille	S. Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde gemeente
Deelnemers	33 gemeenten in de regio Arnhem Nijmegen

Openbaar en gemeentelijk belang

Het vergroten van het toeristisch marktaandeel van de Regio Arnhem Nijmegen.

Visie

De vrijetijdseconomie vormt een belangrijk onderdeel van de economie in de regio Veluwe Arnhem Nijmegen. Het streven naar economische groei binnen recreatie en toerisme zorgt voor meer bestedingen en werkgelegenheid. Hierdoor ontstaat een kwalitatief goed verblijfsklimaat. Een klimaat dat uitnodigt om te bezoeken, in te wonen en in te werken. TVAN heeft de ambitie een belangrijke partner te zijn in deze regionale ontwikkelingen.

Beleidsvoornemens

De missie van TVAN is het in gang zetten en beschikbaar stellen van een collectieve marketingaanpak die ingezet kan worden om duurzame groei te realiseren in de vrijetijdseconomie van de regio Veluwe Arnhem Nijmegen. Daarvoor werkt TVAN intensief samen met een grote hoeveelheid aan partners binnen en buiten de regio. Ze werken nauw samen met de provincie. Het Toeristisch Toekomstperspectief (*Toerisme in Balans*) en het op te stellen uitvoeringsplan bieden kansen voor duurzame toeristische groei in de regio Arnhem-Nijmegen.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-48	-49	-49	-49	-49	-49
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)						
Resultaat verbonden partij	37					
Omvang eigen vermogen verbonden partij	998					
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	998					

Toelichting

Ontwikkelingen

TVAN stelt in nauwe samenwerking met de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen een Toeristisch uitvoeringsplan op. Hierin staan plannen en projecten die bijdragen aan de Leefbaarheid in en opgaven van de gemeenten. Dit plan is in de tweede helft van 2020 gereed.

Daarnaast is TVAN in nauwe samenwerking met de regio Arnhem-Nijmegen een nieuw/ ander concept voor Gastheerschap aan het verkennen.

De gemeenten in het Rijk van Nijmegen werken nauw samen als het gaat om promotie van het Rijk van Nijmegen. Deze samenwerking willen zij intensiveren en bij de opdrachtverlening aan TVAN willen zij meer aan het stuur zitten als het gaat om de inhoud van de werkzaamheden van TVAN en de verantwoording hiervan. Deze samenwerking wordt in 2020/2021 duidelijker vormgegeven.

Risico's

Geen.

Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Verantwoordelijke portefeuille	M. Slinkman
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Lid Algemeen bestuur
Deelnemers	Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.

Openbaar en gemeentelijk belang

De VRGZ behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid.

Visie

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid opereert in een samenleving die zich kenmerkt door snelle technologische en infrastructurele ontwikkelingen, een toenemende invloed van de media, individualisering, economische en demografische veranderingen en groter wordende veiligheidsrisico's. De veiligheidsregio signaleert deze maatschappelijke ontwikkelingen, speelt hier alert en proactief op in en stemt haar beleid en taakuitvoering hierop af.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid zorgt voor een snelle en goede geneeskundige hulpverlening en brandweerborg aan de inwoners van de regio.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is leidend op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zij neemt initiatief en zorgt voor coördinatie tussen gemeenten en alle betrokken organisaties op dit gebied. Zij levert meerwaarde door kwalitatief goede producten, bindend vermogen, betrouwbaarheid en een open communicatie.

Door opleiding, oefening en training, maar ook door het vergroten van het lerend vermogen en professionalisering van de informatievoorziening, zorgt de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid voor een optimale voorbereiding op grootschalige incidenten, rampen en crises.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is een expert in het inschatten van veiligheidsrisico's en het voorkomen van onveilige situaties. Deze rol vervult zij via een krachtig netwerk, een proactieve en alerte houding en gevraagde en ongevroegde adviezen van hoogwaardig niveau.

Een focus op vernieuwen, verbeteren en professionele ontwikkeling maakt de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid tot een vanzelfsprekende en leidende partner in veiligheid.

Beleidsvoornemens

Het regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in onze veiligheidsregio aanwezige risico's, inclusief relevante risico's uit aangrenzende gebieden. Het regionaal risicoprofiel is ook een instrument om inspanningen van gemeenten, crisispartners en regio's op elkaar af te stemmen om juiste beleidskeuzes te kunnen maken. Het regionaal risicoprofiel vormt de basis voor het door de veiligheidsregio, op grond van de Wet veiligheidsregio's (Wvr), vastgestelde regionaal beleidsplan. Het beleidsplan vormt het strategische beleidskader voor de veiligheidsregio en beschrijft de koers voor de komende vier jaar. Tevens is het conceptplan door de veiligheidsregio voorgelegd aan de diverse crisispartners en afgestemd met de aangrenzende veiligheidsregio's.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	-2.146	-2.256	-2.389	-2.389	-2.372	-2.374
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	5,75%	5,76%	5,77%	5,77%	5,77%	5,77%
Resultaat verbonden partij	-398	0	0	0	0	0
Omvang eigen vermogen verbonden partij	64.335	3.085	2.885	2.835	2.835	2.835
Omvang vreemd vermogen verbonden partij	64.335	68.390	68.427	68.258	67.164	65.778

Toelichting

Ontwikkelingen

Accenten in regionaal beleidsplan 2020-2023

- Samenwerking en afstemming.
- Risicogericht werken.
- Een weerbare samenleving.
- Een toekomstbestendige veiligheidsregio.
- Risico's met extra focus.

Risico's

De algemene reserves C&R (Crisisbeheersing en Rampenplan) en RAV (Regionale Ambulance Voorziening) zijn onvoldoende op peil om daarmee de gewogen risico's volledig af te dekken. In het uiterste geval staan gemeenten garant voor het restant. Voor ons betekent dit theoretisch een risico van maximaal € 77.298.

Vitens N.V.

Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Vestigingsplaats	Arnhem
Verantwoordelijke portefeuille	S.Fleuren
Functie(s) betrokken bestuurder(s)	Afgevaardigde in Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemers	Gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Vitens

Openbaar en gemeentelijk belang

Het voorzien in schoon en veilig drinkwater.

Visie

Vitens wil water voor mensen laten werken.

Door te zorgen voor een voortreffelijke dienstverlening, handige producten en diensten en betrouwbare informatieverstrekking. Daarom zoekt Vitens voortdurend naar verbeteringen. Waar iedereen zijn voordeel mee kan doen. De klant, het milieu, de economie en de maatschappij. Daarom gaat Vitens de dialoog aan over de rol van drinkwater, over thema's als duurzaamheid en innovatie, zowel nationaal als internationaal.

Waardevol water voor nu en in de toekomst. Dat is hun missie.

Vitens zorgt ervoor dat er 24/7 betrouwbaar water uit de kraan komt en voor goede service daaromheen. Daarnaast zet Vitens zich ook actief in om onze kostbare drinkwaterbronnen te beschermen.

Beleidsvoornemens

Vitens streeft ernaar dat haar klanten kunnen vertrouwen op de leveringszekerheid van drinkwater, een optimale kwaliteit en een zo laag mogelijke prijs. Deze continuïteitsdoelstelling is de brede en solide basis van ons bedrijf en daar doen we geen concessies aan. Om voldoende drinkwater van topkwaliteit te leveren, zijn we afhankelijk van een robuust toekomstbestendig zoetwatersysteem. Alleen op die manier kunnen wij als drinkwaterbedrijf beschikken over voldoende schone grondwaterbronnen. Dit kunnen we niet alleen. Door de verwachte toename van weersextremen door klimaatverandering en de grote infrastructurele veranderingen die de energietransitie met zich meebrengt, is het besef gegroeid dat het zoetwatersysteem in Nederland een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle gebruikers.

Zowel drinkwaterbedrijven, waterschappen, natuurorganisaties, provincies als de landbouw moeten de handen ineenslaan voor een duurzaam watersysteem. Dit betekent dat we de grote zoetwatervoorzieningen zo goed mogelijk vast moeten houden en dat we verstandiger met ons zoete water om moeten gaan. Denk hierbij aan maatregelen waarbij we zowel het water bewaren en beschermen, als maatregelen waarbij bedrijven en consumenten besparen op het gebruik van water. We willen naar een watersysteem waar de landbouw zijn voordeel mee doet, de continuïteit van het drinkwater gegarandeerd is én waar de natuur overeind van blijft staan.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Jaarlijkse bijdrage Berg en Dal aan verbonden partij	12	0	13	13	13	13
	Eind boekjaar 2019	Eind boekjaar 2020	Eind boekjaar 2021	Eind boekjaar 2022	Eind boekjaar 2023	Eind boekjaar 2024
Aandeel belang gemeente in verbonden partij (%)	13.352 gewone aandelen(0,23 %)	13.352 gewone aandelen(0,23 %)	13.352 gewone aandelen(0,23 %)	13.352 gewone aandelen(0,23 %)		
Resultaat verbonden partij	11.100	20.800	24.900	26.900		
Omvang eigen vermogen verbonden partij	1.293.000	545.700	580.600	617.500		

Omvang vreemd vermogen verbonden partij	1.293.000	1.378.700	1.445.000	1.485.500
--	-----------	-----------	-----------	-----------

Toelichting

Ontwikkelingen

De nieuwste klimaatscenario's wijzen erop dat de afgelopen warme en droge zomers het 'nieuwe normaal' worden. Hierbij zijn door Vitens enkele malen de maximale vergunde te winnen hoeveelheden grondwater overschreden. De prognoses laten voor de komende decennia een sterke stijging van het drinkwatergebruik zien. Daarom wordt er door de provincie gezocht naar nieuwe drinkwaterwingebieden. Ook voor het waterwingebied Heumensoord wordt gekeken of verplaatsing van de drinkwaterputten van Brakkenstein naar Heumensoord mogelijk is. Daardoor komt de kern Heilig Landstichting in het grondwaterbeschermingsgebied te liggen. Dit beperkt gemeente Berg en Dal sterk in de oplossingsmogelijkheden voor duurzaam waterbeheer en klimaatadaptieve maatregelen; hierover vindt nadere afstemming plaats. Bovendien moet voorkomen worden dat Natura2000 gebieden verdrogen. Vitens staat de komende jaren voor grote uitdagingen en investeringen om te kunnen voldoen aan haar doelstellingen. Het Rijksbeleid t.a.v. de financiering van drinkwaterbedrijven is een ernstige belemmering om de nodige investeringen te kunnen doen en benadeelt ook de aandeelhouders, zijnde de gemeenten. Dit wordt bij de Risico's verder uitgelegd.

Risico's

Grondbeleid

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staat in artikel 9.2 dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. De paragraaf grondbeleid moet ten minste ingaan op (artikel 16 van het BBV):

1. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
5. De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie op en wijze van het grondbeleid

De Wet op de ruimtelijke ordening verplicht de gemeente om haar ruimtelijk beleid vast te leggen in een structuurvisie. Ondanks de herindeling per 1 januari 2015 blijven de visies ten aanzien van de kernen geldig. Er is na 2015 nog geen nieuwe gemeentelijke structuurvisie opgesteld. In onderstaande tabel volgt een korte toelichting op de ruimtelijke visie voor de drie voormalige gemeenten.

Visie	Toelichting
Millingen aan de Rijn	De gemeenteraad van Millingen aan de Rijn heeft op 29 januari 2013 de Structuurvisie Millingen aan de Rijn 2025 "Millingen is het Waard" vastgesteld. De gemeente legt in de structuurvisie, de hoofdlijnen vast van het ruimtelijk beleid tot 2025. Ook benoemen zij de manier waarop zij dit wil bereiken. Aan de structuurvisie is een uitvoeringsprogramma gekoppeld. De gemeenteraad heeft een strategische visie vastgesteld. Dit is een aanvulling op de structuurvisie. De strategische visie bestaat uit 10 punten die de bevolking het meest belangrijk vindt voor de toekomst van Millingen aan de Rijn.
Ubbergen	De gemeenteraad van Ubbergen heeft op 6 oktober 2011 de structuurvisie "Buitengewoon Ubbergen 2020" vastgesteld. De structuurvisie geeft het ruimtelijk beleid voor een periode van 10 jaar weer.
Groesbeek	De gemeenteraad van Groesbeek heeft op 21 juni 2012 de Strategische Visie Groesbeek 2025 vastgesteld. De gemeente schetst hiermee de koers van de gemeente richting het jaar 2025. Deze koers is integraal, gemeentebreed en vraagt om een nadere ruimtelijke concretisering in de vorm van een structuurvisie. De gemeenteraad van Groesbeek heeft op 27 juni 2013 dan ook de Structuurvisie Groesbeek 2025 vastgesteld. Het gemeentebestuur schetst met deze structuurvisie de strategie en kaders op hoofdlijnen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Groesbeek. De structuurvisie zelf volgt in haar opbouw de pijlers uit de strategische visie.

In het kader van de Omgevingswet wordt er in 2020 een Omgevingsvisie opgesteld. Deze visie gaat de bestaande structuurvisies vervangen. Daarnaast bevat de Omgevingsvisie zo veel als mogelijk alle beleidsterreinen die raakvlak hebben met de fysieke leefomgeving.

Visie in relatie tot de begroting – Programma 3 Onze gemeente

Het grondbeleid is onderdeel van programma 3 – Onze gemeente. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

Economie en werkgelegenheid

Begin 2020 is het nieuwe bedrijventerrein De Hulsbeek bouwrijp opgeleverd. Dit kleine bedrijventerrein van ca. 1,8 hectare is ontwikkeld in verband met een schaarste aan vrije kavels in Groesbeek. Alle kavels van dit bedrijventerrein zijn inmiddels in optie. De resterende vrije kavels in Groesbeek op bedrijventerrein De Mies zijn ook in optie of gaan binnenkort in optie.

Het merendeel van de bedrijven met opties geeft aan dat het door de coronacrisis lastiger is om de kavel af te nemen. Aan de andere kant hebben diverse partijen zich gemeld tijdens de coronacrisis met interesse in een bedrijfskavel. Mocht de verkoop voorspoedig verlopen dan kunnen we op termijn Hulsbeek fase 2 in ontwikkeling nemen.

Naast de vrije kavels in Groesbeek, hebben wij nog één vrij perceel in de polder op bedrijventerrein Lieskes Wengs.

Wonen

Onze ambitie is een gevarieerd aanbod van duurzame, betaalbare en levensloopbestendige woningen. In 2019 is een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er de komende 10 jaar circa 1200 woningen nodig zijn. Dit is een forse stijging ten opzichte van het vorige onderzoek. Het huidige woningbouwprogramma (laatst vastgesteld in 2019) voldoet daarom niet meer. Op basis hiervan kunnen namelijk maximaal 700 woningen worden gebouwd. Er zijn daarom extra locaties nodig om te voorzien in de woningbouwbehoefte voor de komende 10 jaar. We blijven daarbij inzetten op inbreidingslocaties en voor versnelling van de nieuwbouwopgave in de eerste 5 jaren. Ook staan er diverse gebouwen leeg en voorzien we dat er nog meer bestaande gebouwen vrijkomen voor een eventuele herontwikkeling naar woningbouw. We sluiten niet uit dat er een enkele uitbreidingslocatie nodig is om te voorzien in de woningbehoefte. We hebben een nieuw Actieplan Wonen waarin we keuzes maken om de woonopgave te realiseren. Dit actieplan vervangt de bestaande Woonagenda (2017).

Grondzaken

Doelstelling is het opzetten van actuele beleidskaders en een administratie. Deze zijn nodig om gepast te kunnen handelen bij vastgoed - en grondtransacties in het algemeen en bij verboden situaties in het bijzonder. De contracten zijn digitaal beschikbaar in onze eigendomsadministratie (vastgoed- en grondregistratiesysteem).

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor benoemde beleidsvelden. De wijze waarop we deze doelstellingen willen bereiken, is vastgelegd in de Nota grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente Berg en Dal is verantwoord in de Nota grondbeleid gemeente Berg en Dal 2017. De gemeenteraad heeft deze nota op 13 juli 2017 vastgesteld. De raad geeft hierin de kaders aan waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie het grondbeleid moeten uitvoeren.

De raad kiest in de nota voor een overwegend faciliterend beleid. De redenen hiervoor zijn beperken van het risico, de beperkte grondpositie en het ontbreken van middelen. Hierdoor komen grondverwerving en zelfstandige gronduitgifte niet vaak voor. Daar waar nodig kunnen we ook nu al kiezen voor een actief beleid indien meer regie gewenst is.

De nieuwe Nota grondbeleid bieden we aan ten tijde van invoering en implementatie van de nieuwe Omgevingswet en Aanvullingswet grondeigendom.

Grondprijzen gemeente Berg en Dal

Het College heeft in de vergadering van 28 januari 2020 de nota grondprijzen voor 2020 vastgesteld. De grondprijzen voor de lopende grondexploitaties herzien we middels een indexering. Eens in de vijf jaar vindt een algehele aanpassing van de grondprijzen plaats. De eerstvolgende aanpassing is in 2021. Dit doen we zelf of het gebeurt door een externe deskundige. Bij de uitgifte van nieuwe (bedrijfs)kavels (voor nog te openen grondexploitaties) geldt dat we de grondprijs bepalen op basis van een externe taxatie.

Te verwachten resultaat

Algemeen

In het eerste kwartaal van 2020 zijn de grondexploitaties, ten behoeve van de jaarrekening 2019, geactualiseerd van 1 januari 2019 naar 1 januari 2020. De basis voor het actualiseren zijn de grondexploitaties op peildatum 1 januari 2019 die op donderdag 4 juli 2019 door de raad zijn vastgesteld.

De geactualiseerde grondexploitaties zijn op donderdag 9 juli 2020 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. De raad heeft in de vergadering besloten om twee grondexploitaties af te sluiten en vier nog lopende grondexploitaties vast te stellen als financieel kader.

Het raadsbesluit leidt ertoe dat nu sprake is van vier grondexploitaties met als peildatum 1 januari 2020 die verantwoord zijn in het complex Bouwgrond In Exploitatie. De prognoses van de te verwachten resultaten zijn dan ook hier op gebaseerd.

Bouwgrond In Exploitatie

Het complex Bouwgrond In Exploitatie verantwoorden we op de balans onder vlottende activa ("voorraad gronden onderhanden werken"). Het gaat hier om projecten waarvoor door de raad kaders zijn vastgesteld, waaronder het financieel kader. Voor elk project heeft de raad een grondexploitatiebegroting vastgesteld. Hierbij is sprake van actief grondbeleid waarbij de gemeente een risico loopt, door zelf grond aan te kopen, deze bouw – en woonrijp te maken en vervolgens weer te verkopen. De gemeentelijke kosten dekken we door het verkopen van bouwrijpe gronden.

Hieronder vindt u een overzicht van de boekwaarde per 31 december 2019 voor de lopende grondexploitaties.

Project	Bedragen x €1.000					
	Boekwaarde		Mutatie 2019		Boekwaarde	
	Per 31.12.2018	Regulier	Tussentijds winst	Afsluiten	Per 31.12.2019	
	A	B	C	D	E = B + C + D F = A + E	
Bedrijventerrein						
Mies (Groesbeek)	-1.056	174	-175	-	-1	-1.057
Hulsbeek (Groesbeek)	-	-266	-	-	-266	-266
Totaal Bedrijventerrein	-1.056	-92	-175	-	-267	-1.323

Woningbouw

Kloosterpad West	-480	-47	-	-	-47	-527
Pastoor van Tielstraat	-4	-6	-	-	-6	-11
Totaal Woningbouw	-484	-54	-	-	-54	-538

Totaal	-1.541	-145	-175	-	-320	-1.861
---------------	---------------	-------------	-------------	----------	-------------	---------------

Uit het overzicht volgt dat, voor de vier resterende grondexploitaties, de boekwaarde per saldo uitkomt op € 1.861.000 negatief per 31 december 2019.

In onderstaande tabel staan de resultaten van de lopende grondexploitaties, verantwoord in het complex Bouwgrond In Exploitatie, op peildatum 1 januari 2020 weergegeven.

Bedragen x €1.000

Project	Gerealiseerd per 31.12.2019	Nog te realiseren na Kosten	Opbrengsten	Saldo	Eindwaarde	Einddatum
	A	B	C	D = B + C	E = A + D	

Bedrijventerrein

Mies (Groesbeek)	-1.057	-49	1.135	1.086	28	31.12.2021
Hulsbeek (Groesbeek)	-266	-431	1.836	1.405	1.140	31.12.2022
Totaal Bedrijventerrein	-1.323	-480	2.971	2.491	1.168	

Woningbouw

Kloosterpad West (Groesbeek)	-527	-67	500	433	-94	31.12.2022
Pastoor van Tielstraat (Leuth)	-11	-7	18	11	0	31.12.2020
Totaal Woningbouw	-538	-74	518	444	-94	

Totaal	-1.861	-554	3.488	2.935	1.074	
---------------	---------------	-------------	--------------	--------------	--------------	--

Uit het overzicht volgt dat de grondexploitatie voor Kloosterpad West een tekort kent van € 94.000 per 31 december 2022. In het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven dat het treffen van een afboeking of een voorziening direct gebeurt bij een verwacht verlies ter grootte van dit volledige verlies. Als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, dan moeten die worden gepresenteerd als een waarde correctie op de post bouwgrond in exploitatie. Voor het tekort op de het resultaat op de grondexploitatie van Kloosterpad West is dan ook een voorziening getroffen. In het overzicht hieronder wordt het saldo voorraad gronden onderhanden werken per 31 december 2019 weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Project	Boekwaarde per 31.12.2019 (A)	Voorziening per 31.12.2019 (B)	Saldo voorraad gronden per 31.12.2019 (C = A + B)
<i>Bedrijventerrein</i>			
Mies (Groesbeek)	-1.057	0	-1.057
Bouwkamp (Ooij)	0	0	0
Hulsbeek (Groesbeek)	-266	0	-266
Totaal Bedrijventerrein	-1.323	0	-1.323
<i>Woningbouw</i>			
Kloosterpad West (Groesbeek)	-527	94	-433
Drulsebeek (Groesbeek)	0	0	0
Pastoor van Tielstraat (Leuth)	-11	0	-11
Totaal Woningbouw	-538	94	-444
Totaal	-1.861	94	-1.767

Uit het overzicht volgt dat voor de ontwikkeling van Kloosterpad West een voorziening is getroffen van € 94.000 per 31 december 2019. Dat leidt tot een saldo onderhanden werken van € 1.767.000 per 31 december 2019.

Per lopende project zoals verantwoord in het complex Bouwgrond In Exploitatie volgt een korte toelichting.

Bedrijventerrein Mies (Groesbeek)

Alle benodigde gronden voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein zijn in eigendom van de gemeente. De grondexploitatie voor bedrijventerrein Mies laat een overschot zien. Wel is de einddatum met één jaar opgeschoven. Dit heeft voor een (beperkt) deel te maken met de stikstof problematiek, maar zeker ook met het niet rond krijgen van de financiering door initiatiefnemers voor de beoogde nieuwbouw. Per 14 september 2020 is nog een voorraad van 9.397 m² bouwrijpe grond beschikbaar waarvan het merendeel in optie is.

Bedrijventerrein Hulsbeek (Groesbeek)

De grondexploitatie voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein Hulsbeek laat een overschot zien. Alle benodigde gronden voor de ontwikkeling zijn in handen van de gemeente. Als gevolg van de stikstofproblematiek is een vertraging opgelopen in het bouwrijp maken van het plangebied. Dit heeft tot gevolg dat de einddatum van de grondexploitatie met een jaar is opgeschoven. In 2019 zijn met vier partijen intentie – overeenkomsten gesloten. In 2020 zijn deze overgegaan in reguliere opties. De resterende vrije gronden zijn ook in optie gegeven.

Kloosterpad West (Groesbeek)

In de grondexploitatie voor de binnenstedelijke ontwikkeling houden we rekening met de verkoop van bouwrijpe grond aan een lokale bouwer / ontwikkelaar. Naar verwachting wordt dit jaar een omgevingsvergunning ten behoeve van de bouw van de appartementen (inclusief parkeergarage) verstrekt.

Pastoor van Tielstraat (Leuth)

Het oorspronkelijk plan betreft de sloop van 20 huurwoningen en de bouw van maximaal 37 nieuwe woningen (waarvan 19 betaalbaar en 18 duur). De voormalige gemeente Ubbergen heeft hiervoor een realisatie-overeenkomst met Oosterpoort gesloten. Woningcorporatie Oosterpoort heeft echter besloten om op deze locatie geen huurwoningen te ontwikkelen. Het nu te realiseren komt uit op 36 woningen, waarvan er inmiddels 25 (16 koopwoningen en 9 midden huurwoningen) in het westelijke deel gebouwd zijn. Het westelijk deel van het plangebied is ook al woonrijp gemaakt. In het oostelijk deel zijn de woningen in aanbouw (zes stuks 2e kap, vier (half) vrijstaande woningen en één particuliere kavel). De ontwikkelaar heeft alle woningen zijn verkocht en de verwachting is dat de woningen in de 2e helft van 2020 gereed zijn, zodat Oosterpoort aansluitend kan beginnen met het woonrijp maken van het oostelijk deel van het plangebied. De gemeente houdt toezicht op het woonrijp maken van het plangebied. Naar verwachting kan de grondexploitatie per 31 december 2020 afgesloten worden.

Inzicht in gronden als materieel vaste activa

Algemeen

Naast gronden die we in ontwikkeling hebben (verantwoord in het complex Bouwgrond In Exploitatie), zijn we ook eigenaar van een aantal percelen in de gemeente. Deze gronden moeten we verantwoorden als materieel vaste activa. In onderstaande tabel is op hoofdlijnen een overzicht opgenomen van de boekwaarde per 31 december 2019.

Project	Bedragen x €1.000		
	Boekwaarde per 31.12.2018	Mutaties in 2019	Boekwaarde per 31.12.2019
Complex Algemeen	357	0	357
Totaal	357	0	357

Binnen het complex algemeen maken we onderscheid tussen de verhuurde gronden en de gronden die als voorraad dienen. Daarnaast zijn de gemeentelijke eigendommen van bedrijventerrein Hulsbeek (22.637 m²) en de voormalige sportpark De Hove (3.410 m²) onder Materieel Vast Actief verantwoord.

Vorderingen op de balans

Algemeen

Voor een vijftal projecten geldt dat de gemeente een ondersteunende rol inneemt en daarmee niet actief risicodragend deel neemt in een ontwikkeling. Deze projecten zijn op de balans verantwoord als vooruitbetaalde dan wel vooruit ontvangen bedragen. Het gaat om de volgende projecten: Dekkerswald, Heikant in de Horst, Lieskes Wengs, Jan Arntzstraat en Morgenbad. In alle gevallen geldt dat een (anterieure) overeenkomst gesloten is met de betreffende ontwikkelaar. In deze overeenkomsten is bijvoorbeeld een bijdrage aan de gemeente opgenomen. Hieronder volgt een overzicht van de actuele ontwikkelingen.

Dekkerswald (Groesbeek)

De gemeente heeft een overeenkomst gesloten betreffende de herontwikkeling en transformatie van het aan de Nijmeegsebaan gelegen woon – zorg complex Dekkerswald. In

deze overeenkomst is het kostenverhaal geregeld voor de door de gemeente te maken kosten in het kader van haar faciliterende rol. Daarbij gaat het om kosten voor het voeren van de benodigde planologische procedures. Het risico van de ontwikkeling ligt bij de zorggroep. De zorggroep heeft de exploitatiebijdrage al volledig aan de gemeente betaald.

Heikant in de Horst

De gemeente heeft geen grondpositie, maar faciliteert de woningbouw. Met Hofmans Vastgoed BV is in 2009 een overeenkomst gesloten voor de realisatie van het uitbreidingsplan. Het plan voorziet in de bouw van sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en vrije sector woningen. Het risico van de gehele ontwikkeling ligt bij de ontwikkelaar. Als gevolg van de marktsituatie in de afgelopen jaren (woningmarkt) is vertraging in de ontwikkeling aan de orde. Dit heeft ertoe geleid dat het woonrijp maken van het plangebied gefaseerd plaatsvindt met als gevolg dat extra kosten voor voorbereiding, toezicht op de uitvoering (VTU) aan de orde zijn. Ook is sprake van een herdifferentiatie van het woningbouwprogramma, als reactie op de markt, waardoor onder andere extra overleggen hebben plaatsgevonden. Begin dit jaar zijn we overeengekomen dat Hofmans 99 woningen bouwt, in plaats van 91. De overeenkomst met Hofmans is met een addendum in de vorm van een brief hier op aangepast.

Naar rato van de vergunde woningen brengen we op basis van de overeenkomst de kosten bij Hofmans Vastgoed BV in rekening (inmiddels zijn 62 van de 99 woningen vergund). Dit uitgangspunt is ongewijzigd.

Lieskes Wengs (Leuth)

In 2014 kon de ontwikkelaar van Lieskes Wengs niet tijdig voldoen aan zijn betalingsverplichtingen door de tegenvallende verkopen. Voormalig gemeente Ubbergen heeft ter zekerheidstelling tijdelijk een kavel in eigendom gekregen. De gemeenteraad van Ubbergen heeft in november 2014 het besluit genomen om de kavel aan te kopen. Zij stelde hier bij de voorwaarde dat de kavel zonder winstoogmerk aan de ontwikkelaar wordt terug verkocht als hij binnen twee jaar aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Op 28 februari 2017 heeft het college besloten om de termijn met een half jaar te verlengen tot 1 juli 2017. De ontwikkelaar heeft niet aan zijn verplichtingen voldaan. De gemeente heeft dan ook besloten om de betreffende kavel zelf te verkopen. Op dit moment is er geen interesse voor het perceel.

Jan Arntzstraat (Kekerdome)

De gemeente heeft met Oosterpoort projectontwikkeling BV in 2010 een realisatie – overeenkomst gesloten. Deze overeenkomst betreft de herstructurering van de bestaande woningen aan de Jan Arntzstraat (12 sloop / nieuwbouw plus 5 aanvullende nieuwbouw) en het realiseren van 19 nieuwe woningen aan de (verlengde) Schoolstraat in Kekerdome. Het plan is teruggebracht tot 18 woningen doordat 2 bouw kavels zijn samengevoegd. Sinds december 2010 is sprake van een onherroepelijk bestemmingsplan.

Het plan voor herstructurering is destijds ‘on hold’ gezet vanwege economische crisis en veranderde bouwopgave van Oosterpoort. De percelen zijn in bezit van Oosterpoort en zijn tijdelijk in gebruik gegeven als dorpsweide. Er is momenteel overleg met de gemeente over het opnieuw activeren van de bouwbestemming. Het vigerende bestemmingsplan heeft een capaciteit van 17 woningen.

Morgenbad (Leuth)

Het bestemmingsplan Morgenbad Leuth is op 9 september 2016 vastgesteld door de gemeenteraad. Het bestemmingsplan maakt de realisatie mogelijk van het nieuwe wijkje Kalfsheuvel. Voor de eerste fase (14 huurwoningen) is al een vergunning verleend en de woningen zijn voor 1 juli 2017 opgeleverd. De huurwoningen (Kalfsheuvel 1 t/m 27 oneven) worden verhuurd door WIBECO Vastgoed. Het uitwerkingsplan voor de 2^e fase is op 23 april

2019 vastgesteld en per 10 juli 2019 geheel onherroepelijk in werking getreden. Jan Oosterhout Ontwikkeling BV zal de 11 woningen (8 twee aaneen en 3 vrijstaand) gaan bouwen. Hiervoor kan nu de omgevingsvergunning worden aangevraagd en worden verleend. Zij hebben hierover overeenstemming bereikt met De Groene Landen. Oosterhout heeft aangegeven dat de verkoop is gestagneerd. De reden hiervoor is dat de woningen te duur zijn waardoor de afzet moeilijk is. Oosterhout is nu bezig met alternatieve woningen passend binnen het bestemmingsplan. Het voornemen is daarom dat zij de woningen even van de markt willen halen om ruimte te maken voor aangepaste woningen die op een iets lager prijsniveau liggen. De overdracht van de openbare ruimte vindt na de realisatie van het bouwplan voor deze 11 woningen plaats.

Beleidsuitgangspunten reserves en voorzieningen

Reserves

Er zijn op dit moment geen reserves die een directe relatie hebben met grondexploitaties.

Voorzieningen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven dat het treffen van een afboeking of een voorziening direct gebeurt bij een verwacht verlies ter grootte van dit volledige verlies. Als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, dan moeten we die opnemen als een waarde correctie op de post bouwgrond in exploitatie (voorraden). Op 1 januari 2020 kent alleen de grondexploitatie voor Kloosterpad West een tekort van € 94.000 (per 31 december 2022). Voor het tekort is dan ook een voorziening getroffen.

Financiële begroting

Inleiding

Met het vaststellen van de Programmabegroting geeft de raad het college opdracht tot het realiseren van het programmaplan en autoriseert het college tot het doen van de daarvoor benodigde uitgaven (lasten) en het realiseren van inkomsten (baten). In dit deel van de financiële begroting vindt u naast een overzicht van de baten en lasten per programma ook een overzicht met het verloop van het financieel meerjarenperspectief (FMP) met een toelichting daarop.

Financiële kaders

Voor het opstellen van de financiële begroting hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Loonontwikkeling	cao/ 3,1%
Prijsontwikkeling / inflatiecorrectie	1,80%
Rente	1,50%
Leges m.u.v. bouwleges	diversen
Bouwleges	volgt bouwkosten
Toeristenbelasting	+ 50%
Forensenbelasting	+ 50%
OZB-woningen	+ 1,80%
OZB-niet-woningen	+ 1,80%
Overige rechten	+ 1,80%
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkendheid
Rioolheffing	100% kostendekkendheid

Aantal inwoners:

- per 01-01-2021	35.000
- per 01-01-2022	35.000
- per 01-01-2023	35.000
- per 01-01-2024	35.000

Wij werken in onze kostenraming niet met algemene indexen. Er is voor het betreffende begrotingsjaar (in dit geval 2021) zo reëel mogelijk geraamd. Dit prijsniveau houden we constant in de meerjarenraming. Hiermee sluiten wij aan bij de methodiek die we hanteren bij het ramen van de algemene uitkering ("constante prijzen").

Voor de prijsontwikkeling, die we gebruiken bij de berekening van tarieven, is aansluiting gezocht bij het percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dit percentage is berekend door het CPB (Centraal Plan Bureau) en is voor 2021 1,8%.

Voor verdere informatie over de tariefstijgingen verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de baten en lasten per programma. Dit levert een raming op van het saldo van de rekening van baten en lasten. Vervolgens is een aantal toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves geraamd. Dit resulteert in het resultaat van de rekening van baten en lasten.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020 actueel			Begroting 2021			Vershil 2020/2021
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Saldo
Inwoner	11.700	-48.386	-36.686	13.868	-52.602	-38.734	-2.049
Onze buurt	9.761	-23.111	-13.350	10.102	-23.307	-13.204	146
Onze gemeente	1.695	-7.702	-6.007	1.892	-7.626	-5.734	273
Ons geld	66.409	-5.503	60.905	69.398	-6.225	63.174	2.268
Overhead	0	-9.343	-9.343	0	-9.608	-9.608	-265
Saldo rekening baten en lasten	89.565	-94.045	-4.480	95.260	-99.367	-4.107	373
Toevoeging aan	-	-392	-392	-	-1.005	-1.005	-613
Onttrekking aan	2.960	-	2.960	2.102	-	2.102	-858
Resultaat rekening baten en lasten	92.525	-94.437	-1.912	97.363	-100.372	-3.010	-1.098

Incidentele baten en lasten

Een goed beeld van de financiële positie van de gemeente vereist ook inzicht in de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt.

Hieronder vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten met daarop een toelichting.

		Bedragen x € 1.000			
		2021	2022	2023	2024
Programma Inwoner					
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota 2020</i>					
1.1	Kosten Actieprogramma lokale initiatieven mensen met Verward Gedrag	-51	-	-	-
1.2	Subsidie Actieprogramma lokale initiatieven mensen met Verward Gedrag	51	-	-	-
<i>Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2021</i>					
1.3	Kosten Pilot buurtgezinnen 2020-2022	-45	-	-	-
1.4	Bijdrage Pilot buurtgezinnen 2020-2022	27	-	-	-
Totaal programma Inwoner		-18	-	-	-
Programma Onze Buurt					
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota 2020</i>					
geen incidentele baten en lasten op dit programma					
<i>Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2021</i>					
2.1	geen mutaties	-	-	-	-
Totaal programma Onze Buurt		-	-	-	-
Programma Onze Gemeente					
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota 2020</i>					
geen incidentele baten en lasten op dit programma					
<i>Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2021</i>					
3.1	Ontwikkelagenda ODRN	-94	-	-	-
Totaal programma Onze Gemeente		-94	-	-	-
Programma Ons geld					
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota 2020</i>					
geen incidentele baten en lasten op dit programma					

Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2021

4.1 geen mutaties	-	-	-	-
-------------------	---	---	---	---

Totaal programma Ons geld	-	-	-	-
----------------------------------	----------	----------	----------	----------

Programma Overhead

Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota 2020

geen incidentele baten en lasten op dit programma

Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2021

5.1 geen mutaties	-	-	-	-
-------------------	---	---	---	---

Totaal programma Overhead	-	-	-	-
----------------------------------	----------	----------	----------	----------

Totaal exploitatie	-112	-	-	-
---------------------------	-------------	----------	----------	----------

Reserves

Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota 2020

R1 Bijdrage Algemene reserve; dekking tekort sociaal domein	51	-	-	-
---	----	---	---	---

Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2021

R2 geen mutaties	-	-	-	-
------------------	---	---	---	---

Totaal reserves	51	-	-	-
------------------------	-----------	----------	----------	----------

Totaal	-61	-	-	-
---------------	------------	----------	----------	----------

1.1/1.2 Actieprogramma lokale initiatieven mensen met Verward Gedrag

ZonNW heeft een subsidie van € 90.880 toegekend voor het "Actieprogramma lokale initiatieven mensen met Verward Gedrag". Dit programma doen we samen met de gemeente Heumen en Woningcoöperatie Oosterpoort. We zetten dit geld in 2 jaar in. € 40.000 in 2020 en € 50.880 in 2021.

1.3/1.4 Pilot buurtgezinnen 2020-2022

We doen mee aan de Pilot buurtgezinnen. De totale kosten van de pilot zijn € 89.880. (€ 44.940 per jaar). Hiervoor ontvangen we een bijdrage van in totaal € 53.928 uit het regionale transformatieplan. Het restant dekken we uit het budget preventieve jeugdhulp en Wmo. Hierdoor heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo.

3.1 Bijdrage ontwikkelagenda ODRN

In 2020 is de ODRN aan de slag gegaan met de ontwikkelagenda. De deelnemende gemeenten dragen naar verhouding (op basis van de omzet) bij aan de kosten voor deze ontwikkelagenda. Dit verbetertraject betekent voor 2020 en 2021 een extra bijdrage om dit te bekostigen. Vanaf 2022 moet het verbetertraject zijn afgerond.

R1 Bijdrage algemene reserve; dekking tekort sociaal domein

In 2021 halen we € 51.000 uit de algemene reserve voor het tekort op het sociaal domein.

Financieel MeerjarenPerspectief

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

	Bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
FMP na Voorjaarsnota 2020	-1.781	-2.204	-2.014	-2.014
Ontwikkeling saldo programmabegroting 2021	-1.229	-186	-661	-212
Actueel FMP	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226
waarvan incidenteel	-61	0	0	0
structureel	-2.948	-2.390	-2.675	-2.226
FMP in begroting 2021	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226

Een begroting is structureel sluitend als deze sluitend is op basis van de structurele lasten en structurele baten. Incidentele lasten en baten blijven hierbij buiten beschouwing. Wanneer in dit kader het begrotingsjaar zelf (2021) niet sluitend is, wordt gekeken of het laatste jaar van de meerjarenraming (2024) structureel sluitend is.

Zowel de begroting 2021 als de meerjarenraming (2022-2024) zijn niet sluitend. Bij het raadsvoorstel staat het dekkingsplan 2021-2024. Daarin staat de wijze waarop we de begroting in 2024 structureel sluitend maken en hoe we om gaan met de tekorten in de jaren 2021-2023.

Hieronder staat de specificatie van het FMP.

	Bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
FMP t/m Voorjaarsnota 2020	-1.781	-2.204	-2.014	-2.014
Kapitaallasten (exclusief riolering)	-29	-98	-420	-522
Salaris- en inhuurkosten	-530	-566	-565	-560
Overige kosten bedrijfsvoering	-83	-139	-134	-148
Actualisatie opbrengst OZB	337	337	337	337
Algemene uitkering	1.642	2.445	2.420	2.545
Stelpost Gr'en afgeraad voor 2021	-100	-	-	-
Aframen stelpost onderuitputting	-500	-500	-500	-500
Stelpost onderuitputting kapitaallasten	200	200	200	200
Stelpost onvoorzien (obv nieuwe fin.verordening)	-75	-75	-75	-75
Stelpost onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen	-220	-220	-220	-220
Mutaties reserves	-202	-177	-127	-108
Bijdrage VRGZ	-102	-102	-102	-102
Obstakels verwijderen voor voetgangers	-	-	-	155
Morgenfit	-105	-105	-105	-105
Bijdrage BVO-DRAN	-	-	-	-109
Beplantingsmateriaal (verjongen bomenlanen)	-	-	-75	-

Incidentele subsidies	10	10	10	10
Participatiewet/BBZ	-319	-319	-319	-340
Minimabeleid en schuldhulpverlening	-166	-166	-166	-166
Huishoudelijke hulp	-495	-495	-495	-495
Rolstoel, woon en vervoervoorzieningen	9	-54	-168	-193
Sociaal domein	-2.307	-1.937	-1.937	-1.937
Sociale werkvoorziening	-	-	-	213
Arbeidsparticipatie	-71	-133	-137	-163
Bijdrage GGD	-85	-85	-85	-85
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	25	25	25	25
Riool/Rioolheffing	101	120	160	406
Afval/Afvalstoffenheffing	460	438	433	436
Bijdrage ODRN	-91	-89	-89	-26
Opbrengst anterieure overeenkomsten	20	20	20	20
Diverse klein mutaties en afronding	-47	-41	-31	-33
	-2.723	-1.706	-2.145	-1.540

Bezuinigingen TOP 19 raad

Buurtsportcoach	51	51	51	51
Onderhoud wegen	255	255	255	255
Minimabeleid	222	222	222	222
Obstakels	190	190	155	-
Parktijkondersteuning jeugd	80	80	80	80
Bibliotheek	50	50	50	50
Woningaanpassingen	50	50	50	50
Overhead	50	50	50	50
Inzet jongerenwerk Forte Welzijn	50	50	50	50
Dagbesteding ouderen	50	50	50	50
Kapitaallasten project schoolroute Marktpluin-Nijmeegsebaan	64	63	63	62
Huur WMO ruimten	27	27	27	27
School is cool	25	25	25	25
Integrale veiligheid	13	13	13	13
Controles Drank&Horecawet	12	12	12	12
Projectkosten rampen en crisisbeheersing	5	5	5	5
Geen TOP's realiseren (lagere kapitaallasten)	23	50	49	49
Kwaliteit onkruidbestrijding	50	50	50	50
Verhoging ozb 4%	227	227	227	227
	1.494	1.520	1.484	1.328

FMP in begroting 2021	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

<i>waarvan incidenteel</i>	-61	-	-	-
<i>waarvan structureel</i>	-2.949	-2.390	-2.675	-2.226

Verwachte balans

Hier vindt u de volgende onderdelen:

- de verwachte balans
- de reserves met toelichting
- de voorzieningen met toelichting

Verwachte balans

Bedragen x € 1.000

A C T I V A	1-1- 2021	31-12- 2021	31-12- 2022	31-12- 2023	31-12- 2024
<u>Vaste activa</u>					
Materiële vaste activa	91.676	98.807	109.248	108.301	108.092
Financiële vaste activa	14.305	15.870	19.058	19.332	18.774
Totaal vaste activa	105.982	114.677	128.307	127.633	126.866
<u>Vlottende activa</u>					
Voorraden	528	88	-	-	-
Vorderingen	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	250	250	250	250	250
Overlopende activa	250	250	250	250	250
Totaal vlottende activa	7.528	7.088	7.000	7.000	7.000
Totaal activa	113.509	121.765	135.307	134.633	133.866

Bedragen x € 1.000

P A S S I V A	1-1- 2021	31-12- 2021	31-12- 2022	31-12- 2023	31-12- 2024
<u>Vaste passiva</u>					
Eigen vermogen	44.437	43.350	42.498	41.697	40.874
Voorzieningen	6.385	6.825	7.375	8.179	8.984
Langlopende schulden	40.647	49.654	63.202	61.089	59.617
Totaal vaste passiva	91.469	99.830	113.075	110.966	109.475
<u>Vlottende passiva</u>					
Kortlopende schulden	18.240	18.135	18.432	19.867	20.591
Overlopende passiva	3.800	3.800	3.800	3.800	3.800
Totaal vlottende passiva	22.040	21.935	22.232	23.667	24.391

Totaal passiva	113.509	121.765	135.307	134.633	133.866
-----------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reserves

Hieronder vindt een overzicht van de reserves met een toelichting.

Bedragen x € 1.000

Reserve	Stand 1-1-2021	Mutaties 2021 Onttrekking	Toevoeging	Stand 31-12-2021
1.1. Algemene reserves				
Algemene Reserve vrij aanwendbaar	6.800	-51	-	6.750
Vaste Algemene reserve	17.220	-	-	17.220
Reserve Rekeningresultaat	1.403	-351	-	1.052
Saldo vorig dienstjaar	-	-	-	-
Saldo huidig dienstjaar	-	-	-	-
Totaal 1.1. Algemene reserves	25.423	-401	-	25.022
1.2. Bestemmingsreserves				
Bestemmingsreserve Exploitatietekort parkeergarage Dorpsstraat	54	-54	-	-
Reserve verv.investering parkeergarage Dorpsstraat	179	-	36	215
Bestemmingsreserve Onderhoud Gymzalen	36	-	36	72
Bestemmingsreserve Attributen sportcomplexen	220	-	22	242
Bestemmingsreserve Aankoop kunstwerken	7	-	-	7
Bestemmingsreserve Natuur en Landschap	101	-	-	101
Bestemmingsreserve Groenblauwe diensten	1.572	-73	24	1.523
Bestemmingsreserve Exploitatietekort Kulturhus den Ienloop	61	-23	-	38
Bestemmingsreserve aanpak extreme wateroverlast	900	-3	14	910
Bestemmingsreserve Egalisatiebijdrage ODRN	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Lopende projecten (gelabeld)	1.555	-823	20	751
Bestemmingsreserve Kapitaallasten	14.330	-715	854	14.470
Bestemmingsreserve Opleidingen personeel	-	-	-	-
Totaal 1.2. Bestemmingsreserves	19.014	-1.691	1.005	18.329
Totaal 1. Reserves	44.437	-2.092	1.005	43.350

Algemene reserves

Algemene reserve

De Algemene reserve zetten we af tegen de risico's bij het bepalen van het weerstandsvermogen. De benodigde omvang is afhankelijk van de weerstandsratio en de vaste algemene reserve. Dit bepalen we jaarlijks bij de vaststelling van de begroting.

In 2021 halen we € 50.589 uit de algemene reserve als dekking voor de afbouw van het tekort op het sociaal domein.

Vaste algemene reserve

De reserve is gevormd om de risico's die wij als gemeente lopen af te dekken.

Reserve rekeningresultaat

De bestemmingsreserve rekeningresultaat is ontstaan bij het vaststellen van de jaarrekeningen 2014 van de voormalige gemeenten Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek. Door de gemeenteraad is besloten deze reserve in te zetten voor de tekorten in de (meerjaren)begroting. We halen bij een tekort een bedrag uit deze reserve, waardoor in een volgend (begrotings)jaar het bedrag meerjarig kleiner is. Van 2021 tot 2024 halen we jaarlijks € 350.811 uit deze reserve.

Bestemmingsreserves

Reserve exploitatietekort parkeergarage Dorpsstraat

Deze reserve heeft als doel het dekken van de exploitatietekorten van de parkeergarage aan de Dorpsstraat in Groesbeek. In 2021 onttrekken we € 53.643 aan de reserve. Daarna is de reserve 'leeg'. Vanaf 2022 drukt het exploitatietekort van de parkeergarage dan ook volledig op de begroting.

Reserve vervangingsinvestering parkeergarage Dorpsstraat

Het doel van deze reserve is de dekking van toekomstige investeringen voor het onderhoud van de parkeergarage aan de Dorpsstraat. We voegen ieder jaar € 35.781 toe aan de reserve.

Reserve onderhoud gymzalen

Deze reserve heeft als doel reserve het dekken van de kosten voor groot onderhoud van de gymzalen en de egalisatie van de exploitatiekosten over een langere periode. We voegen ieder jaar € 36.000 toe aan deze reserve.

Reserve Attributen sportcomplexen

Het doel van de reserve is het dekken van kosten voor het vervangen van attributen van de sportaccommodaties (voetbalclubs) en het egaliseren van de exploitatiekosten over een langere periode. In 2021 voegen we € 21.835 toe aan de reserve.

Reserve Aankoop kunstwerken

Deze reserve is voor de dekking van kosten in het kader van aankoop en onderhoud aan kunstwerken in de gemeente. In 2021 voegen we niets toe aan de reserve en halen we er ook niets uit.

Reserve Natuur en Landschap

De reserve heeft tot doel, het beschikbaar houden van middelen voor natuur en landschap. De werkelijke uitgaven en de begrote uitgaven worden niet altijd binnen een boekjaar afgewikkeld. Om middelen beschikbaar te houden is deze reserve gevormd. We verrekenen tekorten en overschotten via deze reserve. Bij de jaarrekening 2021 bepalen we welk bedrag we moeten verrekenen met deze reserve.

Reserve Groenblauwe diensten

De reserve heeft als doel het dekken van de kosten voor de uitvoering van het project Groen-Blauwe diensten. Jaarlijks halen we € 72.500 uit de reserve voor de beheersvergoedingen. In 2021 voegen we de rente (€ 23.579) toe aan de reserve.

Reserve Exploitatiekort Kulturhus den Ienloop

Het doel van deze reserve is het dekken van het verwachte exploitatietekort van Kulturhus den Ienloop in Millingen aan de Rijn. In 2021 halen we € 23.030 uit de reserve om het exploitatietekort op te vangen.

Reserve aanpak extreme wateroverlast

Deze reserve is gevormd bij het vaststellen van de begroting 2018 (aangenomen motie). In 2021 gaan we diverse projecten uitvoeren om extreme wateroverlast te verminderen/te voorkomen. Die investeringen moeten we activeren en leiden tot jaarlijkse kapitaallasten. We zetten deze reserve in om de kapitaallasten af te dekken. Er zijn grotere investeringen nodig om het wateroverlast in de toekomst tegen te gaan.

Reserve Lopende projecten (gelabeld)

De reserve heeft als doel het dekken van de uitgaven aan lopende projecten, waarvoor de raad een krediet beschikbaar heeft gesteld. Daarnaast voegen we vanaf 2017 jaarlijks € 20.000 aan de reserve toe voor de uitvoering van het lustrum Vrijheid en herinnering dat elke vijf jaar plaatsvindt. In 2021 halen we € 184.000 uit de reserve voor het project Invoering routekaart Omgevingswet. Daarnaast halen we € 639.422 uit de reserve voor afwikkeling Centrum Groesbeek. Dit bedrag storten we in de reserve dekking kapitaallasten omdat we de investering moeten activeren. We dekken daarmee de jaarlijkse kapitaallasten.

Reserve Kapitaallasten

De reserve heeft als doel het dekken van de geactiveerde activa (investeringen). In 2021 voegen we € 214.954 rente toe aan de reserve. Daarnaast voegen we € 639.422 toe aan de reserve om de jaarlijkse kapitaallasten voor de investering afwikkeling Centrum Groesbeek af te dekken (dit bedrag komt uit de reserve lopende projecten). Daarnaast halen we € 714.661 uit de reserve om de diverse kapitaallasten van de diverse investeringen te dekken.

Voorzieningen

Hieronder vindt u een overzicht van de voorzieningen met een toelichting.

Voorzieningen	Bedragen x € 1.000			
	Stand 1-1-2021	Mutaties 2021 Onttrekking	Toevoeging	Stand 31-12-2021
2.1. Voorzieningen t.b.v. verplichtingen e/o risico's				
Voorziening Pens.verpl.vm wethouders	4.178	-191	120	4.106
Voorziening Wachtgeldverpl.vm wethouders	6	-6	-	-
Voorziening (Voormalig) personeel	124	-8	-	116
Totaal 2.1. Voorzieningen t.b.v. verplichtingen e/o risico's	4.308	-206	120	4.223
2.2. Voorzieningen t.b.v. door derden beklemd middelen				
Voorziening Riolering	2.077	-	66	2.143
Totaal 2.2. Voorzieningen t.b.v. door derden beklemd middelen	2.077	-	66	2.143
2.3. Voorzieningen t.b.v. lastenegalisisatie				
Voorziening Onderhoud wegen	-	-	-	-

Voorziening gebouwen sport	-	-	-	-
Voorziening gebouwen welzijn	-	-	-	-
Voorziening gebouwen overig	-	-	-	-
Voorziening verwacht verlies grondexploitatie	-	-	-	-
Totaal 2.3. Voorzieningen t.b.v. lastenegalisisatie	-	-	-	-
Totaal 2. Voorzieningen	6.385	-206	186	6.365

Voorzieningen ten behoeve van verplichtingen en/of risico's

Voorziening Pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Deze voorziening heeft als doel het afdekken van de pensioenverplichtingen van (voormalige) wethouders. Jaarlijks bepalen we op basis van actuariële berekeningen de stand van de toekomstige pensioenen. Uit de voorziening betalen we jaarlijks de reeds ingegane pensioenen en wachtgelden. We verwachten jaarlijks € 120.000 aan de voorziening toe te moeten voegen om de voorziening op het noodzakelijke peil te houden. De werkelijke toevoeging gebeurt op basis van actuariële berekeningen.

Voorziening Wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

Deze voorziening heeft als doel het afdekken van de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders. In 2021 halen we € 6.236 uit de voorziening.

Voorziening Voormalig personeel

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de verplichtingen voor voormalig personeel. In 2021 bekijken we opnieuw of we een bedrag uit de voorziening moeten halen.

Voorzieningen ten behoeve van door derden beklemd middelen

Voorziening Riolering

In de notitie riolering van de commissie Bbv is bepaald dat we de overschotten bij de rioolheffing in een voorziening moeten opnemen. De reden hiervan is dat een voorziening niet vrij inzetbaar is en dat de middelen beschikbaar blijven voor de riolering. Het doel van de voorziening is het opvangen van schommelingen in de exploitatie voor wat betreft de kosten en opbrengsten van het rioolstelsel. We verwachten in 2021 € 65.666 aan de voorziening toe te voegen.

Voorzieningen ten behoeve van lastenegalisisatie

Voorziening Onderhoud wegen

Het doel van deze voorziening is het dekken van de onderhoudskosten voor het in stand houden van een kwalitatief goed wegennet in het kader van de verkeersveiligheid en egalisisatie van de lasten. Op basis van het nog vast te stellen nieuwe onderhoudsplan wegen bepalen we welk bedrag we jaarlijks aan de voorziening moeten toevoegen.

Voorziening gebouwen sport

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanung voor het onderhoud aan gebouw en installaties van de sportaccommodaties. Op 24 september 2020 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld.

Voorziening gebouwen welzijn

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanning voor het onderhoud aan gebouw en installaties van de welzijnsaccommodaties. Op 24 september 2020 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld.

Voorziening gebouwen overig

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanning voor het onderhoud aan gebouw en installaties van de gemeentelijke gebouwen (behalve sport- en welzijnsaccommodaties). Op 24 september 2020 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld.

Voorziening verwacht verlies grondexploitatie

De voorziening exploitatietekort grondexploitaties is getroffen voor dekking van de nadelige resultaten van de grondexploitaties. De voorziening is op het niveau van het exploitatietekort gebracht dat u heeft vastgesteld op 9 juli 2020 (Raadsvoorstel Actualisatie grondexploitatie 2020). Het saldo van de voorziening is op dit moment € 93.617.

Bijlagen

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel

Griffiersnummer:	
Onderwerp:	Programmabegroting 2021
Datum B&W-vergadering	6 oktober 2020
Datum raadsvergadering	5 november 2020
Datum techn. toelichting:	8 oktober 2020
Portefeuillehouder:	S.G.P. Fleuren
Ambtenaar:	R.M.A. Jilisen
E-mailadres:	r.jilisen@bergendal.nl
Zaaknummer:	Z-20-83323
Documentnummer:	VB/Raad/20/01085

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De programmabegroting 2021 vast te stellen inclusief:
 - 1.1 De meerjarenraming 2022-2024;
 - 1.2 Het meerjareninvesteringsplan 2021-2024;
 - 1.3 Het kader voor de subsidies.
2. Het dekkingsplan 2021-2024 vast te stellen en de begroting 2021 daarmee te wijzigen.
3. In te stemmen met:
 - 3.1 Het opnemen van het bedrag voor deelname aan het regiobureau van de versterkte regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen;
 - 3.2 In afwachting van de invulling van de opgaven € 100.000 te reserveren voor deze opgaven.
 - 3.3 Het voorlopig niet deelnemen aan The Economic Board.
4. Het terugrekenen van het sociaal domein op een andere wijze in te vullen.
De koppeling met de Rijksuitkering laten we los. In het vervolg zijn de zorgkosten voor ambulante begeleiding volwassenen, ambulante begeleiding jeugd en jeugd met verblijf, van 2018 het uitgangspunt, met een jaarlijks vast te stellen index (zie herstelplan). De overige kosten worden realistisch geraamd.
5. We ramen voor een periode van 3 jaar extra formatie voor de uitvoering van de woonagenda.

Inleiding

Wij bieden u de Programmabegroting 2021 in digitale vorm aan. Deze begroting is beschikbaar via <http://programmavan.bergendal.nl/>.

De begroting 2021 is gebaseerd op de uitgangspunten die zijn opgenomen in de Kaderbrief 2021. Deze heeft u niet vastgesteld.

Wij presenteren u een meerjarig sluitende begroting. Dit hebben we als volgt gedaan:

1. De begroting zoals u van ons gewend bent, vertaald naar de doelen en resultaten die we willen bereiken.

2. De ombuigingen van de Top 19, waardoor het tekort wat bekend was in juni gedeeltelijk werd opgelost. Dit vindt u terug in de programmabegroting bij de programma's bij het onderdeel "Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?"
3. Dan volgt het dekkingsplan 2021-2024 dat het college aan u voorlegt als oplossing voor het overige meerjarentekort.

Daarom presenteren we u, bij dit raadsvoorstel een dekkingsplan 2021-2024. We hebben moeilijke keuzes moeten maken. Voornamelijk door de sterk toenemende kosten voor de zorg. De oorzaak daarvan ligt voornamelijk in de toename van het aantal cliënten, in de duur van de trajecten en ook de Corona-crisis heeft effect.

In 2021 hebben we geen ruimte in de begroting. Sterker nog we presenteren de jaren 2021 tot en met 2023 een tekort. We zetten de algemene reserve de komende jaren 2021-2023 in en we verhogen onze inkomsten (Ozb, afvalstoffenheffing, rioolheffing) om ons tekort uit te dekken. Daarnaast starten we met een herstelplan Sociaal Domein om er voor te zorgen dat we vanaf 2024 onze lasten betalen uit onze inkomsten.

Om in aanmerking te komen voor repressief toezicht van de provincie (lichtste vorm van toezicht) moet minimaal het eerste jaar van de meerjarenbegroting, danwel het laatste jaar sluitend zijn. Gezien de recente flinke stijging van de zorgkosten hebben wij gekozen voor een herstelplan op weg naar een begroting zonder tekorten in 2024. Daarmee is onze begroting meerjarig sluitend.

Uitdagingen voor de komende jaren zijn onder meer:

- de invoering van de nieuwe Omgevingswet;
- de energietransitie;
- de toenemende behoefte aan zorg en het uitvoeren van het herstelplan;
- het behouden van onze voorzieningen voor beweging en ontmoeting;
- het duurzamer en klimaatbestendiger maken van onze gemeente.

In de begroting is rekening gehouden met de septembercirculaire 2020. Deze is op 15 september 2020, na Prinsjesdag, beschikbaar gekomen.

De meerjarenbegroting is vóór het dekkingsplan 2021-2024 als volgt:

Tabel: Specificatie Financieel Meerjarenperspectief (FMP)

	Bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
FMP in begroting 2021	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226
waarvan incidenteel	-61	-	-	-
waarvan structureel	-2.949	-2.390	-2.675	-2.226

We hebben u eind september met de informatienota "Ontwikkeling Begrotingssaldo Begroting 2021 (meerjarenbegroting 2021-2024)" en het bijbehorende overzicht "zorgkosten Sociaal Domein Wmo nieuw en Jeugd 2019-2021" geïnformeerd hoe dit tekort is ontstaan. Deze informatienota vindt u bij de stukken van deze begrotingsbehandeling.

Beoogd effect

Op grond van de Gemeentewet moeten wij de programmabegroting 2021 vóór 15 november 2020 aan Gedeputeerde Staten aanbieden. We hebben de doelen en resultaten opnieuw geformuleerd.

Argumenten

1.1.a De meerjarenbegroting is structureel sluitend

Het is de bevoegdheid van de gemeenteraad om de begroting vast te stellen. De raad heeft in de Financiële verordening vastgelegd dat we een structureel sluitende begroting moeten aanbieden. Het college kiest er voor om de meerjarenbegroting structureel sluitend aan te bieden met tekorten in de eerste drie jaren en een sluitende begroting in 2024. We hebben hiervoor een aantal ombuigingen opgenomen in het dekkingsplan 2021-2024.

1.1.b Het college stelt een aantal ombuigingen voor.

Het college heeft de afgelopen periode een aantal ombuigingen uitgewerkt. Deze ombuigingen leggen we aan u voor in het dekkingsplan 2021-2024. Het Dekkingsplan 2021-2024 is als aparte bijlage bij dit voorstel opgenomen. Als u hiermee instemt verwerken we dit als eerste begrotingswijziging 2021. Deze stukken bieden we gelijktijdig bij de Provincie aan.

1.2 Apart voorstel voor investeringen is mogelijk

In deze begroting zijn investeringen voor het jaar 2021 en verder opgenomen. Als uw raad van bepaalde nieuwe investeringen een apart voorstel voor goedkeuring van het investeringskrediet wil ontvangen, dan moet u dat bij de begrotingsbehandeling aangeven. Wij verwijzen hierbij naar de door uw raad vastgestelde Financiële verordening Berg en Dal. Daar staan de afspraken met betrekking tot de investeringen in het meerjareninvesteringsplan bij de begroting.

1.3 Kader subsidies (plafonds)

Met het vaststellen van het kader voor de gemeentelijke subsidies voorkomen wij open-einde regelingen. De ramingen hebben we gebaseerd op onze deelverordeningen en op de betreffende begrotingsposten 2020. Ten opzichte van de begroting 2020 zijn de subsidies verhoogd met een index van 1,8%.

2.1 Dekkingsplan 2021-2024

Om onder repressief toezicht te komen van de provincie is het nodig dat we een meerjarig structureel sluitende begroting aanbieden. Ondanks de tekorten in 2021-2023, is de begroting meerjarig structureel sluitend. De ombuigingen moeten leiden tot een begroting in 2024 zonder tekort.

3.1 GOAN Regiobureau, opgaven en The Economic Board (TED)

In de Voorjaarnota 2020 is het volledige bedrag voor deelname aan de versterkte regio opgenomen. Dit is een bedrag van € 350.000 structureel. We willen nu wel meegaan in het basisuitgangspunt (=het regiobureau, GOAN). In afwachting van de invulling van de 5 regionale opgaven € 100.000 te reserveren voor deze opgaven. Dit zijn de volgende opgaven: Ontspannen regio (toerisme), Circulaire regio (duurzaamheid), Groene groei regio (wonen), Productieve regio (economie), Verbonden regio (mobiliteit). Verder stellen we voor voorlopig niet deel te nemen aan The Economic Board.

4.1 Terugrekenen van het tekort Sociaal Domein

We kunnen het tekort, verschil tussen wat we van het Rijk ontvangen en wat we aan zorg betalen, van het sociaal domein niet meer exact terugrekenen. We ontvangen van het Rijk niet meer de informatie die nodig is voor deze berekening. Daarom stellen we voor om de uitgaven voor het Sociaal Domein op een andere wijze te monitoren. Dit doen we door de uitgaven van 2018 als basisjaar te nemen. Dit geldt voor de kosten van ambulante begeleiding volwassenen, ambulante begeleiding jeugd en jeugd met verblijf. Deze kosten indexeren we jaarlijks met de loonindex om het budget van het volgende jaar te bepalen. Dit bedrag is dan de richting voor het budget. We gebruiken hiervoor het jaar 2018, omdat we vanaf dat moment een beter onderbouwd inzicht hadden in de zorgvraag. Zie hiervoor ook het herstelplan Sociaal Domein, dat onderdeel is van het dekkingsplan 2021-2024.

5.1 Extra formatie woonagenda.

In de gemeenteraad van 24 september is de woonagenda vastgesteld. Daarbij is de behoefte geuit om tijdelijk extra formatie in te zetten. Deze formatie zetten we in voor de versnelling van de woonopgave.

Kanttekening

a. Stelpost onderuitputting

We hebben de stelpost van € 500.000 voor onderuitputting niet meer opgenomen. De aanleiding hiervoor is het feit dat wij bij het opstellen van de jaarstukken de laatste jaren geen overschot hadden. U heeft dan ook bij de richtinggevende sessie aangegeven dat deze stelpost niet meer opgenomen mag worden.

b. Bijdrage reserve rekeningresultaten

Onze begroting is structureel sluitend vanaf het begrotingsjaar 2024. Dit betekent dat we de structurele lasten kunnen opvangen met de structurele baten. Onder deze structurele baten hebben we ook de jaarlijkse bijdrage uit de reserve rekeningresultaten van € 351.000 opgenomen.

c. Nieuwe wensen

U kunt tijdens de begrotingsbehandeling met voorstellen, moties of amendementen, de begroting wijzigen. Voor de amendementen geldt dat als daarmee extra kosten zijn gemoeid u ook dekking aan moet geven. Het uitgangspunt is namelijk een sluitende begroting. Dit is onlangs ook zo afgesproken tijdens de richtinggevende sessie. Uiteraard bent u vrij om andere dekkingsmogelijkheden aan te geven.

d. Gemeenschappelijke regelingen

Wij geven onze Gemeenschappelijke regelingen een opdracht om met ons mee 'trap op – trap af' te gaan. Onze jaarlijkse bijdragen aan de Gemeenschappelijke regelingen is ongeveer € 10 miljoen. Wij stellen voor om een korting op te leggen aan onze Gemeenschappelijke regelingen. Wij gaan bekijken hoe iedere Gemeenschappelijke regeling kan bijdragen aan een totale besparing van 1% per jaar vanaf 2021. Dit levert ons een besparing op van € 100.000 per jaar.

In de begrotingen 2021 van de GR-en is deze korting niet gehaald. Dat hebben we ook in onze begroting verwerkt. We verwachten echter dat de komende jaren wel wordt voldaan aan deze korting. We hebben in de meerjarenbegroting ook 2% in 2022, en 3% vanaf 2023 korting verwerkt. De gemeenschappelijke regelingen krijgen de opdracht om voorstellen te doen hoe zij deze korting halen, bijvoorbeeld door aanpassing in de dienstverlening.

e. Uitzettingen in de tarieven Sociaal Domein

De uitzettingen in de tarieven en aantallen van het Sociaal Domein zijn toegelicht in de bijlage bij de informatienota "Ontwikkeling Begrotingssaldo Begroting 2021 (meerjarenbegroting 2021-2024)". Deze bijlage heet overzicht "zorgkosten Sociaal Domein Wmo nieuw en Jeugd 2019-2021".

f. Taakstelling op afval ten laste van (meerjaren)begroting

Onze uitgangspunten voor de afvalstoffenheffing zijn:

1. De vervuiler betaalt.
2. De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.
3. De lasten voor de inwoners houden we zo laag mogelijk.

In de begroting 2020 is er voor gekozen om niet kostendekkend te zijn. Hiervoor is een bedrag van € 450.000 van de begrotingsruimte ingezet. Bij de richtinggevende sessie is aangegeven dat het tarief voor het afval weer kostendekkend moet zijn. Dit betekent een stijging van ongeveer 20% van de afvalstoffenheffing.

g. Mei- en Septembercirculaire 2020

In de begroting 2021 zijn de mei- en septembercirculaire 2020 verwerkt. De raming van de algemene uitkering in de begroting is daarmee gebaseerd op de laatst bekende informatie van het Rijk.

h. Extra verhoging Ozb

Naast de inflatiecorrectie van 1,8% is de Ozb met 4,0% verhoogd. Deze verhoging komt uit de Top 19 voorstellen van de raadsfracties.

Vervolgens stelt het college in het dekkingsplan nog een extra verhoging van 4,0% voor.

i. Weerstandsratio

Bij de beoordeling van de risico's weten we in sommige gevallen niet hoe hoog het financiële risico en de kans daarop zijn. Maar we weten wel dat we een risico lopen. Dit hebben we aangegeven met "pm". Deze risico's tellen niet mee in de risicoscores. De werkelijke ratio kan daardoor lager zijn. Onze weerstandsratio is 8,59. Een ratio van 2 of meer is "uitstekend".

Meer informatie hierover vindt u in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Door de extra verhoging van de Ozb op te nemen in het dekkingsplan wordt ons weerstandsratio 8,51.

j. Verloop algemene reserve

Hieronder staat het overzicht van het verloop van de algemene reserves.

Bedragen x € 1.000

	Saldo eind 2019	Saldo eind 2020	mutaties 2021	Saldo eind 2021	Saldo eind 2022	Saldo eind 2023	Saldo eind 2024
Algemene reserve vast	17.220	17.220	-	17.220	17.220	17.220	17.220
Algemene reserve vrij besteedbaar	8.466	4.841	-2.192	2.649	1.547	936	952
Reserve rekeningresultaten	1.871	1.403	-351	1.052	702	351	-
Totaal	27.557	23.464	-2.543	20.921	19.469	18.507	18.172

Om u een goed beeld te geven zijn de verwachte begrotingsoverschotten inclusief het dekkingsplan 2021-2024 (begroting 2021: -2.192; 2022: -1.102; 2023: -611 en 2024: +16) toegevoegd aan het saldo van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Financiële onderbouwing

Zoals hiervoor al is aangegeven is de begroting meerjarig structureel sluitend door een structureel sluitende begroting vanaf 2024: structurele lasten vangen we op met structurele baten. Voor een vergelijking met de begroting 2020 verwijzen we u naar de financiële toelichting per programma in de begroting.

Duurzaamheid

Een belangrijk onderdeel van deze begroting is duurzaamheid. Dit onderwerp is dan ook in diverse onderdelen opgenomen.

Communicatie

Na vaststelling van de Programmabegroting 2021 bieden wij deze aan de Provincie aan (dit moet voor 15 november). De kaders voor de subsidies maken we na vaststelling bekend in de Rozet en op onze website.

De Programmabegroting 2021 is digitaal (=standaard) beschikbaar via

<http://progammavan.bergendal.nl/>.

Aanpak/uitvoering

Over de voortgang van de Programmabegroting 2021 rapporteren wij u via de voorjaars- en najaarsnota. In de jaarstukken 2021 leggen wij vervolgens verantwoording af. Dit doen wij zowel inhoudelijk als financieel.

Burgemeester en wethouders van gemeente Berg en Dal

De secretaris,

E.W.J. van der Velde

De burgemeester,

mr. M. Slinkman

Bijlagen digitaal ter inzage

Dekkingsplan 2021-2024

Bijlage ter inzage griffier

Programmabegroting 2021

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Berg en Dal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 6 oktober 2020.

overwegende dat:

De meerjarenbegroting structureel sluitend is;

Het college een aantal ombuigingen voorstelt (Dekkingsplan 2021-2024);

Een apart voorstel voor investeringen mogelijk is;

In de raadsvergadering een amendement M10 is ingediend met als strekking

- Onder 2.2.8. In de wijk Stekkenberg krijgt iedereen gelijke kansen.

Als volgt aan te passen:

2.2.8. In de gemeente Berg en Dal krijgt iedereen gelijke kansen.

- En in de alinea daaronder onderaan de volgende zin toe te voegen:

"In 2021 starten we als tweede met deze aanpak in Millingen, conform de uitkomsten in de GGD-monitor."

b e s l u i t :

1. De programmabegroting 2021 vast te stellen inclusief:
 - 1.1 De meerjarenraming 2022-2024;
 - 1.2 Het meerjareninvesteringsplan 2021-2024;
 - 1.3 Het kader voor de subsidies.
2. Het dekingsplan 2021-2024 vast te stellen en de begroting 2021 daarmee te wijzigen.
3. In te stemmen met:
 - 3.1 Het opnemen van het bedrag voor deelname aan het regiobureau van de versterkte regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen;
 - 3.2 In afwachting van de invulling van de opgaven € 100.000 te reserveren voor deze opgaven.
 - 3.3 Het voorlopig niet deelnemen aan The Economic Board.
4. Het terugrekenen van het sociaal domein op een andere wijze in te vullen.
De koppeling met de Rijksbijdrage laten we los. In het vervolg zijn de zorgkosten (voor ambulante begeleiding volwassenen, ambulante begeleiding jeugd en jeugd met verblijf) van 2018 het uitgangspunt, met een jaarlijks vast te stellen index (zie herstelplan).
5. We ramen voor een periode van 3 jaar extra formatie voor de uitvoering van de woonagenda.

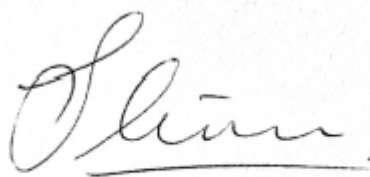
Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 5 november 2020,

De raadsgriffier,

J.A.M. van Workum

De voorzitter,

mr. M. Slinkman

Bijlage bij Raadsvoorstel Begroting 2021

Overzicht van Top 19 van de raadsfracties

Voor het sluitend maken van de begroting zijn er een aantal ombuigingen nodig. De fracties hebben in het begin van het begrotingsproces een lijst met ombuigingen aangeleverd. De ombuigingen waarvoor een raadsmeerderheid was op basis van deze lijsten, zijn verwerkt in deze begroting. De ombuigingen en de gevolgen daarvan staan in de programmabegroting 2021 per programma toegelicht bij het onderdeel **Wat zijn de gevolgen van de ombuigingen (Top 19)?**

Bij het raadsvoorstel bij de begroting staat het dekkingsplan (als bijlage). Om tot een sluitende begroting te komen staan hier nog aanvullende ombuigingen in. Hieronder staat de lijst met de ombuigingen die zijn verwerkt in de primaire begroting.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	2021	2022	2023	2024
Bezuinigingen TOP 19 raad				
Buurtsportcoach	51	51	51	51
Onderhoud wegen	255	255	255	255
Minimabeleid	222	222	222	222
Obstakels	190	190	155	-
Praktijkondersteuning jeugd	80	80	80	80
Bibliotheek	50	50	50	50
Woningaanpassingen	50	50	50	50
Overhead	50	50	50	50
Inzet jongerenwerk Forte Welzijn	50	50	50	50
Dagbesteding ouderen	50	50	50	50
Kapitaallasten project schoolroute Marktpluin-Nijmeegsebaan	64	63	63	62
Huur WMO ruimten	27	27	27	27
School is cool	25	25	25	25
Integrale veiligheid	13	13	13	13
Controles Drank&Horecawet	12	12	12	12
Projectkosten rampen en crisisbeheersing	5	5	5	5
Geen TOP's realiseren (lagere kapitaallasten)	23	50	49	49
Kwaliteit onkruidbestrijding	50	50	50	50
Verhoging ozb 4%	227	227	227	227
	1.494	1.520	1.484	1.328

Dekkingsplan 2021-2024 bij Begroting 2021

De primaire begroting 2021 is niet structureel sluitend. Dit is wel het uitgangspunt dat wij hebben afgesproken. Daarom stellen we een dekkingsplan op, waarmee we de begroting wel sluitend maken.

In het volgende overzicht zijn de voorgestelde ombuigingen weergegeven met daarna een toelichting per ombuiging.

Tabel: Specificatie Financieel Meerjarenperspectief (FMP)

	Bedragen x € 1.000			
	2021	2022	2023	2024
FMP in begroting 2021	-3.010	-2.390	-2.675	-2.226
waarvan incidenteel	-61	-	-	-
waarvan structureel	-2.949	-2.390	-2.675	-2.226
Dekkingsplan				
Herstelplan Sociaal Domein	94	263	624	960
Woningaanpassingen	-	25	50	50
Ambulantisering GGZ	20	35	35	35
Maatwerk GGD	30	30	30	30
Huur gebouwen (consultatiebureaus)	-	23	23	23
Passende kinderopvang	75	75	75	75
Vermindering budget ondersteuning mantelzorgers	-	10	20	25
Vermindering werkbudget economie	25	25	25	25
Opbrengst Bedrijventerrein Hulsbeek	200	300	300	-
Verhoging stelpost onvoorzien ongedaan maken	75	75	75	75
Uitstellen investering nieuwbouw basisschool en gymzaal Op de Horst	-	-	180	178
Verhalen kosten volksfeesten en evenementen	-	25	50	50
Voorleesexpress	15	15	15	15
Bibliotheek	-	25	25	25
Exploitatielast D'n Ienloop verlagen	-	-	19	19
Huur Kulturhus Beek voor muziekonderwijs	3	6	10	10
Inkomsten sport en zwembad verhogen	-	43	43	43
Duurzaamheid Stelpost Actieplan Duurzaamheid verlagen	10	10	10	10
Woonagenda Formatie inzetten	-90	-90	-90	-
ODRN verlagen opdracht/verhogen inkomsten voor advisering	-	25	50	100
Taakstelling Gemeenschappelijke regelingen 1%, 2%, 3%	-	100	200	200
Basisregeling gemeenschappelijk orgaan Arnhem-Nijmegen (GOAN)	225	-100	-100	-100
Bijdrage provincie Goan 2021/2022	28	28	-	-
Ontspannen regio	-	45	45	45
Circulaire regio	-	45	45	45
Groene groei regio	-	45	45	45
Productieve regio	-	45	45	45
Verbonden regio	-	45	45	45
Beëindiging inwonerbijdrage The Economic Board	35	35	35	35
Sluiten trouwlocatie Millingen (Zalmkerkje)	-	7	7	7
Aangepaste openingstijden aan de balie.	-	-	55	55
Leges huwelijken (+/-200 per jaar) verhogen met € 80	16	16	16	16
Minimabeleid minder bezuinigen	-170	-170	-170	-170
Extra Ozb verhoging met 4%	227	227	227	227
FMP in begroting 2021	-2.192	-1.102	-611	16
waarvan incidenteel	-61	-	-	-
waarvan structureel	-2.131	-1.102	-611	16

Herstelplan Sociaal Domein

Belangrijkste ombuiging is in het sociaal domein (herstelplan):

De afgelopen twee jaar zien we een enorme stijging van bepaalde categorieën zorgkosten. Het onderstaande overzicht laat dit goed zien:

	2018	2019	2020 prognose	primaire begroting 2021
begeleiding volwassenen	€ 2.719.718	€ 3.252.530	€ 3.672.350	€ 3.705.221
begeleiding jeugd	€ 3.485.165	€ 3.957.732	€ 4.164.931	€ 4.845.251
jeugd met verblijf	€ 3.985.176	€ 4.882.060	€ 4.661.423	€ 5.015.954
huishoudelijke hulp	€ 2.437.287	€ 2.868.117	€ 3.330.000	€ 3.867.000
totaal	€ 12.629.364	€ 14.962.458	€ 15.828.704	€ 17.433.426

De uitgangspunten voor de primaire begroting 2021 waren:

- tariefstijging 3,1%
- toename begeleiding volwassenen 4%
- toename begeleiding jeugd 10%
- toename jeugd met verblijf 4%
- toename huishoudelijke hulp 7%

Na het opstellen van de primaire begroting zagen we voor 2020 een nog grotere kostenstijging dan we eerder dit jaar al hadden verwacht. Gecombineerd met de gehanteerde uitgangspunten, leidde dit tot onaanvaardbaar hoge kosten; financieel is dit onhoudbaar. Daarom moeten we ingrijpen om deze stijging terug te dringen.

Bij begeleiding jeugd en volwassenen hebben wij zelf meer sturingsmogelijkheden dan bij jeugd met verblijf en huishoudelijke hulp. Bij de huishoudelijke hulp speelt het abonnementstarief ons parten. Het is nu namelijk zo dat het gebruik van huishoudelijke hulp en andere WMO-voorzieningen € 19 per maand kost, waarbij de gemeente niet op inkomen of vermogen mag toetsen. Dit tarief en de jurisprudentie hierover maken het moeilijk om bij te sturen op de huishoudelijke hulp. Daar komt nog bij dat onze bevolking vergriest en iedereen langer thuis moet blijven wonen. We proberen deze kosten wel in de hand te houden, maar dat is lastig. Daarom veranderen we het bedrag van de primaire begroting voor deze post niet.

Ook op de kosten van jeugd met verblijf is het lastig sturen, want er zijn veel verschillende verwijzers. Uiteraard zijn hier acties ingezet. Zo hebben we het overleg passende hulp ingevoerd, waarin alle ketenpartners samen kijken wat de beste oplossing is voor het kind waar het om gaat. Door te investeren in betere samenwerking met bijvoorbeeld de rechterlijke macht en de kinderscherming, proberen we meer grip te krijgen. We verwachten daarvan in 2021 het eerste bescheiden resultaat en ramen daarom een besparing van € 50.000. Daarmee hopen we ook dat het stelsel beter gaat werken, zodat de kinderen zo thuis nabij kunnen opgroeien. Want dat is uiteindelijk ons doel.

In 2022 wordt het woonplaatsbeginsel ingevoerd. Daarom ramen we voor 2022 en verder ook nog € 500.000 minder dan in 2021 op jeugd met verblijf.

Wat betreft de ambulante begeleiding voor jeugd en voor volwassenen, ligt de sleutel meer bij onszelf. Daarom stellen we onszelf in financiële zin tot doel om in 2024 terug te keren naar de budgetten van 2018 (met inachtneming van indexering). In het eerste jaar willen we 15% van deze ombuiging realiseren, in 2022 moet dit 30% zijn en in 2023 65%. Vervolgens willen we in 2024 100% van de ombuiging hebben gerealiseerd.

Dat leidt tot de volgende budgetten:

	Begeleiding volwassenen	Begeleiding jeugd	Jeugd met verblijf	Investering voor- liggend veld	Opnemen in dekkingsplan
Primaire begroting 2021	€ 3.705.221	€ 4.845.251	€ 5.015.954		
Woonplaatsbeginsel vanaf 2022			-€ 500.000		
Wmo kosten beschermd wonen	€ 138.000				
Subtotaal	€ 3.843.221	€ 4.845.251	€ 4.515.954		
Streefbudget 2024	€ 3.404.449	€ 4.323.770	€ 4.415.954		
Te realiseren ombuiging	€ 438.772	€ 521.481	€ 100.000		
Waarvan:					
1e jaar 15%	€ 65.816	€ 78.222	€ 50.000	-€ 100.000	€ 94.038
2e jaar 30%	€ 131.632	€ 156.444	€ 75.000	-€ 100.000	€ 263.076
3e jaar 65%	€ 285.202	€ 338.963	€ 100.000	-€ 100.000	€ 624.165
4e jaar 100%	€ 438.772	€ 521.481	€ 100.000	-€ 100.000	€ 960.253

Om dit te bereiken gaan we de komende tijd in inhoudelijke zin scherp aan de wind zeilen. Dat betekent prioriteit geven aan nog openstaande maatregelen uit de nota Grip op Kosten (zie ook de evaluatie in het voorjaar van 2020). Maar het betekent ook een hernieuwde opdracht voor onze sociale teams, met daaraan gekoppeld een concreet routeplan naar 2024. Dat routeplan rust op drie belangrijke pijlers:

1. Normaliseren: niet alles is maakbaar en zorg is niet de oplossing voor elk probleem
2. Van maatwerk naar algemeen toegankelijk aanbod
3. Van individuele hulp naar meer groepsaanbod

ad 1. Normaliseren

Door maatschappelijke ontwikkelingen is de definitie van normaal steeds smaller geworden. Ook hebben veel kinderen last van prestatiedruk. Dat leidt tot veel vraag naar professionele hulp of zorg. We willen dit, met onze samenwerkingspartners als de GGD, het onderwijs en de huisartsen, ombuigen. Want we willen en kunnen dit niet volhouden. Daarom gaan we in klare taal communiceren over wat we onder 'eigen kracht' en 'algemeen gebruikelijk' vinden vallen. Verder moet onze basishouding om: we gaan omgekeerd toetsen en kijken meer vanuit wat *nodig* is (vraaggericht) in plaats van naar het beschikbare aanbod (we gaan van *Ja, mits* naar *Nee, tenzij*).

ad 2. Van maatwerk naar algemeen toegankelijk

De sociale teams gaan de wijken in: we versterken het aanbod van algemene/voorliggende voorzieningen en gaan meer zelf kortdurende ondersteuning bieden, beschikkingsvrij, om (dure) maatwerktrajecten te voorkomen. Het indicatieproces waar de medewerkers van de sociale teams nu vaak druk mee zijn, gaan we strakker en efficiënter inrichten. Bovendien zijn minder indicaties nodig als zij zelf kortdurende hulp kunnen bieden. Dat vermindert de administratieve lastendruk en daardoor kunnen ze transformeren van indicatieorgaan naar wijkteam.

ad 3. Van individuele hulp naar groepsaanbod

Voor veel voorkomende problematiek waar nu individuele hulp op wordt ingezet, willen we groepsaanbod bieden. Dat gaan we ook aan de zorgaanbieders vragen. Verder gaan we de

verhouding naar aanbieders verzakelijken en waar mogelijk naar andere financieringsvormen (lumpsum), waarbij plafonds gehandhaafd kunnen worden (in tegenstelling tot een p*q, openhouse systematiek).

Deze zaken en nog een heel scala aan maatregelen om de kosten in te perken en onze inwoners beter te helpen, gaan we verwerken in de opdrachtformulering voor de sociale teams. Op dit moment werken we daaraan.

Om van duur maatwerk naar algemeen toegankelijke voorzieningen (het aanbod in de sociale basisstructuur) af te schalen, is het nodig dat deze basisstructuur wordt versterkt. Dat kan door meer te investeren in onze sociale teams, in onze partner Forte of in aanbod van andere samenwerkingspartners. Daarvoor ramen wij een bedrag van € 100.000 per jaar.

Tot op heden hebben wij steeds geprobeerd het bedrag dat wij van het rijk voor het sociaal domein krijgen, af te zetten tegen onze uitgaven. Dat is echter niet meer mogelijk, omdat de budgetten voor het sociaal domein onder de algemene uitkering zijn gebracht en niet meer apart zijn geormerkt. Daarom moeten wij deze methodiek loslaten.

Dat betekent dat de begroting zoals die door u wordt vastgesteld voortaan het budgettaire kader is. De koppeling met de Rijksuitkering laten we los. In het vervolg zijn de zorgkosten voor ambulante begeleiding volwassenen, ambulante begeleiding jeugd en jeugd met verblijf, van 2018 het uitgangspunt, met een jaarlijks vast te stellen index (zie herstelplan). De overige kosten worden realistisch geraamd. De budgetten die we in onze begroting opnemen zijn leidend en we gaan geen relatie meer proberen te leggen met onze inkomsten. Dat wil niet zeggen dat wij voldoende middelen van het rijk krijgen. Want er is sprake van:

- open-einde regelingen;
 - uitvoeringsvoorschriften van het rijk;
 - jurisprudentie;
 - vergrijzing;
 - verwijzingen naar zorg door andere toeleiders maar t.l.v. gemeentelijke budgetten.
- Al deze factoren leiden tot stijgende kosten. Wij zullen daarom blijven pleiten voor extra geld en vooral ook meer beleidsvrijheid om te kunnen sturen.

Woningaanpassingen

Betreft taakstelling voor sociaal team om te zoeken naar goedkopere oplossingen, op een totaalbudget van € 300.000.

Ambulantisering GGZ

Dit betreft ongeormerkte middelen. Er is budget nodig voor een inloop in Millingen, daarvoor is € 15.000 geraamd. We kijken in de loop van 2021 of deze inloop succesvol is. Zo ja, dan moeten we op dat moment zien of we daar voor de jaren vanaf 2022 budget voor kunnen vrijmaken.

Maatwerk GGD

Het maatwerk GGD is een niet wettelijke taak. Als maatwerk kopen wij onder andere lichte opvoedondersteuning en de gezonde school aanpak in. Daarin ligt het accent de laatste tijd met name op weerbaarheidstraining, omdat kinderen van veel kanten prestatiedruk voelen (ouders met hoge verwachtingen, veel toetsmomenten op school, sportief, knap en populair moeten zijn). Daarnaast vallen de projectkosten alcoholmatiging en gezondheidsmonitoring onder het maatwerk.

Het aframen van dit budget past niet goed in de transformatiedoelen. We investeren al jaren in de gezonde school aanpak en al onze scholen in het basis en voortgezet onderwijs doen enthousiast mee. We zien dit ook terug in de gezondheidsmonitor. De leefstijl van de jongeren in Bergen Dal is erg verbeterd sinds we deelnemen aan gezonde school. Omdat er maar weinig besparingsmogelijkheden zijn binnen het sociaal domein, staat deze nu toch op de lijst van bezuinigingen.

Huur gebouwen (consultatiebureaus)

We gaan het aantal consultatiebureaus terugbrengen of naar goedkopere locaties (waarbij er in Beek en Millingen een verband is met de exploitatie van de gebouwen). Er zijn nu 3 locaties: Millingen (in D'n Ienloop), in het Kulturhus in Beek en in Op de Paap in Groesbeek.

Passende kinderopvang

We stoppen met de subsidie voor passende kinderopvang.

Met de inzet van specialisten vanuit Driestroom in de kinderopvang, worden kinderen met (gedrags-) problematiek al op jonge leeftijd geholpen. Het werkt tweeledig. Deze kinderen werden eerder doorgestuurd naar de GGZ wat hiermee voorkomen wordt. En daarnaast kunnen hierdoor kinderen vaak instromen op regulier onderwijs in plaats van op het speciaal (basis)onderwijs.

Zeker in het begin is het verwachte effect minimaal. Dat geeft ons tijd om deze bezuiniging te evalueren en een alternatief in te richten.

Vermindering budget ondersteuning mantelzorgers

Doordat mensen langer thuis moeten (en willen) blijven wonen, wordt de druk op mantelzorgers groter. Daarom willen wij hen blijven ondersteunen. We stellen toch een bezuiniging op dit budget (van € 126.000) voor, omdat we met Mantelzorg Berg en Dal willen gaan kijken hoe we onze ondersteuning in de komende jaren gaan vormgeven. Daarbij betrekken we ook wat door zorgverzekeraars wordt vergoed en waar de gemeente dus een stapje terug kan doen.

Vermindering werkbudget economie

Op 3 maart 2017 heeft de raad de Economische visie vastgesteld. In deze visie is de ambitie geformuleerd om een meer vitale en duurzame economie te creëren, met levendige kernen en een dynamisch buitengebied binnen een kwalitatief zeer aantrekkelijke omgeving.

Daarnaast zijn vier hoofdoelen geformuleerd: stimuleren werkgelegenheid, vergroten concurrentiekracht bedrijven, verhogen bestedingen en behoud voorzieningen.

Voor uitvoering van deze agenda is destijds door de raad een jaarlijks werkbudget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Voor 2020 is dit teruggebracht tot € 75.000 en we stellen nu voor om dit budget nogmaals met € 25.000 te verminderen. Daardoor kunnen we onder andere geen bijdrage meer leveren voor het organiseren van ondernemersbijeenkomsten.

Opbrengst Bedrijventerrein Hulsbeek

In het verleden hebben we in de exploitatie nooit rekening gehouden met opbrengsten uit de grondexploitatie. Gezien de belangstelling is het reëel dat we de komende jaren bedrijventerrein Hulsbeek afronden. De verwachting is dat we de kavels in de komende 3 jaren verkopen.

Verhoging stelpost onvoorzien ongedaan maken

In de primaire begroting was opgenomen om de stelpost onvoorzien te verhogen naar € 100.000. Gezien de huidige begrotingssaldi brengen we deze stelpost weer naar het oude niveau.

Uitstellen investering nieuwbouw basisschool en gymzaal Op de Horst

De basisschool Op de Horst is een karakteristiek schoolgebouw uit de jaren '50. We hechten waarde aan het behoud van de identiteit en uitstraling van het gebouw. We richten ons op vernieuwbouw of renovatie in plaats van nieuwbouw. Op dit moment is renovatie geen voorziening binnen de onderwijshuisvesting. Eind 2021 wordt een wetswijziging verwacht om dit als voorziening in de wet op te nemen als volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Ook het investeringsverbod voor scholen wordt versoepeld als het gaat om investeringen in kwaliteit. Deze investering stellen we uit tot na 2024.

Verhalen kosten volksfeesten en evenementen

We spelen in op het verhalen van kosten die vooral de buitendienst maakt voor de organisatie van volksfeesten en evenementen in onze gemeente. Het gaat om kosten voor het uitgeven van dranghekken, borden, materieel en personele inzet. We gaan in gesprek met de organisatoren.

Voorleesexpress

De VoorleesExpress stimuleert de taalvaardigheid van kinderen in een taalarme thuisomgeving. De VoorleesExpress is een relatief dure landelijk georganiseerde activiteit die door vrijwilligers wordt uitgevoerd. We vragen de bibliotheek dit op een goedkopere manier te organiseren. Er is geen wettelijke verplichting.

Bibliotheek

In de begroting 2021 is op basis van de TOP 19 ombuigingen € 50.000 opgenomen. Door te besparen op huisvesting en personeel (de front-office) verwachten we nog € 25.000 extra te kunnen ombuigen. We onderzoeken of het mogelijk is om één hoofdlocatie aan te wijzen, aangevuld met steunpunten in de dorpshuizen of scholen. Uitgangspunt is dat de bibliotheek voor de jeugd en senioren bereikbaar blijft in elke woonkern.

Exploitatielast D'n Ienloop verlagen

We gaan de exploitatielast van D'n Ienloop verlagen of de inkomsten verhogen, zodat we een exploitatie kostendekkend is. Daarnaast kijken we met de vastgoedvisie naar de toekomst van D'n Ienloop. Net zoals bij andere gebouwen wegen we de mogelijkheid van afstoten daarbij af. Bij het afstoten van D'n Ienloop worden activiteiten mogelijk verplaatst naar de Duffelt of de school.

Huur Kulturhus Beek voor muziekonderwijs

Op grond van oude afspraken uit de voormalige gemeente Ubbergen ontvangt het Kulturhus Beek € 10.000 voor vergoeding van de huur voor een commerciële muziekschool. Volgens onze subsidieverordeningen geven wij alleen subsidie aan amateurgezelschappen die muziekonderwijs verzorgen op onze scholen. Het is niet logisch dat wij de huur van commerciële muziekschool vergoeden. We bouwen deze vergoeding af in termijnen.

Inkomsten sport en zwembad verhogen

De inkomsten voor de sporthallen worden verhoogd door het uurtarief aan te passen. In vergelijking met omringende gemeenten Nijmegen en Heumen zijn onze tarieven gemiddeld € 10 euro per uur lager. We verhogen de inkomsten met de inflatiecorrectie € 3.782 + een extra verhoging € 5 per uur = € 19.100.

De inkomsten van het zwembad worden verhoogd met de inflatiecorrectie en afgerond naar boven. Hierdoor rekenen we ook hier een meer marktconform tarief en is de inschatting dat we € 20.000 extra inkomsten genereren.

Kanttekening: veel ouderen/jeugdigen maken juist gebruik van ons zwembad. Het risico bestaat dat ze minder vaak gebruik gaan maken van ons zwembad.

Duurzaamheid Stelpost Actieplan Duurzaamheid verlagen

We weten dat we de komende jaren voor grote opgaven staan in het kader van duurzaamheid. Maar door de inzet van 10% van de stelpost actieplan Duurzaamheid nemen we hiervoor iets meer tijd.

Woonagenda Formatie inzetten

In de gemeenteraad van 24 september is de woonagenda vastgesteld. Daarbij is de behoefte geuit om tijdelijk extra formatie in te zetten. Deze formatie zetten we in voor de versnelling van de woonopgave.

ODRN verlagen opdracht/verhogen inkomsten voor advisering

Bezuinigen op advisering, of advisering in rekening brengen. Inwoners en bedrijven kunnen voordat zij een vergunningaanvragen advies inwinnen bij de ODRN. We willen dit advies beperken of vanaf een bepaald moment in rekening brengen.

Taakstelling Gemeenschappelijke regelingen 1%, 2%, 3%

In de regio zijn afspraken gemaakt over een generieke korting bij onze gemeenschappelijke regelingen die aan de BRN (BegrotingsRichtlijnen Regio Nijmegen) moeten voldoen. In onze begroting hadden wij alleen 1% verwerkt. Met deze aanpassing sluiten we aan bij de regio.

Basisregeling gemeenschappelijk orgaan Arnhem-Nijmegen (GOAN)

In de Voorjaarnota 2020 is het volledige bedrag voor deelname aan de versterkte regio opgenomen. Dit is een bedrag van € 350.000 structureel. We willen nu wel meegaan in het basisuitgangspunt (=het regiobureau, GOAN). In afwachting van de invulling van de 5 regionale opgaven, reserveren we € 100.000 om deel te kunnen nemen aan een aantal van deze opgaven. Dit zijn de volgende opgaven: Ontspannen regio (toerisme), Circulaire regio (duurzaamheid), Groene groei regio (wonen), Productieve regio (economie), Verbonden regio (mobiliteit).

Bijdrage provincie Goan 2021/2022

De provincie draagt in 2021 en 2022 50% bij aan het verschil voor de toename bijdrage GOAN ($35.000 \times ((€ 2,50 - € 0,88) / 2)$)

Beëindiging inwonerbijdrage The Economic Board (TEB)

Wij zien onvoldoende toegevoegde waarde voor de bijdrage aan de economic board voor onze gemeente. Daarom stellen we voor om dit budget te bezuinigen.

Sluiten trouwlocatie Millingen (Zalmkerkje)

Het Zalmkerkje is door achterstallig onderhoud en sobere inrichting niet meer in trek als trouwlocatie. Incidenteel wordt het gebruikt voor kleine concerten, door vrijwilligers georganiseerd. We besparen een exploitatielast van € 7.000 en realiseren een opbrengst uit verkoop.

Aangepaste openingstijden aan de balie.

Via inwonersparticipatie de openingstijden aanpassen. Bijvoorbeeld geen avondopenstelling meer of op vrijdag (deels) gesloten of een of meerdere dagdelen sluiten, dan wel avondopenstelling.

Leges huwelijken (+/- 200 per jaar) verhogen met € 80

Door de leges van huwelijken te verhogen naar een meer kostendekkend tarief kunnen we een extra opbrengst van € 16.000 ontvangen.

Minimabeleid minder bezuinigen

Wij hebben u kort geleden de nota Evaluatie minimabeleid toegestuurd.

Ook hebben we na de richtingensessie op 21 april scenario's uitgewerkt om een bezuiniging op het minimabeleid te realiseren. In de top 19 is een bezuinigingsbedrag van € 222.000 opgenomen.

Inmiddels zien we dat het coronavirus weer hard toeslaat. Dit zal er toe leiden dat mensen hun baan gaan verliezen en dat mensen die nog geen baan hadden, nóg moeilijker aan een baan kunnen komen. Daarom stellen wij voor om deze bezuiniging deels ongedaan te maken. De volgende maatregelen willen we handhaven:

- aanpassing van de vermogensgrens voor de gemeentezorgverzekering en de Doe Mee regeling;
- geen kwijschelding van de bijzondere bijstand voor inrichtingskosten na 5 jaar;

- geen kwijtschelding van de bijzondere bijstand voor de stoffering van de woning na 5 jaar;
- strengere toetsing van aanvragen voor sociaal medische indicatie voor het vergoeden van de kosten van kinderopvang.

Dat houdt in dat we de hoogte van de individuele inkomenstoelage (waar iemand recht op heeft als hij drie jaar een inkomen op bijstandsniveau heeft) niet gaan verlagen. Ook gaan we de kwijtschelding van de eigen bijdrage WMO niet afschaffen.

Dat betekent dat we € 170.000 minder willen bezuinigen dan in de TOP19 voorgesteld en dus per saldo een bezuiniging van € 52.000 op het minimabeleid realiseren.

Extra Ozb verhoging met 4%

Met de verwerking van de Top 19 is een verhoging van de Ozb van 4% meegenomen in de begroting 2021. In dit dekkingsplan stellen we voor om de Ozb nogmaals met 4% te verhogen.

MeerjareninvesteringsPlan

Hieronder vindt u het MeerjarenInvesteringsPlan 2021-2024. Daaronder zijn de opgenomen investeringen kort toegelicht.

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2021	KL2022	KL2023	KL2024	KL2025
Nieuwe investeringen										
Programma 1: Inwoner										
geen nieuwe investeringen op dit programma										
Totaal programma 1: Inwoner										
			-	-	-	-	-	-	-	-
Eerder in begroting opgenomen investeringen										
Programma 1: Inwoner										
1.1 Verduurzaming Kulturhus Millingen aan de Rijn	15	2024	750.000	-	750.000	-	-	-	-	61.250
1.2 Sportzaal in de Polder	40	2021	pm		pm					
1.3 Nieuwbouw basisschool en gymzaal Op de Horst	40	2022	4.500.000		4.500.000			180.000	178.313	176.625
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen programma 1: Inwoner			5.250.000	-	5.250.000	-	-	180.000	178.313	237.875
Nieuwe Investeringsen										
Programma 2: Onze buurt										
2.1 Bosstraat Groesbeek, gedeeltelijk vervangen riolering										
Projectvoorbereiding riol	50	2021	5.000		5.000	-	175	174	172	171
Uitvoering, gedeeltelijk vervangen riolering	50	2021	55.000		55.000	-	1.925	1.909	1.892	1.876
2.2 Leuthsestraat Persingen, vervangen riol en herstel wegen										
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	46.000	-	46.000		2.530	2.502	2.475	2.447
Uitvoering, wegen	25	2021	500.000	-	500.000		27.500	27.200	26.900	26.600
Projectvoorbereiding riol	50	2021	13.500	-	13.500		473	468	464	460
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2021	15.000	-	15.000		525	521	516	512
2.3 Heikant Groesbeek, overstort										
Projectvoorbereiding riol	50	2021	130.000	-	130.000		4.550	4.511	4.472	4.433
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2022	2.100.000	-	2.100.000			73.500	72.870	72.240
2.4 Bongerdstraat Beek, nieuwe bomen in rijbaan										
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	29.000	-	29.000		1.595	1.578	1.560	1.543
Uitvoering, wegen	25	2021	250.000	-	250.000		13.750	13.600	13.450	13.300
Projectvoorbereiding riol	50	2021	7.000	-	7.000		245	243	241	239
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2021	65.000	-	65.000		2.275	2.256	2.236	2.217
2.5 Rijlaan Groesbeek, overlagen en aanplant bomen										
Projectvoorbereiding	25	2021	18.000	-	18.000		990	979	968	958
Uitvoering overlagen en aanplant bomen	25	2021	325.000	-	325.000		17.875	17.680	17.485	17.290
2.6 Renovatie pompgemalen	10	2021-2024	700.000		700.000		20.125	39.988	59.588	78.926

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2021	KL2022	KL2023	KL2024	KL2025
2.7 Pastoor Hoekstraat Breedeweg, deels vervangen riool en asfaltweg										
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	21.500	-	21.500		1.183	1.170	1.157	1.144
Uitvoering, wegen	25	2022	190.000	100.000	90.000			4.950	4.896	4.842
Projectvoorbereiding riool	50	2021	9.000	-	9.000		315	312	310	307
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2022	85.000	-	85.000			2.975	2.950	2.924
2.8 Wilgenlaan Beek, aanpassen riool en groen										
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	32.500	-	32.500		1.788	1.768	1.749	1.729
Uitvoering, wegen	25	2022	295.000	-	295.000			16.225	16.048	15.871
Projectvoorbereiding riool	50	2021	17.500	-	17.500		613	607	602	597
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2022	165.000	-	165.000			5.775	5.726	5.676
2.9 Diverse rioolrenovaties middels kousmethode, inclusief putrenovatie										
Projectvoorbereiding riool	50	2022	35.000	-	35.000			1.225	1.215	1.204
Uitvoering, renoveren diverse rioleringen	50	2023	650.000	-	650.000				22.750	22.555
2.10 Merelweg Berg en Dal, vervangen riolering										
Projectvoorbereiding wegen	25	2022	3.500	-	3.500			193	190	188
Uitvoering, wegen	25	2023	47.000	-	47.000				2.585	2.557
Projectvoorbereiding riool	50	2022	3.000	-	3.000			105	104	103
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2023	36.000	-	36.000				1.260	1.249
2.11 Populierenstraat Breedeweg, deels vervangen riool en asfaltweg										
Projectvoorbereiding wegen	25	2023	8.000	-	8.000				440	435
Uitvoering, wegen	25	2024	76.000	76.000	-					-
Projectvoorbereiding riool	50	2023	4.000	-	4.000				140	139
Uitvoering, vergroten transportriool	50	2024	37.000	-	37.000					1.295
2.12 Afwikkeling centrum Groesbeek										
Nieuwbouw 2e fase Spoorlaan en herinrichting Marktpluin: voorbereiding	25	2021	125.000		125.000		6.875	6.800	6.725	6.650
Nieuwbouw 2e fase Spoorlaan en herinrichting Marktpluin: uitvoering	25	2021	1.475.000		1.475.000		81.125	80.240	79.355	78.470
Verbeterde verkeersafwikkeling Dorpsstraat		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Inzet reserve lopende projecten voor afwikkeling centrum Groesbeek				640.000	-640.000		-25.600	-25.600	-25.600	-25.600
Totaal nieuwe investeringen programma 2: Onze buurt			5.973.500	176.000	5.797.500	-	98.430	222.412	267.409	286.025
waarvan riolering			4.132.000	-	4.132.000	-	31.220	134.568	177.506	197.121
waarvan overige			1.841.500	176.000	1.665.500	-	67.210	87.844	89.903	88.904
Eerder in begroting opgenomen investeringen										
Programma 2: Onze buurt										
2.13 Aanpak wateroverlast Breedeweg	25	2021-2024	2.647.917	-	2.647.917	11.916	23.831	35.747	174.763	172.856
Inzet reserve aanpak extreme waterlast voor dekking kapitaallasten		div	-	900.000	-900.000	-3.375	-6.750	-10.125	-49.500	-48.960
2.14 Afkoppelkrediet diverse rioleringen (€ 200.000 per jaar)	50	2021-2027	1.400.000		1.400.000	7.000	14.022	21.067	28.139	35.239
2.15 Reconstructie Van Lyndenstraat, Rivierstraat en Zalmstraat Millingen					-					
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	100.000		100.000		5.500	5.440	5.380	5.320
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2022	1.650.000		1.650.000			90.750	89.760	88.770
Projectvoorbereiding riolering	50	2021	65.000		65.000		2.275	2.256	2.236	2.217
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2022	1.040.000		1.040.000			36.400	36.088	35.776

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2021	KL2022	KL2023	KL2024	KL2025
2.16 Reconstructie bedrijventerrein Mies Groesbeek					-					
Projectvoorbereiding wegen	25	2023	70.000		70.000				3.850	3.808
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2024	2.350.000		2.350.000					129.250
Projectvoorbereiding riolering	50	2023	15.000		15.000				525	521
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2024	505.000		505.000					17.675
2.17 Renovatie "water werkt" Beek										
Projectvoorbereiding	25	2020	15.000	-	15.000	825	816	807	798	789
Uitvoering, Renovatie "water werkt"	25	2021-2024	600.000	-	600.000		8.250	16.410	24.480	32.460
2.18 Reconstructie Dasstraat, Eekhoornstraat en Fretstraat (De Horst)										
Projectvoorbereiding wegen	25	2020	47.000		47.000	2.585	2.557	2.529	2.500	2.472
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2021	410.000	-	410.000		22.550	22.304	22.058	21.812
Projectvoorbereiding riolering	50	2020	42.000		42.000	1.470	1.457	1.445	1.432	1.420
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2021	366.000	-	366.000		12.810	12.700	12.590	12.481
2.19 TOP Ooij										
Projectvoorbereiding tbv aankoop grond	25	2020	pm		pm	pm	pm	pm	pm	pm
Uitvoering, aankoop grond	25	2020	pm		pm	pm	pm	pm	pm	pm
Projectvoorbereiding aanleg TOP	25	2020	pm		pm	pm	pm	pm	pm	pm
Uitvoering, aanleggen TOP	25	2021	pm		pm	pm	pm	pm	pm	pm
2.20 Vervangen riolering/duiker Breedeweg (Breedeweg)										
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	40.000	-	40.000		2.200	2.176	2.152	2.128
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2022	350.000	-	350.000			19.250	19.040	18.830
Projectvoorbereiding riolering	50	2021	20.000	-	20.000		700	694	688	682
Uitvoering, Vervangen riolering/duiker	50	2022	160.000	-	160.000			5.600	5.552	5.504
2.21 Burg. Ottenhofstraat (Dries-Stekkenberg) Groesbeek										
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	80.000	-	80.000	4.352	4.304	4.256	4.208	4.160
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2021	400.000	-	400.000		22.000	21.760	21.520	21.280
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	160.000	-	160.000	5.600	5.552	5.504	5.456	5.408
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2021	800.000	-	800.000		28.000	27.760	27.520	27.280
2.22 Lijsterbesstraat relinen riolering Lijsterbestaat en afkoppelen (Breedeweg)										
Projectvoorbereiding	50	2021	18.000	-	18.000		630	625	619	614
Uitvoering, Relinen riolering en afkoppelen HWA	50	2022	90.000	-	90.000			3.150	3.123	3.096
2.23 Zevenheuvelenweg (Ottenhoffstraat tot Nieuweweg) Groesbeek										
Projectvoorbereiding wegen	25	2022	70.000	-	70.000			3.850	3.808	3.766
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2023	570.000	-	570.000				31.350	31.008
Projectvoorbereiding riolering	50	2022	60.000	-	60.000			2.100	2.082	2.064
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2023	500.000	-	500.000				17.500	17.350
2.24 Reconstructie Gooiseweg Zuid Groesbeek										
Projectvoorbereiding wegen	25	2021	123.500	-	123.500		6.793	6.718	6.644	6.570
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2022	1.100.000	-	1.100.000			60.500	59.840	59.180
Projectvoorbereiding riolering	50	2021	72.500	-	72.500		2.538	2.516	2.494	2.472
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2022	654.000	-	654.000			22.890	22.694	22.498
2.25 Reconstructie Gooiseweg Noord Groesbeek										
Projectvoorbereiding wegen	25	2019	72.000	-	72.000	3.917	3.874	3.830	3.787	3.744
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2021	577.000	-	577.000		31.735	31.389	31.043	30.696
Projectvoorbereiding riolering	50	2019	38.000	-	38.000	1.330	1.319	1.307	1.296	1.284
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2021	310.000	-	310.000		10.850	10.757	10.664	10.571

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2021	KL2022	KL2023	KL2024	KL2025
2.26 Bypass riolering Nassaulaan-Pr.Christinalaan Berg en Dal										
Projectvoorbereiding wegen	25	2020	35.000	-	35.000	1.925	1.904	1.883	1.862	1.841
Uitvoering, Vervangen wegen	25	2021	225.000	-	225.000		12.375	12.240	12.105	11.970
Projectvoorbereiding riolering	50	2020	30.000	-	30.000	1.050	1.041	1.032	1.023	1.014
Uitvoering, Vervangen riolering	50	2021	295.000	-	295.000		10.325	10.237	10.148	10.060
2.27 Aanleg tijdelijke opslag depot										
Projectvoorbereiding	25	2022	5.000	-	5.000			275	272	269
Uitvoering, aanleg depot	25	2023	267.000	-	267.000				14.685	14.525
2.28 Verleggen fietspad Meerwijkselaan Heilig Landstichting										
Projectvoorbereiding	25	2021	65.000	-	65.000		3.575	3.536	3.497	3.458
Uitvoering,verbreding rijbaan	25	2022	585.000	170.000	415.000			22.825	22.576	22.327
2.29 Vervanging asfaltrijbanen binnen de bebouwde kom 2019-2028	25	2021-2028	4.200.000		4.200.000	33.000	65.640	97.920	129.840	161.400
2.30 Centrumgebied Ooij (omgeving Reinier van Ooijplein)										
Visie (heel Ooij), ontwerp (centrum) & deel I projectvoorbereiding	25	2020	247.500	-	247.500	13.613	13.464	13.316	13.167	13.019
Deel II projectvoorbereiding	25	2021	42.500	-	42.500		2.338	2.312	2.287	2.261
Uitvoering, vitaliseren centrum	25	2022	765.600	-	765.600			42.108	41.649	41.189
2.31 Toplaag kunstgrasvelden De Treffers	15	2021	600.000	-	600.000		49.000	48.400	47.800	47.200
2.32 Uitbreiding natuurgrasveld De Treffers	20	2021	160.000	-	160.000		10.400	10.280	10.160	10.040
2.33 Toplaag kunstgrasveld SVO	10	2021	300.000	-	300.000		34.500	34.050	33.600	33.150
2.34 Toplaag kunstgrasveld Groesbeekse Boys	15	2021	300.000	-	300.000		24.500	24.200	23.900	23.600
2.35 Sportaccommodaties Vervanging kleedkamers	40	2022-2024	1.654.013	-	1.654.013	-	-	66.161	65.540	64.920
2.36 Sportaccommodaties Vervanging velden	20	2022-2024	1.584.180	-	1.584.180	-	-	77.250	162.391	160.298
2.37 Tennisaccommodaties Aanpassing/vervanging	20	2022-2024	1.143.797	-	1.143.797	-	-	53.723	53.172	52.799
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen programma 2: Onze buurt			30.092.507	1.070.000	29.022.507	85.207	436.873	996.108	1.287.853	1.469.429
<i>waarvan riolering</i>			<i>9.288.417</i>	<i>900.000</i>	<i>8.388.417</i>	<i>24.991</i>	<i>108.600</i>	<i>193.660</i>	<i>317.132</i>	<i>339.120</i>
<i>waarvan overige</i>			<i>20.804.090</i>	<i>170.000</i>	<i>20.634.090</i>	<i>60.216</i>	<i>328.273</i>	<i>802.448</i>	<i>970.721</i>	<i>1.130.309</i>
Nieuwe investeringen										
Programma 5: Overhead										
5.1 ICT middelen	5	2020-2021	700.000	-	700.000	75.250	149.450	147.350	145.250	143.150
5.2 Inrichting werkplekken	8	2020-2021	300.000	-	300.000	21.000	41.719	41.157	40.594	40.031
5.3 Aanschaf materieel 2024	8	2024	62.000	-	62.000					8.680
Totaal nieuwe investeringen programma 5: Overhead			1.062.000	-	1.062.000	96.250	191.169	188.507	185.844	191.861

Project	Looptijd	Jaar inv.	Bruto inv.	Bijdrage	Netto inv.	KL2021	KL2022	KL2023	KL2024	KL2025
Eerder in begroting opgenomen investeringen										
Programma 5: Overhead										
5.4 Zoutloods Millingen aan de Rijn										
Projectvoorbereiding	40	2020	30.000		30.000	1.200	1.189	1.178	1.166	1.155
Uitvoering, bouwen zoutloods	40	2021	300.000		300.000		12.000	11.888	11.775	11.663
5.5 Aanschaf materieel 2021	8	2021	284.000	-	284.000		39.760	39.228	38.695	38.163
5.6 Aanschaf materieel 2022	8	2022	230.000	-	230.000			32.200	31.769	31.338
5.7 Aanschaf materieel 2023	8	2023	168.000	-	168.000				23.520	23.205
5.8 Aanpassing gemeentehuis	20	2021	660.000	-	660.000		42.900	42.368	41.835	41.303
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen programma 5: Overhead			1.672.000	-	1.672.000	1.200	95.849	126.860	148.760	146.825
Totaal nieuwe investeringen alle programma's			7.035.500	176.000	6.859.500	96.250	289.599	410.919	453.253	477.886
Totaal eerder in begroting opgenomen investeringen alle programma's			37.014.507	1.070.000	35.944.507	86.407	532.722	1.302.968	1.614.925	1.854.129
Totaal investeringen alle programma's			44.050.007	1.246.000	42.804.007	182.657	822.321	1.713.887	2.068.178	2.332.015
<i>waarvan riolering</i>			<i>13.420.417</i>	<i>900.000</i>	<i>12.520.417</i>	<i>24.991</i>	<i>139.820</i>	<i>328.228</i>	<i>494.638</i>	<i>536.241</i>

1.1 Verduurzaming Kulturhus Millingen aan de Rijn

Het Kulturhus in Millingen heeft duurzaamheidslabel F. De ambitie van de gemeente Berg en Dal is minimaal label B. Hiervoor moeten we flink investeren in het dak, W-installaties, gedeeltelijk HR++ glas en spouwmuurisolatie. De investering staat gepland voor het jaar 2024. Voordat we deze investering uitvoeren, willen we eerst een vastgoedvisie vaststellen.

1.2 Sportzaal in de Polder

Voor aankoop van sportzaal Morgenfit in Ooij een totale investering van € 595.000, inclusief noodzakelijk onderhoud en notariskosten beschikbaar. De gemeenteraad heeft op 24 september besloten Morgenfit te kopen.

1.3 Nieuwbouw basisschool en gymzaal Op de Horst

Het SPOG heeft een quickscan laten doen naar de staat van het gebouw van basisschool Op de Horst. Hieruit komt naar voren dat binnen een periode van 4 jaar vernieuwbouw (nieuwbouw/renovatie) van de oude bouwdelen nodig is. Omdat nog niet duidelijk is wat de impact van deze vernieuwbouw is op de gymzaal van de basisschool, is nog geen groot onderhoud gepleegd aan de gymzaal. Het SPOG wil, net als wij, graag een integrale afweging maken en de gymzaal hierbij betrekken.

Indicatief ramen we de volgende investeringskosten. Nieuwbouw van het hele schoolgebouw betekent volgens de normvergoeding een investering van ongeveer € 3,3 miljoen. Komt hier ook nieuwbouw van de gymzaal bij dan betekent dit een extra investering van ongeveer tussen de € 1 en € 1,2 miljoen, afhankelijk van de vraag of de gymzaal geïntegreerd wordt in de school of niet.

2.1 Bosstraat Groesbeek, gedeeltelijk vervangen riolering

In een specifiek gedeelte van de Bosstraat is het riool aan vervanging toe. We vervangen het riool. Dit gebeurt in combinatie met wegenonderhoud.

2.2 Leuthsestraat Persingen, vervangen riool en herstel wegen

Uit de camera-inspectie van 2020 bleek dat er ernstige verzakkingen in de leidingen zijn. Hierdoor stroomt het afvalwater niet meer zoals het hoort en leidt dit tot verstoppingen en klachten. We vervangen het verzakte riool door een nieuwe leiding zodat de afstroming weer hersteld wordt.

2.3 Heikant Groesbeek, overstort

Op de Heikant in Groesbeek stond vroeger een rioolwaterzuivering. Begin jaren 90 is deze zuivering gesloopt. De (oude) vertragsreservoirs worden door de gemeente gebruikt als berging voor het rioolstelsel van Groesbeek-Noord, om te voldoen aan de zogenaamde basisinspanning. De huidige inhoud van de berging betreft zo'n 4.280 m³. (dit komt neer op zo'n 8 mm). Het betreft een openberging.

De afgelopen jaren is woningbouw steeds verder richting deze openberging uitgebreid. Dit heeft geleid tot klachten over stankoverlast. Op en nabij de huidige locatie zijn ook plannen voor verdere ontwikkeling van woningbouw. Om dit mogelijk te maken en om de overlast van stank weg te nemen leggen wij een nieuwe ondergrondse bergbezinkvoorziening aan. Bijkomend voordeel is ook dat de waterkwaliteit in het verlengde van het Groeske verbetert.

Gelijktijdig met de werkzaamheden voor de aanleg van een bergbezinkvoorziening willen we de uitmonding van de overstort aan de Mariendaalseweg verplaatsen. Nu ligt deze ter hoogte van een basisschool en dat is niet wenselijk.

2.4 Bongerdstraat Beek, nieuwe bomen in rijbaan

Voorheen stonden aan de Bongerdstraat bomen in het trottoir. De bomen zijn destijds verwijderd ter voorbereiding op een project, dat niet in uitvoering gegaan is.

Dit project gaat over het planten van nieuwe bomen. Niet in het trottoir, maar op tactische punten in de rijbaan, zodat we gelijktijdig snelheid remmende wegversmallingen creëren. Het planten van bomen in de rijbaan draagt bij aan een prettige woonomgeving en klimaatdoelstellingen en begaanbare trottoirs.

2.5 Rijlaan Groesbeek, overlagen en aanplant bomen

Nadat het vrijliggend fietspad gerealiseerd is, willen wij de Rijlaan definitief inrichten. Daarvoor verwijderen we de markering en brengen wij een definitieve deklaag aan. Dit is de bovenste laag van het asfalt.

De gemeente onderhoudt het nieuwe fietspad én de bomen naast het fietspad. Met Staatsbosbeheer is afgesproken dat wij de bomenrij in stand houden en de laanstructuur versterken. Daarom zullen wij ongeveer 50 nieuwe beukenbomen planten.

2.6 Renovatie pompgemalen

Op diverse plekken renoveren en vervangen wij pompgemalen. Dit doen we om de werking en afvoer van rioolwater in stand te houden.

2.7 Pastoor Hoekstraat Breedeweg, deels vervangen riool en asfaltweg

Een gedeelte van het riool vervangen we. Uit de inspectie van 2018 is gebleken dat de kwaliteit van het riool slecht is. Om dit te doen moeten wij de weg openbreken. Daarom vormen we gelijktijdig de asfaltweg om naar klinkerweg.

Daar waar ruimte is, vervangen we verharding voor groen en bomen.

De weg richten wij is als 30 km/uur zone met specifiek een inrichting als 'schoolzone' ter hoogte van de basisschool.

Voor dit project is gerekend met een bijdrage van € 100.000 uit project 2.30 (Vervanging asfaltrijbanen binnen de bebouwde kom 2019-2028).

2.8 Wilgenlaan Beek, aanpassen riool en groen

Gedeeltelijk vervangen wij het riool, omdat uit de inspectie van 2019 blijkt dat deze op sommige plekken slechts is. Afkoppelen is niet mogelijk. Omdat de weg ook op de nominatie voor onderhoud staat, combineren we het werk. Gedeeltelijk vervangen wij ook de rijbaan.

Daar waar ruimte is, vervangen we verharding voor groen en bomen. In ieder geval vervangen we 22 wilgenbomen. De kwaliteit van de bomen is slecht.

2.9 Diverse rioolrenovaties middels kousmethode, inclusief putrenovatie

In de afgelopen jaren is de riolering in Berg en Dal op verschillende locaties gereinigd en geïnspecteerd. Uit deze inspecties is gebleken dat de kwaliteit van meerdere rioleringen zodanig slecht is dat we moeten ingrijpen. Omdat de bovengrond boven deze leidingen niet aan onderhoud toe is kiezen we voor renovatie van binnenuit. We herstellen het riool door het inbrengen van een zogenaamde binnenvoering die we laten uitharden (kousmethode). Ook zullen wij de putten herstellen. Na renovatie kunnen de riolen weer 50 jaar mee.

2.10 Merelweg Berg en Dal, vervangen riolering

In 2018 is de gehele kern Berg en Dal geïnspecteerd. Daaruit bleek dat er in de Merelweg enkele riolen zijn die we moeten vervangen. Renovatie is niet mogelijk vanwege te kleine diameters.

2.11 Populierenstraat Breedeweg, deels vervangen riool en asfaltweg

In 2018 is de riolering in de gehele kern Breedeweg gereinigd en geïnspecteerd. Uit deze inspectie is naar voren gekomen dat de kwaliteit van de gemengde riolering in de Populierenstraat slecht is. Om dit te doen moeten wij de weg openbreken. Daarom vormen we gelijktijdig de asfaltweg om naar klinkerweg.

Daar waar ruimte is, vervangen we verharding voor groen en bomen.

Voor dit project is gerekend met een bijdrage van € 76.000 uit project 2.30 (Vervanging asfaltrijbanen binnen de bebouwde kom 2019-2028).

2.12 Afwikkeling centrum Groesbeek

Met het project afronding centrum Groesbeek bereiken we het volgende:

- Nieuwbouw 2e fase Spoorlaan.
- Herinrichting marktplein;
- Verbeterde verkeersafwikkeling van de Dorpsstraat

Aan het centrum in Groesbeek is al vele jaren gewerkt en kent een lange voorgeschiedenis. Met deze afronding krijgen we een centrumgebied dat blijvend aantrekkelijk en toekomstbestendig is. Hiervoor moet het marktplein een kwaliteitsimpuls krijgen, zodat de deelgebieden van het centrum functioneel en visueel met elkaar verbonden zijn. De herinrichting biedt kansen om het gebied een groenere uitstraling te geven en zo bij te dragen aan het verminderen van hitte- en/of droogtestress. Ook biedt herinrichting kansen om het autoverkeer op de Dorpsstraat meer passend verkeersgedrag te laten vertonen dat past bij een centrumgebied.

Als gemeente hebben wij een verplichting richting de ontwikkelaar van de 2e fase Spoorlaan. We moeten naast de bouw van de appartementen en de winkelplint nu ook het marktplein opnieuw inrichten. Zo moet er een goede aansluiting op de nieuwbouw zijn en ook op het al eerder gerealiseerde plan Bellevue. Naar verwachting zal de ontwikkelaar medio 2021 starten met sloop- en bouwwerkzaamheden.

De Raad heeft op 4 juli 2019 (VB/Raad/17/00559) besloten de grondexploitaties van de voormalige projecten Spoorlaan en de Markt (deelprojecten van het oude totaal Centrumplan Groesbeek) af te sluiten. Het resultaat is toegevoegd aan de bestemmingsreserve lopende projecten. Deze reserve hebben we nog in afwachting van verdere ontwikkeling van het nieuwe project Afronding Centrum Groesbeek. Bij afsluiting van de grondexploitaties is aangegeven dat we nog wel kosten moeten maken in het project. Het aangenomen voorstel zorgde ervoor om het saldo toe te voegen aan de reserve lopende projecten. Daarmee blijft het geld beschikbaar voor de afronding van het Centrum in Groesbeek. De beschikbare middelen in de reserve lopende projecten (€ 640k) zijn niet toereikend om de ambities bepaald door de raad voor het marktplein en Dorpsstraat te vertalen naar realistische ontwerpen.

We ramen de investering kosten voor herinrichting marktplein op maximaal € 1.600.000. Inbegrepen in dit bedrag is een voorbereidingskrediet van € 125.000 opgenomen in de begroting. De reserve lopende projecten bedraagt € 640.000. Met de investering van € 1.600.000 en een afschrijving van 25 jaar van deze investering is er sprake van een netto kapitaallast (=kapitaallast minus reserve) van ongeveer € 62.000 .

Besluitvorming uitvoering marktplein

Het voorbereidingskrediet is bedoeld voor werkzaamheden ten behoeve van realisatie nieuwbouw fase 2 Spoorlaan en om ontwerp varianten op te stellen voor het marktplein en Dorpsstraat. We leggen de varianten door middel van een uitgebreide peiling voor aan de inwoners van Groesbeek en andere belanghebbenden. Daarna leggen we de varianten en het resultaat van de peiling ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. Zij beslist over de uiteindelijke keuze voor herinrichting van het marktplein en Dorpsstraat.

Kosten voor verbeterde verkeersafwikkeling Dorpsstraat zijn nog niet meegenomen in de begroting. Als voor verkeersmaatregelen Dorpsstraat gekozen wordt zullen deze maatregelen pas op een later moment uitgevoerd worden dan herinrichting marktplein.

De nog bestaande levensduur van het wegdek van de Dorpsstraat rechtvaardigt pas na 2028 investeringen. Bij het opstellen van ontwerpen voor het marktplein en de Dorpsstraat zullen extra investeringen voor de Dorpsstraat inzichtelijk gemaakt worden. Bij de keuze voor

maatregelen verbeterde verkeersafwikkeling van de Dorpsstraat zal voor dekking ook naar onderhoud en mobiliteit budgetten gekeken worden.

2.13 Aanpak wateroverlast

In het meerjaren investeringsplan (MIP) is een bedrag van ruim 3,1 miljoen beschikbaar voor de aanpak van extreme wateroverlast. Prioriteit is gegeven aan het project Wateroverlast Breedeweg waardoor we deze middelen hiervoor aanwenden. De totale project omvang van aanpak extreme wateroverlast in Breedeweg is € 8,0 miljoen waarbij het Waterschap een bijdrage doet van 3,65 miljoen. Daarnaast ramen we € 0,3 miljoen aan bijdragen van derden. Het tekort verwachten we te kunnen dekken door subsidies en/of het niet uitvoeren van enkele maatregelen.

De gemeenteraad heeft de afgelopen jaren voor aanpak van wateroverlast € 900.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gestort in de bestemmingsreserve aanpak extreme wateroverlast. Daarmee dekken we een deel van de kapitaallasten.

2.14 Afkoppelkrediet diverse rioleringen (€ 200.000 per jaar)

In 2016 heeft de gemeenteraad voor een periode van 10 jaar 6 miljoen euro beschikbaar gesteld om achterstallig onderhoud aan asfaltverhardingen weg te werken (2.30). De gemiddelde kwaliteit van de wegen was te laag geworden. In dit budget zijn geen middelen opgenomen om ook het riool te kunnen afkoppelen en regenwater te infiltreren. Wanneer we geen regenwater infiltreren voldoen we niet aan onze duurzaamheidsambitie. Daarom nemen we hiervoor nu een apart krediet op, zodat we het afkoppelen van de riolering kunnen combineren met het vervangen van de verharding.

2.15 Reconstructie Van Lyndenstraat, Rivierstraat en Zalmstraat Millingen

De wegen zijn slecht en daarom aan vervanging toe. Daarnaast willen we het gemengde riool vervangen en een apart hemelwaterriool aanleggen. Dit is de aanleiding om de complete straten (van gevel tot gevel) te reconstrueren.

2.16 Reconstructie bedrijventerrein Mies Groesbeek

De wegen op bedrijventerrein Mies zijn slecht en voldoen niet meer aan de vastgestelde kwaliteitseisen. Daarom gaan we de wegen vervangen. Het is een bedrijventerrein, dus asfalteren we de wegen. Dit doen we in combinatie met het deels vervangen van de riolering. Het riool is nog niet overal slecht. Daarom vervangen we alleen de plekken waar het riool slecht is. Daarnaast willen we meer groen (bomen) aanbrengen.

2.17 Renovatie “water werkt” Beek

20 jaar geleden zijn de natuurlijke beken in Beek en Ubbergen weer zichtbaar gemaakt. Dit is destijds met veel subsidie aangelegd. De totale kosten waren toen 2 miljoen gulden. Het systeem raakt in verval. Er is een plan gemaakt om alle gemetselde natuurstenen goten voor verval te behoeden. Voor de watervoerende functie is dit systeem essentieel. Landelijk wordt “water werkt” als schoolvoorbeeld genoemd van modern beekbeheer. Samen met “het Groeske” en “de Groesbeek” wordt het regelmatig bezocht door bestuurders en waterdeskundigen uit heel Nederland.

2.18 Reconstructie Dasstraat, Eekhoornstraat en Fretstraat (De Horst)

In de Dasstraat, Eekhoornstraat en Fretstraat is de waterleiding de afgelopen jaren zeer regelmatig gesprongen. Als gevolg daarvan raakte de laatste keer ook de gasleiding lek. De nutsbedrijven zoals Vitens en Liander wachten op een actie van de gemeente waarop zij aan kunnen sluiten. Wij willen het huidige gemengde riool vervangen door een gescheiden rioolstelsel. Dit doen we in combinatie met een reconstructie van de weg.

2.19 TOP Ooij

Om de Ooijpolder toeristisch goed te ontsluiten zijn TOP's (Toeristisch OpstapPunten) nodig. De voormalige gemeenteraad van Ubbergen heeft hiertoe besloten en het is ook opgenomen

in de Mobiliteitsvisie Berg en Dal. Aan het einde van de Hubertusweg ligt een zeer geschikte kavel. Deze is bereikbaar via de Bouwkamp. Wij verkennen de mogelijkheden voor grondaankoop van Staatsbosbeheer (ongeveer 1 hectare).

2.20 Vervangen riolering/duiker Bredeweg (Breedeweg)

Het asfalt op de Bredeweg is slecht. We gaan tegelijk met het vervangen van de riolering/duiker de weg vervangen. Het betreft het gedeelte van de Bredeweg vanaf de Sint Antoniusweg tot en met huisnummer 94 (nabij de komgrens). Deze investering heeft uiteraard wel invloed op de wateroverlast in de Breedeweg, maar is geen onderdeel van het project wateroverlast Breedeweg. Het betreft reguliere werkzaamheden.

2.21 Burg. Ottenhoffstraat (Dries-Stekkenberg) Groesbeek

Het weggedeelte van de Dries- Stekkenberg en Burgemeester Ottenhoffstraat (het gedeelte vanaf de Margrietstraat tot aan de Molenweg/Dorpsstraat) is aan vervanging toe. Zoals besloten in uw mobiliteitsvisie richten we de weg meteen ook als erftoegangsweg-plus in met rode fietssuggestiestroken.

2.22 Lijsterbesstraat relinen riolering Lijsterbestraat en afkoppelen (Breedeweg)

In 2018 is een rioolinspectie uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat het riool in de Lijsterbesstraat (Breedeweg) aan vernieuwing toe is. Het betreft het gedeelte vanaf de Kruksebaan tot en met het Hemeltje. De weg is nog in goede conditie. Het riool kunnen we relinen. Relinen is het vanuit de binnenkant vernieuwen van het riool.

Daarnaast stellen we voor om de verbinding tussen de riolering op het Hemeltje dicht te zetten. De kolken in de openbare ruimte willen we afkoppelen zodat water kan infiltreren in de bodem.

2.23 Zevenheuvelenweg (Ottenhoffstraat tot Nieuweweg) Groesbeek

De Zevenheuvelenweg is aan vervanging toe. In deze weg ligt nog een gemengd rioolstelsel. Waar mogelijk koppelen wij hemelwater af, door een gescheiden stelsel aan te brengen. Het gaat om het weggedeelte vanaf de Burgemeester Ottenhoffstraat tot aan de Nieuweweg. Zoals besloten in uw mobiliteitsvisie richten we de weg meteen ook als erftoegangsweg-plus in met rode fietssuggestiestroken.

2.24 Reconstructie Gooiseweg Zuid Groesbeek

Een aantal strengen in de Rembrandtweg, Jozef Israëlweg, Jan Steenweg, Breitnerweg, Pieter de Hooghweg en Vincent van Goghweg zijn dusdanig beschadigd dat ze aan vervanging toe zijn. Ook ligt de riolering grotendeels in de voetpaden. Dat is onwenselijk omdat er dan onvoldoende ruimte beschikbaar is voor kabels en leidingen. Daarnaast biedt vervanging de mogelijkheid tot de aanleg van gescheiden riolering. Daardoor kunnen wij de openbare ruimte afkoppelen.

Naast vervanging van de ondergrondse infra (riolering) is de asfaltverharding op de wegen ten zuiden van de Gooiseweg ook aan vervanging toe. In combinatie met vervanging van de riolering, reconstrueren we ook de wegen ten zuiden van de Gooiseweg. De Rembrandtweg maken we daarbij geschikt als onderdeel van de fietsroute tussen de Drul en het centrum (via onder andere het nieuwe fietspad langs de Mallemolen).

Aansluitend aan dit project richten we de Van Ruysdaelweg en Gerard Douweg opnieuw in. Eerder was dit een apart project. Nu zijn beide projecten samengevoegd tot een groot project. We vervangen de asfaltweg door klinkerverharding en het hemelwater koppelen we af van het riool. We willen deze straten ook inrichten met meer groen.

2.25 Reconstructie Gooiseweg Noord Groesbeek

Nagenoeg alle strengen in de Frieselaan, Drentselaan, Vermeerweg, Frans Halsweg en Aelbert Cuypweg vertonen dusdanige schades dat ze aan vernieuwing toe zijn. Daarnaast biedt vervanging de mogelijkheid tot aanleg van gescheiden riolering. Daardoor kunnen we

de openbare ruimte afkoppelen. Daarnaast is ook de technische levensduur van de bestaande verharding bereikt. We vervangen de oude riolering in combinatie met een reconstructie van de wegen ten noorden van de Gooiseweg.

2.26 Bypass riolering Nassaulaan-Pr.Christinalaan Berg en Dal

In het kader van het verminderen van wateroverlast in Nijmegen-Oost passen wij het rioolstelsel aan. Door een bypass te maken kan het regenwater naar het infiltratie bassin aan de Nassaulaan. De bovengrondse inrichting laat wat betreft de kwaliteit te wensen overlaat. Vooralsnog gaan we uit van het herstraten van de aanwezige elementenverharding en handhaving van de halfverharding in de Prinses Christinalaan (gemeente Nijmegen). Voor de Nassaulaan gaan we uit van een volledige reconstructie. Het gaat om het stuk tussen de Oude Kleefsebaan en Prins Bernhardlaan. We vervangen het asfalt door elementenverharding. Voor de voetpaden, parkeervakken en dergelijke in de Nassaulaan maken we gebruik van nieuwe materialen. De projectgrens is uitgebreid tot aan de Stollenbergweg. Extra middelen zetten wij in vanuit project 2.30.

2.27 Aanleg tijdelijke opslag depot

Tijdens werken komt vaak grond en andere materiaal vrij. Er is geen terrein voor opslag waar wij deze materialen tijdelijk kwijt kunnen. Voorheen brachten wij materiaal naar de waterzuivering (betonbak van Waterschap) aan de Heikant. De bak moet vrij blijven voor waterberging. Daardoor is het niet meer mogelijk om daar materiaal op te slaan. We zoeken hiervoor nog een geschikte alternatieve locatie.

2.28 Verleggen fietspad Meerwijkselaan Heilig Landstichting

De Meerwijkselaan heeft afgelopen jaren groot onderhoud gehad, waarmee de weg geschikt is voor het huidige gebruik. De weg is een erftoegangsweg, vanwege de ruimtelijke beperkingen. Op het gedeelte Postweg-Zevenheuvelenweg is de rijbaan in 2000 sterk versmald voor de aanleg van een vrijliggend fietspad. De aanwezige monumentale beukenlaan stond het verbreden van het wegprofiel niet toe. Door ziekte is de beukenlaan nu bijna helemaal verdwenen. Wij zijn nu in overleg met de eigenaar van de ondergrond om een strook te mogen aankopen. Daarna kunnen we het fietspad verleggen en de weg haar oorspronkelijke breedte teruggeven.

Voor dit project is gerekend met een bijdrage van €170.000 uit de voorziening onderhoud wegen.

2.29 Vervanging asfaltrijbanen binnen de bebouwde kom 2019-2028

Een aantal asfaltwegen binnen de bebouwde kom zijn in slechte staat/ aan het einde van de levensduur. We gaan deze wegen de komende jaren vervangen door elementverharding. Het gaat hier om wegen in woonwijken (30 km/uur).

2.30 Centrumgebied Ooij (omgeving Reinier van Ooijplein)

We gaan een gebiedsvisie opstellen voor Ooij in nauw overleg met de bewoners. Daarbij maken we een uitvoeringsplan voor het centrumgebied.

2.31 t/m 2.34 Toplaag kunstgrasvelden De Treffers, Uitbreiding natuurgrasveld De Treffers, Toplaag kunstgrasveld SVO en Toplaag kunstgrasveld Groesbeekse Boys

Voor 2021 staat op het programma de vervanging van de toplaag van kunstgrasvelden bij De Treffers, Groesbeekse Boys en SVO, en er ligt een verzoek voor uitbreiding van veld 5 bij De Treffers.

Gezien het feit dat de toplaag van deze kunstgrasvelden hun levensduur hebben bereikt dienen de kunstgrasvelden, cyclisch gezien, vervangen te worden. De keuringsrapporten van KIWA-ISA-Sport geven ook aan dat vervanging aan de orde is. Bij de vervanging van de kunstgrasvelden nemen we de ontwikkelingen mee over het in voorbereiding zijnde verbod op micro plastics en synthetische infill.

Op basis van ledenontwikkeling bestaat recht op een 5^e veld. De Treffers hebben reeds een 5^e veld, doch dit voldoet niet aan de minimale KNVB-wedstrijdafmetingen. We bespreken de consequenties van deze uitbreiding/aanpassing met De Treffers.

2.35 t/m 2.37 Sport- en Tennisaccommodaties

Er is een meerjarig vervangingsschema gemaakt voor alle sportvelden en kleedkamers. We hebben een prognose gemaakt voor de komende jaren. Sportverenigingen moeten een aanvraag indienen voor een investeringsbijdrage.

5.1 ICT middelen

Op dit moment wordt er krapte ervaren in het gemeentehuis en is de verwachting dat we, ook na de coronacrisis, langer thuiswerken. Er zijn te weinig overleg- en vergaderruimtes en werkplekken in het gemeentehuis. Door te investeren zorgen we ervoor dat een ieder zijn werk goed uit kan blijven voeren, op een efficiënte en duurzame manier. Andere gemeenten werken al langere tijd flexibel. Een voorbeeld hiervan is de gemeente Wijchen. Bij deze gemeenten zullen we ervaringen en informatie ophalen.

- ICT middelen, we willen iedereen laten werken met een laptop: € 300.000
- Samenwerkvoorzieningen in vergaderruimten, zodat je altijd kunt deelnemen aan vergaderingen: € 100.000
- Digitalisering van processen om mensen plaats onafhankelijk te kunnen laten werken: € 300.000
- Werkplekken € 300.000

5.2 Inrichting werkplekken

Zie 5.1.

5.3 Aanschaf materieel 2024

Dit betreft de vervanging en/of aanschaf van materieel bij de buitendienst. Het gaat om de aanschaf van auto's en materieel om te vegen en zout te strooien. Waar mogelijk vervangen wij gereedschap en materieel die werken op fossiele brandstof naar elektrisch.

5.4 Zoutloods Millingen aan de Rijn

De bestaande zoutloods is in slechte staat en de asbest dakplaten moeten we vervangen. Daarnaast is er behoefte aan meer ruimte voor overdekte opslag van strooimaterieel. Ook richten wij dan het gehele terrein opnieuw in om weer te voldoen aan de huidige eisen (bijvoorbeeld afwatering). We maken ook de afscheiding met de burens definitief.

5.5 t/m 5.7 Aanschaf materieel 2021-2023

Dit betreft de vervanging en/of aanschaf van materieel bij de buitendienst. Het gaat om de aanschaf van auto's en materieel om te vegen en zout te strooien. Waar mogelijk vervangen wij gereedschap en materieel die werken op fossiele brandstof naar elektrisch.

5.8 Aanpassing gemeentehuis

We willen het sociaal team in het gemeentehuis houden en dus niet extern huisvesten. Om dit mogelijk te maken zijn aanpassingen nodig.

We lossen we knelpunten op die uit het medewerkersonderzoek 2017 zijn gekomen. Verder moeten we voor de nieuwe manier van werken aanpassingen voor thuiswerken en aanpassingen in het gemeentehuis uitvoeren. Voordat we starten met deze investering leggen we het voorstel voor aan de gemeenteraad.

Reserves en voorzieningen

Naam reserve	Stand	Mutaties 2021		Stand	Mutaties 2022	
	1-1-2021	Onttrekking	Toevoeging	31-12-2021	Onttrekking	Toevoeging
1. Reserves						
1.1. Algemene reserves						
Algemene Reserve vrij aanwendbaar	6.800	-51	-	6.750	-	27
Vaste Algemene reserve	17.220	-	-	17.220	-	-
Reserve rekeningresultaat	1.403	-351	-	1.052	-351	-
Saldo vorig dienstjaar	-	-	-	-	-	-
Saldo huidig dienstjaar	-	-	-	-	-	-
Totaal 1.1. Algemene reserves	25.423	-401	-	25.022	-351	27
1.2. Bestemmingsreserves						
Bestemmingsreserve exploitatietekort parkeergarage Dorpsstraat	54	-54	-	-	-	-
Reserve verv.investering parkeergarage Dorpsstraat	179	-	36	215	-	36
Bestemmingsreserve Onderhoud Gymzalen	36	-	36	72	-	36
Bestemmingsreserve Attributen sportcomplexen	220	-	22	242	-	22
Bestemmingsreserve Aankoop kunstwerken	7	-	-	7	-	-
Bestemmingsreserve Natuur en Landschap	101	-	-	101	-	-
Bestemmingsreserve Groenblauwe diensten	1.572	-73	24	1.523	-73	23
Bestemmingsreserve Exploitatietekort Kulturhus den Ienloop	61	-23	-	38	-20	-
Bestemmingsreserve aanpak extreme wateroverlast	900	-3	14	910	-7	14
Bestemmingsreserve egalisatiebijdrage O.D.R.N	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Lopende projecten (gelabeld)	1.555	-823	20	751	-54	20
Bestemmingsreserve Kapitaallasten	14.330	-715	854	14.470	-742	217
Bestemmingsreserve Opleidingen personeel	-	-	-	-	-	-
Totaal 1.2. Bestemmingsreserves	19.014	-1.691	1.005	18.329	-895	367
Totaal 1. Reserves	44.437	-2.092	1.005	43.350	-1.246	394

Naam voorziening	Stand	Mutaties 2021		Stand	Mutaties 2022	
	1-1-2021	Onttrekking	Toevoeging	31-12-2021	Onttrekking	Toevoeging 3

2. Voorzieningen

2.1. Voorzieningen t.b.v. verplichtingen e/o risico's

Voorziening Pens.verpl.vm wethouders	4.178	-191	120	4.106	-191	120
Voorziening Wachtgeldverpl.vm wethouders	6	-6	-	-	-	-
Voorziening (voormalig) personeel	124	-8	-	116	-8	-
Totaal 2.1. Voorzieningen t.b.v. verplichtingen e/o risico's	4.308	-206	120	4.223	-199	120

2.2. Voorzieningen t.b.v. door derden beklemde middelen

Voorziening Riolering	2.077	-	66	2.143	-53	-
Totaal 2.2. Voorzieningen t.b.v. door derden beklemde middelen	2.077	-	66	2.143	-53	-

2.3. Voorzieningen t.b.v. lastenegalisisatie

Voorziening onderhoud wegen	-	-	-	-	-	-
Voorziening gebouwen sport	-	-	-	-	-	-
Voorziening gebouwen welzijn	-	-	-	-	-	-
Voorziening gebouwen overig	-	-	-	-	-	-
Voorziening verwacht verlies grondexploitatie	-	-	-	-	-	-
Totaal 2.3. Voorzieningen t.b.v. lastenegalisisatie	-	-	-	-	-	-

Totaal 2. Voorzieningen	6.385	-206	186	6.365	-252	120
--------------------------------	--------------	-------------	------------	--------------	-------------	------------

Langlopende leningen

Bank	Oorspronkelijk bedrag	Jaar laatste aflossing	Looptijd (in jaar)	Rente-perc.	Jaar rente herziening	Restant-bedrag 31-12-2020	Opgenomen in loop van 2021	Rente	Aflossing	Restant-bedrag 31-12-2021	Opgenomen in loop van 2022	Rente
NWB	€ 1.500.000	2028	25	4,945%	vast	480.000	-	23.370	60.000	420.000	-	20.403
BNG 40.101876.00	€ 5.000.000	2031	25	4,275%	vast	2.200.000	-	88.967	200.000	2.000.000	-	80.417
NWB	€ 6.000.000	2048	40	4,970%	vast	4.200.000	-	204.880	150.000	4.050.000	-	197.425
BNG 40.99948.00	€ 2.700.000	2030	25	4,070%	vast	1.080.000	-	39.693	108.000	972.000	-	35.297
BNG 40.102901.00	€ 2.000.000	2032	25	4,845%	vast	940.000	-	43.143	80.000	860.000	-	39.267
NWB	€ 1.361.341	2026	25	4,790%	vast	326.722	-	15.215	54.454	272.268	-	12.607
BNG 40.98091.00	€ 1.000.000	2028	25	4,610%	vast	320.000	-	14.061	40.000	280.000	-	12.217
BNG 40.108124.00	€ 2.000.000	2023	10	2,110%	vast	600.000	-	8.792	200.000	400.000	-	4.572
BNG 40.109992	€ 4.000.000	2025	10	0,878%	vast	2.000.000	-	15.960	400.000	1.600.000	-	12.448
BNG 40.109993	€ 4.000.000	2035	20	1,537%	vast	3.000.000	-	44.710	200.000	2.800.000	-	41.636
BNG 40.109994	€ 4.000.000	2055	40	1,940%	vast	3.500.000	-	67.016	100.000	3.400.000	-	65.076
BNG 40.111613	€ 500.000	2032	15	0,920%	vast	400.000	-	3.680	33.333	366.667	-	3.373
BNG 40.111909	€ 1.000.000	2033	15	1,040%	vast	866.667	-	8.580	66.667	800.000	-	7.887
BNG 40.112354	€ 2.000.000	2033	15	1,040%	vast	1.733.334	-	17.853	133.333	1.600.001	-	16.467
BNG 40.113967	€ 14.000.000	2050	30	0,400%	vast	14.000.000	-	54.999	466.667	13.533.333	-	53.133
BNG			25	1,000%	vast	5.000.000	-	50.000	200.000	4.800.000	-	48.000
			25	1,000%	vast		11.500.000	57.500	-	11.500.000	-	115.000
			25	1,000%	vast						16.500.000	-
			25	1,000%	vast							-
			25	1,000%	vast							-
Totaal						40.646.723	11.500.000	758.419	2.492.453	49.654.269	16.500.000	765.223

EMU-saldo

Het EMU-saldo is, macro-gezien, het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Een extra of hogere uitgave of investering betekent een verslechtering van het EMU-saldo. Omdat de overheid in het verleden gedurende vele jaren meer geld heeft uitgegeven dan er binnenkwam, is er een schuld ontstaan. De schuld wordt uitgedrukt in een percentage van het BBP (Bruto Binnenlands Product) ofwel de schuldquote. Het BBP is een optelling van alles wat we met zijn allen in het Nederlands productieproces verdienen + geld uit indirecte belastingen (bijvoorbeeld BTW) -/- subsidies die de kostprijs van producten verlagen.

Centraal Bureau voor de Statistiek
Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen
Antw oordnummer 25000, 2490 XA Den Haag

Vragenlijst
Berekening EMU-saldo
Gemeente Berg en Dal (1945)

Algemene gegevens:	
Gemeentenaam:	Berg en Dal
Gemeentennummer:	1945
Jaar:	2020
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EMU200061945.XLS

Omschrijving	2020	2021	2022
	x € 1.000 raming	x € 1.000 raming	x € 1.000 raming
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.286	-1.292	-975
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	9.560	12.950	19.295
3 Mutatie voorzieningen	-210	-20	-132
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	240		
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-14.296	-14.262	-20.402

Kader subsidies

De gemeenteraad stelt het kader voor de subsidies vast in de begroting. Het college stelt het subsidieplafond vast. Hieronder is het kader van de subsidies aangegeven. De subsidies zijn ten opzichte van 2020 met een index van 1,8% verhoogd.

Omschrijving	Bedrag kader subsidie
1. Subsidies op grond van deelverordening	
a. Sport	295.744
b. Amateurkunst	102.420
c. Ouderbonden	64.617
d. Vrouwenverenigingen	2.028
e. Volksfeesten	10.343
f. EHBO en AED	17.782
g. Jeugd- en jongerenwerk	16.833
h. Wijkraden	4.563
i. Buurtverenigingen	456
j. Musea	49.686
k. Groene leefruimte	9.148
l. Muziekonderwijs	95.520
m. Overige organisaties	8.082
n. Peuteropvang	184.872
totaal subsidies deelverordening	862.094
2. Subsidie uit begrotingsposten	
Montessori College Nijmegen (schoolmaatschappelijk werk)	31.276
HAVO Notre Dames (school maatschappelijk werk)	5.680
Gemeente Nijmegen bijdrage Groesbeekse leerlingen	26.139
Scholen voor basisonderwijs	7.200
Zwem- en waterpolovereniging Groesbeek	21.801
St. MTB Gelderland Zuid	507
Ooijs Ommetje	507
St. Zevenheuvelenloop	3.042
Centrum Run Groesbeek	2.535
Stichting Muzida	1.673
Stichting concertserie Beek	1.146
Stichting Kakatoe Leuth (Polderpop)	1.161
St. Kunstcommissie Millingen aan de Rijn	2.535
St. Millings Jaarboek	507
St. filmarchief Groesbeek	1.876
Gemeentelijke monumenten	58.500

Provinciale gemeentelijke monumenten	42.000
Molens	14.000
Vereniging voor Behoud Dorpsgezichten	507
Stg Monument en landschap	1.196
Heemkundekring De Duffelt Millingen	335
Stichting Heemkunde Berg en Dal	335
Stichting Van Ploeg tot Heiliglandstichting (heemkunde)	335
Heemkunde Groesbeek	335
Openbare bibliotheek	715.132
Lokale omroep	42.500
Onderhoud speeltuin Kros	2.535
St. Berg en Dals bloei burgerparticipatie	220
Platform Leuth Actief	1.622
Stichting Behoud Dierenweide	1.268
Dorpshuis De Bosduivel / 't Zaalte HLS	2.535
SWOM (St. Welzijn Ouderen Millingen aan de Rijn)	50.000
St. Mentorschap Oost Nederland Gelderland (Groesbeek)	296
Seniorenraad Groesbeek	3.549
Wmo adviesgroep	3.549
Dorpshuis de Slenk/ sep de Horst	3.451
St. Vluchtelingenwerk Oost Nederland (Groesbeek)	90.500
Steunpunt trefpunt de meent	2.028
Coöperatie verloskundigen Nijmegen eo (Millingen)	12.000
Werkgroep Milieubeheer Groesbeek	1.014
Forte Welzijn	577.603
totaal subsidies uit begrotingsposten	1.734.930
3. Totaal	2.597.024

Formatie

Organisatie-eenheid	Formatie		Aantal personen		Loonsom	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Bestuur						
Raad			23	23	325.953	343.490
B&W			5	5	543.810	544.587
Griffie	2,08	2,08	3	3	178.810	189.723
Uitkering gepens. weth.			31	31	143.228	178.099
Wachtgeld ex wethouders					86.930	8.821
Subtotaal bestuur	2,08	2,08	62	62	1.278.731	1.264.719
Personeel						
Directie*1	1,67	4,67	2	5	258.182	614.325
Participatiebanen	2,98		3		87.597	
Generatiepact	2,98	3,42			85.660	97.465
Beleid	57,20		63		4.531.758	
Bedrijfsvoering	33,67		42		2.552.772	
Dienstverlening	37,05		51		2.434.448	
Openbare Ruimte	32,45		31		2.150.317	
Sportaccommodaties	8,23		12		435.951	
Sociaal team	40,72	39,92	38	48	2.874.123	3.018.679
Team Ruimtelijke ontwikkeling		18,07		22		1.591.510
Team Maatschappelijke ontw.		19,47		23		1.653.853
Team CCB		12,83		17		819.461
Team Informatie		17,45		21		1.274.940
Team P&O/Communicatie/Secr.		14,68		20		1.132.450
Team Beheer openbare ruimte/fac.bedrijf		19,37		22		1.473.228
Team Buitendienst		16,49		19		951.328
Team Sport		7,54		11		430.535
Team Inkomen en participatie		20,29		23		1.468.477
Team Financiën/Jur.zaken/APV Handh.		25,30		33		1.972.533
Subtotaal personeel	216,95	219,49	242	264	15.410.808	16.498.783
Flexibele schil	2,49	1,88			159.555	138.754
Subtotaal flexibele formatie	2,49	1,88	0	0	159.555	138.754
Overigen						
Ambtenaren burgerlijke stand					17.000	17.000
Flexibel belonen					20.000	20.000
Stagiaires/cafetariamodel/BHV					35.000	35.000

Wachtgelders personeel				6	1	7.800	1.400
Inhuur						422.000	435.000
Subtotaal overigen	0,00	0,00		6	1	501.800	508.400
Totale loonsom	221,52	223,45		310	327	17.350.894	18.410.656

Voor 2021 is de geraamde formatie 219,49 Fte (exclusief flexibele schil). Ten opzichte van de raming in 2020 (216,95 Fte) is dit 2,54 Fte meer. Deze groei komt doordat een aantal inhuurcontracten bij het team Informatie (Informatiemanager en Data-analist) omgezet zijn naar een vaste aanstellingen bij onze gemeente (ongeveer 1,5 Fte). Ook is voor een deel van deze omzetting, de flexibele schil ingezet.

Daarnaast zetten we tijdelijk extra formatie in voor schuldhulpverlening (ongeveer 1 Fte).

Toelichting financiële begrippen

Begrip	Omschrijving
Activeren	Als iets langere tijd mee gaat en een bepaalde waarde heeft wordt het gezien als een langlopende bezitting op de balans (langer dan 1 jaar). We moeten het dan activeren. We activeren volgens de verwachte levensduur (afschrijvingstermijn.)
Afschrijvingen	Omdat bedrijfsmiddelen meerdere jaren mee gaan moeten de aanschafkosten over meerdere jaren verspreid worden. Dit noemen we afschrijven. Van te voren zijn voor deze middelen afschrijvingstermijnen vastgelegd. Dit geeft aan in hoeveel jaar we een bedrijfsmiddel afschrijven.
Algemene uitkering	Iedere gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk uit het Gemeentefonds. Dit is de algemene uitkering. De gemeente mag zelf bepalen waar ze het geld aan uitkeert.
Algemene reserve	Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.
Baten en lasten	Baten zijn inkomsten. Lasten zijn uitgaven. Het gaat hier om de inkomsten en uitgaven van het jaar waarin het product gebruikt wordt. Als het geld in een ander jaar ontvangen of betaald wordt, dan wordt het bedrag bij het jaar van gebruik gerekend.
BCF	Afkorting voor BTW-Compensatiefonds. Gemeenten kunnen een deel van de BTW die zij betaald hebben terugvragen. Het Rijk betaalt dit geld aan de gemeente uit het BTW-Compensatiefonds.
Bedrijfsvoering	De wijze waarop de gemeente is georganiseerd en wordt aangestuurd.
Begroting	Een overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven van een (toekomstig) jaar.
Begrotingswijziging	Een besluit van de Raad om de vastgestelde begroting te veranderen.
Beleidsindicatoren	Niet-financiële informatie om makkelijk een inschatting te maken van de resultaten van de beleidskeuzes.
Bestemmingsreserve	Wanneer al bekend is waarvoor een reserve wordt gebruikt, spreken we van een bestemmingsreserve.
Boekwaarde	De daadwerkelijke waarde van de bedragen die op de balans zijn opgenomen.
Dividend	Winstuitkering van een onderneming aan haar aandeelhouders.
Doeluitkering	De gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk. De gemeente moet dit geld gebruiken voor taken die bepaald zijn door het Rijk.
Dotatie	Ander woord voor toevoeging. Gebruiken we meestal als we het hebben over de toevoeging aan een voorziening.
Eigen vermogen	Alle bezittingen zonder de schulden.
EMU-saldo	Het verschil tussen inkomsten en uitgaven.

Exploitatie	Overzicht van lasten en baten van een project of een gemeentelijke dienst.
Financiering	Het beleid van de gemeente over geld en de risico's die hierbij horen.
Gemeentebrede aspecten	Sommige onderwerpen staan in een aparte paragraaf. Deze onderwerpen horen niet specifiek bij één programma. De onderwerpen zijn: Risico's en weerstandsvermogen, financiering, lokale heffingen, verbonden partijen, onderhoud van kapitaalgoederen, grondbeleid.
Gemeentefonds	Iedere gemeente krijgt geld van het Rijk. Dit geld wordt betaald uit een spaarpot die het gemeentefonds genoemd wordt.
Grondbeleid	Een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen uit te voeren.
Incidenteel geld	Geld dat bestemd is voor één jaar.
Index	Het aanpassen van de geldbedrag aan de inflatie zodat het reële bedrag gelijk blijft.
Inflatie	Stijging van het algemene prijspeil in de economie
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen. Investeringsplan zijn uitgaven om kapitaalgoederen aan te schaffen.
ISV	Afkorting voor Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Gemeenten kunnen één keer in de vijf jaar geld vragen om de plaatselijke omgeving te verbeteren. Zoals verbeteringen voor wonen, ruimte en milieu.
Kapitaalgoederen	Wegen, bruggen, kades/steigers, riolering, water, groen, gebouwen, materieel, verkeersregelininstallaties, openbare verlichting, machines en apparaten in eigendom van de gemeente.
Kortlopende schulden	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.
Langlopende schulden	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.
Leges	Een betaling aan de gemeente voor het afnemen van een gemeentelijke dienst of product
Liquiditeit	Geeft aan of een bedrijf aan zijn lopende betalingsverplichting kan voldoen.
Lokale heffingen	Belastingen die aan de gemeente betaald moeten worden. Bijvoorbeeld: afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting.
Prognose	Voorspelling van een te verwachten resultaat of vermoedelijke uitkomst.
Programma	Verzameling van beleidsterreinen waarbinnen te bereiken doelen, resultaten en te verrichten activiteiten in samenhang met de kosten en opbrengsten zijn geformuleerd.
Reserve	Reserves zijn een onderdeel van het eigen vermogen. Reserves zijn vrij te besteden. Dit wil zeggen dat tot het moment van besteding er voor gekozen kan worden om de reserve op te heffen en in te zetten voor een ander doel.

Resultaat	Het verschil tussen baten en lasten
Retributie	Een belasting betalen aan de gemeente voor een dienst die zij voor inwoners uitvoeren. Bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort.
Risico register	Lijst met alle bekende risico's. Ook staat daar in wat de kans is dat deze risico's optreden, de oorzaak, de gevolgen en de beheersmaatregel.
Risico's en weerstandsvermogen	Risico: de kans op een financiële tegenslag. Weerstandsvermogen: de mate waarin de gemeente onverwachte kosten op kan vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de taken van de gemeente.
Schuldquote	Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.
Structureel geld	Geld dat bestemd is voor meerdere jaren.
Subsidieplafond	Overzicht van het maximale aan subsidies die het College wil verstrekken na akkoord van de Gemeenteraad.
Overhead	Indirecte kosten gericht op sturing en ondersteuning van de gemeentelijke organisatie.
Treasury	Beheren van het geld van de gemeente.
Vaste activa	Bezittingen waarvan het benodigde vermogen voor langer dan een jaar is vastgelegd (bijv. gebouwen).
Verordening	Een document met vastgelegde regels.
Vlottende activa	Bezittingen waarvan het benodigde vermogen voor korter dan een jaar is vastgelegd.
Voorzieningen	Een boekhoudkundige rekening waar periodiek geld op wordt gezet om dit in de toekomst te gebruiken voor het doel waarvoor de voorziening is opgezet. Bijvoorbeeld voor groot onderhoud aan gebouwen.
Vordering	Iets opeisen van iets of iemand. Uitzetting met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.
Vreemd Vermogen	Alle verplichtingen en schulden.
Weerstandscapaciteit	De middelen en mogelijkheden waarover we beschikken om niet begrote kosten op te vangen.
Weerstandsvermogen	Een cijfer wat aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele risico's financieel op kan vangen.

Toelichting afkortingen

Afkorting	Omschrijving
3 O's	Onvoorzien, Onvermijdelijk (of Onontkoombaar), Onuitstelbaar
AED	Automatische Externe Defibrillator
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AOW	Algemene OuderdomsWet
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BCF	BTW CompensatieFonds
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHBD	Samenwerkingsverband Beuningen, Heumen, Berg en Dal
BIBOB	Wet Bevordering Integriteits Beoordelingen door Openbaar Bestuur
BIZ	Bedrijven Investerings Zone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar
BOV	Bestuurlijke Overeenkomsten Verstedelijking
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BVO DRAN	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CCB	Contact Centrum Berg en Dal
CISO	Chief Information Security Officer
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
CPB	Centraal PlanBureau
DAR	Dienst Afvalstoffen en Reiniging
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DNB	De Nederlandse Bank
DVO	DienstVerleningsOvereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
FG	Functionaris Gegevensbeheer
FMP	Financieel MeerjarenPerspectief
Fte	Fulltime equivalent

GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GBS	Gebouw Beheers Systeem
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GR	Gemeenschappelijk Regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
GS	Gedeputeerde Staten
GW	Gemeentewet
HALT	Het ALTERNatief : Preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit
HRM	Human Resource Management
HR21	functiewaarderingssysteem voor gemeenten
I&A	Informatisering & Automatisering
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBO	Instituut Bijzonder Onderzoek
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatie technologie
IEGG	In Exploitatie Genomen Gronden
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IRvN	ICT Rijk van Nijmegen
ISO	Information Security Officer
IV3	Informatie Voor Derden
KCA	Klein Chemisch Afval
KRW	Kader Richtlijn Water
KTO	Klant Tevredenheid Onderzoek
KvK	Kamer van Koophandel
LOP	Landschaps Ontwikkelings Plan
MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen
MIP	Meerjaren InvesteringsPlan
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MKB	Midden- en kleinbedrijf
OBGZ	Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OZB	Onroerend Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie

Pfo	Portefeuillehouderoverleg
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie
PW	Participatiewet
RBT-KAN	Regionaal Bureau voor Toerisme – Knooppunt Arnhem Nijmegen
RDW	RijksDienst voor Wegverkeer
RIE	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RO	(wet) Ruimtelijke Ordening
ROB	Regionaal OndersteuningsBureau
RPB	Regionaal Programma Bedrijventerrein
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
RvN@	Beweging die ondernemers, overheden en onderwijsinstelling bij elkaar brengt
Sisa	Single information single audit
SMV	Sociaal Maatschappelijke Visie
STER	Stichting Toerisme En Recreatie
SVB	Sociale Verzekerings Bank
TOP	Toeristisch Opstap Punt
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VCP	VerkeersCirculatiePlan
VJN	VoorJaarsNota
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VRGZ	VeiligheidsRegio Gelderland-Zuid
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTU	Vorbereiding Toezicht en Uitvoering
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepaling omgevingsrecht
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet BUIG	Wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
WI	Wet Inburgering
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
ZLTO	Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie
ZZP	Zelfstandigen Zonder Personeel